



## לאומי | דוחות כספיים מאוחדים ליום 30 בספטמבר 2016



הדוח על הסיכונים ותיאור המאפיינים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו נכללים באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: [www.leumi.co.il](http://www.leumi.co.il)  
אודות < מידע כספי ואסיפות > גילויים פיקוחיים נוספים < גילוי לפי נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים



**בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו**  
**תמצית דוח כספי ליום 30 בספטמבר 2016**

**תוכן העניינים**

<b>עמוד</b>	
<b>דין וחשבון של הדירקטוריון וההנהלה</b>	
<b>א. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה</b>	
6	תמצית המצב הכספי
9	מידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון וההנהלה
<b>ב. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי</b>	
12	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
17	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
29	המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
45	מגזרי פעילות
63	חברות מוחזקות עיקריות
<b>ג. סקירת הסיכונים</b>	
66	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם
67	סיכון אשראי
87	סיכון שוק
99	סיכון נזילות
101	סיכונים תפעוליים
102	סיכוני ציות
<b>ד. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים</b>	
104	מדיניות חשובנאית ואומדנים בנושאים קריטיים
106	בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי
107	דירקטוריון
108	<b>Certification הצהרה</b>



---

---

#### דוחות כספיים

111	דוח סקירת רואי החשבון המבקרים המשותפים
113	דוח רווח והפסד - מאוחד
114	דוח על הרווח הכולל - מאוחד
115	מאזן - מאוחד
116	דוח על השינויים בהון העצמי - מאוחד
120	דוח על תזרימי מזומנים - מאוחד
123	פירוט הביאורים לדוחות הכספיים - מאוחדים

---

---

#### ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

##### א. ממשל תאגידי

268	שינויים בדירקטוריון
270	המבקר הפנימי

##### ב. פרטים נוספים

271	מדיניות תגמול נושאי משרה
272	השליטה בבנק
273	מינויים ופרישות ומכנה ארגוני
275	חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית
302	דירוג אשראי

##### ג. נספחים

303	שיעורי הכנסה והוצאה
-----	---------------------

## דין וחשבון של הדירקטוריון והנהלה

דוח הדירקטוריון נערך בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. הכללים שישומו בעריכת דוחות הביניים הינם עקביים לכללים ששימשו בעריכת הדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2015. יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם הדוח השנתי של 2015.

### תמצית המצב הכספי

להלן דוח רווח והפסד מאוחד:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2016	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2015	2016
2015	2015	2016	2015	2015	2016
מבוקר					
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח					
8,784	6,783	<b>7,236</b>	2,463		<b>2,607</b>
1,666	1,392	<b>1,577</b>	588		<b>637</b>
7,118	5,391	<b>5,659</b>	1,875		<b>1,970</b>
199	166	<b>(171)</b>	73		<b>106</b>
6,919	5,225	<b>5,830</b>	1,802		<b>1,864</b>
<b>הכנסות שאינן מריבית</b>					
1,610	1,539	<b>1,057</b>	325		<b>499</b>
4,092	3,099	<b>2,973</b>	1,013		<b>996</b>
595	114	<b>54</b>	6		<b>19</b>
6,297	4,752	<b>4,084</b>	1,344		<b>1,514</b>
<b>הוצאות תפעוליות ואחרות</b>					
5,448	4,123	<b>4,024</b>	1,360		<b>1,312</b>
1,702	1,282	<b>1,314</b>	427		<b>456</b>
5	-	-	-		-
1,681	1,113	<b>962</b>	334		<b>187</b>
8,836	6,518	<b>6,300</b>	2,121		<b>1,955</b>
4,380	3,459	<b>3,614</b>	1,025		<b>1,423</b>
1,691	1,189	<b>1,292</b>	327		<b>514</b>
2,689	2,270	<b>2,322</b>	698		<b>909</b>
177	161	<b>56</b>	15		<b>21</b>
<b>רווח נקי</b>					
2,866	2,431	<b>2,378</b>	713		<b>930</b>
(31)	(27)	<b>(30)</b>	(9)		<b>(11)</b>
2,835	2,404	<b>2,348</b>	704		<b>919</b>
<b>רווח בסיסי ומדולל למניה:</b>					
1.92	1.63	<b>1.54</b>	0.48		<b>0.60</b>

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה (מאזניים וחוף מאזניים\*) הסתכם ליום 30 בספטמבר 2016 בסך של 1,241 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של 1,214 מיליארד ש"ח לסוף 2015, גידול בשיעור 2.2%.

\* סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות, שווי ניירות ערך שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שרותי ניהול תפעולי, משמורת ויעוץ פנסיוני.

להלן מאזן מאוחד ליום:

30 בספטמבר		31 בדצמבר	
2015		2015	
בלתי מבוקר		מבוקר	
במיליוני ש"ח			
<b>נכסים</b>			
מזומנים ופיקדונות בבנקים	59,067	52,562	60,455
ניירות ערך	82,493	67,545	69,475
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	896	1,420	1,764
אשראי לציבור	267,895	263,822	265,070
הפרשה להפסדי אשראי	(3,527)	(3,813)	(3,671)
אשראי לציבור, נטו	264,368	260,009	261,399
אשראי לממשלות	623	474	453
השקעות בחברות כלולות	897	948	924
בניינים וציוד	3,044	2,992	3,095
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	17	18	18
נכסים בגין מכשירים נגזרים	11,630	15,314	11,250
נכסים אחרים	8,723	7,242	7,666
<b>סך כל הנכסים</b>	<b>431,758</b>	<b>408,524</b>	<b>416,499</b>
<b>התחייבויות והון</b>			
פיקדונות הציבור	336,851	317,991	328,693
פיקדונות מבנקים	3,589	3,650	3,859
פיקדונות מממשלות	661	644	750
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	553	503	938
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	23,765	22,187	21,308
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	12,634	14,766	11,098
התחייבויות אחרות	22,117	19,873	20,746
<b>סך כל ההתחייבויות</b>	<b>400,170</b>	<b>379,614</b>	<b>387,392</b>
זכויות שאינן מקנות שליטה	360	335	340
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	31,228	28,575	28,767
<b>סך כל ההון</b>	<b>31,588</b>	<b>28,910</b>	<b>29,107</b>
<b>סך כל ההתחייבויות וההון</b>	<b>431,758</b>	<b>408,524</b>	<b>416,499</b>

להלן יחסים פיננסיים עיקריים (ב-%):

	30 בספטמבר		31 בדצמבר
	2015	2016	2015
אשראי לציבור, נטו לסך המאזן	63.6	61.2	62.8
ניירות ערך לסך המאזן	16.5	19.1	16.7
פיקדונות הציבור לסך המאזן	77.8	78.0	78.9
פיקדונות הציבור לסך האשראי לציבור, נטו	122.3	127.4	125.7
ההון הכולל לנכסי סיכון <sup>(א)</sup>	13.63	15.04	13.74
הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון	9.30	10.86	9.58
יחס מינוף	6.34	6.81	6.27
יחס כיסוי נזילות	104	130	105
הון (לא כולל זכויות שאינן מקנות שליטה) למאזן	7.0	7.2	6.9
רווח נקי להון ממוצע (לא כולל זכויות שאינן מקנות שליטה) <sup>(א)</sup>	11.9	10.7	10.3
שיעור הפרשה למס מהרווח לפני מיסים	34.4	35.7	38.6
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, נטו <sup>(א)</sup>	0.09	(0.09)	0.08
מזה: הוצאות בגין הפרשה קבוצתית מתוך האשראי לציבור, נטו <sup>(א)</sup>	0.19	0.24	0.17
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מתוך כלל סיכון האשראי לציבור <sup>(א)</sup>	0.06	(0.06)	0.05
הכנסות ריבית, נטו לסך המאזן <sup>(א)</sup>	1.76	1.75	1.71
סך כל ההכנסות לסך המאזן <sup>(ב,ג)</sup>	3.32	3.02	3.22
סך כל ההכנסות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה <sup>(ב,ג,ד)</sup>	1.13	1.05	1.11
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך המאזן <sup>(א)</sup>	2.13	1.95	2.12
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה <sup>(ג,ד)</sup>	0.73	0.68	0.73
רווח נקי לסך כל הנכסים הממוצעים <sup>(ג,ה)</sup>	0.79	0.66	0.69
פער הריבית	1.88	1.76	1.84
ההוצאות התפעוליות והאחרות מסך כל ההכנסות <sup>(ב)</sup>	64.3	64.7	65.9
הכנסות שאינן מריבית להוצאות התפעוליות והאחרות	72.9	64.8	71.3
הכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות <sup>(ב)</sup>	46.9	41.9	46.9

- (א) הון - בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה והתאמות שונות.  
 (ב) סך כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.  
 (ג) על בסיס שנתי.  
 (ד) כולל פעילות חוץ מאזנית.  
 (ה) הנכסים הממוצעים הינם סך הנכסים המאזניים המניבים והאחרים.



## מידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון וההנהלה

דוח הדירקטוריון וההנהלה כולל, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע והערכות המתייחסים לעתיד, המוגדרים בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (להלן - החוק) כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

**מידע צופה פני עתיד** מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים כגון "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק", "תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשפיע" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

מידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדירקטוריון וההנהלה ונסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות שאמנם תחזיות אלה תתממשנה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה. האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

## שינויים עיקריים בתקופה החולפת

### התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - "הוראת התייעלות"). בהתאם למכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התוכנית לענין חישוב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר.

ביום 1 ביוני 2016 אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות, וזאת לאחר קבלת אישור עקרוני מהפיקוח על הבנקים בהתאם לנדרש בהוראת התייעלות.

עיקרי תכנית התייעלות והשינויים הנלווים (להלן: "תכניות התייעלות"):

- מימוש התכנית תלווה בכיצוע שינויים תפעוליים וארגוניים;
- בהתאם לתכנית יתאפשר לכ-700 עובדים לפרוש מהבנק בפרישה מוקדמת ולקבל מהבנק הטבות בקשר עם הפרישה המוקדמת;
- ההטבות שהוצעו היו: (א) פיצויים מוגדלים בשיעור של עד 270%; או (ב) הסדר פנסיה מוקדמת עד לגיל הפרישה על פי דין, וזאת לזכאים לפנסיה תקציבית מהבנק אשר עומדים בפרמטרים שמוגדרים בתכנית. במסגרת תנאי הפרישה ניתנו הטבות נוספות שאינן מהותיות.
- הפרישה המוקדמת תבוצע, ככל הניתן, עד לסוף שנת 2016.

לשם יישום תכנית התייעלות, כמו גם התכניות הנוספות לפרישה מרצון, אם וככל שיוחלט לאמצן במסגרת התייעלות רב שנתית של הבנק, ולצורך הירתמות ציבור העובדים וארגון העובדים למימוש התכנית, הנהלת הבנק הגיעה להסכמה עם ארגון העובדים, לתשלום מענק חד פעמי (להלן: "מענק ההירתמות"). המענק כאמור שולם בחודש יוני 2016 לעובדים שמאוגדים בהסכמים קיבוציים בלבד. העלות הכוללת של מענק ההירתמות עומדת על כ-155 מיליון ש"ח, לפני מס.

להלן עיקרי הטיפול החשבונאי, כפי שנכללו בדוחות הכספיים:

- עלויות ההתחייבות האקטואריות לעובדים בשל תכנית התייעלות הינה בסך של כ-529 מיליון ש"ח, לפני מס (339 מיליון ש"ח לאחר מס) טופלו כהפסד אקטוארי ונזקפו לרווח כולל אחר (כאשר לאחר מכן יופחתו עלויות אלו לרווח והפסד כמפורט [בביאור 1 לדוחות הכספיים לשנת 2015](#), [עיקרי המדיניות החשבונאית](#), עמוד 224).
- עלויות מענק ההירתמות בסך של כ-155 מיליון ש"ח, לפני מס (99 מיליון ש"ח לאחר מס) נזקפו לרווח והפסד.
- בהתאם לכללי החשבונאות החלים על הבנק נקבעו תנאים שונים ומגבלות, לרבות כמותיות, לגבי היקפי תכניות התייעלות. לאור זאת החליט הדירקטוריון, כי לא יבוצעו שינויים או הרחבות לתכנית, אם אלה יגרמו לכך שלא ניתן יהיה לטפל חשבונאית בתכנית בהתאם לאמור לעיל.

בהתאם להנחיות בנק ישראל, הבנק יינה מהקלה בחישוב יחסי הלימות ההון בהתאם בגין עלות תוכנית ההתייעלות בסך של כ-438 מיליון ש"ח (לאחר מס). בהתאם לכך, השפעת עלות ההתייעלות תפרס על פני חמש שנים וזאת החל מיוני 2017.

695 עובדים חתמו על הסדרי פרישה במסגרת תוכנית ההתייעלות והם צפויים לסיים את העסקתם עד ליום 30 בדצמבר 2016. בנוסף, במהלך חמש השנים הקרובות צפויים לפרוש לגמלאות במסגרת פרישה טבעית כ-640 עובדים נוספים. הבנק נערך לפרישה ומשקיע מאמצים בהתאמת המבנים הארגוניים, השלמת פערים במקצועות קריטיים, ביצוע הדרכות ושימור הידע באמצעות מתודולוגיה ותוכנית שגובשה בנושא.

למידע נוסף בנוגע לתוכנית ההתייעלות ראה [ביאור 8](#).

חלק מהמידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

## מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

### התפתחויות עיקריות במשק<sup>1</sup>

המדד המשולב לבחינת מצב המשק, המתפרסם מדי חודש על ידי בנק ישראל, עלה בתשעת החודשים הראשונים של השנה בכ-2.2% (כ-3.0%, במונחים שנתיים). קצב גידול זה, משקף "סביבת צמיחה" הדומה לזו שבה מצוי המשק בשנים האחרונות.

#### המשק העולמי

בחודש אוקטובר 2016, עדכנה קרן המטבע הבינלאומית (IMF), את התחזית להתפתחות הצמיחה בעולם בשנת 2016. בהשוואה לפרסום קודם מחודש יולי 2016 התחזית בקרב המדינות המתקדמות לשנת 2016 עודכנה כלפי מטה בשיעור מתון. על פי התחזית העדכנית של הקרן, הצמיחה בארה"ב ובאזור גוש האירו בשנת 2016 צפויה להסתכם בכ-1.6% ו-1.7%, בהשוואה לכ-2.6% ו-2.0%, בהתאמה, בשנת 2015. התחזית לצמיחת התוצר העולמי בשנת 2016 היא 3.1%. על פי הערכות ה-IMF, השפעת ה-Brexit הייתה עד כה מתונה (למעט חולשת הליש"ט) ואילו העדכון כלפי מטה אשר נעשה לשיעור הצמיחה בארה"ב, נובע בעיקר מחולשת הפעילות הכלכלית ברביע השני של השנה.

#### תקציב המדינה ומימון

בתשעת החודשים של השנה הסתכם הגירעון בתקציב המדינה בכ-6.1 מיליארד ש"ח, כאשר יעד הגירעון לשנת 2016 כולה עומד על כ-35 מיליארד ש"ח (כ-2.9% תוצר) ואילו ב-12 החודשים האחרונים אשר הסתיימו בספטמבר 2016, הסתכם הגירעון בכ-2.2% תוצר, על פי אומדני משרד האוצר. חלק מן ההסבר לגירעון הנמוך יחסית, נובע מהגידול בהכנסות המדינה ממיסים: בחודשים ינואר-ספטמבר היה גידול של כ-5.8 מיליארד ש"ח בהכנסות ממיסים, ביחס לתחזית ההכנסות המקורית שעל בסיסה נבנה תקציב המדינה. תחזית זו עודכנה כלפי מעלה בחודש יולי ואילו ברביע השלישי היה עודף של כ-1.2 מיליארד ש"ח ביחס לתחזית המעודכנת.

#### סחר חוץ ותנועות הון

הגירעון המסחרי של ישראל הסתכם בחודשים ינואר-ספטמבר בכ-10.2 מיליארד דולר, גידול של כ-4.4 מיליארד דולר בהשוואה לגרעון שהיה בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בגירעון המסחרי מקורו בירידה ביצוא (בעיקר בענפי הכימיה ורכיבים אלקטרוניים) לעומת גידול במרבית רכיבי היבוא, למעט חומרי אנרגיה.

בשמונת החודשים הראשונים של השנה, הסתכמו תנועות ההון הנכנסות במט"ח בהיקף גבוה מתנועות ההון היוצאות. ההשקעות הישירות בישראל של תושבי חוץ, דרך המערכת הבנקאית, הסתכמו בכ-6.7 מיליארד דולר ואילו ההשקעות הפיננסיות של תושבי חוץ הסתכמו בכ-0.3 מיליארד דולר. לעומת זאת, היקף ההשקעות של תושבי ישראל בחו"ל (ההשקעות הישירות באמצעות הבנקים בישראל וההשקעות הפיננסיות) הסתכם בכ-2.0 מיליארד דולר.

<sup>1</sup> מקורות הנתונים: פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנק ישראל, משרד האוצר, הבורסה לניירות ערך.

## שער החליפין ויתרות המט"ח

בתשעת החודשים הראשונים של השנה, יוסף השקל ביחס לדולר בשיעור של כ-3.7%, ביחס לליש"ט בשיעור של 15.8% וביחס לאירו בשיעור של כ-1.0%. על רקע זה, מצוי שער החליפין הריאלי של השקל מול סל המטבעות (המשקף את הסחר של ישראל מול מדינות העולם) ברמתו הנמוכה ביותר מאז שנת 2002.

יתרות מטבע החוץ בבנק ישראל עמדו בסוף חודש ספטמבר 2016, על כ-98.4 מיליארד דולר, בהשוואה לכ-90.6 מיליארד דולר בסוף 2015.

בתשעת החודשים הראשונים של השנה, הסתכמו רכישות המט"ח על ידי בנק ישראל, במסגרת תכנית הרכישות לקיזוז השפעת הפקת הגז על שער החליפין, בכ-1.2 מיליארד דולר. בסך הכל, בנק ישראל רכש מט"ח בהיקף של כ-4.6 מיליארד דולר במהלך תקופה זו.

## אינפלציה ומדיניות מוניטרית

מדד המחירים לצרכן ("בגין") לא השתנה בחודשים ינואר-ספטמבר, ואילו ב-12 החודשים האחרונים המסתיימים בספטמבר 2016 הסתכמה ירידתו ב-0.4%. שיעור זה מצוי מתחת לגבול התחתון של יעד יציבות המחירים של הממשלה, 1% עד 3% ומשקף סביבת אינפלציה מתונה מאד.

מדד המחירים לצרכן ("הידוע") לא השתנה בתשעת החודשים הראשונים של השנה.

בתשעת החודשים הראשונים של השנה, כמו גם בהחלטה לחודשים אוקטובר ונובמבר, לא חל שינוי בריבית בנק ישראל והיא עומדת על 0.1%. בהודעת הריבית לחודש נובמבר 2016 ציינה הועדה המוניטרית כי היא ממשיכה להעריך שהמדיניות המוניטרית תיוותר מרחיבה למשך זמן רב וכן שהיא סבורה, שהסיכונים להשגת יעד האינפלציה נותרו גבוהים.

## שוק ההון הישראלי

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה ירד בתשעת החודשים הראשונים של השנה בכ-9.0%, לאחר שבשנת 2015 הסתכמה עלייתו בכ-6.8%. ברביע השלישי של השנה נרשמו עליות שערים של כ-2.3% בהשפעת התאוששות הבורסות בעולם בעקבות תוצאות משאל העם בכריטיניה.

מחזור המסחר היומי הממוצע של המניות וניירות הערך הניתנים להמרה ירד בתשעת החודשים הראשונים של השנה בשיעור של כ-13.9% בהשוואה לממוצע 2015 והסתכם בכ-1,248 מיליון ש"ח.

שוק אגרות החוב הממשלתיות התאפיין בתשעת החודשים הראשונים של השנה, במגמה של עליות שערים. מדד אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד עלה בשיעור של כ-2.5% ואילו מדד אגרות החוב הממשלתיות הלא-צמודות עלה בשיעור של כ-2.1% (מדד האגרות בריבית קבועה עלה בכ-2.5% ואילו במדד האגרות בריבית משתנה, "גילון", נרשמה עליה קלה של 0.1%). הסבר אפשרי לעליות השערים במחצית הראשונה של השנה והירידות ברביע השלישי הוא בתחלופה בין נכסים בעלי רמת סיכון גבוהה (מניות) לרמת סיכון נמוכה יותר (אג"ח), כאשר ברקע רמת הסיכון הגוברת בשווקים העולמיים, בדגש על השפעת ה-BREXIT וההתפתחויות בכלכלות הגדולות בעולם.

בשוק אגרות החוב הלא-ממשלתיות (אג"ח חברות) צמודות המדד, נרשמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה עליות שערים של כ-3.6%. זאת, לאחר עליות שערים של כ-0.8% בשנת 2015.

### הנכסים הכספיים שבידי הציבור

שווי תיק הנכסים הכספיים שבידי הציבור הסתכם בסוף חודש אוגוסט 2016, בכ-3,383 מיליארד ש"ח, עליה של כ-2.0% מאז ראשית השנה. הגידול המתון התרחש בעיקר על רקע העלייה ביתרות הנכסים הלא צמודים וצמודי המדד. משקל המניות (בארץ ובחו"ל) בתיק הנכסים הכספיים של הציבור הישראלי הגיע בסוף חודש אוגוסט 2016 לכ-22.4%, לעומת כ-23.0% בחודש דצמבר 2015.

### האשראי הבנקאי

היקף האשראי הבנקאי במשק הניתן לסקטור הפרטי, הכולל את האשראי העסקי והאשראי למשקי הבית (לפני הפרשות להפסדי אשראי), התרחב בשמונת החודשים הראשונים של 2016 בכ-3.7%. זוהי תוצאה של עלייה בשיעור של כ-2.6% באשראי שניתן לסקטור העסקי והתרחבות של כ-4.6% באשראי שניתן למשקי הבית. התפתחות רכיבי האשראי למשקי הבית הצביעה על גידול של כ-4.7% באשראי לדיור ושל כ-4.5% באשראי שלא לדיור (אשראי צרכני).

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2014	2015	2015	2016	
<b>שער החליפין של:</b>				
3.889	3.902	3.923	<b>3.758</b>	דולר של ארה"ב
4.725	4.247	4.404	<b>4.203</b>	אירו
6.064	5.784	5.952	<b>4.872</b>	לירה שטרלינג
3.929	3.925	4.029	<b>3.881</b>	פרנק שוויצרי
<b>מדד המחירים לצרכן:</b>				
(נקודות)				
100.1	99.2	99.9	<b>99.2</b>	מדד ידוע
100.1	99.1	99.5	<b>99.1</b>	מדד בגין

להלן שינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין

לשנת		30 בספטמבר		
2015	2015	2016		
באחוזים				
(0.9)	(0.2)	-		שיעור ירידת מדד המחירים ה"ידוע"
0.3	0.9	<b>(3.7)</b>		שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארה"ב
(10.1)	(6.8)	<b>(1.0)</b>		שיעור ירידת שער האירו
(4.6)	(1.8)	<b>(15.8)</b>		שיעור ירידת שער הלירה שטרלינג
(0.1)	2.5	<b>(1.1)</b>		שיעור עליית (ירידת) שער הפרנק השוויצרי

להלן שינויים רבעוניים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין

2015				2016			
רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	
באחוזים							
(1.6)	1.1	0.3	(0.7)	(0.9)	0.5	<b>0.4</b>	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים ה"ידוע"
2.3	(5.3)	4.1	(0.5)	(3.5)	2.1	<b>(2.3)</b>	שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארה"ב
(9.6)	(1.3)	4.4	(3.6)	0.9	(0.0)	<b>(1.9)</b>	שיעור עליית (ירידת) שער האירו
(3.0)	0.8	0.4	(2.8)	(6.2)	(4.7)	<b>(5.8)</b>	שיעור עליית (ירידת) שער הלירה שטרלינג
4.1	(0.9)	(0.6)	(2.6)	(0.2)	0.5	<b>(1.4)</b>	שיעור עליית (ירידת) שער הפרנק השוויצרי

## שינויים מהותיים בתוצאות הכספיות

**הכנסות הריבית נטו** עלו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 בכ-268 מיליון ש"ח, גידול בשיעור של כ-5%, בעיקר בשל גידול ביתרת האשראי אשר קוזז בירידה בשיעור הריבית.

**ההוצאות בגין הפסדי אשראי** ירדו בכ-337 מיליון ש"ח. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 נרשמה הכנסה בסך של כ-171 מיליון ש"ח המשקפת שיעור הכנסה של כ-0.09% מהאשראי לציבור נטו. בתקופה המקבילה אשתקד נרשמה הוצאה בסך של כ-166 מיליון ש"ח, המשקפת שיעור הוצאה של כ-0.09% מהאשראי לציבור, נטו. עיקר הפער ביחס לתקופה המקבילה אשתקד נובע מגביות משמעותיות שבוצעו בפעילות הבנק אל מול לווים גדולים.

**הכנסות מימון שאינן מריבית** ירדו בכ-482 מיליון ש"ח. הירידה נובעת בעיקר מכך שבתשעת החודשים הראשונים אשתקד נרשמו מימושים של החברה לישראל (כ-811 מיליון ש"ח) ומובילאיי (כ-288 מיליון ש"ח) והכנסה מדיבידנד בגין מניות קנון הולדינגס (כ-130 מיליון ש"ח), בעוד שבתשעת החודשים הראשונים בשנת 2016 נרשמה הכנסה בסך של כ-378 מיליון ש"ח מעסקת ויזה אירופה. כמו כן נרשם גידול בתקופה המדווחת ברווחים ממימושים של אג"ח זמין למכירה, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

**ההוצאות התפעוליות** ירדו בכ-218 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של כ-3.3%, בשל קיטון בהיקף הוצאות השכר בסך של כ-99 מיליון ש"ח וקיטון בהוצאות אחרות בעיקר עקב החזר ביטוחי שהתקבל ברביע השלישי של השנה בגין הסדר עם הרשויות בחו"ל בגין פרשת הלקוחות האמריקאיים בסך של כ-235 מיליון ש"ח. מנגד, היה גידול בהוצאות תפעוליות אחרות בעיקר בשל ביטוח ערבויות מכר שבוצע במחצית הראשונה של השנה ובהוצאות מחשוב.

**חלק הקבוצה ברווחים נטו של חברות כלולות** ירד בכ-105 מיליון ש"ח בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר על רקע של רישום רווחי אקוויטי בסך של כ-114 מיליון ש"ח בגין החברה לישראל עד למועד מימושה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (להלן "הרווח הנקי") בתשעת החודשים הראשונים בשנת 2016 הסתכם לסך של כ-2,348 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של כ-2,404 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. כאמור, הרווח השנה הושפע מהחזר ביטוחי בגין ההסדר עם רשויות חו"ל, מרווח מעסקת ויזה אירופה ומהכרה במגן מס בגין תהליכי פירוק ומכירה של חברות בנות כמפורט לעיל. הרווח אשתקד הושפע מהותית מרווחים ממימוש החברה לישראל ומרווחי אקוויטי של חברה זו.

הרווח הנקי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתשעת החודשים הראשונים 2016 היה 1.54 ש"ח לעומת 1.63 ש"ח בתשעת החודשים הראשונים 2015.

הרווח הנקי של קבוצת לאומי הסתכם ברביע שלישי של 2016 בסך של כ-919 מיליון ש"ח לעומת סך של כ-704 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 30.5%. יצויין כי הרווח הנקי ברביע השלישי בשנת 2016 הושפע מהחזר ביטוחי בגין ההסדר עם רשויות חו"ל כמפורט לעיל. הרווח הנקי ברביע המקביל אשתקד הושפע מרווח ממימוש החברה לישראל בסך של כ-289 מיליון ש"ח לפני מס.



## התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

להלן השינוי ברווח הנקי ברביע שלישי של 2016 לעומת התקופה המקבילה אשתקד:

		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
		2015	2016	
השינוי				
באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
5.1	95	1,875	<b>1,970</b>	הכנסות ריבית, נטו
45.2	33	73	<b>106</b>	הוצאות בגין הפסדי אשראי
12.6	170	1,344	<b>1,514</b>	הכנסות שאינן מריבית
(7.8)	(166)	2,121	<b>1,955</b>	הוצאות תפעוליות ואחרות
38.8	398	1,025	<b>1,423</b>	רווח לפני מיסים
57.2	187	327	<b>514</b>	הפרשה למס
30.2	211	698	<b>909</b>	רווח לאחר מס
40.0	6	15	<b>21</b>	חלק הבנק ברווחי חברות כלולות
				רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
22.2	(2)	(9)	<b>(11)</b>	
30.5	215	704	<b>919</b>	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
		10.4	<b>12.7</b>	תשואה להון (באחוזים)
		0.48	<b>0.60</b>	רווח למניה (ש"ח)

להלן השינוי ברווח הנקי בתשעה חודשים ראשונים של 2016 לעומת התקופה המקבילה אשתקד:

		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
		2015	2016	
השינוי				
באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
5.0	268	5,391	<b>5,659</b>	הכנסות ריבית, נטו
-	(337)	166	<b>(171)</b>	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(14.1)	(668)	4,752	<b>4,084</b>	הכנסות שאינן מריבית
(3.3)	(218)	6,518	<b>6,300</b>	הוצאות תפעוליות ואחרות
4.5	155	3,459	<b>3,614</b>	רווח לפני מיסים
8.7	103	1,189	<b>1,292</b>	הפרשה למס
2.3	52	2,270	<b>2,322</b>	רווח לאחר מס
(65.2)	(105)	161	<b>56</b>	חלק הבנק ברווחי חברות כלולות
				רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
11.1	(3)	(27)	<b>(30)</b>	
(2.3)	(56)	2,404	<b>2,348</b>	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
		11.9	<b>10.7</b>	תשואה להון (באחוזים)
		1.63	<b>1.54</b>	רווח למניה (ש"ח)

להלן התפתחות הרווח הנקי לפי רבעונים:

		2015				2016		
רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע ראשון	
במיליוני ש"ח								
1,516	2,000	1,875	1,727	1,655	2,034	1,970	הכנסות ריבית, נטו	
81	12	73	33	(123)	(154)	106	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	
2,425	983	1,344	1,545	1,032	1,538	1,514	הכנסות שאינן מריבית	
2,235	2,162	2,121	2,318	1,990	2,355	1,955	הוצאות תפעוליות ואחרות	
1,625	809	1,025	921	820	1,371	1,423	רווח לפני מיסים	
565	297	327	502	371	407	514	הפרשה למס	
1,060	512	698	419	449	964	909	רווח לאחר מס	
131	15	15	16	19	16	21	חלק הבנק ברווחי חברות כלולות	
(9)	(9)	(9)	(4)	(9)	(10)	(11)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	
1,182	518	704	431	459	970	919	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	
19.3	7.8	10.4	6.1	6.6	13.7	12.7	תשואה להון (באחוזים)	
0.80	0.35	0.48	0.29	0.30	0.64	0.60	רווח למניה (ש"ח)	

**הכנסות ריבית, נטו**

הכנסות ריבית, נטו של קבוצת לאומי הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של 2016 ב-5,659 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,391 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 268 מיליון ש"ח, בשיעור של 5.0%.

הגידול בהכנסות ריבית נטו בתשעת החודשים הראשונים של 2016 לעומת תקופה מקבילה אשתקד נובע מגידול בנכסים נושאי ריבית בעיקר גידול בהיקפי האשראי.

ברביע שלישי של 2016 הסתכמו הכנסות הריבית נטו בסך 1,970 מיליון ש"ח לעומת 1,875 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 95 מיליון ש"ח, בשיעור של 5.1%.

היחס של הכנסות ריבית, נטו לבין היתרה הממוצעת של נכסים נושאי ריבית (התשואה נטו על נכסים נושאי ריבית) הינו 1.95% לעומת 2.04% בתקופה המקבילה אשתקד.

**פער הריבית** הכולל בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הוא 1.76% לעומת פער של 1.88% בתקופה המקבילה אשתקד.

פערי הריבית בפעילות בישראל לפי מגזרים היו כדלקמן:

במגזר השקלי הלא צמוד פער הריבית היה 2.07% לעומת 2.27% בתקופה המקבילה אשתקד. פער הריבית במגזר המט"ח היה 1.12% לעומת 1.32% בתקופה המקבילה אשתקד. במגזר המדדי פער הריבית היה 0.73% לעומת 0.58% בתקופה המקבילה אשתקד.

למידע נוסף בנוגע להכנסות והוצאות ריבית ראה נספח 1 - [שיעורי הכנסות והוצאות וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית](#).

## הוצאות בגין הפסדי אשראי

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
		2015		2016		
השינוי						
באחוזים	במיליוני ש"ח					במיליוני ש"ח
-	(440)	(200)		<b>(640)</b>		הכנסה פרטנית בגין הפסדי אשראי
28.1	103	366		<b>469</b>		הוצאה קבוצתית בגין הפסדי אשראי
-	(337)	166		<b>(171)</b>		סך כל ההוצאה (ההכנסה) בגין הפסדי אשראי
<b>יחסים באחוזים:</b>						
שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו						
		(0.10)		<b>(0.33)</b>		
שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו						
		0.19		<b>0.24</b>		
שיעור ההוצאה (ההכנסה) הכולל בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו						
		0.09		<b>(0.09)</b>		
<b>2015</b>						
<b>2016</b>						
רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי
במיליוני ש"ח						
(74)	(112)	(14)	(54)	(275)	(254)	<b>(111)</b>
155	124	87	87	152	100	<b>217</b>
81	12	73	33	(123)	(154)	<b>106</b>
<b>יחסים באחוזים:</b>						
שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו						
(0.12)	(0.17)	(0.02)	(0.08)	(0.42)	(0.38)	<b>(0.17)</b>
שיעור ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו						
0.25	0.19	0.13	0.13	0.23	0.15	<b>0.33</b>
שיעור ההוצאה (ההכנסה) הכולל בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו						
0.13	0.02	0.11	0.05	(0.19)	(0.23)	<b>0.16</b>

הכנסות בגין הפסדי אשראי של קבוצת לאומי הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של 2016 בכ-171 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך 166 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות בתשעת החודשים הראשונים של 2016 נובעות מגביית גבוהות שבוצעו בתשעה חודשים ראשונים בשנת 2016.

ברביע השלישי של 2016 הסתכמו ההוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-106 מיליון ש"ח, 0.16% מתוך האשראי לציבור, נטו לעומת הוצאות בסך של כ-73 מיליון ש"ח, 0.11% מתוך האשראי לציבור בתקופה המקבילה אשתקד.

למידע נוסף בנוגע להוצאות הפסדי אשראי ראה [ביאור 6 וביאור 13](#).

## הכנסות שאינן מריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
	השינוי	2015	2016
	במיליוני ש"ח		
הכנסות מימון שאינן מריבית	(482)	1,539	<b>1,057</b>
עמלות	(126)	3,099	<b>2,973</b>
הכנסות אחרות	(60)	114	<b>54</b>
סך הכל	(668)	4,752	<b>4,084</b>

במיליוני ש"ח						
2015			2016			
רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי
1,319	(105)	325	71	24	534	<b>499</b>
1,051	1,035	1,013	993	988	989	<b>996</b>
55	53	6	481	20	15	<b>19</b>
2,425	983	1,344	1,545	1,032	1,538	<b>1,514</b>

הכנסות שאינן מריבית של קבוצת לאומי הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של 2016 ב-4,084 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,752 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 668 מיליון ש"ח, בשיעור של 14.1%.

הקיטון בהכנסות שאינן מריבית נובע בעיקר מכך שבתשעת החודשים הראשונים אשתקד נרשמה הכנסה של 1,099 מיליון ש"ח ממימוש החברה לישראל ומובילאיי והכנסה מדיבידנד בגין מניות קנון הולדינגס (כ-130 מיליון ש"ח), בעוד שבתשעת החודשים הראשונים בשנת 2016 נרשמה הכנסה בסך של כ-378 מיליון ש"ח מעסקת ויזה אירופה. כמו כן נרשם גידול בתקופה המדווחת ברווחים ממימושים של אג"ח זמין למכירה, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בעמלות נובע בעיקר ממכירת הפעילות של השלוחות בשוויץ ובלוקסמבורג.

ברביע השלישי של 2016 הסתכמו הכנסות שאינן מריבית בסך 1,514 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,344 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 170 מיליון ש"ח, בשיעור של 12.6%, בעיקר בשל גידול ברווחים ממימושים של אג"ח זמין למכירה.

להלן פירוט הכנסות מימון שאינן מריבית:

		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
		2015	2016
השינוי		במיליוני ש"ח	
באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
			הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו
+	239	(124)	115
+	191	154	345
(63.4)	(930)	1,468	538
+	34	11	45
			רווחים מהשקעות במניות כולל דיבידנדים <sup>(א)</sup>
			רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו
			רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו
(53.3)	(16)	30	14
			מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו
(31.3)	(482)	1,539	1,057
			סך הכל

		2015		2016	
		רביע ראשון	רביע שני	רביע ראשון	רביע שני
		רביע שלישי		רביע רביעי	
		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
					הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו
(79)	209	(254)	177	(54)	(92)
					רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו
104	15	35	27	9	50
					רווחים מהשקעות במניות כולל דיבידנדים <sup>(א)</sup>
1,025	40	403	(165)	83	427
-	-	11	-	-	14
					רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו
					רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו
269	(369)	130	32	(14)	135
1,319	(105)	325	71	24	534
					סך הכל
					499

(א) רביע שני של 2016 כולל בעיקר רווח מעסקת ויזה אירופה בסך 378 מיליון ש"ח. רביע ראשון של 2015 כולל בעיקר רווח ממכירת מניות החברה לישראל ומובילאיי בסך 522 מיליון ש"ח ו-288 מיליון ש"ח לפני השפעת המס בהתאמה. רביע שלישי של 2015 כולל רווח ממכירת מניות החברה לישראל בסך 289 מיליון ש"ח והכנסה מדיבידנד שהתקבל בגין מניית קנון הולדינגס בסך 130 מיליון ש"ח לפני השפעת המס ורביע רביעי של 2015 כולל רווח ממכירת דרך ארץ בסך 100 מיליון ש"ח לפני השפעת המס והוצאות לירידת ערך בגין מניית קנון הולדינגס בסך 282 מיליון ש"ח לפני השפעת המס.

ויזה אירופה

ביום 3 בנובמבר 2015 הודיעו החברות Visa Inc. (NYSE: V) ו-Visa Europe Ltd. בדבר התקשרותן בהסכם, לפיו תרכוש Visa Inc את Visa Europe. הבנק הינו חבר ב-Visa Europe Ltd. והוא זכאי לקבל חלק מהתמורה, בהתאם לנוסחת חלוקת התמורה בין החברים ב-Visa Europe.

ביוני 2016 התקבלו האישורים הרגולטוריים שנדרשו לצורך השלמת עסקת ויזה אירופה והבנק קבל את התמורה במזומן בגין העסקה, בסך של כ-69 מיליון יורו (כ-300 מיליון ש"ח). כמו כן, נרשמה הכנסה בסך כ-78 מיליון ש"ח בגין הזכות לתשלומים עתידיים במזומן ובמניות להמרה.

להלן פירוט העמלות:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
השינוי		2015	2016
באחוזים	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח
(7.3)	(42)	579	537
(14.0)	(73)	522	449
6.5	47	719	766
(12.9)	(20)	155	135
(9.1)	(21)	231	210
1.2	3	243	246
(2.5)	(10)	408	398
(4.1)	(10)	242	232
(4.1)	(126)	3,099	2,973

סך ההכנסות מעמלות בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הושפעו מירידה בפעילות של השלוחה בשוויץ עקב השלמת מכירת הפעילות ליליוס בר במהלך הרביע הראשון של שנת 2015 וממכירת הפעילות של השלוחה בלוקסמבורג במהלך הרביע הראשון של שנת 2016. בנוסף, הקיטון נובע מצמצום העמלות הקשורות לשוק ההון וכן כתוצאה מירידת תעריפי העמלות השונות.

2015							2016
רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	במיליוני ש"ח
209	188	182	183	179	178	180	ניהול חשבון
194	174	154	153	162	144	143	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
230	236	253	244	240	258	268	כרטיסי אשראי
52	58	45	45	48	45	42	טיפול באשראי
76	79	76	75	68	70	72	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
80	80	83	82	82	82	82	הפרשי המרה
126	139	143	134	132	136	130	עמלות מעסקי מימון
84	81	77	77	77	76	79	עמלות אחרות
1,051	1,035	1,013	993	988	989	996	סך כל העמלות

ההכנסות מעמלות מכסות 47.2% מההוצאות התפעוליות והאחרות לעומת כיסוי של 47.5% בתקופה המקבילה אשתקד ו-46.3% בכל שנת 2015.

להלן פירוט ההכנסות האחרות:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
השינוי		2015	2016
באחוזים	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח
-	-	20	20
(63.8)	(60)	94	34
(52.6)	(60)	114	54

2015			2016		
רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי
38	6	(24)	15	-	5
17	47	30	466	20	10
55	53	6	481	20	15

(א) ברביע רביעי 2015 כולל רווח ממכירת בניינים בחברת הבת בארה"ב בסך כ-380 מיליון ש"ח.

משקל ההכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות (קרי, הכנסות מריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית) היה בשיעור של 41.9% לעומת 46.9% בתקופה המקבילה אשתקד ובכל שנת 2015.

## הוצאות תפעוליות ואחרות

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
	השינוי	2015	2016
באחוזים	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח
	(2.4)	4,123	<b>4,024</b>
משכורות והוצאות נלוות	(99)		
פחת והפחתות	0.2	491	<b>492</b>
הוצאות אחזקת בניינים וציוד	3.9	791	<b>822</b>
הוצאות אחרות	(13.6)	1,113	<b>962</b>
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	(3.3)	6,518	<b>6,300</b>

2015							2016
רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע שלישי
							במיליוני ש"ח
1,418	1,345	1,360	1,325	1,202	1,510	<b>1,312</b>	משכורות והוצאות נלוות
162	173	156	169	145	175	<b>172</b>	פחת והפחתות
259	261	271	256	272	266	<b>284</b>	הוצאות אחזקת בניינים וציוד
396	383	334	568	371	404	<b>187</b>	הוצאות אחרות
2,235	2,162	2,121	2,318	1,990	2,355	<b>1,955</b>	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות של קבוצת לאומי הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של 2016 ב-6,300 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-6,518 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 3.3%.

ברביע השלישי של 2016 הסתכמו ההוצאות התפעוליות ב-1,955 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,121 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 166 מיליון ש"ח, בשיעור של 7.8%, בעיקר בשל קיטון בהוצאות האחרות עקב החזר ביטוחי שהתקבל בגין ההסדר עם רשויות חו"ל.



הוצאות שכר

		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
השינוי		2015	2016
באחוזים	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח
(0.4)	(11)	2,864	<b>2,853</b>
(26.7)	(128)	479	<b>351</b>
(16.7)	(146)	873	<b>727</b>
(6.8)	(285)	4,216	<b>3,931</b>
+	186	(93)	<b>93</b> <sup>(א)</sup>
(2.4)	(99)	4,123	<b>4,024</b>

(א) בשנת 2016 כולל מענק הירתמות לעובדים לשם יישום תוכנית ההתייעלות ובשנת 2015 כולל מענק חתימה על ההסכמים הקיבוציים.

הוצאות השכר הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של 2016 ב-4,024 מיליון ש"ח לעומת 4,123 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 99 מיליון ש"ח, בשיעור של 2.4%.

הקיטון בסך כל הוצאות שכר נובע מירידה בהפרשה למענק תשואה הצפוי ומירידה בהוצאות השכר בשלוחות בחו"ל כתוצאה מסגירת השלוחות בשוויץ ובלוקסמבורג. כמו כן קטנו הוצאות השכר ברביע הראשון של 2016 וברביע הראשון של 2015 מהשפעת החתימה על ההסכמים הקיבוציים ברבעונים אלה (למידע נוסף ראה [ביאור 8](#)).

		2015				2016	
		רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי
		במיליוני ש"ח					
960	913	992	1,016	967	930	<b>956</b>	
155	228	96	43	70	174	<b>107</b>	
396	204	272	266	227	251	<b>249</b>	
1,511	1,345	1,360	1,325	1,264	1,355	<b>1,312</b>	
(93)	-	-	-	(62)	155	-	
1,418	1,345	1,360	1,325	1,202	1,510	<b>1,312</b>	

(א) בשנת 2016 כולל מענק הירתמות לעובדים לשם יישום תוכנית ההתייעלות ובשנת 2015 כולל מענק חתימה על ההסכמים הקיבוציים.

למידע נוסף ראה [ביאור 8](#).

הוצאות שכר ונלוות מהוות כ-63.9% מסך כל ההוצאות התפעוליות לעומת 63.3% בתקופה המקבילה אשתקד ו-61.7% בכל שנת 2015.

## הוצאות תפעוליות ואחרות (למעט שכר)

ההוצאות התפעוליות והאחרות למעט שכר הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של 2016 בסך 2,276 מיליון ש"ח לעומת 2,395 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ברביע שלישי 2016 הסתכמו ההוצאות התפעוליות והאחרות, לא כולל הוצאות שכר, בסך 643 מיליון ש"ח לעומת 761 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 118 מיליון ש"ח בשיעור של 15.5% בשל קיטון בהוצאות אחרות עקב החזר ביטוחי בסך של כ-235 מיליון ש"ח, שהתקבל בגין ההסדר עם רשויות חו"ל.

ההוצאות התפעוליות מהוות 64.7% מסך כל ההכנסות לעומת 64.3% בתקופה המקבילה אשתקד ו-65.9% בכל שנת 2015. ברביע שלישי 2016 ההוצאות התפעוליות מהוות 54.1% מסך כל ההכנסות לעומת 65.9% ברביע המקביל אשתקד. הקיטון ביחס נובע מהחזר ביטוחי שהתקבל בגין ההסדר עם רשויות חו"ל וקיטון בהוצאות השכר.

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות (במונחים שנתיים) מהווה 1.95% מסך כל המאזן, לעומת 2.13% בתקופה המקבילה אשתקד ולעומת 2.12% בכל שנת 2015.

## הוצאות מס

ההפרשה למס על הרווח של קבוצת לאומי הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של 2016 ב-1,292 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,189 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור ההפרשה בתשעת החודשים הראשונים 2016 היה כ-35.7% מהרווח לפני מס לעומת 34.4% בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-1.3 נקודות האחוז.

העלייה בשיעור המס ביחס לתקופה המקבילה אשתקד נובעת בעיקר מרישום הוצאת מס בסך של 122 מיליון ש"ח בשל הקיטון ביתרת המסים הנדחים נטו כתוצאה מירידת שיעור מס החברות מ-26.5% ל-25% החל מ-1 בינואר 2016 ומירידה בהכנסות הפטורות והמועדפות נטו ביחס לתקופה המקבילה אשתקד. מנגד, נרשמה הכנסת מס (נטו) בסך של 174 מיליון ש"ח בשל תהליכי פירוק ומכירה של חברות בנות.

## רווח לאחר מסים

הרווח לאחר מסים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של 2016 בסך 2,322 מיליון ש"ח לעומת 2,270 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 2.3%. ברביע השלישי של 2016 הסתכם הרווח לאחר מסים בסך 909 מיליון ש"ח לעומת 698 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 30.2%.

## רווחי חברות כלולות

חלק הקבוצה ברווח לאחר מס של חברות כלולות הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של 2016 ברווח של 56 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח של 161 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע ממכירת מניות החברה לישראל ברביע ראשון 2015 ומסיווג ההשקעה בחברה לישראל החל מה-31 במרס 2015 בתיק נירות ערך זמין למכירה בהתאם לשווי השוק של ההשקעה ליום 31 במרס 2015. ברביע שני 2016 הבנק מימש את יתרת המניות שהחזיק בחברה לישראל. למידע נוסף ראה פרק [ניירות ערך](#).

רווחי חברות כלולות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 כוללים בעיקר רווחים מחברות כלולות בחברת הבת, לאומי פרטנרס.

## רווח נקי

הרווח הנקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של 2016 בסך של 2,378 מיליון ש"ח לעומת רווח של 2,431 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 2.2%. ברביע השלישי של 2016 הסתכם הרווח הנקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בסך 930 מיליון ש"ח לעומת 713 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 30.4%.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכם בסך של 30 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח של 27 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכם בסך של 2,348 מיליון ש"ח לעומת רווח של 2,404 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 2.3%. ברביע השלישי של 2016 הסתכם הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בסך 919 מיליון ש"ח לעומת 704 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 30.5%.

להלן תמצית דוח על הרווח הכולל:

שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 ו-2015

רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	חלק התאגיד הבנקאי ברווח כולל אחר של			התאמות	
		התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני לעובדים	מחזקות המטופלות לפי שיטת הטבות לעובדים	התאמות נטו לאחר גידורים <sup>(א)</sup>	בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
		סך הכל				במיליוני ש"ח
(797)	(7)	(804)	(1,273)	39	(96)	526
(402)	2	(400)	28	3	39	(470)
(1,199)	(5)	(1,204)	(1,245)	42	(57)	56
(2,216)	(4)	(2,220)	(2,616)	37	(79)	438
245	-	245	507	(14)	(31)	(217)
(1,971)	(4)	(1,975)	(2,109)	23	(110)	221

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק, לרבות התאמות בגין חברות כלולות של פרטנרס.

(ב) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 ו-2015

רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
394	(65)	22	(1,904)	(1,553)	(4)	(1,549)
394	(65)	22	(1,904)	(1,553)	(4)	(1,549)
338	8	20	659	349	(1)	350
338	8	20	659	349	(1)	350
56	(57)	42	(1,245)	(1,204)	(5)	(1,199)
56	(57)	42	(1,245)	(1,204)	(5)	(1,199)
67	(67)	38	(1,490)	(1,452)	(4)	(1,448)
67	(67)	38	(1,490)	(1,452)	(4)	(1,448)
154	(43)	(15)	(619)	(523)	-	(523)
154	(43)	(15)	(619)	(523)	-	(523)
221	(110)	23	(2,109)	(1,975)	(4)	(1,971)
221	(110)	23	(2,109)	(1,975)	(4)	(1,971)

שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
394	(65)	22	(1,904)	(1,553)	(4)	(1,549)
394	(65)	22	(1,904)	(1,553)	(4)	(1,549)
(327)	(2)	16	414	101	-	101
(327)	(2)	16	414	101	-	101
67	(67)	38	(1,490)	(1,452)	(4)	(1,448)
67	(67)	38	(1,490)	(1,452)	(4)	(1,448)

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של התאגיד הבנקאי, לרבות התאמות בגין חברות כלולות.

(ב) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

## המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

**המאזן** של קבוצת לאומי הסתכם ב-30 בספטמבר 2016 ב-431.8 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-416.5 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול של 3.7%, ובהשוואה לספטמבר 2015 גידול של 5.7%.

ערך הנכסים הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ מסך מאזן הקבוצה הינו כ-91.3 מיליארד ש"ח, כ-21.2% מסך הנכסים. בתשעת החודשים הראשונים של 2016 יוסף השקל ביחס לדולר של ארה"ב כ-3.7% וביחס לאירו יוסף השקל כ-1.0%. השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של כ-0.7% בסך כל המאזן של הקבוצה, כך שבנטרול השפעת השינוי סך המאזן גדל לכ-434.5 מיליארד ש"ח.

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה - סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות וקופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי וניהול פיקדון, מסתכמים בכ-1,241 מיליארד ש"ח, בהשוואה לסך של 1,214 מיליארד ש"ח בסוף 2015 (כ-330 מיליארד דולר ו-311 מיליארד דולר בהתאמה).

### 1. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

		30 בספטמבר		31 בדצמבר		השינוי	
		2016		2015		מדצמבר 2015	
		במיליוני ש"ח		באחוזים		מספטמבר 2015	
סך כל המאזן	431,758	416,499	3.7	5.7			
מזומנים ופיקדונות בבנקים	59,067	60,455	(2.3)	12.4			
ניירות ערך	82,493	69,475	18.7	22.1			
אשראי לציבור, נטו	264,368	261,399	1.1	1.7			
בניינים וציוד	3,044	3,095	(1.6)	1.7			
פיקדונות הציבור	336,851	328,693	2.5	5.9			
פיקדונות מבנקים	3,589	3,859	(7.0)	(1.7)			
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	23,765	21,308	11.5	7.1			
הון המיוחס לבעלי המניות של התאגיד הבנקאי	31,228	28,767	8.6	9.3			

### 2. להלן התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

		30 בספטמבר		31 בדצמבר		השינוי	
		2016		2015		מדצמבר 2015	
		במיליוני ש"ח		באחוזים		מספטמבר 2015	
אשראי תעודות, נטו	1,565	1,755	(10.8)	(4.3)			
ערבויות להבטחת אשראי, נטו	5,761	6,058	(4.9)	0.9			
ערבויות לרוכשי דירות, נטו	19,343	19,292	0.3	2.6			
ערבויות והתחייבויות אחרות, נטו	15,627	16,903	(7.5)	(5.7)			
מכשירים נגזרים <sup>(א)</sup>	685,071	616,885	11.1	0.8			
אופציות מכל הסוגים	126,028	111,125	13.4	(1.2)			

(א) כולל עסקאות "פורוורד", חוזי החלפות פייננסיות, swaps, futures ונגזרי אשראי. למידע נוסף ראה [ביאור 11.א ו-11.ב](#).

### 3. להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בקבוצת לאומי:

	30 בספטמבר		31 בדצמבר	
	2016	2015	השינוי	באחוזים
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
תיקי ניירות ערך <sup>(א)</sup>	602,673	592,820	9,853	1.7
נכסים בגינם ניתנים שירותי תפעול: <sup>(א)(ב)(ג)</sup>				
קרנות נאמנות	50,221	59,451	(9,230)	(15.5)
קופות גמל ופנסיה	75,261	71,221	4,040	5.7
קרנות השתלמות	80,736	73,569	7,167	9.7

- (א) לרבות שינוי בשווי השוק של ניירות ערך ושווי הניירות שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות וקופות גמל, לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי ומשמורת.  
 (ב) הקבוצה בארץ אינה מנהלת קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות.  
 (ג) נכסי לקוחות לגביהם מעניקה הקבוצה שירותי ניהול תפעולי, כולל יתרות הקופות של לקוחות מיועצים בלאומי.

### האשראי לציבור, נטו

האשראי לציבור נטו בקבוצת לאומי הסתכם ב-30 בספטמבר 2016 ב-264.4 מיליארד ש"ח לעומת 261.4 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול של 1.1%, ובהשוואה לספטמבר 2015 גידול של 1.7%.

השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של 0.5% בסך האשראי לציבור נטו. בנטרול השפעת השינוי חלה עלייה בשיעור של 1.6% בסך האשראי לציבור נטו, כך שבנטרול השפעת השינוי סך האשראי היה 265.6 מיליארד ש"ח.

בנוסף לאשראי לציבור משקיעה הקבוצה בניירות ערך של חברות המסתכמים ב-30 בספטמבר 2016 ב-14,331 מיליון ש"ח בהשוואה ל-14,095 מיליון ש"ח בסוף 2015, והמגלמים גם כן סיכוני אשראי.

### להלן התפתחות האשראי לציבור, לפני הפרשה להפסדי אשראי לפי ענפי משק עיקריים:

	30 בספטמבר		31 בדצמבר	
	2016	2015	השינוי	באחוזים
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	81,648	81,805	(157)	(0.2)
אנשים פרטיים - אחר	38,663	37,986	677	1.8
בינוי ונדל"ן	49,943	49,912	31	0.1
מסחרי	26,695	26,548	147	0.6
תעשייה	19,455	20,251	(796)	(3.9)
אחר	51,491	48,568	2,923	6.0
סך הכל	267,895	265,070	2,825	1.1

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה פרק [סיכון אשראי](#).

## חובות בעייתיים

להלן סיכון אשראי בעייתי לאחר הפרשות פרטניות וקבוצתיות:

31 בדצמבר 2015		30 בספטמבר 2016			
סך הכל	חוץ מאזני	מאזני	סך הכל	חוץ מאזני	מאזני
		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
3,187	150	3,037	<b>3,485</b>	131	<b>3,354</b>
1,392	220	1,172	<b>1,084</b>	126	<b>958</b>
3,349	851	2,498	<b>3,486</b>	<b>1,209</b>	<b>2,277</b>
7,928	1,221	6,707	<b>8,055</b>	<b>1,466</b>	<b>6,589</b>

## סיכון אשראי בעייתי:

31 בדצמבר 2015		30 בספטמבר 2016		
		במיליוני ש"ח		
8,461	<b>8,483</b>			סיכון אשראי בעייתי מסחרי
1,303	<b>1,364</b>			סיכון אשראי בעייתי קמעונאי
9,764	<b>9,847</b>			סך הכל
1,836	<b>1,792</b>			יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
7,928	<b>8,055</b>			אשראי בעייתי לאחר הפרשה להפסדי אשראי

למידע נוסף בנוגע לאשראי בעייתי ראה פרק [סיכון אשראי וביאור 13](#).

האשראי לממשלות ב-30 בספטמבר 2016 הסתכם ב-623 מיליון ש"ח, גידול של 170 מיליון ש"ח, בשיעור של 37.5% לעומת 31 בדצמבר 2015.

## ניירות ערך

השקעות הקבוצה בניירות ערך ב-30 בספטמבר 2016 הסתכמו ב-82.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-69.5 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול של 18.7%.

ניירות הערך בקבוצה מסווגים לשתי קטגוריות: ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה.

סיווג נייר ערך הנרכש על ידי הבנק לתיק ניירות ערך זמינים למכירה או לתיק ניירות ערך למסחר מתבצע במועד רכישתו ונעשה בהתאם לכוונת הבנק לשימוש בנייר. ניירות שנרכשים לצורכי מסחר (או במטרה לגדר רכיבים אחרים של התיק למסחר), לצורכי עשיית שוק או במסגרת חדר עסקאות מסווגים לתיק ניירות ערך למסחר, ואילו ניירות הנרכשים במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק מסווגים בתיק הזמין למכירה.

ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לדוח רווח והפסד. ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת מוצג בסעיף נפרד בהון ברווח כולל אחר שנקרא "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בניכוי המס המתייחס. בכל מקרה שבו קיימת ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני ההפרש נזקף לחשבון רווח והפסד.

להלן סיווג סעיף ניירות הערך במאזן המאוחד:

31 בדצמבר 2015			30 בספטמבר 2016			
סך הכל	ערך ניירות למסחר <sup>(ב)</sup>	זמינים למכירה <sup>(א)</sup>	סך הכל	ערך ניירות למסחר <sup>(ב)</sup>	זמינים למכירה <sup>(א)</sup>	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
אגרות חוב						
35,217	6,664	28,553	<b>46,877</b>	<b>7,528</b>	<b>39,349</b>	של ממשלת ישראל
11,186	3,058	8,128	<b>12,697</b>	<b>4,236</b>	<b>8,461</b>	של ממשלות זרות
273	238	35	<b>193</b>	<b>157</b>	<b>36</b>	של מוסדות פיננסיים בישראל
6,410	148	6,262	<b>7,143</b>	<b>101</b>	<b>7,042</b>	של מוסדות פיננסיים זרים
10,317	751	9,566	<b>10,276</b>	<b>269</b>	<b>10,007</b>	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
738	152	586	<b>576</b>	<b>180</b>	<b>396</b>	של אחרים בישראל
2,014	320	1,694	<b>2,613</b>	<b>609</b>	<b>2,004</b>	של אחרים זרים
3,320	617	2,703	<b>2,118</b>	<b>17</b>	<b>2,101</b>	מניות וקרנות נאמנות
<b>69,475</b>	<b>11,948</b>	<b>57,527</b>	<b>82,493</b>	<b>13,097</b>	<b>69,396</b>	<b>סך כל ניירות הערך</b>

(א) רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בסך 539 מיליון ש"ח שנרשמו ברווח כולל אחר (31 בדצמבר 2015 - 294 מיליון ש"ח).  
 (ב) רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בסך 27 מיליון ש"ח שנרשמו ברווח והפסד (31 בדצמבר 2015 - 100 מיליון ש"ח).

ליום 30 בספטמבר 2016 כ-84.1% מתיק הנוסטרו של הקבוצה סווג כזמין למכירה וכ-15.9% כתיק למסחר. סיווג זה מקנה גמישות בניהול תיק ניירות הערך. כ-2.6% משווי ניירות הערך הינן השקעות במניות של חברות שאינן מוצגות על בסיס השווי המאזני, אלא לפי עלות או שווי שוק של המניות הנסחרות בבורסה.

למידע בנוגע לשווי ניירות ערך לפי אופן המדידה ראה [ביאור 15.א](#).

**התיק הזמין למכירה**

1. בתשעת החודשים הראשונים של 2016 היה גידול ברווח כולל אחר בגין ניירות ערך זמינים למכירה בסך 210 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס). הגידול נובע מעליית ערך בסך 1,062 מיליון ש"ח, אשר קוזז בחלקו על ידי רווח מניירות ערך שמומשו וסווגו לרווח והפסד בסך 852 מיליון ש"ח (לפני מס). זאת בהשוואה לקיטון ברווח כולל אחר בגין ניירות ערך זמינים בסך של 402 מיליון ש"ח (לפני מס) בתקופה המקבילה אשתקד שנבע מקיטון ברווח מניירות ערך שמומשו וסווגו לרווח והפסד בסך 932 מיליון ש"ח (לפני מס) אשר קוזז בחלקו מעליית ערך בסך 530 מיליון ש"ח.

2. ברווח והפסד נזקפו רווחים נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה בסך של 345 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 154 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד ורווחים נטו ממכירת מניות זמינות למכירה בסך של 507 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 778 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

היתרה המצטברת נטו של התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך המוחזקים בתיק הזמין למכירה ליום 30 בספטמבר 2016 מסתכמת בסכום חיובי של 221 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס), לעומת 67 מיליון ש"ח בסוף 2015. סכומים אלה מייצגים רווחים נטו שטרם מומשו לתאריכי הדוחות.



להערכת הנהלת הבנק, ירידת ערך בניירות ערך בתיק הזמין למכירה הינה בעלת אופי זמני. ככוונתו וביכולתו של הבנק להמשיך ולהחזיק את ההשקעות עד להשבה החזויה של מלוא העלות של הנכסים או עד לפדיון, לכן נזקפת ירידת ערך זו להון. זאת, על בסיס הקריטריונים שפורטו [בעיקרי המדיניות החשבונאית ביאור 1 בדוח השנתי 2015](#).

למידע בנוגע להתאמות לשווי הוגן של ניירות זמינים למכירה שנזקפו להון ראה [ביאור 5](#).

## התיק למסחר

ב-30 בספטמבר 2016, בתיק למסחר יש כ-13.1 מיליארד ש"ח אגרות חוב, לעומת 11.3 מיליארד ש"ח אגרות חוב ו-0.6 מיליארד ש"ח מניות ב-31 בדצמבר 2015. נכון ל-30 בספטמבר 2016 התיק למסחר מהווה כ-15.9% מסך תיק הנוסטרו של הקבוצה לעומת 17.2% ב-31 בדצמבר 2015.

למידע נוסף בנוגע להרכב התיק ראה [ביאור 5](#).

בגין אגרות חוב למסחר נרשמו בדוח רווח והפסד רווחים שמומשו וטרם מומשו בסך של 46 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 87 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ובגין מניות וקרנות נרשמו הפסדים שמומשו וטרם מומשו בסך 32 מיליון ש"ח לעומת הפסדים בסך 57 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

## השקעות בניירות ערך שהונפקו בחו"ל

בתיק ניירות הערך של הקבוצה יש כ-36.1 מיליארד ש"ח (כ-9.6 מיליארד דולר) ניירות ערך שהונפקו בחו"ל. כ-95% מהתיק מושקעים במכשירי חוב שכולם (פרט לכ-0.6%) מדורגים **Investment Grade**, מהם כ-94% בדרוג (A-) ומעלה. כ-5% מהתיק מושקעים במניות ובקרנות. מתוך התיק הנ"ל כ-30.8 מיליארד ש"ח (כ-8.2 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה מסווגת בתיק למסחר.

## א. השקעות בניירות ערך מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל

תיק ניירות ערך מגובי נכסים של הקבוצה (משכנתאות ושאינם משכנתאות), שכולו מדורג בדרוג השקעה (**Investment Grade**), מסתכם בכ-10.3 מיליארד ש"ח (כ-2.7 מיליארד דולר) ל-30 בספטמבר 2016 בדומה לסוף 2015. מתוך התיק הנ"ל ל-30 בספטמבר 2016 כ-10.0 מיליארד ש"ח (כ-2.7 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר.

התיק הזמין למכירה של השקעות בניירות ערך מגובי נכסים בחו"ל ליום 30 בספטמבר 2016 כולל השקעה באגרות חוב מגובות משכנתאות בסכום של כ-8.1 מיליארד ש"ח. 93% מסך אגרות החוב המגובות משכנתאות שבתיק הזמין הונפקו על ידי סוכנויות פדראליות בארה"ב (**FNMA, FHLMC, GNMA**) ומדורגות, נכון למועד הדוח, בדירוג **AAA**.

למידע נוסף בנוגע להשקעות באגרות חוב מגובות נכסים ראה [ביאור 5](#).

נכון ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמה עליית הערך המצטברת נטו שנזקפה להון עצמי הנובעת מתיק אגרות החוב המגובות משכנתאות בכ-18 מיליון ש"ח.

סך אגרות החוב המגובות משכנתאות שאינן בערבות מדינה (ארה"ב) ואינן בחסות מוסדות פדרליים אמריקאים הן בתיק הזמין והן בתיק למסחר, מסתכם בכ-1,490 מיליון ש"ח.

התקופה החזויה לפדיון של כל תיק אגרות החוב המגובות משכנתאות היא כ-4.1 שנים בממוצע (מח"מ). בנוסף לאגרות החוב המגובות משכנתאות, כולל התיק הזמין למכירה של הקבוצה גם אגרות חוב אחרות מגובות נכסים שאינם משכנתאות (אשראי לרכישת רכב ואשראים אחרים) בסך של כ-1.9 מיליארד ש"ח מתוכן אגרות חוב מסוג CLO בסך של כ-1.6 מיליארד ש"ח. התקופה החזויה לפדיון של תיק אגרות החוב המגובות נכסים שאינם משכנתאות היא כ-2.7 שנים בממוצע.

## ב. השקעות בניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל

בתיק ניירות הערך של הקבוצה ב-30 בספטמבר 2016 כ-25.8 מיליארד ש"ח (כ-6.9 מיליארד דולר) ניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל. 20.8 מיליארד ש"ח (כ-5.5 מיליארד דולר) מניירות הערך הללו מסווגים בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר. 99% מסך ניירות הערך הינם בדירוג השקעה והם כוללים בעיקר ניירות ערך של ממשלת ארה"ב, בנקים ומוסדות פיננסיים, אגרות חוב של חברות בדירוג השקעה והיתר בעיקר ניירות ערך של ממשלת ישראל.

למידע נוסף בנוגע לחשיפה מוסדות פיננסיים זרים ראה פרק [סיכון אשראי](#).

ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמה יתרת עליית הערך המצטברת בהון העצמי בגין ניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל, ושהם בתיק הזמין למכירה ב-325 מיליון ש"ח (שהם 202 מיליון ש"ח לאחר מס).

כאמור, בנוסף לתיק הזמין למכירה קיימים ניירות ערך שאינם מגובים בנכסים גם בתיק למסחר. התיק למסחר כולל בעיקר ניירות ערך של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים וקרנות של ניירות ערך. 99% מניירות הערך שבתיק למסחר בדירוג השקעה (Investment Grade).

שווי התיק למסחר שאינו מגובה בנכסים ב-30 בספטמבר 2016 הסתכם ב-5.0 מיליארד ש"ח (1.3 מיליארד דולר). ההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת, במידה שיש הפרש כזה, נזקף לרווח והפסד.

## השקעות באגרות חוב - שהונפקו בישראל

ההשקעות באגרות חוב שהונפקו בישראל הסתכמו ב-30 בספטמבר 2016 ב-46.0 מיליארד ש"ח, מזה סך של 45.2 מיליארד ש"ח אגרות חוב שהונפקו על ידי ממשלת ישראל בשקלים, והיתר אגרות חוב של ממשלת ישראל במט"ח ואגרות חוב שהונפקו על ידי חברות. כ-56.2% מההשקעות באגרות חוב חברות שהם כ-0.4 מיליארד ש"ח נכללו בתיק הזמין למכירה, והיתר בתיק למסחר.

תיק אגרות החוב של חברות, שבתיק הזמין למכירה בהיקף של 0.4 מיליארד ש"ח כולל קרן הון בסך של 18 מיליון ש"ח.

כל אגרות החוב של החברות שבתיק למסחר וחלק מאגרות החוב של החברות שבתיק הזמין למכירה רשומות למסחר וסחירות בבורסה.

## השקעות במניות ובקרנות

סך כל ההשקעות במניות ובקרנות מסתכמות ליום 30 בספטמבר 2016 בכ-2,118 מיליון ש"ח, מזה מניות סחירות 1,154 מיליון ש"ח ושאינן סחירות 964 מיליון ש"ח. מסך כל ההשקעה 2,101 מיליון ש"ח מסווגים בתיק הזמין למכירה ו-17 מיליון ש"ח מסווגים בתיק למסחר.

ההון הנדרש בגין השקעות אלה עומד ליום 30 בספטמבר 2016 על סך של 265 מיליון ש"ח.

למידע נוסף ראה [ביאור 5](#).

## השינויים העיקריים בהשקעה במניות

### החברה לישראל

ביום 21 באפריל 2016 מכר הבנק, בעסקה מחוץ לבורסה, את יתרת המניות שהחזיק בחברה לישראל בע"מ, 451,252 מניות, המהוות כ-5.86% מהונה המונפק והנפרע של החברה לישראל, בתמורה ל-17,906,037 מניות של כימיקלים לישראל בע"מ (כי"ל) המהוות כ-1.4% מהונה המונפק והנפרע של כי"ל. הרווח לפני מס שרשם הבנק בגין מכירת המניות הינו כ-87 מיליון ש"ח.

### כי"ל

במהלך הרביע השני מכר הבנק 16.8 מיליון מניות בחברת כי"ל, המהוות כ-1.3% מהונה המונפק והנפרע של כי"ל. ההפסד לפני מס שרשם הבנק בגין מכירת המניות הינו כ-38 מיליון ש"ח.

במהלך הרביע השלישי מכר הבנק את יתרת המניות שהחזיק בחברת כי"ל, 1,150,000 מניות, המהוות כ-1.9% מהונה המונפק והנפרע של כי"ל. הבנק רשם בגין מכירת המניות הפסד לפני מס של כ-3 מיליון ש"ח.

### קנון

ביום 23 ביוני 2016 מכר הבנק 3.8 מיליון מניות בחברת Kenon Holdings Ltd. (להלן: "קנון"), שמהוות כ-7.08% מהונה המונפק והנפרע של קנון, לחברת Ansonia Holdings Singapore B.V.

המניות נמכרו במחיר של 42 ש"ח למניה, והתמורה הכוללת של העסקה הינה בסך של כ-159 מיליון ש"ח. הרווח לפני מס שרשם הבנק בגין מכירת המניות הינו כ-9.5 מיליון ש"ח. לאחר המכירה הנ"ל, מחזיק הבנק ב-3,733,614 מניות של קנון, המהוות כ-6.95% מהונה המונפק והנפרע של קנון.

## פיקדונות הציבור

פיקדונות הציבור בקבוצה הסתכמו ב-30 בספטמבר 2016 בכ-336.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-328.7 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול בשיעור של 2.5% ובהשוואה לספטמבר 2015 גידול של 5.9%.

השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ הקטין בשיעור של 1.0% את סך כל פיקדונות הציבור כך שבנטרול השפעת השינוי היה גידול בפיקדונות הציבור בשיעור של 3.5%.

## אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים

אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים הסתכמו ב-30 בספטמבר 2016 בכ-23.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-21.3 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול של 11.5%. בתשעת החודשים הראשונים של 2016 נפרעו אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים בסך 2.6 מיליארד ש"ח.

## תשקיף מדף והנפקת אגרות חוב

ביום 28 במאי 2015 פרסם הבנק תשקיף מדף בהתאם להיתר שהתקבל מרשות ניירות ערך.

ביום 21 בינואר 2016 הנפיק הבנק, על פי תשקיף המדף שלעיל, הרחבה של סדרה 177 בהיקף של כ-3.6 מיליארד ש"ח.

אגרות חוב סדרה 177 עומדות לפירעון בתשלום אחד ביום 30 ביוני 2020, צמודות קרן וריבית למדד המחירים לצרכן, ונושאות ריבית שנתית בשיעור של 0.59% לשנה, אשר משולמת פעמיים בשנה ביום 30 ביוני בשנים 2016 ועד 2020 (כולל) וביום 31 בדצמבר בשנים 2016 ועד 2019 (כולל).

אגרות החוב אינן מוכרות לצורך הון פיקוחי.

על פי דוח הצעת מדף מיום 20 בינואר 2016, הנפיק הבנק, בתאריך 21 בינואר 2016 סך של 926 מיליון ש"ח כתבי התחייבות נדחים סדרה 400.

כתבי ההתחייבות הנדחים עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 21 בינואר 2026 עם אופציה למנפיק לפירעון מוקדם לא לפני ה-21 בינואר 2021 ולא לאחר ה-21 בפברואר 2021, אינם צמודים לבסיס הצמדה כלשהו, נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 3.25% לשנה, עד למועד הפירעון המוקדם. במועד זה, בהינתן אי מימוש זכותו של הבנק לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנקובה באגרת בהתאם להפרש בין ריבית העוגן (כהגדרתה בדוח הצעת המדף) במועד ההנפקה לבין זו שבמועד עדכון הריבית.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (ארוע מכונן לאי קיימות או ארוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, כמוקדם שביניהם), יומרו כתבי ההתחייבות הנדחים למניות על פי שווי השוק של המניות במועד ההמרה או על פי שער הרצפה שנקבע (6.78 ש"ח למניה), כגבוה מביניהם.

כתבי התחייבות אלו כשירים להכלל ברובד 2 החל ממועד ההנפקה.

### נכסים אחרים ויתרות חובה בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים הסתכמו ב-30 בספטמבר 2016 בסך 8.7 מיליארד ש"ח לעומת 7.7 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול בשיעור של 13.8%.

יתרת החובה בגין השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שבוצעה עם ועבור לקוחות גדלה מהיקף של 11.3 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2015 לכ-11.6 מיליארד ש"ח ב-30 בספטמבר 2016.

### התחייבויות אחרות ויתרות זכות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות הסתכמו ב-30 בספטמבר 2016 בסך 22.1 מיליארד ש"ח לעומת 20.7 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול בשיעור של 6.6%.

יתרת הזכות בגין השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שבוצעה עם ועבור לקוחות הסתכמה ב-30 בספטמבר 2016 בסך 12.6 מיליארד ש"ח לעומת 11.1 מיליארד ש"ח בסוף 2015.

## הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (להלן: "הון") של הקבוצה הסתכם ב-30 בספטמבר 2016 ב-31,228 מיליון ש"ח, לעומת 28,767 מיליון ש"ח בסוף 2015, גידול של 8.6%. העלייה נובעת, בין היתר, מהרווח הנקי לתקופה ומהנפקת מניות לעובדים ונושאי משרה בסך 636 מיליון ש"ח בהתאם להסכם הקיבוצי המיוחד בנוגע להמרת זכויות עובדים למניות הבנק.

למידע נוסף בנוגע להסכם הקיבוצי המיוחד ראה [ביאור 8](#).

יחס הון למאזן ב-30 בספטמבר 2016 הגיע ל-7.2% לעומת 6.9% ב-31 בדצמבר 2015.

## מבנה הלימות ההון

30 בספטמבר		31 בדצמבר	
2016		2015	
<b>הון לצורך חישוב יחס ההון</b>			
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים	32,255	28,708	29,001
הון רובד 2, לאחר ניכויים	12,405	13,354	12,593
סך הכל הון כולל	44,660	42,062	41,594
<b>יתרות משוקללות של נכסי סיכון</b>			
סיכון אשראי	271,243	281,275	277,034
סיכונים שוק	5,212	7,045	5,167
סיכון תפעולי	20,518	20,227	20,432
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	296,973	308,547	302,633
<b>יחס ההון לרכיבי סיכון</b>			
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	10.86%	9.30%	9.58%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	15.04%	13.63%	13.74%

## יישום הוראות באזל 3 בישראל

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים את ההוראות הסופיות ליישום באזל 3 בישראל, וזאת על ידי תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הוראות אלה נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014.

על פי הוראות אלו, רכיבי ההון בקבוצה לצורך חישוב הלימות ההון משויכים לשני רבדים:

1. הון רובד 1, הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף.

2. הון רובד 2.

סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון" או "ההון הפיקוחי" או "ההון הכולל".

## הון רובד 1 כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף:

**הון עצמי רובד 1 כולל** את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".

**הון רובד 1 נוסף**, המורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. בקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון ברובד זה. ככל שיונפקו בעתיד מכשירי הון רובד 1 נוסף, הם ידרשו לעמוד בכל הקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

## הון רובד 2:

בהוראות באזל 3 בוטלה האבחנה בין רובד 2 עליון לרובד 2 תחתון.

הון רובד 2 כולל בעיקר מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.

לגבי מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 בתאריך 31 בדצמבר 2013 נקבעו הוראות מעבר ותקרת הכרה, שחושבה ליום ה-1 בינואר 2014, על פי 80% מיתרת המכשירים ליום 31 בדצמבר 2013, ובתחילת כל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10%. מכשירי ההון שהיו חלק מרובד 2 בתאריך 31 בדצמבר 2013 כוללים מכשירי הון מורכבים שסווגו עד כה לרובד 2 עליון וכן כתבי התחייבות נדחים שסווגו לרובד 2 תחתון.

תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: <http://leumi.co.il/home01/32587> / בפרק אודות <מידע כספי ואסיפות > גילויים פיקוחיים נוספים.

יצוין כי הסכום המוכר בפועל להון רובד 2 הינו הנמוך מבין סכומם המופחת של המכשירים עצמם ותקרת ההכרה בהם על פי הוראות המעבר. מתחילת 2014 מכשירי הון שיונפקו ידרשו לעמוד בכל הקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, לצורך הכללתם בהון. הקריטריונים העיקריים שעל המכשיר לכלול: (1) מגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שבהתרחש האירוע המכונן לאי-קיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין 202), יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

על פי דוח הצעת מדף מיום 20 בינואר 2016, הנפיק הבנק, בתאריך 21 בינואר 2016 סך של 926 מיליון ש"ח כתבי התחייבות נדחים סדרה 400, הכשירים להכלל ברובד 2.

למידע נוסף בנוגע להנפקה ראה פרק המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון, סעיף [אגרות חוב, שטרי הון וכתבי התחייבויות נדחים](#).

## יעד הלימות ההון

יחסי הלימות ההון מחושבים כיחס שבין ההון לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס הון עצמי רובד 1 מחושב כיחס שבין סכום הון עצמי רובד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים, ויחס ההון הכולל מחושב כיחס שבין סכום ההון הכולל לנכסי הסיכון המשוקללים.

### יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי בנק ישראל:

לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 201 "מדידה והלימות הון - מבוא, תחולה וחישוב דרישות", כל התאגידים הבנקאיים נדרשים לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על הבנק. כמו כן, כל התאגידים הבנקאיים בישראל נדרשים לעמוד ביחס הון כולל מזערי בשיעור של 12.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי גדול יידרש לעמוד ביחס הון כולל מזערי בשיעור של 13.5%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 "מגבלות למתן הלוואות לדיוור". על פי ההוראה המתוקנת, התאגיד הבנקאי יידרש להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1, בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיוור. מועד התחולה לעמידה ביעד ההון שנקבע הוא 1 בינואר 2017, ועל התאגידים הבנקאיים להגדיל את יעד ההון בשיעורים רבעוניים קבועים מיום 1 באפריל 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017. הערכת השפעת התיקון להוראה על קבוצת לאומי במועד התחולה הסופי, לפי נתוני מועד הדיווח, היא כ-0.27% ביחס הלימות ההון, כאשר השפעה זו נפרסת על פי ההוראה על פני שמונה רבעונים.

ההגעה ליעדים המתוארים לעיל תיושם בצורה הדרגתית.

### יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי הבנק:

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון הסיכון ושל הלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף המזערי שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל ואשר לא תפחת משיעור ההון הנדרש לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדים שהקבוצה תרצה לעמוד בהם בעת אירוע תרחיש קיצון.

במסגרת הליך הסקירה הפיקוחי, הנחה המפקח על קביעת יעדי הון פנימיים אשר יהלמו את פרופיל הסיכון של הבנק. בהמשך לכך, דירקטוריון הבנק אישר להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 הפנימי של הבנק באופן שמיום 31 בדצמבר 2017 יעמוד על 10.5%. דירקטוריון הבנק ישוב ויידון ביעד זה לא יאוחר מסוף שנת 2016. בהמשך לאמור, ביום 15 לנובמבר 2016 החליט הדירקטוריון כי הדיון המפורט לעיל יבוצע עד למועד פרסום הדוחות הכספיים השנתיים.

התקינה בדבר זכויות עובדים אשר יושמה לראשונה בינואר 2015, הינה גורם המשפיע באופן מהותי ביותר על הון עצמי רובד 1 של לאומי, בעיקר בשל העובדה שמדידת ההתחייבות הינה בהתאם לריביות שוק שהינן ברמות נמוכות היסטוריות וכן בשל התנודתיות הרבה שמדידה מעין זו מביאה להון הפיקוחי של הבנק.



בהקשר זה, ביום 12 ביולי 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מאת בנק ישראל לענין אופן חישוב ריבית ההיוון שתשמש לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים לצורך מדידת ההון הפיקוחי. בהתאם לאישור, ריבית ההיוון תחושב על פי ממוצע נע של תשואות השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח. השינוי מיושם החל מהדוחות הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016 ועד לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020 (כולל). שינוי השיטה ממתן באופן משמעותי את התנודתיות הנובעת משינויים בריבית להיוון. שינוי שיטת החישוב הגדיל את ההון הפיקוחי ליום 30 ביוני 2016, בסך של כ-380 מיליון ש"ח.

ביום 15 בנובמבר 2016 החליט דירקטוריון הבנק בהתבסס על המלצת וועדת הביקורת לחשב את ההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים, על בסיס מרווח קבוע של אגרות חוב בדירוג בינלאומי AA. השפעת השינוי על ההון הפיקוחי ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמה לסך של כ-296 מיליון ש"ח.

למידע נוסף בנוגע למתודולוגית ההיוון ראה פרק [מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים](#).

נכון ל-30 בספטמבר 2016 הלימות הון רוברד 1 של הבנק הינה 10.86%. במהלך תשעת החודשים הראשונים של 2016 הושלמו מספר מהלכים משמעותיים ששיפרו את יחס הלימות ההון. ביניהם:

- **המרת זכויות עובדים למניות הבנק:** בתאריך 20 במרס 2016 אישר דירקטוריון הבנק את הנפקת המניות לעובדים ונושאי משרה. הסכום הכולל של זכויות עובדים ונושאי משרה שהומרו למניות הבנק מסתכם לכ-636 מיליון ש"ח. שווי מניות הבנק לצורך המרת הזכויות הינו 13.0 ש"ח (שער הנעילה של מניות הבנק ביום 6 במרס 2016). בהתאם לכך, אישר דירקטוריון הבנק הנפקה של 48,938,037 מניות, המהוות כ-3.21% מההון המונפק והנפרע של הבנק (לאחר ההקצאה). המניות הוקצו לנאמן, שיחזיק במניות בנאמנות עבור העובדים, בהתאם להוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה. הגידול בהון שנבע מהמרת זכויות זו שיפר בכ-0.24% את יחס הלימות הון עצמי רוברד 1 של הבנק, נכון ליום 31 במרס 2016.

למידע נוסף בנוגע להסכם הקיבוצי המיוחד ראה [ביאור 8](#).

- **ביטוח לתיק ערבויות מכוח חוק מכר:** ביום 8 במרס 2016 הושלמה התקשרות עם מבטחי משנה בינלאומיים, בעלי דירוג בינלאומי גבוה, לרכישת ביטוח לתיק ערבויות מכוח חוק מכר (דירות) ולהתחייבויות להוצאת ערבויות כאמור. פוליסת הביטוח מבטיחה את הבנק למקרה בו יידרש לשלם בשל חילוט הערבויות, והכל על פי תנאי הפוליסה. רכישת הביטוח מאפשרת את הפחתת ההון המרותק בגין סיכון האשראי הנובע מהנפקת הערבויות, תוך שימוש בפוליסה כ"מפחיתת סיכון אשראי", בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203 ותרמה לשיפור של כ-0.23% ביחס הלימות ההון רוברד 1 של הבנק, נכון ליום 31 במרס 2016.

- **ניכוי מההון בגין נכס מס נדחה:** ביום 4 באפריל 2016 פורסם עדכון לקובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים ליישום הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא מדידה והלימות הון. מטרת העדכון להבהיר את אופן הטיפול במרכיב מס שכר בכל הקשור לחישוב דרישות ההון ובניכוי מההון בגין נכס מס נדחה. על פי ההבהרה, כאשר תאגיד בנקאי מגיע למסקנה כי בנסיבות הקיימות במועד הדוח קיימת סבירות קרובה לוודאי ( **virtually certain**) לגבי נכס המס הנדחה בגובה סכום מס השכר הכלול בספרי הבנק, ניתן שלא להחיל את ניכוי הסך הכלול בסעיף 13 להוראה על חלק זה של נכס המס הנדחה. לצורך כך, הבנק יהיה רשאי ליישם את הבחינה של ניכוי הסף על סכום המיסים הנדחים נטו, לאחר ניכוי מס השכר כאמור לעיל. נכס המס הנדחה כאמור, שלא נוכה מההון, ישוקלל כנכס סיכון בשיעור של 250%. הבנק מיישם את ההנחיות החל ממועד פרסומן באופן של מכאן ולהבא, ללא התאמות מספרי השוואה ובכפוף להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 299 של הפיקוח על הבנקים. עדכון זה תרם לשיפור של כ-0.20% בהלימות הון עצמי רוברד 1 של הבנק ושל כ-0.17% ביחס ההון הכולל, נכון ליום 31 במרס 2016.

בתאריך 28 בפברואר 2016 חתם לאומי הסכם עם הראל להעמדה משותפת של הלוואות לדיור המובטחות, בין היתר, במשכנתאות ומשכונות על זכויות חוזיות בקשר למקרקעין. על פי ההסכם הראל תשתתף עם הבנק בהעמדה של הלוואות לדיור בהן היחס בין סכום הלוואה לבין שווי הנכס שלה (LTV) הינו עד 60% בלבד (כל עוד לא יינתן אישור רגולטורי להראל להשתתפות בהלוואות בשיעור מימון גבוה יותר). ב-13 ביוני 2016, לאחר התקיימות התנאים המתלים בהסכם, החלו הצדדים בהעמדה משותפת של הלוואות לדיור על פי ההסכם.

להערכת הבנק, סכומי ההשתתפות של הראל בהעמדת הלוואות לדיור בשיתוף עם הבנק בשנים 2016 ו-2017 יעמדו על סכום כולל של כ-4 מיליארד ש"ח.

כמו כן, ביום 27 בספטמבר 2016 נחתם הסכם בין הבנק לבין גופים מוסדיים מקבוצת מנורה מבטחים ("הסכם המכר" ו-"מנורה מבטחים", בהתאמה), לפיו, בכפוף להתקיימותם של תנאים מתלים שונים, ימכור הבנק למנורה מבטחים, בתוקף מיום 31 באוקטובר 2016 (או ממועד אחר כפי שיוסכם בין הצדדים), 80% מזכויותיו של הבנק ומהנטלים הנלווים להן בתיק הלוואות לדיור (כהגדרתן בנוהל בנקאי תקין מס' 451) המובטחות, בין היתר, במשכנתאות על זכויות במקרקעין ו/או במשכונות על זכויות חוזיות במקרקעין, לפי העניין, ואשר עומדות בקריטריונים שנקבעו בהסכם המכר ("תיק הלוואות").

הבנק ימשיך להחזיק ב-20% הנותרים מתיק הלוואות כאמור, כך שהזכויות והנטלים הנלווים שיימכרו למנורה מבטחים יהיו בדרגה שווה (פרי פסו) לאלה שיוותרו בידי הבנק. סכום הלוואות בתיק הלוואות מוערך בסכום כולל של כ-2 מיליארדי ש"ח, באופן שהחלק שנמכר למנורה מבטחים מוערך בסך של כ-1.6 מיליארד ש"ח. בד בבד עם חתימת הסכם המכר, נחתם בין הבנק לבין מנורה מבטחים הסכם ניהול על פיו, לאחר השלמת העסקה, הבנק ינהל עבור מנורה מבטחים את חלקה בתיק הלוואות הנרכש, וזאת כנגד תשלום שישולם לבנק ("הסכם הניהול").

ביום 27 באוקטובר 2016 התקיימו במלואם התנאים המתלים שנקבעו בהסכם. הצדדים פועלים לביצוע יתר הפעולות הנדרשות להשלמת העסקה, ועם השלמתן תחשב העסקה בתוקף מיום 31 באוקטובר 2016, בהתאם להוראות שנקבעו בהסכם.

להשלמת העסקה לא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הבנק.

## תוכנית התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". על פי חוזר זה, תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו, יקבל הקלה לפיה לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף יוכל לפרוס את השפעת התוכנית על פני חמש שנים בקו ישר החל ממחצית שנת 2017. ביום 1 ביוני 2016 אישר דירקטוריון הבנק את תוכנית ההתייעלות שעלתה מוערכת בכ-438 מיליון ש"ח (לאחר מס). ללא ההקלה כאמור, יישום תוכנית ההתייעלות נכון ל-30 בספטמבר 2016 היה מביא לקיטון של כ-0.13% ביחס הלימות ההון.

- שינויים רגולטוריים שעשויים להשפיע על דרישות ותכנון ההון:

### דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים" (להלן: "החוזר"). החוזר מתקן את הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-204 במטרה להתאימן להמלצות

ועדת באזל בכלל הקשור לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידים בנקאיים לצדדים נגדיים מרכזיים. החוזר מפרט את ההנחיות החדשות, אשר יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקות נגזרים סחירים בבורסה ועסקות מימון ניירות ערך. ההנחיות מבדילות בין צד נגדי מרכזי שאינו כשיר לבין צד נגדי מרכזי כשיר, כאשר לאחרון נקבעו דרישות הון מופחתות.

בחוזר שהוציא הפיקוח על הבנקים ביום 9 ביוני 2016, נקבע שהחוזר יחול מיום 1 בינואר 2017, וכן שעד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר גם אם טרם הוכרזה ככשירה. ליישום החוזר, בהינתן בורסה כשירה, לא צפויה להיות השפעה מהותית על הלימות ההון העצמי רובד 1. באם הבורסה לני"ע בישראל לא תוכר כצד נגדי מרכזי כשיר, אומדן הגידול בסך נכסי הסיכון לנתוני סוף הרביע השלישי של 2016, הינו כ-2.8 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-0.1% בהלימות ההון עצמי רובד 1.

### להלן ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של קבוצת לאומי:

- שינוי היקף נכסי סיכון - נכסי הסיכון של לאומי מסתכמים לסוף ספטמבר 2016 ב-297.0 מיליארד ש"ח. כל גידול של 1% בנכסי הסיכון (כ-3 מיליארד ש"ח), יקטין את יחס הלימות ההון עצמי רובד 1 ב-0.11% ואת יחס ההון הכולל ב-0.15%.
- רווח שייצבר או שינוי בקרן ההון - הון עצמי רובד 1 של לאומי לסוף ספטמבר 2016 מסתכם ב-32.3 מיליארד ש"ח. ההון הכולל מסתכם ב-44.7 מיליארד ש"ח. כל צבירת רווח נקי ו/או תנועה חיובית בקרן ההון בהיקף של 1 מיליארד ש"ח, תשפר את יחס הלימות ההון עצמי רובד 1 ואת יחס ההון הכולל ב-0.34%.
- התחייבויות בדבר זכויות עובדים - ההתחייבות האקטוארית לעובדים מהוונת על פי ממוצע נע של שמונה רבעונים של תשואות השוק המושפעות מעקום אג"ח ממשלת ישראל ומרווח אג"ח קונצרני AA בארה"ב. שינוי של 0.1% לאורך עקום הריבית להיוון, בהנחה שהעקום עולה ויורד בצורה אחידה, משמעותה השפעה מצטברת של 0.07% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל. מזה על פי חישוב ממוצע נע לשמונה רבעונים, עליה של כ-0.01% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל, לרביע השוטף.

המידע הנ"ל לגבי הלימות ההון וניהולה מתייחס לפעולות עתידיות של הבנק, והוא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

### יחס מינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 "יחס מינוף".

ההוראה מאמצת את הנחיית ועדת באזל מינואר 2014 להוסיף יחס מינוף פשוט, שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדד משלים לדרישות הון מבוססות סיכון ויגביל את הצטברות המינוף במגזר הבנקאי.

יחס המינוף מוגדר כמדידת ההון מחולק במדידת החשיפה, כאשר היחס מבוטא באחוזים. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של תאגיד בנקאי הוא סכום החשיפות המאזניות, החשיפות לנגזרים, החשיפות לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים.

על פי ההוראה, כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס מינוף מזערי בשיעור שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. בנוסף, תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יידרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה ליחס מינוף כאמור, נדרש להגדיל את היחס בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה ליחס מינוף כאמור, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.

ביום פרסום ההוראה עמד לאומי בסף שנקבע. יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2016 הינו 6.81%.

## מגזרי פעילות - גישת הנהלה

דיווח מגזרי פעילות על פי גישת הנהלה מציג את תוצאות הבנק בחלוקה לקווי עסקים, בהתאם למבנה הארגוני של הבנק.

קווי העסקים מתמחים במתן שירות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים.

הבנק בארץ מאורגן בשישה קווי עסקים:

1. בנקאית - מתן שירותים בנקאיים ללקוחות הפרטיים והעסקים הקטנים. קו העסקים כולל את מערך המשכנתאות ומערך בנקאות פרטית.
  2. מסחרית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות בינוניות (Middle Market) ובעלי העניין של חברות אלו.
  3. עסקית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות גדולות ולחברות בינלאומיות במשק, בפעילותן בארץ ובעולם.
  4. נדל"ן - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לענף הבינוי והנדל"ן.
  5. שוקי הון - ניהול הנוסטרו של הבנק, ניהול נכסים והתחייבויות וניהול השקעות נכסים פיננסיים.
  6. אחר - פעילויות שאינן נזקפות לקווי העסקים האחרים.
- תוצאות הפעילות נזקפות לקו העסקים שבו מתנהל חשבון הלקוח.

- הכנסות ריבית נטו - קו העסקים מזוכה בריבית המתקבלת מהלוואות שהעמיד, בניכוי עלות גיוס המקורות (מחיר מעבר). כמו כן, קו העסקים מזוכה במחיר מעבר בגין פיקדונות שגייס בניכוי הריבית ששולמה ללקוחות.
- הכנסות שאינן מריבית (הכנסות מימון שאינן מריבית, עמלות והכנסות אחרות) - מיוחסות לקווי העסקים בהתאם לפעילות הלקוח.
- הוצאות קווי העסקים - כוללות את ההוצאות הישירות של קווי העסקים, וכן מועמסות על קווי העסקים, הוצאות יחידות המטה הנותנות להם שירותים.

תוצאות פעילות קווי העסקים, הן בצד המאזני והן בצד הרווח והפסד, נבחנות באופן שוטף על ידי הדירקטוריון והנהלה. בחינת התוצאות מבוצעת אל מול יעדים הנקבעים במסגרת תכנית עבודה שנתית ומול נתוני תקופה מקבילה אשתקד. כמו כן, מבוצעת בחינה של מגוון מדדים נוספים הנוגעים לפעילות קווי העסקים.

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016									
במיליוני ש"ח									
סך הכל	חברות בנות בחו"ל	חברות בנות בארץ	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	בנקאית	בנק <sup>(א)</sup>
1,970	225	57	19	223	132	123	229	962	הכנסות ריבית נטו
1,514	11	297	63	471	79	48	100	445	הכנסות שאינן מריבית
3,484	236	354	82	694	211	171	329	1,407	סך כל ההכנסות
106	19	9	(7)	(12)	(78)	(31)	(19)	225	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,955	224	226	(106)	140	34	93	176	1,168	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,423	(7)	119	195	566	255	109	172	14	רווח (הפסד) לפני מס
514	14	32	(28)	219	123	67	77	10	הוצאות מס (הטבה)
919	(21)	95	223	349	132	42	95	4	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015									
במיליוני ש"ח									
סך הכל	חברות בנות בחו"ל	חברות בנות בארץ <sup>(א)</sup>	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	בנקאית	בנק
1,875	217	122	8	245	137	143	201	802	הכנסות ריבית נטו
1,344	49	291	435	(105)	104	47	92	431	הכנסות שאינן מריבית
3,219	266	413	443	140	241	190	293	1,233	סך כל ההכנסות
73	29	20	(24)	(4)	20	(46)	(45)	123	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,121	277	253	151	79	44	90	179	1,048	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,025	(40)	140	316	65	177	146	159	62	רווח (הפסד) לפני מס
327	16	41	20	31	74	59	66	20	הוצאות מס
704	(56)	105	296	34	103	87	93	42	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

(א) נתוני חברת הבת, בנק ערבי ישראלי, הוצגו בשנת 2015 בחברות בנות בארץ. ברביעי שלישי 2016 נתוני בנק ערבי ישראלי הוצגו כחלק מנתוני הבנק סולו לאור מיזוג בנק ערבי ישראלי עם ולתוך לאומי ב-31 בדצמבר 2015.

תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016									
במיליוני ש"ח									
	חברות בנות בחול"ל	חברות בנות בארץ <sup>(א)</sup>	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	בנקאית	בנק <sup>(א)</sup>
סך הכל									
5,659	674	157	44	543	400	384	667	2,790	הכנסות ריבית נטו
4,084	47	857	597	548	255	159	302	1,319	הכנסות שאינן מריבית
9,743	721	1,014	641	1,091	655	543	969	4,109	סך כל ההכנסות
(171)	2	24	(14)	(41)	(309)	(334)	(20)	521	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
6,300	651	671	271	306	139	288	540	3,434	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,614	68	319	384	826	825	589	449	154	רווח לפני מס
1,292	52	190	29	297	296	212	161	55	הוצאות מס
2,348	16	152	355	532	529	377	288	99	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
יתרה ליום 30 בספטמבר 2016									
264,368	23,836	7,451	3,453	3,145	22,250	29,502	34,034	140,697	אשראי לציבור, נטו
336,851	26,970	110	22	57,886	6,887	18,077	39,458	187,441	פיקדונות הציבור
808,891	20,094	185,615	23,897	354,172	1,812	18,402	26,297	178,602	נכסים בניהול
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015									
במיליוני ש"ח									
	חברות בנות בחול"ל	חברות בנות בארץ <sup>(א)</sup>	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	בנקאית	בנק
סך הכל									
5,391	638	357	25	561	402	430	603	2,375	הכנסות ריבית נטו
4,752	192	1,207	1,091	200	281	152	312	1,317	הכנסות שאינן מריבית
10,143	830	1,564	1,116	761	683	582	915	3,692	סך כל ההכנסות
166	(18)	26	(32)	(14)	35	(11)	(111)	291	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
6,518	854	804	443	248	132	279	553	3,205	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,459	(6)	734	705	527	516	314	473	196	רווח (הפסד) לפני מס
1,189	58	218	159	198	195	119	179	63	הוצאות מס
2,404	(64)	522	546	457	321	195	294	133	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
יתרה ליום 30 בספטמבר 2015									
260,009	23,235	11,820	2,637	2,917	25,088	31,981	31,249	131,082	אשראי לציבור, נטו
317,991	26,341	5,186	121	59,779	8,135	17,519	38,372	162,538	פיקדונות הציבור
786,319	21,534	188,696	27,813	313,998	2,132	19,490	28,660	183,996	נכסים בניהול
יתרות ליום 31 בדצמבר 2015									
261,399	23,344	11,689	2,509	2,887	24,323	30,740	32,857	133,050	אשראי לציבור, נטו
328,693	26,562	5,250	166	59,350	6,859	20,139	41,593	168,774	פיקדונות הציבור
797,061	19,382	187,755	23,854	336,709	1,754	17,381	28,401	181,825	נכסים בניהול

(א) נתוני חברת הבת, בנק ערבי ישראלי, הוצגו בשנת 2015 בחברות בנות בארץ. בתשעת החודשים הראשונים בשנת 2016 נתוני בנק ערבי ישראלי הוצגו כחלק מנתוני הבנק סולו לאור מיזוג בנק ערבי ישראלי עם ולתוך לאומי ב-31 בדצמבר 2015.

## מגזרי פעילות פיקוחיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פורסם חוזר בנושא דיווח על מגזרי פעילות וקובץ שאלות ותשובות ליישום (להלן: "החוזר").  
ביום 10 בספטמבר 2015 פורסם עדכון לקובץ השאלות ותשובות.

החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור בכל הנוגע לדרישת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים ובין השאר כולל שינוי הגדרות מסוימות והנחיות על פיהן יידרשו הבנקים לבצע סיווג לקוחות למגזרים פיקוחיים ולעדכן את דיווחיהם. התיקונים להוראות נועדו לחייב דיווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים המבוססת בעיקרה על סיווג הלקוחות על פי מחזור פעילותם.

כאשר לתאגיד בנקאי אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות כלפי התאגיד הבנקאי (לרבות מסגרת אשראי וכו'), התאגיד הבנקאי רשאי לסווג אותו למגזר הפעילות הפיקוחי הרלבנטי לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10.

הכללים החדשים יחולו מהדוחות הכספיים לשנת 2015 ואילך באופן המפורט להלן:

- בדוחות לשנת 2015 חלה דרישת גילוי בקשר לנתונים מאזניים ביחס למגזרי פעילות פיקוחיים כמוגדר בהוראות החדשות. בהתאם להוראות החדשות ניתן שלא לתת גילוי למספרי השוואה לנתונים המאזניים על מגזרי הפעילות הפיקוחיים אלא לכלול מספרי השוואה, בהתאם להוראות הדיווח לציבור שהיו בתוקף ערב כניסת החוזר. כמו כן, לא נדרש גילוי על מגזר ניהול פיננסי.  
דרישות גילוי אלה הן בנוסף לדרישות הגילוי על מגזרי הפעילות בהתאם להוראות הדיווח לציבור שהיו בתוקף ערב כניסת החוזר.
- החל מהדוח הכספי לרביע הראשון של שנת 2016 נדרש גילוי לפי הכללים החדשים, למעט הגילוי על מגזר ניהול פיננסי. מספרי השוואה יותאמו למפרע. ניתן להציג בדוחות לשנת 2016 מספרי השוואה של שנה אחת בלבד בהתייחס לביאור על מגזרי פעילות פיקוחיים. לצורך הצגת מספרי השוואה ניתן יהיה להסתמך על סיווג הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים נכון ליום 1 בינואר 2016.
- החל מהדוחות לרביע הראשון לשנת 2017 נדרש ליישם את הנחיות החוזר במלואן.

### להלן תיאור מגזרי הפעילות העיקריים שנקבעו על פי הוראות בנק ישראל:

1. מגזר משקי בית - מתן שירותים בנקאיים לאנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
2. מגזר בנקאות פרטית - מתן שירותים בנקאיים לאנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון ש"ח.
3. מגזר עסקים קטנים וזעירים - מתן שירותים בנקאיים לעסקים שמחזור פעילותם (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי) קטן מ-50 מיליון ש"ח.
4. מגזר עסקים בינוניים - מתן שירותים בנקאיים לעסק שמחזור פעילותם גדול או שווה ל-50 מיליון ש"ח וקטן מ-250 מיליון ש"ח.



5. מגזר עסקים גדולים - מתן שירותים בנקאיים לעסקים שמחזור פעילותם גדול או שווה ל-250 מיליון ש"ח.
6. גופים מוסדיים - כולל קופות גמל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, חברות ביטוח, בהתאם להגדרת המפקח על הבנקים.
7. מגזר ניהול פיננסי - כולל את הפעילויות הבאות:
- א. פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של התאגיד הבנקאי, עסקות רכש חוזר ושאלה של ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך.
  - ב. פעילות ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי פעילות אחרים (כאשר ללווה אין חבות לבנק מלבד ניירות ערך), מכשירים נגזרים מגדרים ומכשירים נגזרים שהם חלק מניהול נכסים והתחייבויות, פיקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, גידור או הגנה על הפרשי שער של השקעות בשלוחות בחו"ל, פיקדונות בממשלות ושל ממשלות.
  - ג. פעילות השקעה ריאלית - השקעה במניות זמינות למכירה והשקעות בחברות כלולות של עסקים.
  - ד. אחר - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילויות פיתוח מוצרים פיננסיים.
8. מגזר אחר - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך הכל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.

להלן נתונים לפי מגזרי פעילות של סעיפי המאזן העיקריים ליום:

אשראי לציבור, לפני הפרשה להפסדי אשראי		פיקדונות הציבור			
30 בספטמבר		31 בדצמבר		30 בספטמבר	
2015		2016		2015	
השינוי		השינוי		השינוי	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
<b>פעילות בישראל</b>					
משקי בית <sup>(א)</sup>	116,168	116,071	0.1	108,676	5.3
בנקאות פרטית	616	612	0.7	26,097	8.9
עסקים קטנים וזעירים	59,761	57,741	3.5	39,308	(1.3)
עסקים בינוניים	25,074	24,578	2.0	30,233	(8.1)
עסקים גדולים	40,875	41,566	(1.7)	41,924	8.5
גופים מוסדיים	1,168	714	63.6	55,892	(1.7)
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>	<b>243,662</b>	<b>241,282</b>	<b>1.0</b>	<b>302,130</b>	<b>2.6</b>
<b>פעילות בחו"ל</b>					
אנשים פרטיים	1,669	2,412	(30.8)	10,045	(25.2)
פעילות עסקית	22,559	21,362	5.6	16,484	17.9
אחר <sup>(ב)</sup>	5	14	(64.3)	34	(52.9)
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>	<b>24,233</b>	<b>23,788</b>	<b>1.9</b>	<b>26,563</b>	<b>1.5</b>
<b>סך הכל</b>	<b>267,895</b>	<b>265,070</b>	<b>1.1</b>	<b>328,693</b>	<b>2.5</b>

(א) ב-30 בספטמבר 2016 האשראי למשקי בית כולל הלוואות לדיור (משכנתאות) בסך 75.3 מיליארד ש"ח לעומת 76.2 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2015, קיטון בשיעור 1.2%.  
 (ב) כולל מגזרים ניהול פיננסי, גופים מוסדיים ואחר.

להלן נתונים עיקריים לפי מגזרי פעילות של סך כל הנכסים ונכסים בניהול:

סך כל הנכסים		נכסים בניהול			
30 בספטמבר		31 בדצמבר		30 בספטמבר	
2015		2016		2015	
השינוי		השינוי		השינוי	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
<b>פעילות בישראל</b>					
משקי בית	116,101	115,004	1.0	83,179	(3.3)
בנקאות פרטית	637	554	15.0	50,413	(0.1)
עסקים קטנים וזעירים	59,286	56,190	5.5	35,841	5.2
עסקים בינוניים	25,418	25,881	(1.8)	20,058	0.7
עסקים גדולים	52,584	46,234	13.7	76,437	(15.0)
גופים מוסדיים	1,909	1,266	50.8	470,689	5.4
מגזר ניהול פיננסי ואחר	138,990	136,229	2.0	41,065	(5.4)
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>	<b>394,925</b>	<b>381,358</b>	<b>3.6</b>	<b>777,682</b>	<b>1.4</b>
<b>פעילות בחו"ל</b>					
אנשים פרטיים	1,831	3,248	(43.6)	15,102	(3.2)
פעילות עסקית	22,400	21,261	5.4	1,989	38.2
אחר <sup>(א)</sup>	12,602	10,632	18.5	2,288	19.3
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>	<b>36,833</b>	<b>35,141</b>	<b>4.8</b>	<b>19,379</b>	<b>3.7</b>
<b>סך הכל</b>	<b>431,758</b>	<b>416,499</b>	<b>3.7</b>	<b>797,061</b>	<b>1.5</b>

(א) כולל מגזרים ניהול פיננסי, גופים מוסדיים ואחר.

## הרווח הנקי לפי מגזרי פעילות

ההון לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון (הון רוברד 1 והון רוברד 2) הוקצה בין המגזרים על פי חלקו היחסי של כל מגזר בסך כל נכסי הסיכון המשוקללים של הקבוצה ובהתאם להקצאת ההון של הנדבך השני לכל מגזר על פי מאפייניו ומרכיביו.

הרווח של מגזרי הפעילות הותאם להון הסיכון בכל מגזר.

### להלן הרווח הנקי לפי מגזרי פעילות:

		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
		2015	2016	השינוי	2015	2016	השינוי	
		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
		באחוזים			באחוזים			
<b>פעילות בישראל</b>								
משקי בית	-	(153)	(35)	(188)	-	(94)	1	(93)
בנקאות פרטית	28.6	12	42	54	+	10	8	18
עסקים קטנים וזעירים	39.1	119	304	423	+	106	42	148
עסקים בינוניים	36.9	87	236	323	+	64	50	114
עסקים גדולים	52.2	284	544	828	(34.3)	(99)	289	190
גופים מוסדיים	92.3	12	(13)	(1)	30.0	3	(10)	(7)
מגזר ניהול פיננסי	(45.2)	(589)	1,303	714	9.5	32	337	369
מגזר אחר	+	119	(89)	30	+	201	(14)	187
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>	(4.8)	(109)	2,292	2,183	31.7	223	703	926
<b>פעילות בחו"ל</b>								
אנשים פרטיים	91.2	103	(113)	(10)	39.6	19	(48)	(29)
פעילות עסקית	8.5	11	129	140	-	(19)	17	(2)
אחר <sup>(א)</sup>	(63.5)	(61)	96	35	(25.0)	(8)	32	24
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>	47.3	53	112	165	-	(8)	1	(7)
<b>סך הכל</b>	(2.3)	(56)	2,404	2,348	30.5	215	704	919

(א) כולל מגזרים ניהול פיננסי, גופים מוסדיים ואחר.

לפירוט מגזרי הפעילות ראה [ביאור 12](#).

א. מגזר משקי בית בישראל

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי בית בישראל:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2015	השינוי	2016	2015	השינוי	2016	2015
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
639	624	15	1,873	1,821	52	2.9	2.4
451	422	29	1,299	1,266	33	2.6	6.9
1,090	1,046	44	3,172	3,087	85	2.8	4.2
147	110	37	353	210	143	68.1	33.6
1,075	932	143	3,090	2,925	165	5.6	15.3
(132)	4	(136)	(271)	(48)	(223)	-	-
(47)	(3)	(44)	(106)	(30)	(76)	-	-
(93)	1	(94)	(188)	(35)	(153)	-	-

יתרות ממוצעות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2015	השינוי	2016	2015	השינוי	2016	2015
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
115,667	111,616	4,051	114,863	109,740	5,123	4.7	3.5
116,716	112,547	4,169	115,791	110,679	5,112	4.6	3.7
117,936	103,402	14,534	113,916	101,250	12,666	12.5	14.1
79,782	88,737	(8,955)	79,388	90,083	(10,695)	(11.9)	(10.1)

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

סך כל האשראי למשקי בית הסתכם ב-30 בספטמבר 2016 בכ-116.2 מיליארד ש"ח לעומת 116.1 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול של 0.1%. מזה אשראי צרכני שהסתכם ב-40.9 מיליארד ש"ח, ואשראי לדיור שהסתכם ב-75.3 מיליארד ש"ח, 64.8%. פיקדונות הציבור גדלו מ-108.7 מיליארד ש"ח בסוף 2015 ל-114.5 מיליארד ש"ח ל-30 בספטמבר 2016, גידול בשיעור של 5.3%.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

ההפסד במגזר משקי בית הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של 2016 ב-188 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך 35 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בהפסד בסך 153 מיליון ש"ח. הגידול בהפסד במשקי הבית נובע מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 143 מיליון ש"ח וגידול בהוצאות תפעוליות ואחרות בסך 165 מיליון ש"ח בעיקר בשל העמסת עלויות מענק ההירתמות. מנגד, נרשם גידול בסך ההכנסות של כ-85 מיליון ש"ח אשר קיזז את הגידול בהפסד.

יונהר לעניין אופן ייחוס הכנסות שאינן מריבית במוצר 'כרטיסי אשראי' כי מצב של הכנסות והוצאות בינמגזריות קיים כשלאומי קארד סולקת כרטיס שהבנק הנפיק. במקרה כזה, עמלת הסליקה הנגבית מבית העסק נרשמת כהכנסה במגזר עסקים קטנים או במגזר העסקי, ואת העמלה הצולבת רושמים באותו מגזר כהוצאה ובמקביל כהכנסה במגזר משקי הבית.

#### הלוואות לדיור

הרווח הנקי מפעילות הלוואות לדיור הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של 2016 בסך 207 מיליון ש"ח בהשוואה ל-184 מיליון בתקופה מקבילה אשתקד, גידול בסך 23 מיליון ש"ח.

#### ייעוץ פנסיוני

יתרות הנכסים הפנסיוניים של הלקוחות המיועצים בקבוצת לאומי הידועות ב-30 בספטמבר 2016, לרבות קרנות השתלמות שניתן בגינן יעוץ במסגרת הייעוץ הפנסיוני ו/או ייעוץ בהשקעות, מסתכמות בכ-28.5 מיליארד ש"ח.

## ב. מגזר בנקאות פרטית בישראל

### להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר בנקאות פרטית בישראל:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2015	השינוי	2016	2015	השינוי	2016	2015
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
20	15	5	62	43	19	44.2	44.2
44	42	2	130	139	(9)	(6.5)	(6.5)
64	57	7	192	182	10	5.5	5.5
-	-	-	1	(9)	10	+	+
35	43	(8)	106	122	(16)	(13.1)	(13.1)
29	14	15	85	69	16	23.2	23.2
11	6	5	31	27	4	14.8	14.8
18	8	10	54	42	12	28.6	28.6
יתרות ממוצעות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2015	השינוי	2016	2015	השינוי	2016	2015
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
608	519	89	604	492	112	22.8	22.8
632	542	90	630	517	113	21.9	21.9
28,858	24,953	3,905	29,129	24,811	4,318	17.4	17.4
51,206	53,890	(2,684)	51,643	54,693	(3,050)	(5.6)	(5.6)

### שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

ב-30 בספטמבר 2016 הסתכם האשראי לציבור בסך 0.6 מיליארד ש"ח, בדומה לסוף שנת 2015. פיקדונות הציבור הסתכמו בסך 28.4 מיליארד ש"ח, לעומת 26.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2015, גידול של כ-2.3 מיליארד ש"ח, בשיעור 8.9%.

### שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח במגזר הבנקאות פרטית הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של 2016 בכ-54 מיליון ש"ח בהשוואה ל-42 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור 28.6%.

## ג. מגזר עסקים קטנים וזעירים בישראל

### להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקים קטנים וזעירים בישראל:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2015	השינוי	2016	2015	השינוי	2016	2015
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
465	383	82	1,362	1,195	167	14.0	167
207	208	(1)	624	641	(17)	(2.7)	(17)
672	591	81	1,986	1,836	150	8.2	150
56	136	(80)	194	217	(23)	(10.6)	(23)
385	385	-	1,130	1,128	2	0.2	2
231	70	161	662	491	171	34.8	171
82	27	55	236	184	52	28.3	52
148	42	106	423	304	119	39.1	119
יתרות ממוצעות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2015 <th>השינוי</th> <td>2016</td> <td>2015</td> <th>השינוי</th> <td>2016</td> <td>2015</td>	השינוי	2016	2015	השינוי	2016	2015
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
58,804	54,805	3,999	57,937	53,915	4,022	7.5	4,022
59,299	54,982	4,317	58,224	54,136	4,088	7.6	4,088
37,339	35,966	1,373	38,151	34,693	3,458	10.0	3,458
36,262	38,302	(2,040)	35,500	38,782	(3,282)	(8.5)	(3,282)

### שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

סך כל האשראי למגזר עסקים קטנים וזעירים בישראל הסתכם ב-30 בספטמבר 2016 בסך 59.8 מיליארד ש"ח לעומת 57.7 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול של 3.5%. פיקדונות הציבור הסתכמו בסך 38.8 מיליארד ש"ח לעומת 39.3 מיליארד ש"ח בסוף 2015, קיטון של 1.3%.

### שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר עסקים קטנים וזעירים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של 2016 ב-423 מיליון ש"ח בהשוואה ל-304 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור 39.1%.

הגידול ברווח הנקי במגזר לתשעת החודשים הראשונים של 2016 בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד נובע מגידול בהכנסות ריבית נטו בסך 167 מיליון ש"ח ומקיטון בהוצאות הפסדי אשראי בסך 23 מיליון ש"ח. הגידול קוזז מגידול בהוצאות המס בסך 52 מיליון ש"ח.

## ד. מגזר עסקים בינוניים בישראל

### להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקים בינוניים בישראל:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		השינוי		2015		2016	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		באחוזים		באחוזים		באחוזים	
הכנסות ריבית נטו	171	143	28	19.6	10.4	45	434	479	10.4
הכנסות שאינן מריבית	81	36	45	+	17.1	39	228	267	17.1
סך כל ההכנסות	252	179	73	40.8	12.7	84	662	746	12.7
הכנסות בגין הפסדי אשראי	(29)	(20)	(9)	45.0	18.1	(15)	(83)	(98)	18.1
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	116	119	(3)	(2.5)	(4.1)	(15)	367	352	(4.1)
רווח לפני מס	165	80	85	+	30.2	114	378	492	30.2
הוצאות מס	51	30	21	70.0	19.1	27	141	168	19.1
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	114	50	64	+	36.9	87	236	323	36.9

יתרות ממוצעות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		השינוי		2015		2016	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		באחוזים		באחוזים		באחוזים	
אשראי לציבור	25,205	23,969	1,236	5.2	4.6	1,119	24,253	25,372	4.6
סך כל נכסים	25,468	25,239	229	0.9	2.7	690	25,412	26,102	2.7
פיקדונות הציבור	27,326	22,850	4,476	19.6	20.2	4,613	22,838	27,451	20.2
נכסים בניהול	20,317	21,397	(1,080)	(5.0)	(5.9)	(1,284)	21,626	20,342	(5.9)

### שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

ביום 30 בספטמבר 2016 הסתכם האשראי לציבור במגזר עסקים בינוניים בישראל בכ-25.1 מיליארד ש"ח לעומת 24.6 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול של 0.5 מיליארד ש"ח, בשיעור של 2.0%. פיקדונות הציבור הסתכמו בסך 27.8 מיליארד ש"ח לעומת 30.2 מיליארד ש"ח בסוף 2015, קיטון של 2.4 מיליארד ש"ח, בשיעור של 8.1%.

### שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר עסקים בינוניים הסתכם בתשעה החודשים הראשונים של 2016 בסך 323 מיליון ש"ח בהשוואה ל-236 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 36.9%. הגידול ברווח נובע בעיקר מגידול ביתרות הנכסים הכספיים ומקיטון בהפרשה לתביעות משפטיות.



## ה. מגזר עסקים גדולים בישראל

### להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקים גדולים בישראל:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2015	השינוי	2016	2015	השינוי	2016	2015
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
221	273	(52)	657	730	(73)	1,076	1,148
134	147	(13)	419	418	1	462	329
355	420	(65)	1,076	1,148	(72)	828	544
(83)	(177)	94	(622)	(136)	(486)	828	544
142	131	11	406	408	(2)	462	329
296	466	(170)	1,292	876	416	462	329
104	176	(72)	462	329	133	462	329
190	289	(99)	828	544	284	828	544
45,300	47,155	(1,855)	46,074	44,456	1,618	46,074	44,456
45,725	47,323	(1,598)	46,946	45,109	1,837	46,946	45,109
43,192	42,855	337	45,637	44,035	1,602	45,637	44,035
71,343	82,821	(11,478)	72,156	83,137	(10,981)	72,156	83,137

### שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

האשראי לציבור במגזר עסקים גדולים כ-30 בספטמבר 2016 הסתכם בסך 40.9 מיליארד ש"ח לעומת 41.6 מיליארד ש"ח בסוף 2015, קיטון בשיעור של 1.7%. פיקדונות הציבור הסתכמו ב-30 בספטמבר 2016 בסך 45.5 מיליארד ש"ח לעומת 41.9 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול בשיעור של 8.5%.

### שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר עסקים גדולים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים 2016 בסך של 828 מיליון ש"ח בהשוואה ל-544 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 284 מיליון ש"ח.

הגידול ברווח נובע מגידול בהכנסות הפסדי אשראי בסך 486 מיליון ש"ח עקב גביות שנרשמו. מנגד, נרשם גידול בהוצאות המס בסך 133 מיליון ש"ח.

1. מגזר גופים מוסדיים בישראל

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר גופים מוסדיים בישראל:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2015	השינוי	2016	2015	השינוי	2016	2015
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
13	10	3	35	26	9	34.6	34.6
47	42	5	159	138	21	15.2	15.2
60	52	8	194	164	30	18.3	18.3
(5)	(1)	(4)	(2)	(7)	5	71.4	71.4
74	69	5	198	191	7	3.7	3.7
(9)	(16)	7	(2)	(20)	18	90.0	90.0
(2)	(6)	4	(1)	(7)	6	85.7	85.7
(7)	(10)	3	(1)	(13)	12	92.3	92.3

יתרות ממוצעות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2015	השינוי	2016	2015	השינוי	2016	2015
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
1,865	1,361	504	1,394	1,055	339	32.1	32.1
3,053	1,601	1,452	2,495	1,599	896	56.0	56.0
55,239	54,163	1,076	54,863	53,541	1,322	2.5	2.5
481,825	462,889	18,936	478,504	465,481	13,023	2.8	2.8

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

סך כל האשראי לגופים מוסדיים הסתכם ב-30 בספטמבר 2016 בסך 1.2 מיליארד ש"ח לעומת 0.7 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול של 63.6%. פיקדונות הציבור קטנו מ-55.9 מיליארד ש"ח בסוף 2015 ל-54.9 מיליארד ש"ח ב-30 בספטמבר 2016, קיטון בשיעור של 1.7%.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

ההפסד במגזר גופים מוסדיים בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכם בכ-1 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך כ-13 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בהפסד של 12 מיליון ש"ח.

ז. מגזר ניהול פיננסי בישראל

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר ניהול פיננסי בישראל:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2015	השינוי	2016	2015	השינוי	2016	2015
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
236	224	12	548	519	29	138,191	118,824
442	338	104	994	1,530	(536)	39,144	44,703
678	562	116	1,542	2,049	(507)		
6	(10)	16	24	18	6		
86	59	27	242	209	33		
586	513	73	1,276	1,822	(546)		
238	189	49	617	676	(59)		
369	337	32	714	1,303	(589)		
141,562	118,824	22,738	138,191	122,443	15,748		
39,325	44,703	(5,378)	39,144	45,863	(6,719)		

בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכם הרווח הנקי של המגזר בסך 714 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך 1,303 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. מגזר זה כולל את חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות. הקיטון ברווח הנקי נובע מקיטון בהכנסות שאינן מריבית בסך 536 מיליון ש"ח, בעיקר עקב רווחים ממימוש מניות החברה לישראל ומובילאיי בסך 1,099 מיליון ש"ח שנרשמו אשתקד לעומת הכנסה בסך 378 מיליון ש"ח מעסקת ויזה אירופה שנזקפה השנה.

## ח. פעילות חו"ל

### להלן תמצית תוצאות הפעילות של פעילות חו"ל:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2015	השינוי	2016	2015	השינוי	2016	2015
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
218	217	1	668	637	31	4.9	31
73	74	(1)	223	289	(66)	(22.8)	(66)
291	291	-	891	926	(35)	(3.8)	(35)
11	38	(27)	(25)	(37)	12	32.4	12
277	240	37	706	802	(96)	(12.0)	(96)
3	13	(10)	210	161	49	30.4	49
10	13	(3)	45	50	(5)	(10.0)	(5)
(7)	1	(8)	165	112	53	47.3	53

יתרות ממוצעות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		יתרות ממוצעות לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2016	2015	השינוי	2016	2015	השינוי	2016	2015
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
23,247	22,164	1,083	23,167	22,935	232	1.0	232
36,242	33,387	2,855	35,284	34,491	793	2.3	793
26,786	25,372	1,414	26,030	27,843	(1,813)	(6.5)	(1,813)
20,388	22,890	(2,502)	19,451	30,125	(10,674)	(35.4)	(10,674)

### שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

סך כל האשראי לציבור לפעילות חו"ל הסתכם ב-30 בספטמבר 2016 בסך 24.2 מיליארד ש"ח לעומת 23.8 מיליארד ש"ח בסוף 2015, גידול בשיעור של 1.9%. פיקדונות הציבור גדלו מ-26.6 מיליארד ש"ח בסוף 2015 ל-27.0 מיליארד ש"ח ב-30 בספטמבר 2016, גידול בשיעור של 1.5%.

### שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי בפעילות חו"ל בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכם בסך של 165 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך 112 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 53 מיליון ש"ח.

## מרכזי הרווח בקבוצה

להלן פרטים על תרומת מרכזי הרווח העיקריים בקבוצה לרווח הנקי:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
	שינוי	2015	2016
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
הבנק	456	1,756	2,212
חברות מאוחדות בארץ <sup>(א)</sup>	(354)	529	175
חברות מאוחדות בחו"ל <sup>(ב)</sup>	(36)	(8)	(44)
חברות כלולות <sup>(א)</sup>	(122)	127	5
הרווח הנקי	(56)	2,404	2,348
רווח השלוחות בחו"ל, במונחים נומינליים (מיליון דולר) <sup>(ג)</sup>	28	11	39
באחוזים			
			26.0
			(66.9)
			-
			(96.1)
			(2.3)
			+

- (א) חברות כלולות של חברות בנות בארץ נכללו בחברות מאוחדות בארץ.  
 (ב) לאחר התאמות מסוימות לכללי החשבונאות בארץ.  
 (ג) כפי שדווח על ידי השלוחות בחו"ל כולל רווח נקי לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה.

להלן השינויים העיקריים בתרומת מרכזי הרווח (לאחר התאמות מתרגום):

### הבנק

הגידול ברווח הנקי בבנק בתשעת החודשים הראשונים בשנת 2016 לעומת הרווח בתקופה המקבילה אשתקד נובע מגידול בהכנסות ריבית נטו ומהכנסות בגין הפסדי אשראי לעומת הוצאות הפסדי אשראי שנזקפו אשתקד. כמו כן, בשל מיזוג בנק ערבי ב-31 בדצמבר 2015 רווח התקופה כולל את רווחי בנק ערבי בעוד שאשתקד רווחי בנק ערבי הוצגו בחברות בנות בארץ. הגידול קוזז מקיטון ברווחים ממימושים חד פעמיים של מניות החברה לישראל במהלך 2015.

### חברות בנות בארץ

הקיטון ברווח הנקי של חברות מאוחדות בארץ נובע בעיקר מקיטון ברווחי לאומי פרטנרס בסך כ-212 מיליון ש"ח, עקב רווח ממימוש מניות מובילאיי שנרשם אשתקד. בתשעה חודשים ראשונים בשנת 2016 רווחי בנק ערבי נכללו כחלק מרווחי הבנק עקב המיזוג עם ולתוך לאומי ב-31 בדצמבר 2015 בעוד שבתקופה המקבילה אשתקד רווחי בנק ערבי ישראלי בסך כ-70 מיליון ש"ח נכללו ברווחי חברות בנות בארץ.

## חברות בנות בחו"ל

סך כל התרומה לרווח של השלוחות בחו"ל (ללא סניפי חו"ל) בתרגום נוחות לדולרים של ארה"ב הסתכם ברווח של כ-39 מיליון דולר לעומת רווח בסך של כ-11 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. תרומת השלוחות בחו"ל בשקלים ובהתאמות מסויימות לכללי חשבונאות בארץ, הסתכמה בהפסד של 44 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד בשקלים בתשעת החודשים הראשונים בשנת 2016 נובע מהוצאות הפרשי שער בגין חברות בנות שמטבע הפעילות שלהן הוא השקל אשר קיזזו את רווחי השלוחות במטבע הפעילות במונחים נומינליים. בתקופה המקבילה אשתקד ההפסד נובע מהוצאות שנזקפו בגין עלויות צפויות לסגירת השלוחה בשוויץ.

## חברות כלולות

הסעיף כולל רווחי חברות כלולות של הבנק.

החל מיום 31 במרס 2015, בעקבות הירידה בשיעורי ההחזקה והיותור הפרמננטי על ייצוג הבנק בדירקטוריון החברה לישראל, מסווג הבנק את ההשקעה בחברה לישראל בתיק ניירות ערך הזמין למכירה. חלקו של הבנק על בסיס השווי המאזני ברווח החברה לישראל הינו לרביע ראשון 2015. החל מרביע שני 2015 הבנק כולל את הרווח בגין התאמות לשווי שוק של ההשקעה בחברה לישראל ברווח כולל אחר בלבד. בהתאם לכך, ברווחי חברות כלולות אשתקד נכלל הרווח של החברה לישראל בסך 114 מיליון ש"ח בגין רביע ראשון 2015.

ברביע שני 2016 הבנק מימש את יתרת המניות שהחזיק בחברה לישראל. למידע נוסף ראה פרק [ניירות ערך](#).

## חברות מוחזקות עיקריות

קבוצת לאומי פועלת בארץ ובחול באמצעות חברות בנות שהינן: בנקים, חברות למימון וחברות לשירותים פיננסיים. כמו כן משקיעה הקבוצה בתאגידים ריאליים העוסקים בפעילות לא בנקאית.

סך כל השקעות הבנק בחברות מוחזקות (כולל השקעות בשטרי הון) הסתכם ב-30 בספטמבר 2016 בכ-11.7 מיליארד ש"ח לעומת 12.5 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2015 והתרומה של החברות המוחזקות לרווח הנקי של הקבוצה הסתכמה ברווח בסך 136 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 648 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

### חברות מאוחדות בארץ

סך כל השקעות הבנק בחברות המאוחדות בארץ הסתכם ב-30 בספטמבר 2016 ב-5,714 מיליון ש"ח, לעומת 6,260 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2015. התרומה שלהן לרווח הנקי של הקבוצה הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של 2016 בכ-175 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-529 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 66.8%. תשואת הקבוצה על ההשקעה בחברות מאוחדות בארץ היתה בתשעת החודשים הראשונים של 2016 4.0% לעומת 11.9% בתקופה המקבילה אשתקד.

### בנק ערבי ישראלי

בנק ערבי ישראלי מוזג עם ולתוך לאומי ב-31 בדצמבר 2015. בעקבות מכתבי תלונה ששלח בחודש נובמבר 2015, נושא משרה בכיר שכיהן בבנק ערבי ישראלי עד למיזוג, הוחלט על מינוי גורם חיצוני לביצוע בדיקה בלתי תלויה לשם בדיקת התלונה ("הבודקת החיצונית"). מכתבי התלונה עוסקים, בעיקר, בהתנהלות בלתי תקינה, לכאורה, של מספר מצומצם של סניפים של בנק ערבי ישראלי, לרבות באי דיווח, לכאורה, על פעולות של לקוח שחשודות כהלכנת הון, התערבות של לקוחות בפעילות הסניפים הללו, בהעמדת אשמים בחריגה מנהלים מקובלים, במספר אירועי אלימות מצד לקוחות שהתרחשו באותם סניפים ובאי התערבות של גורמים בכירים בבנק ערבי ישראלי בנעשה בסניפים אלה.

הבודקת החיצונית הגישה דוח סופי, לפיו כל הדיווחים על פעולות החשודות בהלכנת הון בוצעו כנדרש והנושאים האחרים שעלו הינם אירועים נקודתיים.

### להלן תרומת החברות המוחזקות העיקריות בארץ לרווח הנקי של הקבוצה:

תשואה על השקעת הקבוצה		תרומה <sup>(א)</sup> לרווח הנקי של הקבוצה	
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2016	2015	2016	2015
אחוזים	אחוזים	במיליוני ש"ח	השינוי באחוזים
-	14.5	-	70.0
11.9	12.1	118.4	4.6
11.9	39.1	116.7	(64.5)
34.9	42.7	12.8	17.4
0.6	0.1	4.8	+
-	0.2	(85.6)	-
0.8	0.4	8.3	88.6
4.0	11.9	175.4	(66.8)
<b>סך כל חברות מאוחדות בארץ</b>			

(א) הרווח (ההפסד) המוצג הינו לפי חלק החברה בתוצאות הקבוצה.

(ב) כולל הרווח ו/או ההפסד של חברות כלולות של לאומי פרטנרס.

(ג) בנק ערבי ישראלי מוזג עם ולתוך לאומי ב-31 בדצמבר 2015.

### חברות מאוחדות בחו"ל

סך כל ההשקעות של הבנק בשלוחות בחו"ל ב-30 בספטמבר 2016 הסתכם ב-4,180 מיליון ש"ח בהשוואה ל-4,295 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2015.

התרומה של השלוחות בחו"ל לרווח הנקי בשקלים של הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכמה בהפסד בסך 44 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

### לאומי לוקסמבורג

ביום 2 בפברואר 2016 הושלמה עסקת מכירת פעילות לאומי לוקסמבורג לבנק Banque J.Safra Sarasin (Luxembourg), לאחר שהתקבלו האישורים שנדרשו להשלמת העסקה. להשלמת העסקה לא היתה השפעה מהותית על תוצאות הפעילות של הקבוצה.

בחודש יולי 2016 התקבל אישור המפקח על הבנקים בלוקסמבורג להחזרת הרישיון הבנקאי של החברה ולכניסתה להליך של פירוק. שם הבנק שונה ל-BLLUX COMPANY S.A. בחודש ספטמבר 2016 החל הליך הפירוק.

### Bank Leumi Jersey

ביום 8 באפריל 2016 הושלמה העסקה בדבר התקשרות החברה הנכדה Bank Leumi Jersey בהסכם למכירת החזקותיה בחברה הבת שלה Leumi Overseas Trust Corporation לאחר שהתקבלו האישורים הרגולטוריים שנדרשו לשם ביצוע ההסכם.

ביום 3 באוקטובר 2016 הושלמה העסקה למכירת הפעילות של Bank Leumi Jersey, חברת נכדה של הבנק, ל-EFG Private Bank (Channel Islands) Limited, וזאת, בין היתר, לאחר קבלת האישורים הרגולטוריים שנדרשים לשם כך. לאור היקף הפעילות המצומצם יחסית של לאומי גרסי, אשר אינו מהותי ביחס לפעילות קבוצת הבנק, לביצוע העסקה לא היתה השפעה מהותית על פעילות הבנק.



להלן תרומת החברות המוחזקות העיקריות בחו"ל לרווח הנקי של הקבוצה:

תשואה על השקעת הקבוצה		תרומה לרווח הנקי של הקבוצה	
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
	2016	2015	השינוי
אחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים
לאומי ארה"ב (B.L.C)	3.3	2.7	36.1
מזה: לאומי ארצות הברית	3.7	3.1	34.1
לאומי בריטניה <sup>(א)</sup>	-	9.7	-
לאומי שוויץ	-	-	79.1
לאומי לוקסמבורג	2.0	-	+
לאומי רי	-	-	(77.2)
לאומי רומניה	9.9	-	+
אחרות	1.8	-	+
<b>סך כל חברות מאוחדות בחו"ל</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>

(א) ההפסד בשקלים בשלוחה בבריטניה בתשעת החודשים הראשונים של 2016 נובע מהפרשי שערים שליליים בשל תיסוף בליש"ט של 15.8% לאור ה-Brexit. לבנק אין חשיפה כלכלית לליש"ט שכן כנגד ההשקעה בשלוחה יש פיקדונות במט"ח.

להלן פירוט הרווח הנקי (ההפסד) של שלוחות הבנק וסניפי הבנק בחו"ל כפי שדווח על ידן:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
	2016	2015	השינוי
במיליונים	במיליונים	במיליונים	באחוזים
לאומי ארה"ב (B.L.C) - דולר	18	13	38.5
מזה: לאומי ארצות הברית	18	13	38.5
לאומי בריטניה - ליש"ט	13	12	8.3
לאומי שוויץ - פר"ש	(2)	(7)	71.4
לאומי לוקסמבורג - אירו	1	1	-
לאומי רומניה - רון <sup>(א)</sup>	13	7	85.7
לאומי רי - דולר	2	(12)	+
אחרים - דולר	-	(4)	+
<b>סך הכל בתרגום לדולר</b>	<b>39</b>	<b>11</b>	<b>+</b>

(א) 1 רון = 0.9428 ש"ח.

בקשר לתביעות משפטיות ונושאים אחרים הקשורים לחברות מאוחדות ראה [ביאור 10](#).

פעילות חברות הכלולות

סך כל ההשקעה של הקבוצה בחברות הכלולות מסתכם ב-30 בספטמבר 2016 ב-897 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-924 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2015. התרומה לרווח הנקי של החברות הכלולות בתשעת החודשים הראשונים של 2016 הסתכמה בסך 56 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של כ-161 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

## החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פרק זה נכתב בפירוט רב [בדוח הכספי לשנת 2015 \(עמודים 129-191\)](#) ו**בדוח על הסיכונים** על כן יש לקרוא את הפרק בהמשך לכתוב בדוחות אלו.

### שינויים עיקריים בסביבת הסיכון והשפעתם על הקבוצה

במהלך הרביע השלישי של השנה התמתנה התנודתיות בשווקים הגלובלים והמקומיים, אולם חלק מהחששות אשר מלווים את השווקים מספר רבעונים עדיין קיימים ובהם: מגמת ההאטה בצמיחה בסין והשפעתה על הכלכלה הגלובלית, החששות משינוי תוואי העלאת הריבית בארה"ב והשפעתה המתמשכת של ריבית שלילית במספר כלכלות בעולם וההשפעות של היפרדותה של בריטניה מהאיחוד האירופי (Brexit). בנוסף במהלך הרביע השלישי התגברו החששות לגבי יציבותה של מערכת הבנקאות האירופאית, חששות אלו באו לידי ביטוי בירידות במחירי המניות, בפתיחת מרווחי CDS ועוד. חששות אלו התמתנו מעט בשבועות שלאחר תום הרביע.

במהלך נובמבר התקיימה מערכת הבחירות בארה"ב אשר בסופה נבחר דונלד טראמפ לנשיא. ההשפעות של תוצאות הבחירות על הכלכלה הגלובלית אינן ידועות בשלב זה והתנודתיות בשווקים צפויה להימשך בטווח הקרוב.

בארץ, ניכר שיפור בשיעור הצמיחה והמשך רמת אינפלציה נמוכה. מפרסומי הוועדה המוניטרית עולה כי ישנה סבירות גבוהה שסביבת הריבית צפויה להישאר נמוכה בטווח הזמן הקרוב זאת לאור נתוני האינפלציה, והסביבה העולמית.

המגמה של שינויים רגולטורים רבים המשפיעים על המודל העסקי של מערכת הבנקאות בארץ ממשיכה עם פירסום תזכיר החוק בנושא אגודות אשראי, פירסום מסקנות ועדת שטרומ ועוד.

בהתייחס ליעדי ההון, לאומי ממשיך באופן שוטף להערך לחיזוק הלימות ההון ולהגעה ליעדי ההון הנדרשים על ידי הרגולטור.

### טבלת חומרת גורמי הסיכון

לא חלו שינויים בחומרת גורמי הסיכון ביחס [לטבלה שפורסמה בדוח השנתי לשנת 2015](#).

## סיכון אשראי

פרק זה נכתב בפירוט רב [בדוח הכספי לשנת 2015 \(עמודים 138-161\)](#) ו**בדוח על הסיכונים השנתי** על כן יש לקרוא את הפרק בהמשך לכתוב בדוחות אלו.

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי, כפי שסוכמו. הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי, בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 311.

האשראי הינו פעילות ליבה מרכזית של הבנק והקבוצה, וסיכון האשראי מנוהל בהתאמה באמצעות שלושת קווי ההגנה. העקרונות המרכזיים בניהול הסיכון ערוכים במסמך "מדיניות האשראי וסיכוני האשראי" הנסקר מידי שנה ומתעדכן בהתאם לצורך באישור הנהלת הבנק.

במהלך הרביע השלישי של השנה לא חל שינוי מהותי בפרופיל הסיכון של תיק האשראי.

### סיכון אשראי בעייתי

30 בספטמבר 2016		
מאזני	חוץ מאזני	כולל
במיליוני ש"ח		
<b>1. סיכון אשראי בעייתי:<sup>(א)</sup></b>		
4,078	260	4,338
1,229	182	1,411
2,840	1,258	4,098
<b>סך הכל אשראי בעייתי</b>		
961	-	-
<b>2. נכסים שאינם מבצעים:</b>		
3,551	-	-
12	-	-
<b>סך הכל נכסים שאינם מבצעים</b>		
3,563	-	-

הערה: סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(א) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ב) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

סיכון אשראי בעייתי (המשך)

30 בספטמבר 2015		
מאזני	חוץ מאזני	כולל
במיליוני ש"ח		
<b>1. סיכון אשראי בעייתי<sup>(א)</sup></b>		
4,323	312	4,635
1,712	400	2,112
3,338	1,382	4,720
<b>סך הכל אשראי בעייתי</b>		
9,373	2,094	11,467
1,024	-	-
מזה: חובות שאינם פגומים, כפיגור של 90 ימים או יותר <sup>(ב)</sup>		
<b>2. נכסים שאינם מבצעים:</b>		
4,012	-	-
7	-	-
4,019	-	-
<b>סך הכל נכסים שאינם מבצעים</b>		

31 בדצמבר 2015		
מאזני	חוץ מאזני	כולל
במיליוני ש"ח		
<b>1. סיכון אשראי בעייתי<sup>(א)</sup></b>		
3,940	295	4,235
1,413	235	1,648
2,995	886	3,881
<b>סך הכל אשראי בעייתי</b>		
8,348	1,416	9,764
942	-	-
מזה: חובות שאינם פגומים, כפיגור של 90 ימים או יותר <sup>(ב)</sup>		
<b>2. נכסים שאינם מבצעים:</b>		
3,485	-	-
7	-	-
3,492	-	-
<b>סך הכל נכסים שאינם מבצעים</b>		

הערה: סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לוויים.

(א) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(ב) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות כפיגור של 90 ימים או יותר.

להלן פירוט מדדי סיכון האשראי

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2015	2015	2016		
באחוזים				
1.5	1.6	1.5		שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
0.4	0.4	0.4		שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
3.1	3.5	3.0		שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.1	0.1	0.1		שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
(0.2)	(0.1)	0.0		שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור הממוצעת

להלן פירוט מדדי סיכון הפרשה להפסדי אשראי:

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2015	2015	2016		
באחוזים				
1.6	1.6	1.5		שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
105.9	100.2	98.5		שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום
85.4	81.0	79.7		שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר
(12.8)	(7.7)	0.9		שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

## ריכוזיות האשראי

סיכון הריכוזיות מוגדר כחשיפה בודדת או קבוצה של חשיפות בעלות מכנה משותף ופוטנציאל לגרימת הפסדים משמעותיים. ניהול סיכוני הריכוזיות מתבצע בעיקר על ידי קביעת מגבלות ומעקב ובקרה אחרי עמידה בהן. היבט הריכוזיות בא לידי ביטוי גם בתמחור האשראי שמשקף את הסיכון.

### פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים

תיק האשראי של הבנק מפוצל בין ענפי המשק השונים במטרה לפזר את הסיכון הגלום במצב של ריכוז גבוה בענף אחד. בענפי משק המאופיינים ברמת סיכון נמוכה יחסית, אנו שואפים להגיע לשיעור מימון גבוה מחלקנו במערכת.

מדיניות האשראי של הבנק לגבי מגזרי פעילות שונים ולגבי ענפי משק שונים משתנה מעת לעת בהתאם לסביבה העסקית, למיקוד העסקי של הבנק, לתיאבון הסיכון של הבנק ולהנחיות כלליות וספציפיות של בנק ישראל.

בנוסף למגבלת הפיזור הענפי שהוטלה על ידי בנק ישראל לגבי 20 ענפי המשק הראשיים מגדיר הבנק כחלק ממדיניות הסיכון שלו מגבלות פנימיות לפיזור תיק האשראי על-בסיס ענפי משק ותת הענפים, הן כאחוז מההון הרגולטורי והן כאחוז מסיכון האשראי.

ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315, בנושא הפרשה נוספת לחובות מסופקים. על פי התיקון, ישונה אופן המדידה של מגבלת חבות ענפית, כך שסיכון האשראי, הנובע מערביות בנקאיות למשתכן (ערבויות מכר), שהבנקים ביצעו כנגדו ביטוח מול חברות ביטוח בחו"ל, יסווג לעניין הוראה זו בעיקרו בענף שירותים פיננסיים, במקום באשראי לענף הנדל"ן. בעקבות שינוי זה, יחס הריכוזיות לענף הבינוי והנדל"ן ירד.

## סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק

30 בספטמבר 2016										
סיכון אשראי כולל <sup>(א)</sup>										
חובות <sup>(ב)</sup> וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) <sup>(ג)</sup>										
הפסדי אשראי <sup>(ד)</sup>										
מזה: <sup>1</sup>										
סך הכל										
דירוג ביצוע										
בעייתי <sup>(ה)</sup>										
סך הכל										
במיליוני ש"ח										
<b>בנין פעילות לווים בישראל</b>										
<b>ציבור-מסחרי</b>										
חקלאות	2,159	2,019	140	2,157	1,819	140	74	13	4	(49)
כרייה וחציבה	799	799	-	680	268	-	-	-	-	-
תעשייה	22,622	21,318	1,304	22,353	15,122	1,304	493	(173)	(174)	(543)
בינוי ונדל"ן - בינוי <sup>(ו)</sup>	46,694	45,223	1,471	46,487	16,181	1,471	261	(32)	8	(304)
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	26,803	25,602	1,201	26,733	24,007	1,201	830	(223)	(74)	(445)
אספקת חשמל ומים	4,822	4,454	368	4,550	3,084	368	270	24	1	(54)
מסחר <sup>(ז)</sup>	27,499	26,241	1,258	27,339	22,097	1,230	273	38	(14)	(351)
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	2,844	2,453	391	2,793	2,525	391	255	(77)	(81)	(33)
תחבורה ואחסנה	7,736	7,471	265	7,623	6,237	264	195	13	7	(41)
תקשורת ושרותי מחשב	6,385	6,156	229	5,696	4,276	225	214	(9)	(1)	(68)
שרותים פיננסיים	19,733	19,198	535	14,174	10,050	535	531	(100)	(22)	(222)
שרותים עסקיים ואחרים	8,725	8,569	156	8,687	6,050	156	68	72	28	(139)
שרותים ציבוריים וקהילתיים	8,302	8,248	54	8,288	6,974	54	31	16	9	(51)
<b>סך הכל מסחרי</b>	<b>185,123</b>	<b>177,751</b>	<b>7,372</b>	<b>177,560</b>	<b>118,690</b>	<b>7,333</b>	<b>3,495</b>	<b>(438)</b>	<b>(309)</b>	<b>(2,300)</b>
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	82,673	81,975	698	82,673	80,594	697	-	-	21	(475)
אנשים פרטיים - אחר	67,518	66,904	614	67,509	38,105	614	122	282	207	(776)
<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>	<b>335,314</b>	<b>326,630</b>	<b>8,684</b>	<b>327,742</b>	<b>237,389</b>	<b>8,644</b>	<b>3,617</b>	<b>(156)</b>	<b>(81)</b>	<b>(3,551)</b>
בנקים בישראל	7,856	7,856	-	2,261	2,179	-	-	(1)	-	(2)
ממשלת ישראל	47,996	47,996	-	226	226	-	-	-	-	-
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>	<b>391,166</b>	<b>382,482</b>	<b>8,684</b>	<b>330,229</b>	<b>239,794</b>	<b>8,644</b>	<b>3,617</b>	<b>(157)</b>	<b>(81)</b>	<b>(3,553)</b>

(א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 239,794, 47,590, 896, 5,046, 97,840 מיליון ש"ח בהתאמה.

(ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(ה) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(ו) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(ז) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישת מסוימות הנמצאות בהליכי בניה.

(ח) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך 1,044 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

## סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (המשך)

30 בספטמבר 2016									
סיכון אשראי כולל <sup>(א)</sup>			חובות <sup>(ב)</sup> וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) <sup>(ג)</sup>				הפסדי אשראי <sup>(ד)</sup>		
מזה:									
הוצאות (הכנסות)			מחיקות			יתרת הפרשה			הפסדי אשראי
בגין הפסדי חשבונאות נטו			בגין הפסדי חשבונאות נטו			בגין הפסדי חשבונאות נטו			בגין הפסדי חשבונאות נטו
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי <sup>(ה)</sup>	בעייתי <sup>(ה)</sup>	סך הכל <sup>1</sup>	חובות <sup>(ב)</sup>	בעייתי <sup>(ה)</sup>	פגום	סך הכל	בעייתי <sup>(ה)</sup>	סך הכל
במיליוני ש"ח									
<u>בגין פעילות לווים בחו"ל</u>									
<u>ציבור-מסחרי</u>									
חקלאות	69	68	1	50	1	1	67	1	69
כרייה וחציבה	41	41	-	26	-	-	32	-	41
תעשייה	8,329	8,064	265	4,333	266	47	6,806	265	8,329
בניין ונדל"ן <sup>(ו)</sup>	13,528	12,994	534	9,755	534	340	13,122	534	13,528
אספקת חשמל ומים	179	179	-	46	-	-	93	-	179
מסחר	6,676	6,598	78	4,598	78	67	6,577	78	6,676
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	1,961	1,955	6	1,645	6	-	1,961	6	1,961
תחבורה ואחסנה	118	57	61	97	61	61	102	61	118
תקשורת ושרותי מחשב	2,078	2,078	-	877	-	-	1,826	-	2,078
שרותים פיננסיים	17,075	16,956	119	1,735	119	119	2,420	119	17,075
שרותים עסקיים ואחרים	6,353	6,314	39	5,240	39	21	6,219	39	6,353
שרותים ציבוריים וקהילתיים	695	687	8	492	8	8	692	8	695
<b>סך הכל מסחרי</b>	<b>57,102</b>	<b>55,991</b>	<b>1,111</b>	<b>28,894</b>	<b>1,112</b>	<b>664</b>	<b>39,917</b>	<b>1,111</b>	<b>57,102</b>
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	1,062	1,016	46	1,054	47	47	1,062	46	1,062
אנשים פרטיים - אחר	635	629	6	558	5	5	632	6	635
<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>	<b>58,799</b>	<b>57,636</b>	<b>1,163</b>	<b>30,506</b>	<b>1,164</b>	<b>716</b>	<b>41,611</b>	<b>1,163</b>	<b>58,799</b>
<b>בנקים בחו"ל</b>	<b>23,304</b>	<b>23,304</b>	<b>-</b>	<b>9,617</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>11,516</b>	<b>-</b>	<b>23,304</b>
<b>ממשלות בחו"ל</b>	<b>13,541</b>	<b>13,541</b>	<b>-</b>	<b>397</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>843</b>	<b>-</b>	<b>13,541</b>
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>	<b>95,644</b>	<b>94,481</b>	<b>1,163</b>	<b>40,520</b>	<b>1,164</b>	<b>716</b>	<b>53,970</b>	<b>1,163</b>	<b>95,644</b>
<b>סך הכל</b>	<b>486,810</b>	<b>476,963</b>	<b>9,847</b>	<b>280,314</b>	<b>9,808</b>	<b>4,333</b>	<b>384,199</b>	<b>9,847</b>	<b>486,810</b>

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 40,520, 32,785, - , 6,586, 15,753 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ו) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ז) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישת מסוימות הנמצאות בהליכי בניה.



## סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (המשך)

30 בספטמבר 2015										
סיכון אשראי כולל <sup>(א)</sup>										
חובות <sup>(ב)</sup> וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) <sup>(ג)</sup>										
הפסדי אשראי <sup>(ד)</sup>										
מזה: <sup>1</sup>										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות הפסדי אשראי	פגום	בעייתי <sup>(ה)</sup>	חובות <sup>(ב)</sup>	סך הכל <sup>1</sup>	בעייתי <sup>(ה)</sup>	דירוג ביצוע אשראי <sup>(ו)</sup>	סך הכל	במיליוני ש"ח
<b>בנין פעילות לווים בישראל</b>										
<b>ציבור-מסחרי</b>										
(43)	(13)	19	43	86	1,702	1,996	87	1,914	2,001	חקלאות
(1)	-	(3)	-	9	272	595	9	684	693	כרייה וחציבה
(506)	(38)	32	413	2,682	15,864	24,881	2,689	22,826	25,515	תעשייה
(338)	(19)	54	679	1,659	16,973	48,262	1,659	46,698	48,357	בניו ונדל"ן - בינוי <sup>(ז)</sup>
(630)	4	(18)	1,241	1,912	24,182	26,856	1,912	25,007	26,919	בניו ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
(34)	-	-	-	63	3,173	4,735	63	5,677	5,740	אספקת חשמל ומים
(328)	5	(49)	221	1,179	21,472	26,375	1,211	25,348	26,559	מסחר <sup>(ח)</sup>
(36)	5	9	150	196	2,590	2,941	196	2,772	2,968	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
(50)	10	12	287	413	5,919	6,692	413	6,363	6,776	תחבורה ואחסנה
(148)	(9)	7	333	346	4,264	6,048	348	6,125	6,473	תקשורת ושרותי מחשב
(270)	17	(126)	65	77	9,239	15,447	77	23,275	23,352	שרותים פיננסיים
(78)	22	27	36	104	5,173	7,358	116	7,285	7,401	שרותים עסקיים ואחרים
(42)	2	-	12	30	6,363	7,600	30	7,617	7,647	שרותים ציבוריים וקהילתיים
(2,504)	(14)	(36)	3,480	8,756	117,186	179,786	8,810	181,591	190,401	<b>סך הכל מסחרי</b>
(501)	4	11	-	754	79,496	82,072	754	81,318	82,072	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
(654)	183	199	74	404	36,542	69,490	404	69,099	69,503	אנשים פרטיים - אחר
(3,659)	173	174	3,554	9,914	233,224	331,348	9,968	332,008	341,976	<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>
(2)	-	2	-	-	2,288	3,284	-	7,170	7,170	<b>בנקים בישראל</b>
-	-	-	-	-	283	283	-	39,240	39,240	<b>ממשלת ישראל</b>
(3,661)	173	176	3,554	9,914	235,795	334,915	9,968	378,418	388,386	<b>סך הכל פעילות בישראל</b>

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 235,793, 39,023, 1,420, 7,361, 104,789 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ו) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ז) כולל הלוואות לדיוור, שהועמדו לקבוצות רכישת מסוימות הנמצאות בהליכי בניה.
- (ח) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור, בסך 1,214 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישת הנמצאות בהליכי בניה.

## סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (המשך)

30 בספטמבר 2015											
סיכון אשראי כולל <sup>(א)</sup>											
חובות <sup>(ב)</sup> וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) <sup>(ג)</sup>											
הפסדי אשראי <sup>(ד)</sup>											
מזה: <sup>1</sup>											
מזג											
דירוג ביצוע אשראי <sup>(ה)</sup>											
בעייתי <sup>(ה)</sup>											
סך הכל <sup>1</sup>											
חובות <sup>(ב)</sup>											
בעייתי <sup>(ה)</sup>											
פגום											
בגין הפסדי חשבונאות נטו											
מחיקות											
יתרת הפרשה להפסדי אשראי											
סך הכל											
ביצוע אשראי <sup>(ה)</sup>											
בעייתי <sup>(ה)</sup>											
סך הכל											
במיליוני ש"ח											
<b>בגין פעילות לווים בחו"ל</b>											
<b>ציבור-מסחרי</b>											
											בקלאות
(2)	-	1	4	4	50	113	4	109	113		כרייה וחציבה
-	-	-	-	-	1	1	-	10	10		תעשייה
(123)	4	(8)	129	465	5,253	8,307	465	8,468	8,933		בינוי ונדל"ן <sup>(ו)</sup>
(269)	36	9	521	551	8,914	13,028	551	13,038	13,589		אספקת חשמל ומים
(1)	-	-	-	-	83	137	-	374	374		מסחר
(97)	50	(8)	93	94	4,922	7,362	94	7,302	7,396		בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
(10)	-	(2)	38	38	1,141	1,232	38	1,201	1,239		תחבורה ואחסנה
(25)	5	(2)	94	94	129	236	94	162	256		תקשורת ושרותי מחשב
(1)	-	(1)	2	2	792	1,718	2	1,865	1,867		שרותים פיננסיים
(74)	10	26	98	98	2,348	3,460	98	16,593	16,691		שרותים עסקיים ואחרים
(15)	(1)	(3)	34	77	4,420	4,910	77	5,046	5,123		שרותים ציבוריים וקהילתיים
(18)	49	(17)	1	1	441	844	1	901	902		<b>סך הכל מסחרי</b>
(635)	153	(5)	1,014	1,424	28,494	41,348	1,424	55,069	56,493		אנשים פרטיים - הלואות לדיור
(16)	2	-	30	51	1,216	1,222	51	1,171	1,222		אנשים פרטיים - אחר
(8)	4	(2)	23	24	888	989	24	973	997		<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>
(659)	159	(7)	1,067	1,499	30,598	43,559	1,499	57,213	58,712		<b>בנקים בחו"ל</b>
(1)	-	(3)	-	-	10,167	12,032	-	24,067	24,067		<b>ממשלות בחו"ל</b>
-	-	-	-	-	191	494	-	10,140	10,140		<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>
(660)	159	(10)	1,067	1,499	40,956	56,085	1,499	91,420	92,919		<b>סך הכל</b>
(4,321)	332	166	4,621	11,413	276,751	391,000	11,467	469,838	481,305		

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 40,958, 24,574, -, 7,951, 19,436 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ו) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ז) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישת מסיומות הנמצאות בהליכי בניה.

## סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (המשך)

31 בדצמבר 2015										
סיכון אשראי כולל <sup>(א)</sup>										
חובות <sup>(ב)</sup> וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) <sup>(ג)</sup>										
הפסדי אשראי <sup>(ד)</sup>										
מזה:										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות הפסדי בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי <sup>(ה)</sup>	חובות <sup>(ב)</sup>	סך הכל <sup>1</sup>	בעייתי <sup>(ה)</sup>	דירוג ביצוע אשראי <sup>(ו)</sup>	סך הכל	במיליוני ש"ח
בנין פעילות לווים בישראל										
ציבור-מסחרי										
(40)	(8)	16	50	123	1,775	2,070	124	1,951	2,075	חקלאות
-	-	(2)	-	-	501	583	-	713	713	כרייה וחציבה
(527)	(60)	1	577	1,646	15,669	24,066	1,646	22,852	24,498	תעשייה
(348)	(15)	65	639	1,815	15,688	47,155	1,816	45,433	47,249	בניו ונדל"ן - בינוי <sup>(ז)</sup>
(582)	70	18	1,053	1,631	24,653	27,485	1,631	25,925	27,556	בניו ונדל"ן - פעילות בנדל"ן
(28)	-	(7)	-	60	3,162	4,735	60	4,925	4,985	אספקת חשמל ומים
(306)	12	(42)	244	908	21,531	26,374	938	25,614	26,552	מסחר <sup>(ח)</sup>
(31)	3	4	138	190	2,666	3,030	190	2,840	3,030	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
(39)	15	15	268	337	5,897	6,645	337	6,420	6,757	תחבורה ואחסנה
(81)	(7)	(82)	255	263	4,128	5,871	267	5,895	6,162	תקשורת ושרותי מחשב
(267)	(12)	(151)	62	75	9,570	14,709	75	20,683	20,758	שרותים פיננסיים
(92)	30	40	34	92	5,462	7,701	92	7,628	7,720	שרותים עסקיים ואחרים
(44)	17	(4)	11	26	6,523	7,742	26	7,755	7,781	שרותים ציבוריים וקהילתיים
(2,385)	45	(129)	3,331	7,166	117,225	178,166	7,202	178,634	185,836	<b>סך הכל מסחרי</b>
(497)	10	14	-	779	80,633	83,292	779	82,513	83,292	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(701)	245	309	63	452	36,991	65,807	452	65,363	65,815	אנשים פרטיים - אחר
(3,583)	300	194	3,394	8,397	234,849	327,265	8,433	326,510	334,943	<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>
(2)	-	2	-	-	2,146	3,347	-	7,048	7,048	<b>בנקים בישראל</b>
-	-	-	-	-	262	262	-	37,243	37,243	<b>ממשלת ישראל</b>
(3,585)	300	196	3,394	8,397	237,257	330,874	8,433	370,801	379,234	<b>סך הכל פעילות בישראל</b>

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 237,258, 36,036, 1,764, 5,081, 99,095 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות כפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ו) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ז) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישת מסוימות הנמצאות בהליכי בניה.
- (ח) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך 1,014 מיליון ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

## סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (המשך)

31 בדצמבר 2015										
סיכון אשראי כולל <sup>(א)</sup> חובות <sup>(ב)</sup> וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) <sup>(ג)</sup>										
הפסדי אשראי <sup>(ד)</sup>										
מזה:										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי <sup>(ה)</sup>	חובות <sup>(ב)</sup>	סך הכל <sup>1</sup>	בעייתי <sup>(ה)</sup>	דירוג ביצוע אשראי <sup>(ו)</sup>	סך הכל	במיליוני ש"ח
<b>בגין פעילות לווים בחו"ל</b>										
<b>ציבור-מסחרי</b>										
(2)	1	2	2	2	72	127	2	125	127	חקלאות
-	-	-	-	-	28	37	-	76	76	כרייה וחציבה
(92)	27	(4)	98	330	4,582	6,984	330	7,909	8,239	תעשייה
(230)	79	10	434	637	9,571	12,761	637	12,654	13,291	בינוי ונדל"ן <sup>(ז)</sup>
-	-	-	-	-	56	88	-	371	371	אספקת חשמל ומים
(79)	85	(2)	31	32	5,017	7,623	32	7,680	7,712	מסחר
(10)	-	(1)	24	28	1,441	1,577	28	1,549	1,577	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
(31)	9	(2)	86	86	192	217	86	149	235	תחבורה ואחסנה
(1)	-	(1)	-	-	661	1,766	-	2,076	2,076	תקשורת ושרותי מחשב
(68)	7	45	92	92	1,587	2,768	92	16,902	16,994	שרותים פיננסיים
(16)	(1)	(2)	2	51	4,460	5,407	51	5,426	5,477	שרותים עסקיים ואחרים
(19)	14	(39)	1	1	387	501	1	511	512	שרותים ציבוריים וקהילתיים
(548)	221	6	770	1,259	28,054	39,856	1,259	55,428	56,687	<b>סך הכל מסחרי</b>
(16)	2	-	29	50	1,172	1,176	50	1,126	1,176	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(6)	8	-	22	22	995	1,108	22	1,098	1,120	אנשים פרטיים - אחר
(570)	231	6	821	1,331	30,221	42,140	1,331	57,652	58,983	<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>
(1)	-	(3)	-	-	8,170	10,119	-	22,269	22,269	<b>בנקים בחו"ל</b>
-	-	-	-	-	191	480	-	11,667	11,667	<b>ממשלות בחו"ל</b>
(571)	231	3	821	1,331	38,582	52,739	1,331	91,588	92,919	<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>
(4,156)	531	199	4,215	9,728	275,839	383,613	9,764	462,389	472,153	<b>סך הכל</b>

- (א) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 30,120, 38,581, - , 6,169, 18,049 מיליון ש"ח בהתאמה.
- (ב) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ג) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (ד) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (ה) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ו) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (ז) כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישת מסיומות הנמצאות בהליכי בניה.

## קבוצות לווים

### מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים

1. ליום 30 בספטמבר 2016 אין לקבוצה חשיפת אשראי לקבוצת לווים אשר חבותם עולה על 15% מהון הבנק (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 313).
2. ליום 30 בספטמבר 2016 אין לקבוצה חשיפת אשראי ללווים גדולים, קבוצות לווים וקבוצות לווים בנקאיות שחבותם עולה על שיעור של 10% מהון הבנק. המגבלה הרגולטורית הינה בשיעור 120% מהון הבנק.

## חשיפה למדינות זרות

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם:

30 בספטמבר 2016					
חשיפה מאזנית <sup>(א)</sup>					
חשיפה מאזנית של שלוחות התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול		
חשיפה מאזנית נטו	חשיפה מאזנית לפני ניכוי	חשיפה מאזנית ללא ניכוי	חשיפה מאזנית לתושבים מקומיים	חשיפה מאזנית לתושבים מקומיים	חשיפה מאזנית לתושבים מקומיים
לממשלות <sup>(ב)</sup> לבנקים לאחרים					
במיליוני ש"ח					
11,462	13,230	24,692	9,794	2,937	8,707
5,339	1,759	7,098	3,804	3,130	246
-	-	-	993	471	1,452
20	49	69	893	850	-
-	-	-	708	2,009	-
542	631	1,173	4,923	5,014	2,041
17,363	15,669	33,032	21,115	14,411	12,446
520	630	1,150	740	1,068	292
-	-	-	357	8	374
המדינה					
ארצות הברית					
בריטניה					
צרפת					
שוויץ					
גרמניה					
אחרות					
סך כל החשיפה למדינות זרות					
סך כל החשיפה למדינות LDC					
סך כל החשיפה למדינות ה-GIIPS <sup>(ג)</sup>					

30 בספטמבר 2016						
חשיפה מאזנית <sup>(א)</sup>				חשיפה חוץ מאזנית <sup>(א)(ב)</sup>		
חשיפה מאזנית מעבר לגבול						
תקופת פרעון						
מזה: סך יתרת	מזה: סך החשיפה החוץ מאזנית	מזה: סכונ אשראי חוץ מאזני בעייתי	מזה: סכונ אשראי חוץ מאזני בעייתי	מזה: סכונ אשראי חובות פגומים	מזה: סכונ אשראי חובות פגומים	מזה: סכונ אשראי חובות פגומים
במיליוני ש"ח						
16,152	5,286	-	6,742	328	762	32,900
4,253	2,927	-	3,357	225	226	12,519
1,035	1,881	-	1,073	6	6	2,916
662	1,081	-	384	-	-	1,763
961	1,756	-	187	-	-	2,717
7,808	4,170	-	2,927	194	212	12,520
30,871	17,101	-	14,670	753	1,206	65,335
1,796	304	-	1,965	154	169	2,620
סך כל החשיפה למדינות זרות						
סך כל החשיפה למדינות LDC						
סך כל החשיפה למדינות ה-GIIPS <sup>(ג)</sup>						
202	537	-	175	-	-	739

- (א) סכונ אשראי מאזני וחוף מאזני, סכונ אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים ולפני השפעת קיזוז דו צדדי בגין נגזרים.
- (ב) סכונ אשראי במכשירים פיננסיים חוף מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, לפני השפעת קיזוז דו צדדי בגין נגזרים.
- (ג) כולל ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (ד) החשיפה למדינות ה-GIIPS כוללת את המדינות: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם (המשך):

30 בספטמבר 2015					
חשיפה מאזנית <sup>(א)</sup>					
חשיפה מאזנית של שלוחות התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול		
חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי בגין התחייבויות התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים	למשלות <sup>(ב)</sup>
במיליוני ש"ח					
המדינה					
10,882	10,220	21,102	8,954	3,731	7,764
ארצות הברית					
4,506	2,100	6,606	3,941	4,772	39
בריטניה					
-	-	-	1,269	694	571
צרפת					
644	4	648	1,228	291	-
שוויץ					
-	-	-	1,445	711	-
גרמניה					
724	678	1,402	5,486	4,076	625
אחרות					
16,756	13,002	29,758	22,323	14,275	8,999
סך כל החשיפה למדינות זרות					
637	671	1,308	818	1,003	211
סך כל החשיפה למדינות LDC					
-	-	-	369	119	176
סך כל החשיפה למדינות ה-GIIPS <sup>(ג)</sup>					

30 בספטמבר 2015						
חשיפה חוץ מאזנית <sup>(א)(ב)</sup>				חשיפה מאזנית <sup>(א)</sup>		
חשיפה מאזנית מעבר לגבול						
תקופת פרעון						
מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי		מזה: סיכון חובות פגומים		מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי		סך כל החשיפה המאזנית
עד שנה	מעל שנה	מאזנית	חוץ מאזנית	חובות פגומים	מאזני בעייתי	מאזני בעייתי
במיליוני ש"ח						
המדינה						
12,195	8,254	-	6,623	343	692	31,331
ארצות הברית						
6,976	1,776	-	4,143	293	310	13,258
בריטניה						
1,618	916	-	1,228	7	10	2,534
צרפת						
692	827	-	367	-	-	2,163
שוויץ						
794	1,362	-	442	-	-	2,156
גרמניה						
7,437	2,750	-	2,494	420	434	10,911
אחרות						
29,712	15,885	-	15,297	1,063	1,446	62,353
סך כל החשיפה למדינות זרות						
1,426	606	-	1,679	322	335	2,669
סך כל החשיפה למדינות LDC						
366	298	-	45	-	-	664
סך כל החשיפה למדינות ה-GIIPS <sup>(ג)</sup>						

- (א) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים ולפני השפעת קיזוז דו צדדי בגין נגזרים.
- (ב) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, לפני השפעת קיזוז דו צדדי בגין נגזרים. כולל ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (ג) החשיפה למדינות ה-GIIPS כוללת את המדינות: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם (המשך):

31 בדצמבר 2015						
חשיפה מאזנית <sup>(א)</sup>						
חשיפה מאזנית של שלוחות התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי בגין התחייבויות התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים	למשלות <sup>(ב)</sup>	במיליוני ש"ח
10,710	11,310	22,020	10,748	2,577	9,652	המדינה
4,872	2,143	7,015	3,022	2,942	39	ארצות הברית
-	-	-	942	635	552	בריטניה
434	101	535	1,194	334	-	צרפת
-	-	-	1,583	1,519	-	שוויץ
621	651	1,272	5,218	4,001	389	גרמניה
16,637	14,205	30,842	22,707	12,008	10,632	אחרות
533	647	1,180	719	943	212	סך כל החשיפה למדינות זרות
-	-	-	408	57	97	סך כל החשיפה למדינות LDC
-	-	-	-	-	-	סך כל החשיפה למדינות ה-GIIPS <sup>(ד)</sup>

31 בדצמבר 2015						
חשיפה חוץ מאזנית <sup>(א)(ב)</sup>				חשיפה מאזנית <sup>(א)</sup>		
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה חוץ מאזנית		חשיפה מאזנית מעבר לגבול		
תקופת פרעון	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	מזה: סיכון חוץ מאזני בעייתי	סך החשיפה החוץ מאזנית	מזה: יתרת חובות פגומים	סך כל החשיפה המאזנית	במיליוני ש"ח
מעל שנה	עד שנה	עד שנה	מעל שנה	עד שנה	מעל שנה	עד שנה
16,036	6,941	-	6,153	299	733	33,687
4,286	1,717	-	3,846	229	247	10,875
1,257	872	-	1,126	8	10	2,129
566	962	-	412	-	-	1,962
1,220	1,882	-	259	-	-	3,102
7,219	2,389	-	3,068	282	294	10,229
30,584	14,763	-	14,864	818	1,284	61,984
1,353	521	-	2,128	199	210	2,407
340	222	-	250	-	-	562
						סך כל החשיפה למדינות זרות
						סך כל החשיפה למדינות LDC
						סך כל החשיפה למדינות ה-GIIPS <sup>(ד)</sup>

- (א) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווה לפני השפעת קיזוז דו צדדי בגין נגזרים.
- (ב) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, לפני השפעת קיזוז דו צדדי בגין נגזרים.
- (ג) כולל ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (ד) החשיפה למדינות ה-GIIPS כוללת את המדינות: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.



חלק ב' - ליום 30 בספטמבר 2016 ולתקופות השוואה אין חשיפה מאזנית מצרפית למדינות זרות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך.

חלק ג' - סכום החשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר) מסתכם בסך 642 מיליון ש"ח ומתייחס ל-10 מדינות (ב-30 בספטמבר 2015 מסתכם בסך 1,439 מיליון ש"ח והתייחס ל-12 מדינות וב-31 בדצמבר 2015 מסתכם בסך 722 מיליון ש"ח והתייחס ל-11 מדינות).

להלן החשיפה למדינות לפי דרוג האשראי של המדינות כפי הדירוג של הבנק העולמי, ליום 30 בספטמבר 2016 במיליוני ש"ח:

מדינות עם הכנסה גבוהה	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית	סך הכל חשיפה	אחוז החשיפה מסך הכל	מזה סיכון אשראי מסחרי בעייתי
62,715	12,705	75,420	94.3	1,037	
2,473	1,553	4,026	5.0	165	
147	411	558	0.7	4	
-	1	1	-	-	
65,335	14,670	80,005	100.0	1,206	
סך הכל					

#### הגדרת המדינות הינה בהתאם להכנסה הלאומית לנפש כדלהלן:

הכנסה גבוהה - מעל 12,476 דולר לנפש.  
 הכנסה בינונית-גבוהה - מ-4,036 דולר עד 12,475 דולר לנפש.  
 הכנסה בינונית-נמוכה - מ-1,026 דולר עד 4,035 דולר לנפש.  
 הכנסה נמוכה - עד 1,025 דולר לנפש.

#### להלן שמות המדינות העיקריות בכל אחת מהקטגוריות:

1. מדינות OECD: ארה"ב, איטליה, אוסטרליה, אוסטריה, אירלנד, בלגיה, קנדה, צ'כיה, דנמרק, פינלנד, ישראל, הונגריה, צרפת, בריטניה, יפן, ספרד, שווייץ, לוקסמבורג, סלובניה, הולנד, שבדיה, פולין, גרמניה ודרום קוריאה.
2. מדינות עם הכנסה גבוהה: הונג קונג, מונקו, סינגפור, איי קיימן, רוסיה וקרוואטיה.
3. מדינות עם הכנסה בינונית-גבוהה: ברזיל, בולגריה, מקסיקו, פנמה, רומניה, דרום אפריקה, טורקיה, סין, קולומביה ופרו.
4. מדינות עם הכנסה בינונית-נמוכה: מצרים, הודו, פרגואי, פיליפינים ואוקראינה.
5. מדינות עם הכנסה נמוכה: חלק גדול ממדינות אפריקה, האיטי ונפאל.

## חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים מתייחסת לבנקים מסחריים, לחברות החזקה בנקאיות, בנקים להשקעות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.

החשיפה כוללת בעיקר פיקדונות בבנקים הזרים לתקופות קצרות עד שבוע ואגרות חוב בדרך כלל לתקופה של עד 5 שנים. הבנק מנהל מעקב הדוק אחר מצבם של בנקים בעולם ומנתח באופן תדיר את איתנותם הפיננסית. הבנק מנהל רשימה מצומצמת של בנקים איכותיים שבהם הבנק והשלוחות בחו"ל מבצעים פיקדונות.

### להלן חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים<sup>(א)</sup>:

30 בספטמבר 2016			
סיכון אשראי	סיכון אשראי חוץ	סיכון אשראי	חשיפת אשראי
מאזני <sup>(ב)</sup>	מאזני נוכחי <sup>(ג)</sup>	נוכחית	נוכחית
במיליוני ש"ח			
<b>חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים<sup>(ד)</sup></b>			
16,365	2,445	18,810	AAA עד AA-
2,891	123	3,014	A+ עד A-
284	347	631	BBB+ עד BBB-
3	24	27	BB+ עד B-
25	-	25	נמוך מ: B-
255	7	262	ללא דרוג
19,823	2,946	22,769	סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	סיכון אשראי בעייתי
31 בדצמבר 2015			
סיכון אשראי	סיכון אשראי חוץ	סיכון אשראי	חשיפת אשראי
מאזני <sup>(ב)</sup>	מאזני נוכחי <sup>(ג)</sup>	נוכחית	נוכחית
במיליוני ש"ח			
<b>חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים<sup>(ד)</sup></b>			
13,048	2,789	15,837	AAA עד AA-
2,323	54	2,377	A+ עד A-
440	241	681	BBB+ עד BBB-
1	2	3	BB+ עד B-
35	-	35	נמוך מ: B-
173	8	181	ללא דרוג
16,020	3,094	19,114	סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים
-	-	-	סיכון אשראי בעייתי

- (א) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.  
 (ב) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים (שווי הוגן של נגזרים) והשקעות באגרות חוב כולל אגרות חוב של בנקים מסוג Subordinated ב-30 בספטמבר 2016 בשווי של 430 מיליון ש"ח וב-31 בדצמבר 2015 - 597 מיליון ש"ח.  
 (ג) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי (ללא נגזרים חוץ מאזניים).  
 (ד) הבנק משתמש בדירוג של סוכנות Moody's ו-S&P בלבד לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי.

הערות:

1. חשיפות האשראי אינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (למידע נוסף ראה [ביאור 5](#)).
2. חלק מהבנקים קיבלו תמיכות ממשלתיות באופנים שונים. ובכלל זה בהשקעה ישירה בהון הבנק, בערבות ממשלתית לתיקי נכסים מסוימים של הבנקים, בערבויות לגיוס מקורות לבנקים, וכו'.
3. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה [ביאור 11](#) בדוח הכספי.

## סיכונים בתיק הלוואות לדיור

להלן נתונים על ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים בישראל:

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		שיעור השינוי	
2016	2015		
במיליוני ש"ח			
מכספי הבנק	7,932	12,876	(38.4)
מכספי האוצר:			
הלוואות מוכונות	10	8	25.0
הלוואות עומדות	17	7	142.9
סך כל הלוואות חדשות	7,959	12,891	(38.3)
הלוואות שמוחזרו	1,589	4,336	(63.4)
סך כל ביצועים	9,548	17,227	(44.6)

### גילוי על הלוואות לדיור

להלן הנתונים בנוגע למאפייני הסיכון של הלוואות לדיור ההתפתחויות בסיכונים האשראי ואופן ניהולם, לרבות התייחסות לצעדים שנקטו על ידי הבנק לצורך התמודדות עם מאפייני סיכון אלה.

### התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו בישראל:

	יתרת תיק האשראי	
	שיעור גידול	במיליוני ש"ח
31 בדצמבר 2014	13.0	73,919
31 בדצמבר 2015	8.1	79,905
<b>30 בספטמבר 2016</b>	<b>0.3</b>	<b>80,147</b>

### התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו לפי בסיסי הצמדה בישראל:

סך הכל התיק	שיעור מתיק האשראי	שיעור מתיק האשראי		צמוד מדד	שיעור מתיק האשראי	לא צמוד	
		מט"ח	במיליוני ש"ח				
31 בדצמבר 2014	2.3	1,745	48.0	35,447	49.7	36,727	2014
31 בדצמבר 2015	1.8	1,456	43.2	34,511	55.0	43,938	2015
<b>30 בספטמבר 2016</b>	<b>1.6</b>	<b>1,272</b>	<b>41.3</b>	<b>33,096</b>	<b>57.1</b>	<b>45,779</b>	<b>2016</b>

### התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור נטו, בריבית משתנה וקבועה בישראל:

סך תיק האשראי	משתנה			קבועה		
	מט"ח	צמוד	לא צמוד	צמוד	לא צמוד	
במיליוני ש"ח						
73,919	1,745	23,788	29,495	11,659	7,232	31 בדצמבר 2014
79,905	1,456	22,034	31,587	12,477	12,351	31 בדצמבר 2015
<b>80,147</b>	<b>1,272</b>	<b>20,973</b>	<b>31,967</b>	<b>12,123</b>	<b>13,812</b>	<b>30 בספטמבר 2016</b>

### התפתחות האשראי החדש לדיור על פי מסלולי ריבית בישראל:

להלן התפתחות ביצועי האשראי החדש על פי מסלולי ריבית משתנה וקבועה (הלוואה בריבית משתנה הינה הלוואה שהריבית שהיא נושאת עשויה להשתנות לאורך תקופת חיי הלוואה):

2014		2015			2016			
ממוצע שנתי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	
שיעור מביצוע								
באחוזים								
22.9	23.0	19.8	19.9	9.7	19.4	18.9	17.6	קבועה - צמודה
17.2	13.1	11.6	13.5	15.7	13.9	12.1	13.4	משתנה כל 5 שנים ומעלה - צמודה
2.0	1.2	1.0	1.5	1.3	1.2	0.6	0.3	משתנה עד 5 שנים - צמודה
21.5	28.9	35.8	30.5	32.8	29.0	32.1	29.7	קבועה - לא צמודה
6.6	6.6	5.5	5.4	6.8	6.8	7.7	8.1	משתנה כל 5 שנים ומעלה - לא צמודה
28.5	26.6	25.8	28.8	33.3	29.4	28.3	30.5	משתנה עד 5 שנים - לא צמודה
1.3	0.6	0.5	0.4	0.4	0.3	0.3	0.4	משתנה - מט"ח

שיעור האשראי החדש שהעמיד הבנק בהלוואות לדיור בריבית משתנה במהלך תשעת החודשים הראשונים של 2016 עמד על 52.7% לעומת 49.0% בשנת 2015. הנתונים מתייחסים לכל מסלולי הריבית המשתנה ומגזרי ההצמדה השונים לרבות הלוואות בהן הריבית משתנה מדי תקופה של חמש שנים ומעלה. בנטרול הלוואות (אשר הוראת המפקח מחריגה אותן מהגדרת הלוואות בריבית משתנה) שיעור האשראי לדיור בריבית משתנה שהועמד במהלך תשעת החודשים הראשונים של 2016 הינו 31% לעומת 30% בשנת 2015.

### להלן יתרת תיק הלוואות לדיור והיתרות בפיגור מעל 90 יום פיגור בישראל:

שיעור הסכום בפיגור	סכום בפיגור	יתרת חוב רשומה	
1.1	800	74,410	31 בדצמבר 2014
1.0	768	80,402	31 בדצמבר 2015
<b>0.9</b>	<b>704</b>	<b>80,616</b>	<b>30 בספטמבר 2016</b>

ההפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2016, הכוללת את ההפרשה הקבוצתית על הלוואות לדיור (להלן: "ההפרשה הכוללת") הינה 469 מיליון ש"ח המהווה 0.59% מיתרת האשראי לדיור, לעומת יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2015, בסך של 497 מיליון ש"ח המהווה 0.62% מיתרת האשראי לדיור.

#### נתונים המתייחסים לאשראי חדש לדיור בישראל:

במהלך תשעת החודשים הראשונים של 2016 הועמדו הלוואות חדשות לדיור בסך של כ-8.0 מיליארד ש"ח מכספי הבנק.

#### התפתחות שיעור מימון באשראי חדש, מעל 60% בישראל:

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ-60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה, אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל, לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

2014		2015			2016			
ממוצע שנתי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	רביע רביעי	רביע ראשון	רביע שני	רביע שלישי	
								שיעור מימון
							באחוזים	
18.5	19.2	18.8	18.6	18.6	15.5	16.3	18.4	מעל 60 ועד 70 כולל
14.5	16.5	18.1	17.1	14.6	13.5	12.7	17.8	מעל 70 ועד 80 כולל
0.4	2.4	1.0	0.7	0.4	0.2	0.1	0.1	מעל 80

#### התפתחות שיעור מימון, יתרת תיק האשראי בישראל:

שיעור המימון הממוצע של יתרת תיק האשראי ליום 30 בספטמבר 2016 עומד על 47.3% לעומת 47.1% בשנת 2015.

#### התפתחות באשראי חדש, בו יחס ההחזר נמוך מ-2.5 בישראל:

שיעור הלוואות שהועמדו בתשעת החודשים הראשונים של 2016 בהן יחס ההחזר נמוך מ-2.5 לבעלי הכנסה של 10,000 ש"ח ומטה, במועד אישור האשראי, עמד על 0.24% מסך העמדות האשראי החדשות.

חישוב זה תואם את הנחיות בנק ישראל לצורך הדווח על פי הוראה 876.

#### התפתחות באשראי חדש, בו מועדי הפירעון ארוכים מ-25 שנה בישראל:

שיעור האשראי החדש של הלוואות לדיור תשעת החודשים הראשונים של 2016, בהן מועדי הפירעון על פי חוזי ההלוואה ארוכים מ-25 שנה, עמד בממוצע על כ-35.4% מסך האשראי החדש שהועמד, לעומת שיעור ממוצע של כ-30% במהלך שנת 2015.

## התפתחויות בסיכוני אשראי

על רקע עליה בביקושים ליחידות דיור הן למטרת מגורים והן למטרת השקעה, ועל רקע מגמת עלייה במחירי הדיור בנוסף לסביבת ריבית נמוכה, גדל היקף האשראי לדיור בשנים האחרונות.

בעקבות התפתחויות אלו, ובמסגרת ניהול הסיכונים נמשכת גם בשנת 2016 ההקפדה על המגבלות הניהוליות המהודקות יותר בעיקר במאפיינים הבאים: שיעורי המימון, יכולת החזר חודשי, דירוגי אשראי בהתאם למודל הסטטיסטי הפנימי של הבנק. בהקשר זה, נבחנו גם המאפיינים של עסקות בגין דירות במסגרת תכנית "מחיר למשתכן" (ובכלל זה ההשלכות הצפויות של הוראות בנק ישראל ומשרדי האוצר והשיכון בנושא זה).

הלוואה הממוצעת שהועמדה על ידי הבנק בתשעת החודשים הראשונים של 2016 היתה 575 אלף ש"ח, לעומת 623 אלף ש"ח בשנת 2015 ו-585 אלף ש"ח בשנת 2014.

## סיכון שוק

פרק זה נכתב בפירוט רב [בדוח הכספי לשנת 2015 \(עמודים 162-175\)](#) ו**בדוח על הסיכונים השנתי** על כן יש לקרוא את הפרק בהמשך לכתוב בדוחות אלו.

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי הוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי שוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, תנודתיות בשיעורי ריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות ומדדים כלכליים נוספים). החשיפה לסיכונים שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי ובתזרימי המזומנים.

למידע נוסף ראה [דוח על הסיכונים](#) באתר האינטרנט של הבנק.

הבנק מיישם את הוראות המפקח על הבנקים בנושא ניהול סיכונים השוק והנזילות של הקבוצה, במסגרתן נקבעו עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשל תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה".

### מדיניות ניהול סיכונים השוק

מדיניות ניהול סיכונים השוק מהווה ביטוי לאסטרטגית סיכון השוק של הקבוצה. זאת לצד הנהלים הקיימים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיתוח ובקרה אחר סיכונים השוק. המדיניות נועדה מחד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכת הסיכונים והסיכויים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים וזאת בהשוואה לרווח הצפוי מהם, ומאידך, נועדה להפחית את רמת הסיכון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק, ובכלל זה לשמור על רמת נזילות גבוהה.

המדיניות מהווה כלי חשוב להגדרת תאבון הסיכון של הבנק בתחום הנוסטרו, חדרי העסקות וחשיפות השוק בכלל קבוצת לאומי. המדיניות מגדירה את הממשל התאגידי, חלוקת האחריות הארגונית ומנגנוני האסקלציה.

החשיפות לסיכונים שוק מנוהלות באופן שוטף ברמת הקבוצה. חברות הבת בחו"ל קובעות מדיניות לניהול סיכונים שוק בהלימה עם המדיניות הקבוצתית ומסגרות הסיכון שאושרו בה. המידע על מצב החשיפות בפועל בהתאם למסגרות שנקבעו מתקבל מהחברות בנות ומובא בחשבון בניהול הכולל של החשיפות בקבוצה.

ניהול סיכונים השוק מתבצע בשני מוקדי סיכון עיקריים - התיק הבנקאי והתיק למסחר. הגדרת התיק למסחר נגזרה מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך הסחיר של הבנק ועסקות נגזרים בפעילות הסחירה. הגדרת התיק הבנקאי כוללת את העסקות אשר אינן כלולות בתיק למסחר.

הבנק מיישם את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, כפי שנקבעו על ידי בנק ישראל. ניהול סיכונים השוק בגין המחוייבות לעובדים מבוצע בחלקו במסגרת התיק הבנקאי ובחלקו הנוסף מנוהל באופן נפרד ועצמאי כחלק מניהול "נכסי התוכנית", אשר נועדו לשאת תשואה לאורך זמן, במטרה לשרת את ערך ההתחייבות. המחויבות האקטוארית לעובדים בעלת מח"מ ארוך ומושפעת באופן משמעותי משינויים בריבית ההיוון. השפעת שינויים אלה על הון הבנק גבוהה. מנגד, ההשקעה ב"נכסי התוכנית" נועדה לשרת חלק ממחוייבות זו, והיא מבוצעת באמצעות השקעה בנכסים מגוונים ומפוזרים כדוגמת מניות ונכסי חוב. ההשקעה כפופה למגבלות רגולטוריות ומגבלות הנקבעות על ידי הקופות.

למידע נוסף בנוגע לפעילות לפי תיקים ראה [דוח על הסיכונים](#) באתר האינטרנט של הבנק.

## א. החשיפה בריבית

סיכון הריבית הינו הסיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי ריבית חסרת סיכון אשראי במטבעות השונים, בשל הפערים בין מועדי שינוי הריבית או הפירעון של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה, כמוקדם מביניהם.

מדיניות החשיפות בריבית הנה להגביל את מידת ההשפעה של שינויים אפשריים בריבית על השחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי<sup>1</sup> ושל הרווח המימוני לשנה הקרובה. החשיפה של הרווח לריבית מושפעת מהפעילות בעסקות נגזרים ותיק ני"ע למסחר.

סיכון הריבית נמדד ומנוהל בפועל על בסיס הנחות התנהגותיות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. על פי ניסיון העבר, הבנק מתייחס לחלק מיתרות העו"ש כהתחייבות לזמן ארוך. כמו כן, קיימות הנחות בהתייחס לפרעונות המוקדמים במשכנתאות. להערכות אלו חשיבות גדולה בניהול סיכוני הריבית, גם בשל הגידול המשמעותי ביתרות בשנים האחרונות.

מדידת החשיפה לשינויים בריבית מבוצעת הן לעליה והן לירידת ריבית בכל מגזר הצמדה. מדידה זו נועדה לבחון את רגישות מבנה הנכסים וההתחייבויות הקיים לשינויי ריבית, ולכן החישוב המבוצע נעשה מבלי לשנות את מבנה הנכסים וההתחייבויות. במידה והריבית תהיה שלילית באופן מובהק המבנה של הנכסים וההתחייבויות ישתנה בהכרח.

עם יישום תקן זכויות עובדים, והיוון המחויבות האקטוארית לעובדים לפי ריביות שוק, גדלה רגישות הון הבנק לשינויים בריבית. חשיפה זו מנוהלת באופן שוטף במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

בהקשר זה, ביום 12 ליולי 2016 קיבל הבנק אישור פרטני מבנק ישראל לענין אופן חישוב ריבית ההיוון שתשמש לחישוב ההתחייבויות לזכויות עובדים לצורך מדידת ההון הפיקוחי, אשר משפיע גם על אופן ניהול חשיפות הריבית. בהתאם, במהלך חודש ספטמבר אושרו בדירקטוריון מגבלות חשיפה לריבית, אשר מביאות לידי ביטוי את ההשלכות של יישום התקן והשינויים בפריסת הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

---

<sup>1</sup> השווי הכלכלי של הון מוגדר כהפרש בין הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות. בחישוב הערך הנוכחי מנכים את התזרימים בעקום התשואה חסר סיכון אשראי ואת התזרימים המט"חיים בלייבור.



להלן תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית ברמת הקבוצה (לפני מס ובמיליוני ש"ח)<sup>(א)</sup> השינוי הפוטנציאלי בשווי הכלכלי כתוצאה מתרחיש:

		31 בדצמבר 2015			30 בספטמבר 2015			30 בספטמבר 2016		
תרחיש	עליה ב-1%	ירידה ב-1%	שינוי של 0.1%	עליה ב-1%	ירידה ב-1%	שינוי של 0.1%	עליה ב-1%	ירידה ב-1%	שינוי של 0.1%	
<b>במט"י</b>										
תיק בנקאי	(122)	708	(66)	(456)	449	(46)	(2)	(97)	(122)	
תיק למסחר	(106)	111	(7)	(81)	86	(8)	(10)	100	(106)	
<b>במט"ח</b>										
תיק בנקאי	(53)	(74)	(3)	13	(109)	1	(2)	(29)	(53)	
תיק למסחר	(0)	(33)	2	(60)	33	(6)	1	(43)	(0)	
השחיקה הפוטנציאלית ברווח השנתי לשינוי של 1% בריבית										
		31 בדצמבר 2015			30 בספטמבר 2015			30 בספטמבר 2016 <sup>(א)</sup>		
		מט"ח			מט"י			מט"ח		
<b>סך הכל</b>		379		163	178	343				

(א) היקף החשיפה מתעלם מקיומה של רצפת ריבית בשיעור של 0% על הפיקדונות. ככל שהריבית ממשיכה לרדת ומתקרבת לאפס, הפגיעה בברווז הפיננסי גבוהה יותר שכן כל הורדת ריבית על ידי בנק ישראל מתבטאת רק בהורדת הריבית על האשראי ולכן בהקטנת מרווחים ושחיקת רווחיות הבנק.  
 (ב) המדידה כפי המגבלות שאושרו במהלך ספטמבר 2016.

להלן חשיפת ההון לעליה/ירידה מיידית בריבית (לפני השפעת המס):

		חשיפה במט"ח			חשיפה במט"י		
		30 בספטמבר 2016			31 בדצמבר 2015		
	לעליה של 1%	לירידה של 1%	שינוי של 0.1%	לעליה של 1%	לירידה של 1%	שינוי של 0.1%	
חשיפת ההון לעליה/ירידה מיידית בריבית <sup>(א)</sup>	1,213	(1,629)	140	(457)	348	(43)	
חשיפת ההון לעליה/ירידה מיידית בריבית <sup>(א)</sup>	1,472	(1,895)	145	(292)	182	(25)	

(א) מדידה זו כוללת את החשיפה לשינוי מידי בריבית של תיקי הנוסטרו המשוערכים לפי שווי שוק והמחויבות האקטוארית לעובדים. מדידה זו אינה כוללת את השפעת הרגישות של נכסי התוכנית לשינויים בריבית אשר נאמדת ב-30 בספטמבר 2016 בירידה בשווי הנכסים של כ-120 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2015 בכ-120 מיליון ש"ח) בתרחיש עליה של 1% בריבית. כמו כן, המדידה אינה כוללת את ההשפעות הנובעות מהוראות תקן זכויות עובדים, לפיהן מחושב יחס הלימות ההון.

למידע נוסף ראה [דוח על הסיכונים](#) באתר האינטרנט של הבנק.

## רגישות השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות לריבית

להלן השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

### שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לפני השפעת השינויים בריבית:

30 בספטמבר 2016						
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח				מטבע ישראלי		
סך הכל	אחרים	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
במיליוני ש"ח						
405,636	9,369	9,443	69,579	51,873	265,372	נכסים פיננסיים
591,018	43,736	58,479	228,704	7,105	252,994	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים
393,393	8,196	13,638	90,107	58,922	222,530	התחייבויות פיננסיות <sup>(א)</sup>
592,366	45,419	54,477	208,751	8,753	274,966	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים
10,895	(510)	(193)	(575)	(8,697)	20,870	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
30 בספטמבר 2015						
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח				מטבע ישראלי		
סך הכל	אחרים	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
במיליוני ש"ח						
377,351	9,314	8,816	62,555	53,083	243,583	נכסים פיננסיים
677,263	29,386	74,384	248,057	7,550	317,886	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים
355,278	8,185	14,277	82,346	45,679	204,791	התחייבויות פיננסיות
676,854	30,956	69,594	229,689	9,434	337,181	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים
22,482	(441)	(671)	(1,423)	5,520	19,497	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
31 בדצמבר 2015						
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח				מטבע ישראלי		
סך הכל	אחרים	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
במיליוני ש"ח						
391,115	9,709	7,598	64,294	52,070	257,444	נכסים פיננסיים
541,458	24,915	57,823	193,030	7,256	258,434	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים
381,563	9,199	13,889	87,666	59,362	211,447	התחייבויות פיננסיות <sup>(א)</sup>
541,093	26,125	52,076	170,470	8,796	283,626	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוזי מאזניים
9,917	(700)	(544)	(812)	(8,832)	20,805	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

(א) כולל שווי הוגן של ההתחייבויות האקטואריות לעובדים ואינו כולל את שווי נכסי התוכנית.

השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על שווי הוגן\* נטו של מכשירים פיננסיים:

30 בספטמבר 2016							
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית <sup>(א)</sup>							
שינוי בשווי ההוגן							
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי							
מטבע ישראלי							
לא צמוד	צמוד מדד	דולר <sup>(ב)</sup>	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח							
במיליוני ש"ח באחוזים							
20,257	(7,180)	(1,182)	(206)	(512)	282	2.59	גידול מיידי מקביל של 1%
20,814	(8,524)	(632)	(194)	(511)	58	0.53	גידול מיידי מקביל של 0.1%
21,380	(10,701)	(78)	(180)	(508)	(982)	(9.01)	קיטון מיידי מקביל של 1%

30 בספטמבר 2015							
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית							
שינוי בשווי ההוגן							
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי							
מטבע ישראלי							
לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח							
במיליוני ש"ח באחוזים							
18,435	4,995	(1,584)	(703)	(451)	(1,790)	(7.96)	גידול מיידי מקביל של 1%
19,391	5,467	(1,439)	(674)	(442)	(179)	(0.80)	גידול מיידי מקביל של 0.1%
20,623	6,088	(1,376)	(636)	(428)	1,789	7.96	קיטון מיידי מקביל של 1%

31 בדצמבר 2015							
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית <sup>(א)</sup>							
שינוי בשווי ההוגן							
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי							
מטבע ישראלי							
לא צמוד	צמוד מדד	דולר <sup>(ב)</sup>	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח							
במיליוני ש"ח באחוזים							
19,963	(7,086)	(1,079)	(550)	(692)	639	6.44	גידול מיידי מקביל של 1%
20,721	(8,657)	(839)	(545)	(699)	64	0.65	גידול מיידי מקביל של 0.1%
21,643	(11,061)	(675)	(537)	(708)	(1,255)	(12.66)	קיטון מיידי מקביל של 1%

- (א) מדידה זו כוללת את החשיפה לשינוי מיידי בריבית של תיקי הנוסטרו המשוערכים לפי שווי שוק והמחויבות האקטוארית לעובדים. מדידה זו אינה כוללת את השפעת הרגישות של נכסי התוכנית לשינויים בריבית אשר נאמדת ב-30 בספטמבר 2016 בירידה בשווי הנכסים של כ-120 מיליון ש"ח (ב-31 בדצמבר 2015 כ-120 מיליון ש"ח) בתרחיש עליה של 1% בריבית. כמו כן, המדידה אינה כוללת את ההשפעות הנובעות מהוראות תקן זכויות עובדים, לפיהן מחושב יחס הלימות ההון.
- (ב) מזה: השפעת נכסים פיננסיים מורכבים: גידול מיידי מקביל של 1% (276 מיליון ש"ח (ב-31 בדצמבר 2015 - 250 מיליון ש"ח), קיטון מיידי מקביל של 1% 179 מיליון ש"ח (ב-31 בדצמבר 2015 - 144 מיליון ש"ח).
- \* לא כולל אומדן שווי הכנסות בגין עמלת פירעון מוקדם.

## החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית

<b>30 בספטמבר 2016</b>						
	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח
	עד חודש דרישה	עד חודש שלושה חודשים	עד חודש שלושה חודשים	עד חודש שלושה חודשים	עד חודש שלושה חודשים	עד חודש שלושה חודשים
	עד חודש דרישה	עד חודש שלושה חודשים	עד חודש שלושה חודשים	עד חודש שלושה חודשים	עד חודש שלושה חודשים	עד חודש שלושה חודשים
<b>מטבע ישראלי לא צמוד</b>						
<b>נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים</b>						
נכסים פיננסיים <sup>(א)</sup>	187,319	9,843	29,228	20,025	8,728	7,811
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	41,906	84,119	42,732	32,041	24,193	22,299
אופציות (במונחי נכס הבסיס) <sup>(ב)</sup>	744	665	1,508	1,248	777	2
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-
סך הכל שווי הוגן	229,969	94,627	73,468	53,314	33,698	30,112
<b>התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים</b>						
התחייבויות פיננסיות <sup>(א)</sup>	173,377	5,411	7,887	25,433	8,060	2,317
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	47,781	88,992	56,239	30,283	26,140	22,030
אופציות (במונחי נכס הבסיס) <sup>(ב)</sup>	692	504	620	704	3	7
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	42	-	-	-
סך הכל שווי הוגן	221,850	94,907	64,788	56,420	34,203	24,354
<b>מכשירים פיננסיים, נטו</b>						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	8,119	(280)	8,680	(3,106)	(505)	5,758
החשיפה המצטברת במגזר	8,119	7,839	16,519	13,413	12,908	18,666
<b>מטבע ישראלי צמוד למדד</b>						
<b>נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים</b>						
נכסים פיננסיים <sup>(א)</sup>	895	2,806	12,010	14,983	10,543	6,377
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	376	105	1,650	2,491	932	1,551
אופציות (במונחי נכס הבסיס) <sup>(ב)</sup>	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-
סך הכל שווי הוגן	1,271	2,911	13,660	17,474	11,475	7,928
<b>התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים</b>						
התחייבויות פיננסיות <sup>(א)</sup>	2,033	3,511	9,552	8,696	13,250	4,470
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	174	550	2,115	2,984	855	1,893
אופציות (במונחי נכס הבסיס) <sup>(ב)</sup>	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	119	-	-	-
סך הכל שווי הוגן	2,207	4,061	11,786	11,680	14,105	6,363
<b>מכשירים פיננסיים, נטו</b>						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(936)	(1,150)	1,874	5,794	(2,630)	1,565
החשיפה המצטברת במגזר	(936)	(2,086)	(212)	5,582	2,952	4,517

- (א) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים. כטור "ללא תקופת פרעון" מוצגות היתרות המאזניות שאינן מהוונות, כולל יתרות שזמן פרעונן עבר בסך 1,449 מיליון ש"ח.
- (ב) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (ג) המח"מ נמוך מ-0.05 שנים.

31 בדצמבר 2015			30 בספטמבר 2015							
משך חיים ממוצע אפקטיבי <sup>(ב)</sup>	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי <sup>(ב)</sup>	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי <sup>(ב)</sup>	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה
כשנים	באחוזים		כשנים	באחוזים		כשנים	באחוזים			
0.70	2.87	257,444	0.76	2.75	243,583	0.63	2.65	265,372	737	110
1.44	-	252,647	1.41	-	310,737	1.53	-	248,030	-	52
-	-	5,787	-	-	7,149	-	-	4,964	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.06	2.87	515,878	1.11	2.75	561,469	1.06	2.65	518,366	737	162
0.41	0.93	211,447	0.34	0.52	204,791	0.45	0.70	222,530	-	-
1.35	-	279,269	1.38	-	331,556	1.45	-	272,331	-	27
-	-	4,328	-	-	5,612	-	-	2,593	-	-
0.50	-	29	0.50	-	13	0.50	-	42	-	-
0.94	0.93	495,073	0.97	0.52	541,972	1.00	0.70	497,496	-	27
									135	
									20,133	
3.29	2.00	52,070	4.06	1.88	53,083	3.90	2.10	51,873	107	1,829
3.05	-	7,256	3.24	-	7,550	2.80	-	7,105	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.26	2.00	59,326	3.95	1.88	60,633	3.77	2.10	58,978	107	1,829
3.06	0.67	43,990	2.93	0.63	45,679	2.87	1.11	42,433	-	-
2.93	-	8,671	3.02	-	9,293	2.75	-	8,634	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	125	-	-	141	-	-	119	-	-
3.03	0.67	52,786	2.94	0.63	55,113	2.84	1.11	51,186	-	-
									1,829	
									7,685	

**החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית**

<b>30 בספטמבר 2016</b>						
	ממל עד שנה	מעל חמש עד עשר שנים	מעל שלוש עד חמש שנים	מעל שנה עד שלוש שנים	מעל חודש ועד שלושה חודשים עד שנה	מעל חודש ועד שלושה חודשים
<b>מטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ<sup>(ה)</sup></b>						
<b>נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים</b>						
	641	7,210	6,693	6,734	7,775	15,344
נכסים פיננסיים <sup>(א)</sup>	493	1,629	1,333	1,662	836	1,386
מזה: מכשירים פיננסיים מורכבים	966	14,285	11,592	16,003	81,381	122,880
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	208	13	8	61	6,552	1,320
אופציות (במונחי נכס הבסיס) <sup>(ג)</sup>	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	1,815	21,508	18,293	22,798	95,708	139,544
סך הכל שווי הוגן						118,753
<b>התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים</b>						
	21	53	849	3,655	15,441	10,769
התחייבויות פיננסיות <sup>(א)</sup>	631	17,797	14,074	16,971	90,049	101,920
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	234	16	770	1,168	6,730	1,434
אופציות (במונחי נכס הבסיס) <sup>(ג)</sup>	-	-	-	-	7	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	886	17,866	15,693	21,794	112,227	114,123
סך הכל שווי הוגן						137,430
<b>מכשירים פיננסיים, נטו</b>						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	929	3,642	2,600	1,004	(16,519)	25,421
החשיפה המצטברת במגזר	(1,600)	(2,529)	(6,171)	(8,771)	(9,775)	6,744
						(18,677)
<b>חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית</b>						
<b>נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים</b>						
	4,535	21,398	25,964	41,742	49,013	27,993
נכסים פיננסיים <sup>(א)</sup>	1,654	38,135	36,717	50,535	125,763	207,104
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	228	15	785	1,309	8,060	1,985
אופציות (במונחי נכס הבסיס) <sup>(ג)</sup>	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	6,417	59,548	63,466	93,586	182,836	237,082
סך הכל שווי הוגן						349,993
<b>התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים</b>						
	987	6,840	22,159	37,784	32,880	19,691
התחייבויות פיננסיות <sup>(א)</sup>	1,533	41,720	41,069	50,238	148,403	191,462
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	297	23	773	1,872	7,350	1,938
אופציות (במונחי נכס הבסיס) <sup>(ג)</sup>	-	-	-	-	168	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	2,817	48,583	64,001	89,894	188,801	213,091
סך הכל שווי הוגן						361,487
<b>מכשירים פיננסיים, נטו</b>						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	3,600	10,965	(535)	3,692	(5,965)	23,991
החשיפה המצטברת במגזר	24,254	20,654	9,689	10,224	6,532	12,497
						(11,494)
<b>בנוסף, חשיפה לריבית בגין התחייבויות לזכויות עובדים, ברוטו - פנסיה ופיצויים</b>						
	5,245	3,207	1,236	1,225	943	210
						105

(א) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים. בטור "ללא תקופת פרעון" מוצגות היתרות המאזניות שאינן מהוות, כולל יתרות שזמן פרעונן עבר בסך 1,449 מיליון ש"ח.

(ב) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

(ג) כולל פריטים לא כספיים המוצגים בטור "ללא תקופת פרעון".

(ד) המח"מ נמוך מ-0.05 שנים.

(ה) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

2015 בדצמבר 31			2015 בספטמבר 30							
משך חיים ממוצע אפקטיבי <sup>(ב)</sup>	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי <sup>(ב)</sup>	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי <sup>(ב)</sup>	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים			
1.32	1.81	81,601	1.19	1.77	80,685	1.30	1.62	88,391	613	273
2.62	2.71	10,317				2.95	2.29	10,276	-	28
1.00	-	266,812	0.76	-	340,258	0.84	-	324,348	-	4
-	-	8,956	-	-	11,569	-	-	6,571	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.05	1.81	357,369	0.82	1.77	432,512	0.92	1.62	419,310	613	278
0.28	0.99	110,362	0.49	0.78	104,808	0.20	1.54	111,538	18	1
1.30	-	238,694	0.91	-	317,743	1.03	-	299,876	-	146
-	-	9,963	-	-	12,482	-	-	8,764	-	1
0.50	-	14	0.50	-	14	0.50	-	7	-	-
0.95	0.99	359,033	0.79	0.78	435,047	0.79	1.54	420,185	18	148
										130
										(1,470)
1.17	2.31	395,236	1.32	2.22	381,974	1.20	2.21	408,168	3,989	2,212
1.24	-	527,633	1.09	-	659,876	1.16	-	580,920	1,437	56
-	-	14,743	-	-	18,802	-	-	11,535	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.19	2.31	937,612	1.16	2.22	1,060,652	1.16	2.21	1,000,623	5,426	2,269
0.69	0.80	366,647	0.89	0.54	355,992	0.65	0.97	376,976	493	1
1.36	-	527,933	1.18	-	659,966	1.25	-	582,076	1,235	173
-	-	14,291	-	-	18,164	-	-	11,383	26	1
0.08	-	347	-	-	341	0.11	-	352	184	-
1.06	0.80	909,218	1.06	0.54	1,034,463	1.00	0.97	970,787	1,938	175
										2,094
										26,348
15.76	2.63	15,764	15.50	2.82	15,421	15.06	2.42	16,892	-	4,721

הערות כלליות:

1. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מציגים את הערך הנוכחי של תזרימים עתידיים כשהם מהווים לפי שיעור התשואה הפנימי שמנכה אותם לשווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. למידע נוסף בנוגע להנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15.א](#).
2. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו.
3. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שייגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
4. השפעת עסקאות גידור כלולה בסך כל הנכסים או סך ההתחייבויות, לפי העניין.
5. בחישוב מח"מ הנכסים וההתחייבויות במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי פרעונות מוקדמים ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון, בהתאם למודל האומדן את הפרעונות המוקדמים הצפויים על סמך התנהגות החוסכים. מח"מ סך הנכסים על פי התזרים מקורי של תוכניות החיסכון גבוה יותר ומגיע ל-4.38 שנים, מח"מ סך ההתחייבויות מגיע ל-2.93 שנים, ופער שיעור התשואה הפנימי (להלן - שת"פ), מסתכם ב-0.52% השינוי בשווי הוגן בסך הנכסים הינו גידול של 1,358 מיליון ש"ח ובסך ההתחייבויות גידול של 18 מיליון ש"ח.
6. מידע נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.



להלן משך החיים הממוצע של הנכסים והתחייבויות ליום:

31 בדצמבר 2015			30 בספטמבר 2016			
מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	
לא צמוד	לא צמוד	לא צמוד	לא צמוד	לא צמוד	לא צמוד	
צמוד	צמוד	צמוד	צמוד	צמוד	צמוד	
מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	מט"ח	
<b>משך חיים ממוצע (מח"מ) בשנים:</b>						
1.05	3.26	1.06	<b>0.92</b>	<b>3.77</b>	<b>1.06</b>	מח"מ הנכסים <sup>(א)</sup>
0.95	3.03	0.94	<b>0.79</b>	<b>2.84</b>	<b>1.00</b>	מח"מ התחייבויות <sup>(א)</sup>
0.10	0.23	0.12	<b>0.13</b>	<b>0.93</b>	<b>0.06</b>	פער המח"מ בשנים
0.82	1.33	1.94	<b>0.08</b>	<b>0.99</b>	<b>1.95</b>	הפרש שת"פ (באחוזים)

(א) כולל עסקאות עתידיות ואופציות, ובהסתמכות על נתוני השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים.

בחישוב מח"מ ההתחייבויות במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי פרעונות מוקדמים ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון, בהתאם למודל האומדן את הפרעונות המוקדמים הצפויים על סמך התנהגות החוסכים. מח"מ סך ההתחייבויות על פי התזרים המקורי של תוכניות החסכון גבוה יותר ומגיע ל-2.93 שנים, ופער שיעור התשואה הפנימי (להלן - שת"פ), מסתכם ב-0.52%.

בנתונים המוצגים לעיל מובאים בחשבון פרעונות מוקדמים במשכנתאות. מח"מ הנכסים לסוף התקופה המדווחת על פי התזרים המקורי שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים גבוה יותר ומגיע ל-4.38 שנים, ופער השת"פ מסתכם בכ-0.52%.

בחישוב לשינויים בשיעורי הריבית מוצגות יתרות העו"ש לפי הוראות בנק ישראל בפיקדונות עם דרישה עד חודש. לעומת זאת, לצורך החשיפה לריבית, נפרס שיעור מסוים מיתרות העו"ש בשקלים ובמט"ח לתקופות פרעון של עד עשר שנים. זאת בהתאם למודל התנהגות שהנחות הבסיס שלו מתעדכנות באופן שוטף. בהתחשב בהנחות אלה, מח"מ ההתחייבויות הינו גבוה יותר ומגיע בשקלים לא צמודים ל-1.21 שנים ובמט"ח ל-0.85 שנים, וההפרש בשת"פ מגיע ל-1.85% ול-0.31% בהתאמה.

**ב. סיכון בסיס/שער חליפין**

על פי כללי החשבונאות, ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שהשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד, מוגדרת כחשיפת בסיס. החשיפה לסיכונים הבסיס נמדדת כאחוז מההון החשוף של הקבוצה. ההון החשוף ברמת הבנק, כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות מוחזקות, למעט ההשקעות בחברות בנות בחו"ל, אשר ממומנות ממקורות במטבע חוץ ולכן אינן מנוכות מההון. ברמת הקבוצה, ההון החשוף כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות כלולות. מגבלות חשיפת הבסיס שמאושרות על ידי הדירקטוריון, נקבעות על פי שיקולי תשואה צפויה וסיכון, ומחולקות בין חדרי המסחר, ALM וחברות הבנות.

פרק זה נכתב בפרוט [בדוח הכספי לשנת 2015 \(עמודים 173-174\)](#) על כן יש לקרוא את הפרק בהמשך לכתוב בדוח השנתי.

להלן החשיפה הכלכלית בפועל ברמת הקבוצה, ובהשוואה למגבלות שקבע הדירקטוריון. הנתונים מוצגים  
במונחים של אחוז מההון החשוף:

המצב בפועל			
31 בדצמבר		30 בספטמבר	
2015	2015	2016	
באחוזים			
(19.3)	(11.1)	<b>(18.1)</b>	לא צמוד
19.5	12.5	<b>16.7</b>	צמוד מדד*
(0.2)	(0.9)	<b>1.4</b>	מטבע חוץ

\* החשיפה אינה מביאה בחשבון את השפעת רצפות מדד על ההון המושקע במגזר.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 שיעור ההון המושקע בממוצע במגזר הצמוד למדד היה כ-14%, שיעור זה נע במהלך השנה בין עודף של 7% ל-23% מההון החשוף. למגזר המט"ח נותר הון בשיעור נמוך יחסית ולכן ההשפעה של שינוי בשערי חליפין על הרווח אינה מהותית.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2016, עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה בכסיס שאושרו על ידי הדירקטוריון.

## סיכון הנזילות

פרק זה נכתב בפירוט רב [בדוח הכספי לשנת 2015 \(עמודים 176-182\)](#) ו**בדוח על הסיכונים השנתי** על כן יש לקרוא את הפרק בהמשך לכתוב בדוחות אלו.

סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי. מדיניות ניהול סיכון הנזילות מהווה חלק אינטגרלי מהניהול העסקי האסטרטגי של קבוצת לאומי והיא הותאמה לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין 342 לניהול סיכון הנזילות ודרישות הוראה 221 "יחס כיסוי נזילות", המאמצת את המלצות ועדת באזל 3, לחישוב יחס מזערי לנזילות LCR (Liquidity Coverage Ratio), תוך ביצוע התאמות למשק הישראלי. על פי דרישות ההוראה, יחס ה-LCR לא יפחת מרמה מזערית של 80% בשנת 2016 ו-100% החל משנת 2017.

לאומי המשיך לשמור על רמת נזילות נאותה, באמצעות השקעת תיק הנוסטרו בנכסים איכותיים ומפוזרים בשקלים ובמט"ח אשר תאפשר לו לעמוד בכל צורכי הנזילות במגוון תרחישי קיצון, ובאמצעות מדיניות גיוס של מקורות יציבים ומגוונים ולטווחי זמן שונים בדגש על גיוס פיקדונות מקמעונאים וכן גיוס של אג"ח לתקופות ארוכות.

יחס כיסוי הנזילות של התאגיד הבנקאי חושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ויחס כיסוי הנזילות המאוחד חושב על בסיס ממוצע תצפיות חודשיות לתקופה.

לתשעה חודשים שהסתיימו	
ביום 30 בספטמבר	
2016	
באחוזים	
<b>א. בנתוני המאוחד</b>	
יחס כיסוי הנזילות	130
יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	80
<b>ב. בנתוני התאגיד הבנקאי</b>	
יחס כיסוי הנזילות	128
יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	80

למידע נוסף בנוגע לסיכון הנזילות ראה [דוח על הסיכונים](#) באתר האינטרנט של הבנק של [בכ"א](#) [וכיאר 99](#).

## מצב ההצמדה

להלן תמצית מצב מאזני ההצמדה, כפי שעולה מביאור 41 לדוח הכספי:

31 בדצמבר 2015			30 בספטמבר 2016			
מטבע חוץ <sup>(ב)</sup>	צמוד מדד	לא צמוד	מטבע חוץ <sup>(ב)</sup>	צמוד מדד	לא צמוד	
115,182	51,672	271,308	<b>118,196</b>	<b>51,169</b>	<b>283,376</b>	סך הנכסים <sup>(א)</sup>
117,558	52,305	245,875	<b>119,894</b>	<b>51,813</b>	<b>255,586</b>	סך התחייבויות <sup>(א)</sup>
<sup>(א)</sup> (2,376)	(633)	25,433	<sup>(א)</sup> (1,698)	(644)	27,790	עודף (גרעון) הנכסים במגזר

(א) כולל עסקות עתידיות ואופציות.

(ב) כולל צמוד מטבע חוץ.

(ג) עודף ההתחייבויות במט"ח נובע בעיקר מעסקת חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בשלוחות הבנק בחו"ל והשקעה במניות וקרנות המסווגות כפריט לא כספי.

לצורך הניהול והדיווח השוטף מבוצעים שינויים מסוימים המביאים בחשבון את הגישה הכלכלית של הבנק לסיכונים בסיס, בשונה מהגישה החשבונאית. החשיפה בבסיס המחושבת על פי הגישה הכלכלית מפורטת בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

### מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק ממשיך להצביע על נזילות גבוהה. זאת, כתוצאה ממדיניות מכוונת לגיוס מקורות יציבים ומגוונים, תוך דגש על גיוס מקורות ממספר רב של לקוחות, מגזרי לקוחות שונים, לטווחי זמן שונים ובמטבעות שונים.

לאומי מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו באמצעות מדדים המיועדים להתריע על שינויים במצב הנזילות, בין היתר באמצעות מודל רגולטורי וכן מודלים פנימיים שפותחו בלאומי בהתאם להוראת בנק ישראל, ובהתאם לסטנדרטים המקובלים בעולם.

היקף יתרות לאומי בבנק ישראל לסוף ספטמבר 2016 עמד על כ-44 מיליארד ש"ח, לעומת כ-47 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2015.

כמו כן, לבנק תיק ניירות ערך בהיקף של כ-76 מיליארד ש"ח המושקע בעיקר באגרות חוב ממשלת ישראל ואגרות חוב של ממשלות זרות. זאת בהשוואה ליתרה בסך כ-64 מיליארד ש"ח ב-31 דצמבר 2015.

יתרת הנכסים הנזילים מהווה כ-31.8% מהנכסים הפיננסיים של הבנק, עלייה של כ-2.0% בהשוואה ל-31 בדצמבר 2015.

## סיכונים תפעוליים

פרק זה נכתב בפירוט רב [בדוח הכספי לשנת 2015 \(עמודים 183-186\)](#) על כן יש לקרוא את הפרק בהמשך לכתוב בדוח השנתי.

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים, הכוללים בין היתר סיכוני מעילות והונאות, סיכוני טכנולוגיית המידע, המשכיות עסקית ואבטחת מידע וסייבר.

ניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצת לאומי מתבצע בראייה מערכתית על ידי שלושת קווי ההגנה. ניהול הסיכונים התפעוליים מושתת על תהליך פרו-אקטיבי של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, דיווח ובקרה/הפחתה של הסיכונים המהותיים שמבוצע בכל החטיבות בבנק.

מוקד סיכון במכלול הסיכונים התפעוליים הינו סיכוני טכנולוגיית המידע. הבנק הינו בנק מתקדם ומוביל בחדשנות הטכנולוגית במטרה ליצור שירותים מתקדמים ללקוחותיו. לצד ההזדמנויות העסקיות הנוצרות עם ההתקדמות הטכנולוגית, עולה רמת החשיפה לסיכוני אבטחת מידע ולכשל מערכות, אשר עלולים לחשוף את הבנק לפגיעה בפעילות העסקית ולפגיעה במוניטין.

לאומי מקפיד על שמירת איכותן ותפקודן התקין של מערכות המידע והמחשוב ומשקיע בכך משאבים רבים לרבות בניהול מערך אבטחת מידע הולם. ניהול סיכוני אבטחת מידע בלאומי מתבצע בהתבסס על מדיניות מוסדרת למיפוי וניהול סיכונים, יישום בקרות וגידור הסיכונים.

בנק לאומי כארגון פיננסי מוביל, מהווה מטרה אטרקטיבית לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת ומכשירי לקוחותינו הותקפו, וסביר שימשיכו להיות תחת התקפות סייבר, וירוסים ותוכנות זדוניות, התקפות דיג (Phishing) וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירות, גניבה או פגיעה בנתונים.

בלאומי פועלים מוקדים לניטור פעילות חריגה ומתקפות סייבר. לאומי מתמיד בשיפור יכולות ההתגוננות מפני איומי הסייבר.

## התייעלות תפעולית

695 עובדים חתמו על הסדרי פרישה במסגרת תוכנית התייעלות והם צפויים לסיים את העסקתם עד ליום 30 בדצמבר 2016. בנוסף, במהלך חמש השנים הקרובות צפויים לפרוש לגמלאות במסגרת פרישה טבעית כ-640 עובדים נוספים. הבנק נערך לפרישה ומשקיע מאמצים בהתאמת המבנים הארגוניים, השלמת פערים במקצועות קריטיים, ביצוע הדרכות ושימור הידע באמצעות מתודולוגיה ותוכנית שגובשה בנושא.

## סיכוני ציות

פרק זה נכתב בפירוט רב ב**דוח הכספי לשנת 2015 (עמודים 187-189)** על כן יש לקרוא את הפרק בהמשך לכתוב בדוח השנתי.

### א. ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

מורכבותה והתפתחותה של הפעילות הבנקאית, מחייבת את הבנק להקפדה יתרה על קיום מכלול החובות שחלות על התאגיד הבנקאי, בקשריו עם לקוחותיו, מכוח חקיקה ראשית, תקנות, צווים, היתרים והוראות בנק ישראל.

לצורך ניהול אפקטיבי של הנושא, הוקם בלאומי מערך ציות ואכיפה שבראשו עומד קצין הציות הראשי ובכפיפות ליועץ המשפטי הראשי.

קצין ציות ראשי (Chief Compliance Officer) אחראי למילוי החובות לפי הוראות החקיקה לרבות בנושאי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, ממונה על האכיפה בתחום דיני ניירות ערך וכן ה - Responsible Officer בתחום ה-FATCA, כפי שיפורט להלן.

ממשל ניהול הסיכונים מבוסס על שלושה קווי הגנה, כאשר מערך ציות ואכיפה נכלל בקו ההגנה השני ותפקידו המרכזי הוא אחריות לניהול ובקרת הסיכון, ללא תלות בפעילויות הנבדקות על ידו. דהיינו, המערך הינו עוגן מקצועי מוביל ומנחה בניהול סיכוני הציות, פועל להטמעת תרבות ציות נאותה, קובע קווים מנחים (כגון: מסמכי מדיניות ומתודולוגיית הערכת סיכון, נהלי עבודה רוחביים, תהליכי עבודה, חומרי הטמעה, דרישות מיכניות רוחביות) לפעילות הבנק והקבוצה ואחראי על הצפת סיכוני ציות משמעותיים להנהלה ולדירקטוריון.

פעילות מערך הציות מבוצעת באמצעות צוות מקצועי בעל ידע והבנה מעמיקה בתחומי הציות ומבוססת על תהליכי עבודה, בקרה ומערכות ממוכנות.

תוכנית העבודה הרב שנתית של מערך הציות הינה תוכנית מוכוונת סיכון, ומטרתה לבחון את אפקטיביות ניהול סיכון הציות.

קצין הציות הראשי של בנק לאומי לישראל ממלא גם תפקיד של קצין הציות הראשי בקבוצה. לאור האמור, סיכוני הציות מנוהלים על ידי כל אחת מהחברות בקבוצה באופן עצמאי, תוך פיקוח והנחיה מקצועית בראיה קבוצתית.

### ב. אכיפה פנימית של דיני ניירות ערך

תכנית האכיפה הפנימית של דיני ניירות ערך שגיבש הבנק מתבססת על חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 ועל אמות המידה להכרה בתכנית אכיפה יעילה שפרסמה הרשות לניירות ערך.

התוכנית אושרה על ידי דירקטוריון הבנק, לאחר שתוקפה על ידי מומחה חיצוני ולאחר שנהלי האכיפה המרכזיים נסקרו על ידו.

## ג. FATCA – Foreign Account Tax Compliance Act

במרס 2010 תוקן בארה"ב ה-Internal Revenue Code באופן שמחיל משטר דיווח שמטרתו לחייב מוסדות פיננסיים זרים (FFI) להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאיים. ביום 14 ביולי 2016, פורסם החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 227) אשר נועד ליישם את ההסכם הבין מדינתי בין מדינת ישראל לבין ארה"ב בנושא ה-FATCA.

על מנת לוודא ציות של קבוצת לאומי ויחידים בה, להוראות חקיקת FATCA כפי שאומצו על ידי מדינת ישראל ועל פי הסכם ספציפי בין קבוצת לאומי ובין משרד המשפטים האמריקאי, פועל הבנק במספר נדבכים שעיקרם: מינוי קצין הציות כממונה לנושא (Responsible Officer), אימוץ מדיניות ונהלי עבודה מתאימים, פיתוח כלים ממוכנים תומכים בתהליכי העבודה, גיבוש מנגנוני הדרכה והטמעה, בדיקה, בקרה ותפעול הנדרשים למילוי ההנחיות והנחיית החברות הבנות הרלוונטיות בקבוצה.

### סיכונים משפטיים

פרק זה נכתב בפירוט רב [בדוח הכספי לשנת 2015 \(עמודים 190-189\)](#) על כן יש לקרוא את הפרק בהמשך לכתוב בדוח השנתי.

קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הבנק והחברות המאוחדות ללקוחותיהם. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. לא ניתן לצפות מראש את כל סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם שירותי הבנק והחברות המאוחדות, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

כמו כן, קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטורים והנחיות של המפקח על הבנקים. ההתקשרויות עם הלקוחות הינן, בחלקן, התקשרויות הנמשכות לאורך שנים רבות, במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. הבנק והחברות המאוחדות פועלים באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומשפטית מוגברת.

בנוסף קיימת חשיפה כללית הנובעת מכך שכנגד הבנק והחברות המאוחדות מוגשות מעת לעת תלונות למפקח על הבנקים, שעלולות בנסיבות מסוימות להביא לנקיטת הליכים משפטיים נגד הבנק. לעת הזו, לא ניתן להעריך האם קיימת חשיפה בגין תלונות אלו ולא ניתן להעריך אם תינתן הכרעה רוחבית של הפיקוח בעניין תלונות כנ"ל ו/או אם תוגשנה תביעות ייצוגיות או אחרות כתוצאה מהליכים שכאלו, וכן לא ניתן להעריך את החשיפה הפוטנציאלית לתלונות כנ"ל. לפיכך, לא נכללה הפרשה בגין החשיפה האמורה.

## מדיניות חשבונאית ואומדנים בנושאים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי ורבעוני של תאגיד בנקאי כמפורט [בביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2015](#).

הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מהנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות.

התוצאות בפועל של אומדנים אלו עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות.

האומדנים וההערכות מתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר, תוך הפעלת שיקול דעת ואשר ההנהלה מאמינה כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים.

הנושאים החשבונאיים הקריטיים העיקריים שצוינו בדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2015 הם כדלהלן: הפרשה להפסדי אשראי וסוג חובות בעייתיים, מכשירים נגזרים, ניירות ערך, התחייבויות לזכויות עובדים, התחייבויות בגין תביעות משפטיות, בניינים וציוד, מיסים על ההכנסה ומיסים נדחים.

### התחייבויות לזכויות עובדים

הסכומים של ההתחייבויות לפנסיה ולמענק יובל מחושבים על פי מודלים אקטואריים. שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבות האקטוארית לזכויות עובדים, של הבנק לפנסיה נעשה על בסיס תשואות השוק לפי העקרונות שנקבעו על ידי בנק ישראל, לפיהם העקום מורכב מתשואות אגרות חוב ממשלתיות בישראל בתוספת עקום מרווח של אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA ומעלה.

בכחינה לאורך זמן של המתודולוגיה, שהינה ייחודית לישראל, המחברת בין עקום חסר סיכון ישראלי לעקום מרווח AA אמריקאי, נתגלו אנומליות אשר חזרו על עצמן, שאינן סבירות ברמה הכלכלית. לפיכך, החליט הבנק לאמץ את מתודולוגיית ההיוון החלופית שהציג בנק ישראל בהנחיותיו, אשר מוסיפה לעקום המבוסס על אגרות חוב ממשלתיות בישראל מרווח קבוע של אגרות חוב בדירוג בינלאומי AA התואם למח"מ ההתחייבויות לעובדים.

למידע נוסף בנוגע לשיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבות האקטוארית לזכויות עובדים ראה [ביאור 2.א1](#).

השינוי טופל באופן פרוספקטיבי כשינוי אומדן. השפעת שינוי האומדן הינה קיטון בהתחייבויות בגין זכויות עובדים של כ-432 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס נזקף לרווח כולל.

כמו כן, החישובים האקטואריים לוקחים בחשבון את תחזית עליית השכר הריאלית על סמך ניסיון העבר שמשתנה בהתאם לגיל העובד.



המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: תוחלת חיים, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה, שיעורי עזיבה עם תנאים מועדפים, שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכת כספי פיצויים ותגמולים וכד'. על אף שהפרמטרים נקבעו בזהירות ובמקצועיות ראויה, שינוי בכל אחד מהפרמטרים האקטואריים או בכמה מהם ו/או בשיעור ההיוון ו/או בשיעור עליית השכר יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

הערכת האקטואר של זכויות העובדים נמצאת באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך וכתובתו:  
[www.magna.isa.gov.il](http://www.magna.isa.gov.il)

ליום 30 בספטמבר 2016 יתרת רווח כולל אחר מצטבר בגין הטבות לעובדים הסתכמה בסך 2,109 מיליון ש"ח לאחר השפעת מס, קיטון של 619 מיליון ש"ח לאחר השפעת מס בהשוואה ליום 31 בדצמבר 2015.

ביום 12 ביולי 2016 קיבל הבנק אישור מאת בנק ישראל לעניין אופן חישוב ריבית ההיוון שתשמש לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים לצורך מדידת הלימות ההון הפיקוחי. בהתאם לאישור, ריבית ההיוון תחושב על פי ממוצע נע של תשואות השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח. השינוי יושם החל מהדוחות הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016 ועד לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020 (כולל). שינוי השיטה ממתן באופן משמעותי את התנודתיות הנובעת משינויים בריבית להיוון. שינוי שיטת החישוב הגדיל את ההון הפיקוחי ליום 30 ביוני 2016 בסך כ-380 מיליון ש"ח.

ביום 15 בנובמבר 2016 החליט דירקטוריון הבנק בהתבסס על המלצת וועדת הביקורת לחשב את ההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים, על בסיס מרווח קבוע של אגרות חוב בדירוג בינלאומי AA. השפעת השינוי על ההון הפיקוחי ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמה לסך של כ-296 מיליון ש"ח.

למידע נוסף ראה [ביאור 2.1](#).

יתרת ההתחייבות להטבות לעובדים ליום 30 בספטמבר 2016 לפי שיעור היוון על בסיס אגרות חוב קונצרניות בישראל ("שוק עמוק לגישת הרשות לניירות ערך") נמוכה בכ-278 מיליון ש"ח מיתרת ההתחייבות בפועל.

## בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הוראות המפקח על הבנקים מחילות על תאגידים בנקאיים את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sox Act. בהתייחס לסעיפים אלו נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום בקרה הפנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת רואי החשבון המבקרים לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

### הוראות המפקח קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחם.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO 1992 (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה בקבוצת לאומי.

במהלך שנת 2016 מבצע הבנק תיקוף ועדכון של תהליכי בקרה מהותיים ובדיקות אפקטיביות של כל מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

### הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל הראשי, ראש החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל הראשי של הבנק, ראש החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בעקבות כניסתה לשימוש של מערכת נח"ל המנהלת את החובות הפגומים של הבנק ברביע הראשון של שנת 2016, חלו שינויים במיכון תהליכי סיווג החובות הבעייתיים וחישוב ההוצאה להפסדי אשראי, ולפיכך חל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי. במהלך הכנת הדוחות הכספיים לרביע זה יושמו בקורות מפתח מפצות הקשורות לשלמות הנתונים ולסבירות התוצאות. במקרים שנתגלו בהם ליקויים הבנק פועל לתיקונם בהקדם האפשרי.

### שינויים בבקרה הפנימית

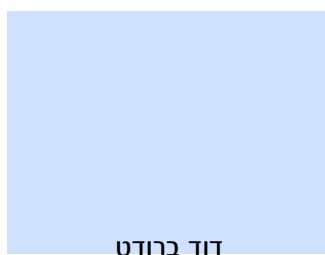
פרט לאמור לעיל, במהלך הרביע שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2016 לא אירע כל שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

## דירקטוריון

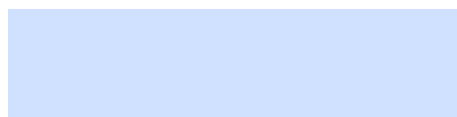
בתקופת ינואר-ספטמבר 2016 התקיימו 30 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-67 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 15 בנובמבר 2016, הוחלט לאשר ולפרסם את תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים - הבלתי מבוקרים של הקבוצה ליום 30 בספטמבר 2016 ולתקופה שנסתיימה באותו תאריך.

דירקטוריון הבנק מביע את הערכתו ותודתו לעובדים ולמנהלים של הבנק ושל חברות הקבוצה, בארץ ובחו"ל, על עבודתם המסורה ותרומתם לקידום עסקי הקבוצה.



**דוד ברודט**  
יו"ר הדירקטוריון



**רקפת רוסק-עמי'אח**  
מנהל כללי ראשי

15 בנובמבר 2016

## הצהרה - (CERTIFICATION)

אני רקפת רוסק-עמינח מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרביע שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2016 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
  - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - ב. קבענו בבקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
  - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
  - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
  - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
  - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

15 בנובמבר 2016

**רקפת רוסק-עמינח**

מנהל כללי ראשי

## הצהרה - (CERTIFICATION)

אני עומר זיו מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרביע שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2016 (להלן: "הדוח").
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
  4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
    - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
    - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
    - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
    - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
  5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לוועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
    - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
    - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

15 בנובמבר 2016

**עומר זיו**

סגן מנהל כללי בכיר  
ראש החטיבה הפיננסית

## הצהרה - (CERTIFICATION)

אני שלמה גולדפרב מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לרביע שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2016 (להלן: "הדוח").
  2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
  3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
  4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:
    - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
    - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
    - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
    - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
  5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון, לועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
    - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
    - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

15 בנובמבר 2016

שלמה גולדפרב  
סגן מנהל כללי בכיר  
חשבונאי ראשי  
ראש חטיבת החשבונאות

## דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ

### מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות הבנות שלו (להלן: "הבנק"), הכולל את מאזן הביניים התמציתי המאוחד ליום 30 בספטמבר 2016 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי לתקופות הביניים התמציתיים של חברות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-0.02% מכלל הנכסים המאוחדים ליום 30 בספטמבר 2016, והכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולות בדוחות רווח והפסד מאוחדים מהוות כ-0.15% וכ-0.10% מכלל ההכנסות המאוחדות מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, בהתאמה. המידע הכספי לתקופות הביניים התמציתיים של אותן חברות נסקר על ידי רואי חשבון אחרים שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

### היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואי החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישמו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

### מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 10.ב. סעיפים 2 ו-4 בדבר תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד חברת בת לרבות בקשות לאישורן כתביעות ייצוגיות. הבנק אינו יכול להעריך מה תהיינה השלכות של העניינים הנ"ל על הבנק, אם בכלל, על מצבו הכספי ועל תוצאות פעולותיו ואם תהיינה מהותיות.

קוסט פורר גבאי את קסירר  
רואי חשבון

סומך חייקין  
רואי חשבון

רואי החשבון המבקרים המשותפים

15 בנובמבר 2016





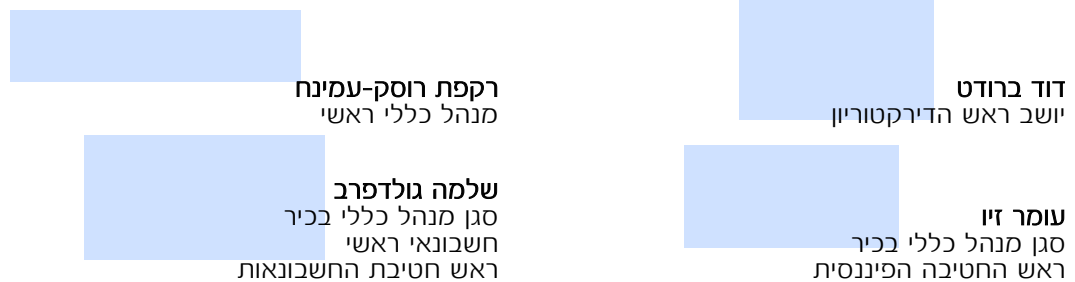
בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד

לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2016	2015	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2015	2016
בלתי מבוקר						
במיליוני ש"ח						
8,784	6,783	<b>7,236</b>	2,463	<b>2,607</b>	2	הכנסות ריבית
1,666	1,392	<b>1,577</b>	588	<b>637</b>	2	הוצאות ריבית
7,118	5,391	<b>5,659</b>	1,875	<b>1,970</b>	2	הכנסות ריבית, נטו
199	166	<b>(171)</b>	73	<b>106</b>	6, 13	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי						
6,919	5,225	<b>5,830</b>	1,802	<b>1,864</b>		
הכנסות שאינן מריבית						
1,610	1,539	<b>1,057</b>	325	<b>499</b>	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
4,092	3,099	<b>2,973</b>	1,013	<b>996</b>		עמלות
595	114	<b>54</b>	6	<b>19</b>		הכנסות אחרות
6,297	4,752	<b>4,084</b>	1,344	<b>1,514</b>		סך כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות						
5,448	4,123	<b>4,024</b>	1,360	<b>1,312</b>		משכורות והוצאות נלוות
1,702	1,282	<b>1,314</b>	427	<b>456</b>		אחזקה ופחת בניינים וציוד
5	-	-	-	-		הפחתות וירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
1,681	1,113	<b>962</b>	334	<b>187</b>		הוצאות אחרות
8,836	6,518	<b>6,300</b>	2,121	<b>1,955</b>		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
4,380	3,459	<b>3,614</b>	1,025	<b>1,423</b>		רווח לפני מסים
1,691	1,189	<b>1,292</b>	327	<b>514</b>		הפרשה למסים על הרווח
2,689	2,270	<b>2,322</b>	698	<b>909</b>		רווח לאחר מסים
177	161	<b>56</b>	15	<b>21</b>		חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מס
רווח נקי						
2,866	2,431	<b>2,378</b>	713	<b>930</b>		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(31)	(27)	<b>(30)</b>	(9)	<b>(11)</b>		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,835	2,404	<b>2,348</b>	704	<b>919</b>		המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח בסיסי ומדולל למניה (בשקלים חדשים)						
1.92	1.63	<b>1.54</b>	0.48	<b>0.60</b>		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.



תאריך אישור הדוחות הכספיים: 15 בנובמבר 2016

## בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו

תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל

לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016

לשנה	לתשעה חודשים		לשלושה חודשים		
שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2015	2016	2015	2016	
מבוקר					בלתי מבוקר
					במיליוני ש"ח
2,866	2,431	2,378	713	930	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
31	27	30	9	11	בניכוי רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,835	2,404	2,348	704	919	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
<b>רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים:</b>					
(423)	(402)	210	(685)	(346)	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו
(9)	(4)	(24)	2	(14)	התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו <sup>(א)</sup> , לאחר השפעת מס וגידורים <sup>(ב)</sup>
683	1,050	(918)	46	787	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים <sup>(ג)</sup>
11	15	(15)	3	(14)	חלקו של הבנק ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות כלולות
262	659	(747)	(634)	413	<b>רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מיסים</b>
(161)	(310)	224	234	(168)	השפעת המס המתייחס
101	349	(523)	(400)	245	<b>רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מיסים</b>
-	(1)	-	2	-	בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
101	350	(523)	(402)	245	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק לאחר מיסים
2,967	2,780	1,855	313	1,175	רווח כולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
31	26	30	11	11	בניכוי רווח כולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,936	2,754	1,825	302	1,164	<b>רווח כולל המיוחס לבעלי מניות הבנק</b>

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(ב) גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(ג) בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף תקופה של תוכניות להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

ראה גם [ביאור 4](#) בדבר רווח כולל אחר מצטבר.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו  
תמצית מאזן מאוחד ליום 30 בספטמבר 2016

31 בדצמבר	30 בספטמבר		
2015	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		ביאור
	במיליוני ש"ח		
<b>נכסים</b>			
60,455	52,562	<b>59,067</b>	מזומנים ופיקדונות בבנקים
69,475	67,545	<b>82,493</b>	ניירות ערך <sup>(א)(ב)</sup>
1,764	1,420	<b>896</b>	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
265,070	263,822	<b>267,895</b>	6, 13 אשראי לציבור
(3,671)	(3,813)	<b>(3,527)</b>	6, 13 הפרשה להפסדי אשראי
261,399	260,009	<b>264,368</b>	אשראי לציבור, נטו
453	474	<b>623</b>	אשראי לממשלות
924	948	<b>897</b>	השקעות בחברות כלולות
3,095	2,992	<b>3,044</b>	בניינים וציוד
18	18	<b>17</b>	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
11,250	15,314	<b>11,630</b>	11 נכסים בגין מכשירים נגזרים
7,666	7,242	<b>8,723</b>	נכסים אחרים <sup>(א)</sup>
416,499	408,524	<b>431,758</b>	סך כל הנכסים
<b>התחייבויות והון</b>			
328,693	317,991	<b>336,851</b>	7 פיקדונות הציבור
3,859	3,650	<b>3,589</b>	פיקדונות מבנקים
750	644	<b>661</b>	פיקדונות מממשלות
938	503	<b>553</b>	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
21,308	22,187	<b>23,765</b>	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתיב התחייבות נדחים
11,098	14,766	<b>12,634</b>	11 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,746	19,873	<b>22,117</b>	התחייבויות אחרות <sup>(א)(ג)</sup>
387,392	379,614	<b>400,170</b>	סך כל ההתחייבויות
340	335	<b>360</b>	זכויות שאינן מקנות שליטה
28,767	28,575	<b>31,228</b>	9 הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
29,107	28,910	<b>31,588</b>	סך כל ההון
416,499	408,524	<b>431,758</b>	סך כל ההתחייבויות וההון

(א) למידע נוסף בנוגע לסכומים הנמדדים בשווי הוגן ראה [ביאור 15.א](#).

(ב) למידע נוסף בנוגע לניירות ערך ששועבדו למלווים ראה [ביאור 5](#).

(ג) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים, 487 מיליון ש"ח (ביום 30 בספטמבר 2015 - 505 מיליון ש"ח, ביום 31 בדצמבר 2015 - 482 מיליון ש"ח).

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

## בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו

תמצית דוח על השינויים בהון

לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)					
סך כל הון המניות וקרנות ההון	קרנות הון		פרמיה	הון מניות במיליוני ש"ח	
	עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות <sup>(א)</sup>	הון המניות			
8,867	36	1,722	7,109	7,109	יתרה ליום 30 ביוני 2016
-	-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	-	-	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
8,867	36	1,722	7,109	7,109	יתרה ליום 30 בספטמבר 2016

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)					
סך כל הון המניות וקרנות ההון	קרנות הון		פרמיה	הון מניות במיליוני ש"ח	
	עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות <sup>(א)</sup>	הון המניות			
8,221	33	1,129	7,059	7,059	יתרה ליום 30 ביוני 2015
-	-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	-	-	דיבינד ששולם על ידי חברות מאוחדות
8,221	33	1,129	7,059	7,059	יתרה ליום 30 בספטמבר 2015

(א) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.

הביאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

סך הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	עודפים שנצברו	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
30,413	349	30,064	-	23,413	(2,216)
930	11	919	-	919	-
245	-	245	-	-	245
31,588	360	31,228	-	24,332	(1,971)

סך הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	עודפים שנצברו	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
28,607	334	28,273	-	20,849	(797)
713	9	704	-	704	-
(400)	2	(402)	-	-	(402)
(10)	(10)	-	-	-	-
28,910	335	28,575	-	21,553	(1,199)

## בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו

תמצית דוח על השינויים בהון (המשך)

לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)				
סך כל הון המניות וקרנות ההון	קרנות הון			הון מניות במיליוני ש"ח
	עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות <sup>(א)</sup>	פרמיה	הון מניות	
8,231	43	1,129	7,059	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)
-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
<b>636</b>	<b>(7)</b>	<b>593</b>	<b>50</b>	הנפקת מניות
-	-	-	-	הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	-	דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות
<b>8,867</b>	<b>36</b>	<b>1,722</b>	<b>7,109</b>	<b>יתרה ליום 30 בספטמבר 2016</b>
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)				
סך כל הון המניות וקרנות ההון	קרנות הון			הון מניות במיליוני ש"ח
	עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות <sup>(א)</sup>	פרמיה	הון מניות	
8,221	33	1,129	7,059	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014 (מבוקר)
-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	-	התאמות בגין חברות כלולות נטו
-	-	-	-	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	-	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק
-	-	-	-	דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות
-	-	-	-	שינויים בזכויות שאינן מקנות שליטה
8,221	33	1,129	7,059	יתרה ליום 30 בספטמבר 2015
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)				
סך כל הון המניות וקרנות ההון	קרנות הון			הון מניות במיליוני ש"ח
	עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות <sup>(א)</sup>	פרמיה	הון מניות	
8,221	33	1,129	7,059	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
-	-	-	-	רווח נקי לתקופה
-	-	-	-	התאמות בגין חברות כלולות נטו
10	10	-	-	הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
-	-	-	-	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	-	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק
-	-	-	-	דיבידנד ששולם על ידי חברות מאוחדות
-	-	-	-	שינויים בזכויות שאינן מקנות שליטה
8,231	43	1,129	7,059	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015

(א) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
(1,448)	21,984	-	28,767	340	29,107
-	2,348	-	2,348	30	2,378
-	-	-	636	-	636
(523)	-	-	(523)	-	(523)
-	-	-	-	(10)	(10)
(1,971)	24,332	-	31,228	360	31,588

רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
(1,549)	19,168	(42)	25,798	340	26,138
-	2,404	-	2,404	27	2,431
-	(18)	-	(18)	-	(18)
350	-	-	350	(1)	349
-	(1)	42	41	-	41
-	-	-	-	(10)	(10)
-	-	-	-	(21)	(21)
(1,199)	21,553	-	28,575	335	28,910

רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים שנצברו	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
(1,549)	19,168	(42)	25,798	340	26,138
-	2,835	-	2,835	31	2,866
-	(19)	-	(19)	-	(19)
-	-	-	10	-	10
101	-	-	101	-	101
-	-	42	42	-	42
-	-	-	-	(10)	(10)
-	-	-	-	(21)	(21)
(1,448)	21,984	-	28,767	340	29,107

## בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו

תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד

לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016

לשנה	לתשעה חודשים		לשלושה חודשים		
שהסתיימה	שהסתיימו ביום		שהסתיימו ביום		
ביום 31	30 בספטמבר		30 בספטמבר		
בדצמבר	2015	2016	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר				
	במיליוני ש"ח				
<b>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</b>					
2,866	2,431	2,378	713	930	רווח נקי לתקופה
<b>התאמות:</b>					
666	674	(29)	(12)	(23)	חלק הקבוצה ברווחים בלתי מחולקים של חברות כלולות <sup>(א)</sup>
655	491	492	156	172	פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)
45	36	-	-	-	הפחתות
199	166	(171)	73	106	(הכנסות) הוצאות בגין הפסדי אשראי
3	-	-	-	-	הפסדים מנכסים שהועברו לבעלות הקבוצה
(11)	(11)	(45)	(11)	(31)	רווח ממכירת תיקי אשראי
(1,075)	(932)	(859)	(278)	(294)	רווחים ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
283	-	7	-	6	הפרשה לירידת ערך מניות זמינות למכירה
(62)	(30)	(14)	(130)	107	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
(522)	(522)	(35)	-	(35)	רווח ממימוש השקעות בחברות כלולות
(485)	(43)	-	(21)	-	רווח ממימוש בניינים וציוד
10	-	-	-	-	הוצאות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות
(278)	(290)	(454)	(153)	86	מסים נדחים - נטו
491	356	315	67	166	שינוי בנכסי תוכנית, נטו בגין זכויות עובדים
118	89	219	19	(65)	ריבית שהתקבלה (שטרם התקבלה) מעבר לריבית שנצברה בתקופה בגין אג"ח זמין למכירה
(722) <sup>(ב)</sup>	(586) <sup>(ב)</sup>	621	(251) <sup>(ב)</sup>	252	ריבית שטרם שולמה בגין אג"ח וכתבי התחייבות נדחים
6	(98)	543	(465)	325	השפעת הפרשי שער על יתרות מזומנים ושווי מזומנים
13	13	4	(12)	6	אחר, נטו
<b>שינוי נטו בנכסים שוטפים:</b>					
(888) <sup>(ב)</sup>	(394)	(1,139)	(391)	190	פיקדונות בבנקים
(9,307)	(7,643)	(3,812)	(5,017)	607	אשראי לציבור
76	55	(170)	(39)	(143)	אשראי לממשלות
236	580	868	757	580	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
5,664	1,600	(381)	(775)	1,368	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,112	744	(1,137)	(1,185)	(2,144)	ניירות ערך למסחר
(807)	(490)	(398)	223	(320)	נכסים אחרים
<b>שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:</b>					
(708)	(935)	(186)	(1,027)	(504)	פיקדונות מבנקים
24,931	14,118	8,885	13,173	(2,674)	פיקדונות הציבור
275	167	(71)	(7)	(13)	פיקדונות ממשלות
(300)	(735)	(385)	(868)	(236)	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(4,538)	(907)	1,500	283	(1,073)	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(869)	(1,272)	168	(547)	201	התחייבויות אחרות
20,297	7,804	6,714	4,777	(2,453)	<b>מזומנים נטו מפעילות שוטפת (לפעילות שוטפת)</b>

(א) בניכוי דיבידנד שהתקבל.

(ב) סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.



**בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו**  
**תמצית דוח על תזרימי מזומנים מאוחד (המשך)**  
**לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016**

לשנה	לתשעה חודשים		לשלושה חודשים		
שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2015	2016	2015	2016	
					בלתי מבוקר
					במיליוני ש"ח
<b>תזרימי מזומנים לפעילות השקעה</b>					
(81,408)	(61,785)	<b>(77,465)</b>	(17,876)	<b>(17,990)</b>	רכישת ניירות ערך זמינים למכירה
33,513	28,032	<b>30,116</b>	6,480	<b>10,386</b>	תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
30,366	18,779	<b>35,996</b>	9,775	<b>12,083</b>	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
279	98	<b>716</b>	98	<b>468</b>	תמורה ממכירת תיקי אשראי
(20)	(36)	-	(35)	-	רכישת מניות בחברות כלולות
711	711	<b>68</b>	-	<b>68</b>	תמורה ממימוש השקעה בחברות כלולות
(627)	(337)	<b>(489)</b>	(23)	<b>(133)</b>	רכישת בניינים וציוד
562	71	<b>9</b>	29	<b>4</b>	תמורה ממימוש בניינים וציוד
3	3	<b>2</b>	-	-	תמורה ממימוש נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה
(16,621)	(14,464)	<b>(11,047)</b>	(1,552)	<b>4,886</b>	<b>מזומנים נטו לפעילות השקעה</b>
<b>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</b>					
<sup>(א)</sup> 2,606	<sup>(א)</sup> 2,606	<b>4,442</b>	<sup>(א)</sup> 2,606	-	הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
<sup>(א)</sup> (5,698)	<sup>(א)</sup> (4,683)	<b>(2,606)</b>	<sup>(א)</sup> (390)	<b>(638)</b>	פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
-	-	<b>636</b>	-	-	הנפקת מניות
(10)	(10)	<b>(10)</b>	(10)	-	דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
(41)	(32)	-	(1)	-	רכישה נוספת של מניות בחברות מאוחדות
42	42	-	-	-	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק
(3,101)	(2,077)	<b>2,462</b>	2,205	<b>(638)</b>	<b>מזומנים נטו מפעילות מימון (לפעילות מימון)</b>
575	(8,737)	<b>(1,871)</b>	5,430	<b>1,795</b>	<b>גידול (קיטון) במזומנים ושווי מזומנים</b>
57,561	57,561	<b>58,130</b>	43,027	<b>54,246</b>	<b>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה</b>
(6)	98	<b>(543)</b>	465	<b>(325)</b>	<b>השפעת הפרשי השער על יתרות מזומנים ושווי מזומנים</b>
58,130	48,922	<b>55,716</b>	48,922	<b>55,716</b>	<b>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה</b>

**ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו**

לשנה	לתשעה חודשים		לשלושה חודשים		
שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2015	2015	2016	2015	2016	
					בלתי מבוקר
					במיליוני ש"ח
9,830	7,249	<b>7,370</b>	2,212	<b>2,411</b>	ריבית שהתקבלה
(3,209)	(2,569)	<b>(2,140)</b>	(719)	<b>(799)</b>	ריבית ששולמה
1,013	1,003	<b>34</b>	163	-	דיבידנדים שהתקבלו
(1,419)	(1,111)	<b>(1,144)</b>	(491)	<b>(494)</b>	מסים על הכנסה ששולמו

(א) סווג מחדש.

**נספח א' - פעולות השקעה ומימון שלא במזמן בתקופת הדוח:**

**לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015**

במשך השנה נרכש רכוש קבוע כנגד התחייבויות לספקים בסך 37 מיליוני ש"ח.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

עמוד	פירוט הביאורים
124	1 עיקרי המדיניות החשבונאית
133	2 הכנסות והוצאות ריבית
134	3 הכנסות מימון שאינן מריבית
135	4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
140	5 ניירות ערך
152	6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
157	7 פיקדונות הציבור
158	8 זכויות עובדים
171	9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות
181	10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
193	11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון
202	12 מגזרי פעילות פיקוחיים וגישת הנהלה
216	13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
238	14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
241	15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
261	16 אירועים לאחר תקופת הדיווח ונושאים שונים

## ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

### א. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

#### 1. עקרונות הדיווח

תמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים ליום 30 בספטמבר 2016 ערוכה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי רבעוני של תאגיד בנקאי. הכללים החשבונאיים שיושמו בעריכת דוחות הביניים הינם עקביים לכללים ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2015, פרט לאמור בסעיף ב' להלן. יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2015 ולביאורים הנלווים אליהם.

במרבית הנושאים הוראות המפקח על הבנקים מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. ביתר הנושאים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים, פרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) וכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP).

כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסויים, נקבעו בהוראות המפקח על הבנקים הנחיות יישום ספציפיות שמבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

תמצית הדוחות הכספיים הביניים המאוחדים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 16 בנובמבר 2016.

#### 2. שימוש באומדנים

בעת הכנת הדוחות הכספיים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרש מהנהלה שימוש באומדנים, הערכות והפעלת שיקול דעת המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתייחס לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. אומדנים אלה עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2015 למעט שינויי האומדן המפורטים להלן.

## ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

### שינוי באומדנים

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

### חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים

על רקע חקיקת חוק מגבלת השכר הנהלת הבנק ביצעה הערכה מחודשת של הסתברות התממשות החשיפה לתשלום זכויות שמוקנות לנושאי משרה ולבעלי תפקיד מרכזי בקשר עם סיום יחסי עובד-מעביד בתנאי מפוטר, וזאת על רקע המצב המשפטי החדש שנוצר ובהתבסס על פרמטרים שונים שנבחנו.

עקב הגידול המשמעותי בסבירות והשינוי במועדים לסיום כהונה של חברי הנהלה ומנהלים נוספים שמועסקים בחוזים אישיים בבנק החליט הבנק לעדכן את אומדן ההפרשה בגין סיום יחסי עובד-מעביד.

השפעת שינוי האומדן נכון ליום 31 במרס 2016 הסתכמה לסך של כ-117 מיליון ש"ח לפני מס ונזקפה לרווח כולל אחר. ראה גם [ביאור 8](#).

### שיעור היוון של ההתחייבות הפנסיונית

שיעור היוון המשמש לחישוב ההתחייבות האקטוארית לזכויות עובדים, של הבנק לפנסיה נעשה על בסיס תשואות השוק לפי העקרונות שנקבעו על ידי בנק ישראל, לפיהם העקום מורכב מתשואת אגרות חוב ממשלתיות בישראל בתוספת עקום מרווח של אגרות חוב קונצרניות בדירוג בינלאומי AA ומעלה.

בבחינה לאורך זמן של המתודולוגיה, שהינה ייחודית לישראל, המחברת בין עקום חסר סיכון ישראלי לעקום מרווח AA אמריקאי, נתגלו אנומליות אשר חזרו על עצמן, שאינן סבירות ברמה הכלכלית. אנומליות אלו נבעו בעיקר משינויים חדים ובלתי סבירים בשערי ריבית הפורוורד הנגזרים מעקום המרווח, אשר מביאים לשינויים חדים בעקום המרווח ובנוסף מליקויים בהתאמת המרווח לאופק התזרים המתאים. לפיכך, ביום 15 בנובמבר 2016 החליט דירקטוריון הבנק, בהתבסס על המלצת וועדת הביקורת, לאמץ את מתודולוגיית היוון החלופית שהציג בנק ישראל בהנחיותיו, אשר מוסיפה לעקום המבוסס על אגרות חוב ממשלתיות בישראל מרווח קבוע של אגרות חוב בדירוג בינלאומי AA. לצורך יישום המתודולוגיה החלופית, משתמש הבנק בנתונים המתפרסמים על ידי **Bank of America Merrill Lynch** של המרווח התואם למח"מ ההתחייבויות לזכויות עובדים. להערכת הבנק השינוי צפוי להביא למדידה נאותה יותר המשקפת באופן טוב יותר את ההתחייבויות לזכויות עובדים.

השינוי טופל באופן פרוספקטיבי כשינוי אומדן. השפעת שינוי האומדן הינה קיטון בהתחייבויות בגין זכויות עובדים, נטו ממס, בסך של כ-432 מיליון ש"ח אשר נזקף לרווח כולל.

## ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

### ב. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2016 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

#### 1. מגזרי פעילות

ביום 3 בנובמבר 2014 פורסם חוזר בנושא דיווח על מגזרי פעילות וקובץ שאלות ותשובות ליישום. ביום 10 בספטמבר 2015 פורסם עדכון לקובץ השאלות ותשובות.

החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור בכל הנוגע לדרישת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים ובין השאר כולל שינוי הגדרות מסוימות והנחיות על פיהן יידרשו הבנקים לבצע סיווג לקוחות למגזרים פיקוחיים ולעדכן את דיווחיהם.

התיקונים להוראות נועדו לחייב דיווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים המבוססת בעיקרה על סוג הלקוחות על פי מחזור פעילותם.

בנוסף, בחוזר נקבע כי הגילוי על "מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה" יינתן בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב-ASC 280) ככל שקיים הבדל מהותי בין גישת ההנהלה לבין מגזרי הדיווח על פי הנחיות הפיקוח.

מגזר פעילות הוא רכיב של הקבוצה אשר עוסק בפעילויות עסקיות שמהן הוא עשוי להניב הכנסות ובגינן עשויות להתהוות לו הוצאות, התוצאות התפעוליות שלו נסקרות באופן סדיר על ידי ההנהלה לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכות ביצועים וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

בדוח לשנת 2015 ניתן גילוי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקשר לנתונים מאזניים בלבד כנדרש בהוראה. החל מהדוח הכספי לרביע הראשון של שנת 2016 ניתן גילוי מלא לפי הכללים החדשים, למעט הגילוי על מגזר ניהול פיננסי. מספרי השוואה הותאמו למפרע. לצורך הצגת מספרי השוואה ניתן להסתמך על סיווג הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים נכון ליום 1 בינואר 2016.

החל מהדוחות לרביע הראשון לשנת 2017 נדרש ליישם את הנחיות החוזר במלואן.

ליישום ההוראה לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים למעט אופן ההצגה והגילוי.

## ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

### 2. כללי חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות

ביום 10 ביוני 2015 פורסם חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות".

בהתאם לחוזר, נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים שלהלן:

- כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 805 בקודיפיקציה בדבר "צירופי עסקים".
- הוראות נושא 810 בקודיפיקציה בדבר איחוד דוחות כספיים. זכויות פוטנציאליות - אין לקחת בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות. מדיניות חשבונאית אחידה - הדוחות הכספיים של הקבוצה צריכים להיות ערוכים בהתאם ל-US GAAP. זכויות שאינן מקנות שליטה - ימדדו על פי שווי ההוגן, יכללו בהון ויוצגו בנפרד מההון המיוחס לחברה האם.
- הוראות נושא 20-350 בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ונכסים אחרים" בקשר לטיפול החשבונאי בירידת ערך מוניטין שנרכש בצירוף עסקים. לצורך בחינת ירידת ערך יש לבדוק האם קיים פער בין הערך בספרים של היחידה המדווחת בגינה נוצר המוניטין לבין שוויה ההוגן. במידה וקיים פער, תוכר ירידת ערך בגין המוניטין בגובה הפער שבין השווי ההוגן לערך בספרים וזאת עד לאיפוס הערך של המוניטין בספרים. הבחינה תעשה לפחות אחת לשנה ובתקופות הקצרות משנה כאשר קיימים אירועים או נסיבות אשר עלולים להצביע על ירידת ערך.
- כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא חברות מוחזקות, לרבות כללי ההצגה, המדידה והגילוי וההנחיות הנוגעות לירידת ערך שנקבעו בהוראות נושא 323 בקודיפיקציה בדבר "השקעות - שיטת השווי המאזני ועסקאות משותפות". מדידה - לישות יש אפשרות לבחור לטפל בהשקעות במוחזקות בשווי הוגן במקום בשיטת השווי המאזני. ירידה בשיעור החזקה - בעת ירידה בשיעור החזקה, ללא קשר לשאלה האם החברה איבדה השפעה מהותית אם לא, יש להכיר ברווח או הפסד בגובה הפער שבין התמורה מהמכירה לחלק היחסי מהעלות המופחתת שנמכר. בעת איבוד השפעה מהותית, הזכויות שנתרו בהשקעה יוצגו לפי הערך בספרים של ההשקעה ערב השינוי. ירידת ערך - העודף של העלות המופחתת של ההשקעה על שוויה ההוגן. ירידת ערך אחרת מזמנית שהוכרה לא תבוטל בתקופות עתידיות.

## ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הפסדים - ככלל על המשקיע להפסיק ליישם את שיטת השווי המאזני לאחר שהכיר בהפסדים מהמוחזקת עד לאיפוס ההשקעה, כאשר בתקופות עוקבות על המשקיע לחזור וליישם את שיטת השווי המאזני רק לאחר שאיפס את ההפסדים שלא הוכרו. יחד עם זאת, על המשקיע להכיר בהפסד נוסף כאשר חזרתה של המוחזקת לרווחיות בעתיד הקרוב הינה מובטחת. מדיניות חשבונאית אחידה - המשקיע והמוחזקת צריכים ליישם US GAAP.

- בהתאם להוראות המעבר ניתן בשנים 2016-2017 לא לבצע תיאומים למדיניות החשבונאית שמיושמת על ידי חברה כלולה ריאלית, העורכת את דוחותיה הכספיים בהתאם ל-IFRS.

היישום לראשונה נעשה בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.

הבנק מיישם את ההוראה החל מיום 1 בינואר 2016 בדרך של יישום למפרע. ליישום ההוראה לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

### 3. כללי חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בנושא "יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים". בהתאם לחוזר תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זה, ובין היתר את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ונכסים אחרים". להלן עקרי ההוראה:

ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים מוגדר - הבחינה תעשה ברמת קבוצת נכסים (רמה מצומצמת ביותר של קבוצת נכסים שמפיקה תזרים מזומנים נפרד).

יש לבחון האם הערך בספרים של קבוצת הנכסים גבוה מסכום תזרימי המזומנים הבלתי מהוון הצפוי לנבוע ממנה. אם כן, יש להכיר בירידת ערך בגובה ההפרש שבין הערך בספרים לבין השווי ההוגן של קבוצת הנכסים. ירידת הערך תוקצה באופן פרופורציונאלי בין הנכסים שבקבוצה ובלבד שערכו של נכס בודד לא ירד מתחת לשווי ההוגן.

ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר - הבחינה תעשה לפחות אחת לשנה. במידה והערך בספרים עולה על שווי ההוגן, תוכר ירידת ערך בגובה הסכום שבו הערך בספרים עולה על השווי ההוגן.

ביטול הפסד מירידת ערך - ככלל לא ניתן לבטל הפסדים מירידת ערך של נכסים בלתי מוחשיים. היוון עלויות ליצירת נכס בלתי מוחשי - ככלל יוכרו כהוצאה בעת התהוותן למעט במקרים בהם קיימות הנחיות ספציפיות אחרות כגון לגבי עלויות לפיתוח תוכנה לשימוש עצמי שיהוונו בשלב הפיתוח.

הבנק מיישם את ההוראה החל מיום 1 בינואר 2016 בדרך של יישום למפרע. ליישום ההוראה לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.



## ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

### 1. הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בינואר 2015 פורסם חוזר בנושא אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות". החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאיים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה. התקן קובע כי הכנסה תוכר בסכום שצפוי שיתקבל בתמורה להעברת הסחורות או מתן שירותים ללקוח.

בנקים נדרשים ליישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור בהתאם להוראות המעבר לשנת 2015 החל מיום 1 בינואר 2018.

בהתאם להוראות המעבר שנקבעו לצורך היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום למפרע תוך הצגה מחדש של מספרי השוואה או בחלופה של יישום בדרך של מכאן ולהבא תוך זקיפת ההשפעה המצטברת להון במועד היישום לראשונה.

התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת פרק 310 לקודיפיקציה. בנוסף בהוראות בנק ישראל הובהר, כי ככלל הוראות התקינה החדשה לא יחולו על הטיפול החשבונאי בהכנסות והוצאות ריבית והכנסות מימון שאינן מריבית.

הבנק טרם החל לבחון את ההשפעה של התקן על דוחותיו הכספיים וטרם בחר בחלופה ליישום הוראות המעבר.

### 2. דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב

ביום 21 במרס 2016 פורסם חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב". בהתאם לחוזר לאור החשיבות של הטיפול החשבונאי בנושאים כגון: סוגיות במטבע חוץ, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, אירועים לאחר תאריך המאזן, הוחלט להתאים את הטיפול החשבונאי של תאגידים בנקאיים בנושאים אלה לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב הנכללים בנושאי הקודיפיקציה הבאים וכפופים להנחיות שנקבעו בהוראות הפיקוח על הבנקים:

נושא 830 בדבר "סוגיות במטבע חוץ" - החל ממועד תחילת חוזר זה יוחלפו תקן חשבונאות בינלאומי 21 בדבר "השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ" ותקן חשבונאות בינלאומי 29 בדבר "דיווח כספי בכלכלות היפר אינפלציוניות" בהוראות נושא 830. למעט הסר ספק, הובהר כי אין שינוי בנוגע למועד שבו הכלכלה בישראל הופסקה להיות היפר אינפלציונית.

נושא 250 בדבר "שינויים במדיניות חשבונאית ותיקון טעויות" - החל ממועד תחילת חוזר זה יוחלף תקן חשבונאות בינלאומי 8 בדבר "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות" בהוראות נושא 250.

## ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

תת נושא 10-855 בדבר "אירועים לאחר תאריך המאזן" - החל ממועד תחילת חוזר זה יוחלף תיקון חשבונאות בינלאומי 10 בדבר "אירועים לאחר תקופת הדיווח" בהוראות תת נושא 10-855.

נדרש ליישם את הנחיות החוזר החל מיום 1 בינואר 2017. בעת היישום לראשונה תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה. יודגש כי ביישום הנחיות נושא 830 בקודיפיקציה בדבר מטבע חוץ בתקופות מדווחות עד ליום 1 בינואר 2019, לא יכללו הפרשי שער בגין אגרות חוב זמינות למכירה במסגרת ההתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב אלו בקרן ההון, אלא יכללו במסגרת הרווח והפסד.

הבנק בוחן את השפעת אימוץ הכללים לעיל על הדוחות הכספיים.

### 3. יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מיסים על ההכנסה

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בנושא "יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מיסים על הכנסה". בהתאם לחוזר, תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא זה, ובין היתר את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות בנושא 740 בקודיפיקציה בדבר "מיסים על ההכנסה" ובנושא 740-830 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ מיסים על ההכנסה".

נדרש ליישם את הנחיות החוזר החל מיום 1 בינואר 2017 ואילך. בעת היישום לראשונה יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקינה האמריקאית לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש.

הבנק בוחן את השפעת אימוץ הכללים לעיל על הדוחות הכספיים.

### 4. עדכון תקינה חדש בנושא תשלום מבוסס מניות

ביום 30 במרס 2016 פרסם המוסד לתקינה חשבונאית בארה"ב את עדכון תקינה מספר 09-2016 לקודיפיקציה אשר מהווה תיקון להוראות ASC 718 בנושא "תשלום מבוסס מניות".

בהתאם לתיקון:

- יש להכיר בכל השפעות המס הקשורות לעסקאות תשלום מבוסס מניות בעת סילוק או פקיעה דרך הרווח והפסד. נדרש ליישם שינוי זה בדרך של מכאן ולהבא.
- הטבות מס עודפות יוכרו במועד התהוותן ולא ידחו עד למועד בו הן מקטינות את ההכנסה החייבת כפי שהיה עד כה.
- שינוי זה ייושם למפרע תוך זקיפת ההשפעה המצטברת ליתרת הפתיחה של העודפים.

## ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- כל תזרימי המזומנים הקשורים למיסים בגין תשלום מבוסס מניות יסווגו במסגרת הפעילות השוטפת בדוח תזרימי המזומנים.
  - לעניין השפעת חילוטם על ההכרה בהוצאות בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, ניתן לערוך אומדן של חילוטם בהתאם לנדרש כיום או לחילופין להכיר בהשפעת החילוטם במועד התרחשותם.
- נדרש ליישם את הנחיות החוזר החל מיום 1 בינואר 2017. ליישום החוזר לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

### 5. ארגון מחדש של חוב בעייתי

ביום 22 במאי 2016 פורסם על ידי הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "ארגון מחדש של חוב בעייתי". החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור עדכון מספר 02-2011 לקודיפיקציה שפרסם ה-FASB ולאור הנחיות חדשות של הרשויות הרגולטוריות בארה"ב.

עיקרי התיקון:

- נוספו דרישות תיעוד בדבר זיהוי ארגון מחדש של חוב בעייתי והנחיות לגבי הטיפול החשבונאי בארגון מחדש כגון קריטריונים להענקת ויתור, שיעור הריבית לאחר ארגון מחדש, קביעה אם החייב נמצא בקשיים פיננסיים וניתוח אשראי שאורגן מחדש.
  - כאשר חוב, שלא נחשב בעבר כחוב פגום באופן פרטני, מאורגן מחדש ונקבע כי הוא עומד בהגדרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, בדרך כלל אין זה נאות להקטין את אומדן ההפרשה להפסדי אשראי במועד הארגון מחדש.
  - חוב בעייתי שאורגן מחדש ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש (ארגון מחדש עוקב) התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי וזאת בתנאי שהחייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש ושבהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב. כדי לעמוד בתנאים אלה נדרש שהסכם הארגון מחדש העוקב יהיה בתנאי שוק.
- העדכונים בחוזר יחולו על ארגונים מחדש שיבוצעו או יחודשו החל מיום 31 בדצמבר 2016.
- ההנחיות בנוגע לטיפול בארגון מחדש עוקב ייושמו לראשונה מכאן ולהבא או ייושמו לגבי חובות שטרם נפרעו ליום 31 בדצמבר 2016 לגביהם היה תהליך של ארגון מחדש עוקב אשר עמדו בתנאים הנדרשים בהוראה וזאת בהתאם להחלטת התאגיד הבנקאי. לא נדרש לעדכן מספרי השוואה.

## ביאור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

### 6. דיווח של תאגידים בנקאיים לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב

ביום 13 באוקטובר 2016 פורסם על ידי הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב".

החוזר מעדכן, בין היתר, את הוראות הדיווח לציבור ומאמץ תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושאים הבאים:

- פעילויות שהופסקו בהתאם לנושא 20-205 בקודיפיקציה בדבר "פעילויות שהופסקו".
- רכוש קבוע בהתאם לנושא 360 בקודיפיקציה בדבר "רכוש קבוע".
- רווח למניה בהתאם לנושא 260 בקודיפיקציה בדבר "רווח למניה".
- דוח על תזרימי המזומנים בהתאם לנושא 10-230 בקודיפיקציה בדבר "דוח על תזרימי מזומנים".
- דיווח לתקופות ביניים בהתאם לנושא 270 בקודיפיקציה בדבר "דיווח לתקופות ביניים".
- היוון עלויות ריבית בהתאם לנושא 20-835 בקודיפיקציה בדבר "היוון ריבית".
- מדידה וגילוי של ערכויות בהתאם לנושא 460 בקודיפיקציה בדבר "ערבויות".

נדרש ליישם את הנחיות החוזר החל מיום 1 בינואר 2018. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בתקינה האמריקאית בשינויים המתחייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש על פי כללי התקינה האמריקאית בנושאים אלו.

בנוסף כולל החוזר, הבהרות מסוימות בנושא דיווח על מיסים על הכנסה לפי הכללים בארה"ב.

עיקרי התיקונים:

- הוראות המעבר עודכנו כך שהפרשים זמניים בגין תקופות קודמות ימשיכו להיות מטופלים לפי ההוראות שחלו עד ליום 31 בדצמבר 2016.
  - הובהר כי קנסות לרשויות המס והכנסות והוצאות ריבית בגין מיסים על הכנסה יסווגו בסעיף "מיסים על הכנסה".
  - הובהר כי חוק יחשב כ"חוקק" רק עם פרסומו ב"רשומות".
  - דרישות הגילוי בהוראות הדיווח לציבור, ומתכונת הגילוי בדבר "הפרשה למיסים על הרווח", הותאמו לדרישות בהוראות החדשות.
  - הוסרה הדרישה להצגת ביאור מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצורכי מס.
- נדרש ליישם את הנחיות החוזר החל מיום 1 בינואר 2017 ואילך לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה.

ביאור 2 - הכנסות והוצאות ריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2015	2016	2015	2016
בלתי מבוקר			
במיליוני ש"ח			
<b>א. הכנסות ריבית<sup>(א)</sup></b>			
6,317	<b>6,578</b>	2,311	<b>2,383</b>
מאשראי לציבור			
12	<b>13</b>	5	<b>6</b>
מאשראי לממשלה			
31	<b>29</b>	5	<b>10</b>
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים			
59	<b>63</b>	14	<b>24</b>
מפיקדונות בבנקים			
3	<b>2</b>	1	<b>1</b>
מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
361	<b>551</b>	127	<b>183</b>
מאגרות חוב <sup>(ב)</sup>			
6,783	<b>7,236</b>	2,463	<b>2,607</b>
<b>סך כל הכנסות ריבית</b>			
<b>ב. הוצאות ריבית<sup>(א)</sup></b>			
(781)	<b>(944)</b>	(325)	<b>(380)</b>
על פיקדונות הציבור			
(3)	<b>(3)</b>	(1)	<b>(1)</b>
על פיקדונות הממשלה			
(11)	<b>(8)</b>	(4)	<b>(3)</b>
על פיקדונות מבנקים			
(3)	<b>(2)</b>	(1)	<b>(1)</b>
על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר			
(594)	<b>(620)</b>	(257)	<b>(252)</b>
על אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים			
(1,392)	<b>(1,577)</b>	(588)	<b>(637)</b>
סך כל הוצאות ריבית			
5,391	<b>5,659</b>	1,875	<b>1,970</b>
<b>סך הכנסות ריבית, נטו</b>			
<b>ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית<sup>(א)</sup></b>			
(34)	<b>(31)</b>	(13)	<b>(11)</b>
הכנסות ריבית			
<b>ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב</b>			
296	<b>496</b>	103	<b>173</b>
זמינות למכירה			
65	<b>55</b>	24	<b>10</b>
למסחר			
361	<b>551</b>	127	<b>183</b>
<b>סך הכל כלול בהכנסות ריבית</b>			

(א) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

(ב) כולל ריבית בגין איגרות חוב מגובות משכנתאות (MBS) בסך 49 מיליון ש"ח ובסך 152 מיליון ש"ח לתקופה של שלושה חודשים ותשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 בהתאמה, 4 מיליון ש"ח ו-101 מיליון ש"ח לתקופה של שלושה חודשים ותשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 בהתאמה.

(ג) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א. ו-ב.

### ביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2015	2016	2015	2016
בלתי מבוקר			
במיליוני ש"ח			
<b>א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר</b>			
<b>א.1. מפעילות במכשירים נגזרים<sup>(א)</sup></b>			
(196)	(910)	778	(410)
(196)	(910)	778	(410)
<b>א.2. מהשקעה באגרות חוב</b>			
163	362	36	291
(9)	(17)	(1)	(5)
154	345	35	286
73	1,025	(1,031)	671
<b>א.4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות</b>			
885	592	318	17
(107)	(85)	(75)	(15)
522	24	-	24
168	7	160	2
1,468	538	403	28
11	45	11	31
<b>א.5. רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו<sup>(ב)</sup></b>			
1,510	1,043	196	606
<b>סך כל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר</b>			
<b>ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר</b>			
(1)	-	(1)	-
87	46	190	(107)
(57)	(32)	(60)	-
29	14	129	(107)
1,539	1,057	325	499

- (א) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
- (ב) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (ג) תשעת החודשים הראשונים של 2016 כולל בעיקר: ברביע הראשון רווח בסך של כ-61 מיליון ש"ח ממכירת "דליה", ברביע השני רווחים בסך של כ-378 מיליון ש"ח ושל כ-87 מיליון ש"ח ממכירת חברות ויזה אירופה והחברה לישראל, בהתאמה וברביע השלישי לא היו מכירות מהותיות.
- תשעת החודשים הראשונים של 2015 כולל בעיקר: ברביע הראשון רווחים בסך של כ-288 מיליון ש"ח ושל כ-52 מיליון ש"ח ממכירת מוביליי וקרן ספרה, בהתאמה, ברביע השני לא היו מכירות מהותיות וברביע השלישי רווחים ממכירת חברה לישראל בסך של כ-289 מיליון ש"ח.
- (ד) מזה חלק הרווחים בסך 22 מיליון ש"ח ו-38 מיליון ש"ח לתקופה של שלושה חודשים ותשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 בהתאמה, הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.
- מזה חלק הרווחים (הפסדים) בסך 46 מיליון ש"ח ו-(14) מיליון ש"ח לתקופה של שלושה חודשים ותשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2015 בהתאמה, הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.
- (ה) מזה חלק הרווחים בסך (96) מיליון ש"ח ו-(128) מיליון ש"ח לתקופות של שלושה חודשים ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015 בהתאמה, הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.
- (ו) לרבות הפרשות לירידות ערך הקשורות למניות זמינות למכירה בסך 7 מיליון ש"ח לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016.
- (ז) סווג מרווח כולל אחר מצטבר.
- (ח) להכנסות ריבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה [ביאור 2](#).
- (ט) במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 נמכרו הלוואות בסך 684 מיליון ש"ח בענף משק מסחרי (בתשעת החודשים הראשונים של 2015 - 87 מיליון ש"ח בענף משק מסחרי).

## ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת המס

1. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 ו-2015 (בלתי מבוקר)

רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	חלק התאגיד הבנקאי ברווח כולל אחר של			התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	במיליוני ש"ח
			התאמות בגין הטבות לעובדים	מוחזקות	חברות		
(797)	(7)	(804)	(1,273)	39	(96)	526	יתרה ליום 30 ביוני 2015
(402)	2	(400)	28	3	39	(470)	שינוי נטו במהלך התקופה
(1,199)	(5)	(1,204)	(1,245)	42	(57)	56	יתרה ליום 30 בספטמבר 2015
(2,216)	(4)	(2,220)	(2,616)	37	(79)	438	יתרה ליום 30 ביוני 2016
245	-	245	507	(14)	(31)	(217)	שינוי נטו במהלך התקופה
(1,971)	(4)	(1,975)	(2,109)	23	(110)	221	יתרה ליום 30 בספטמבר 2016

2. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 ו-2015 (בלתי מבוקר)

רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל	חלק התאגיד הבנקאי ברווח כולל אחר של			התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	במיליוני ש"ח
			התאמות בגין הטבות לעובדים	מוחזקות	חברות		
(1,549)	(4)	(1,553)	(1,904)	22	(65)	394	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014 (מבוקר)
350	(1)	349	659	20	8	(338)	שינוי נטו במהלך התקופה
(1,199)	(5)	(1,204)	(1,245)	42	(57)	56	יתרה ליום 30 בספטמבר 2015
(1,448)	(4)	(1,452)	(1,490)	38	(67)	67	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)
(523)	-	(523)	(619)	(15)	(43)	154	שינוי נטו במהלך התקופה
(1,971)	(4)	(1,975)	(2,109)	23	(110)	221	יתרה ליום 30 בספטמבר 2016

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק, לרבות התאמות בגין חברות כלולות.

(ב) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

#### ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת המס (המשך)

3. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)

רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה							
		חלק התאגיד		הבנקאי ברווח		התאמות	
רווח כולל	רווח כולל	רווח כולל של	חברות	מוחזקות	מתרגום <sup>(א)</sup>	בגין הצגת	ניירות ערך
אחר	אחר המיזח	התאמות	בגין	המטופלות	נטו לאחר	זמינים	למכירה לפי
המיזח	לבעלי זכויות	בגין	הטבות	לפי שיטת	השפעת	למכירה לפי	שווי הוגן
לבעלי	שאינן מקנות	לעובדים	השווי המאזני	גידורים <sup>(ב)</sup>	במיליוני ש"ח		
מניות הבנק	שליטה	סך הכל					
(1,549)	(4)	(1,553)	(1,904)	22	(65)	394	<b>יתרה ליום 31 בדצמבר 2014</b>
101	-	101	414	16	(2)	(327)	שינוי נטו במהלך השנה
(1,448)	(4)	(1,452)	(1,490)	38	(67)	67	<b>יתרה ליום 31 בדצמבר 2015</b>

(א) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמתבע הפעילות שלהן שונה ממתבע הפעילות של הבנק, לרבות התאמות בגין חברות כלולות.

(ב) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.



## ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר (בלתי מבוקר)					
2015			2016		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
במיליוני ש"ח					
<b>השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:</b>					
<b>התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:</b>					
(297)	110	(407)	(31)	27	(58)
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן					
(173)	105	(278)	(186)	102	(288)
(רווחים) הפסדים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסוגו מחדש לדוח רווח והפסד <sup>(א)</sup>					
(470)	215	(685)	(217)	129	(346)
<b>שינוי נטו במהלך התקופה</b>					
<b>התאמות מתרגום<sup>(ב)</sup>:</b>					
100	-	100	(58)	13	(71)
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
(61)	37	(98)	27	(30)	57
גידורים <sup>(א)</sup>					
39	37	2	(31)	(17)	(14)
<b>שינוי נטו במהלך התקופה</b>					
<b>חלק התאגיד הבנקאי ברווח כולל אחר של חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני</b>					
3	-	3	(14)	-	(14)
<b>שינוי נטו במהלך התקופה</b>					
3	-	3	(14)	-	(14)
<b>הטבות לעובדים:</b>					
(4)	2	(6)	443	(243)	686
רווח (הפסד) אקטוארי נטו התקופה					
32	(20)	52	64	(37)	101
הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי <sup>(ג)</sup>					
28	(18)	46	507	(280)	787
<b>שינוי נטו במהלך התקופה</b>					
(400)	234	(634)	245	(168)	413
<b>סך הכל שינוי נטו במהלך התקופה</b>					
<b>השינויים במרכיבי רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:</b>					
2	-	2	-	-	-
<b>סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה</b>					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק					
(402)	234	(636)	245	(168)	413
<b>סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה</b>					

- (א) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. ראה [ביאור 3](#) - הכנסות מימון שאינן מריבית.
- (ב) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק, לרבות התאמות בגין חברות כלולות.
- (ג) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
- (ד) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות. למידע נוסף ראה [כביאור 8](#) - זכויות עובדים.

## ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר (בלתי מבוקר)					
2015			2016		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
במיליוני ש"ח					
<b>השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:</b>					
<b>התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:</b>					
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן					
289	(241) <sup>(ה)</sup>	530	708	(354)	1,062
רווחים (הפסדים) בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסוגו מחדש לדוח רווח והפסד <sup>(א)</sup>					
(627)	305 <sup>(ה)</sup>	(932)	(554)	298	(852)
<b>שינוי נטו במהלך התקופה</b>					
(338)	64	(402)	154	(56)	210
<b>התאמות מתרגום<sup>(ב)</sup>:</b>					
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
27	-	27	(98)	13	(111)
גידורים <sup>(ג)</sup>					
(19)	12	(31)	55	(32)	87
<b>שינוי נטו במהלך התקופה</b>					
8	12	(4)	(43)	(19)	(24)
<b>חלק התאגיד הבנקאי ברווח כולל אחר של חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני</b>					
20	5	15	(15)	-	(15)
<b>שינוי נטו במהלך התקופה</b>					
20	5	15	(15)	-	(15)
<b>הטבות לעובדים:</b>					
רווח (הפסד) אקטוארי נטו התקופה					
559	(331)	890	(768)	383	(1,151)
הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי <sup>(ד)</sup>					
100	(60)	160	149	(84)	233
<b>שינוי נטו במהלך התקופה</b>					
659	(391)	1,050	(619)	299	(918)
<b>סך הכל שינוי נטו במהלך התקופה</b>					
349	(310)	659	(523)	224	(747)
<b>השינויים במרכיבי רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:</b>					
<b>סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה</b>					
(1)	-	(1)	-	-	-
<b>השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק</b>					
<b>סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה</b>					
350	(310)	660	(523)	224	(747)

- (א) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. ראה [ביאור 3](#) - הכנסות מימון שאינן מריבית.
- (ב) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק, לרבות התאמות בגין חברות כלולות.
- (ג) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
- (ד) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות. למידע נוסף ראה [כביאור 8](#) - זכויות עובדים.
- (ה) סוג מחדש.

ביאור 4 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (מבוקר)			
2015			
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	
<b>השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:</b>			
<b>התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:</b>			
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	369	(203)	166
(רווחים) הפסדים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד <sup>(א)</sup>	(792)	299	(493)
<b>שינוי נטו במהלך התקופה</b>	<b>(423)</b>	<b>96</b>	<b>(327)</b>
<b>התאמות מתרגום<sup>(ב)</sup>:</b>			
התאמות מתרגום דוחות כספיים	9	-	9
גידורים <sup>(ג)</sup>	(18)	7	(11)
<b>שינוי נטו במהלך התקופה</b>	<b>(9)</b>	<b>7</b>	<b>(2)</b>
<b>חלק התאגיד הבנקאי ברווח כולל אחר של חברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני</b>			
	11	5	16
<b>שינוי נטו במהלך התקופה</b>	<b>11</b>	<b>5</b>	<b>16</b>
<b>הטבות לעובדים:</b>			
רווח (הפסד) אקטוארי נטו התקופה	464	(190)	274
הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי <sup>(ד)</sup>	219	(79)	140
<b>שינוי נטו במהלך התקופה</b>	<b>683</b>	<b>(269)</b>	<b>414</b>
<b>סך הכל שינוי נטו במהלך התקופה</b>	<b>262</b>	<b>(161)</b>	<b>101</b>
השינויים במרכיבי רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:			
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק			
<b>סך הכל השינוי נטו במהלך התקופה</b>	<b>262</b>	<b>(161)</b>	<b>101</b>

- (א) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. ראה [ביאור 3](#) - הכנסות מימון שאינן מריבית.
- (ב) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק, לרבות התאמות בגין חברות כלולות.
- (ג) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.
- (ד) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות. למידע נוסף ראה [כביאור 8](#) - זכויות עובדים.

## ביאור 5 - ניירות ערך

ליום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)					
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן <sup>(א)</sup>	
במיליוני ש"ח					
<b>1. ניירות ערך זמינים למכירה:</b>					
<b>אגרות חוב -</b>					
של ממשלת ישראל	39,349	39,075	(1)	39,349	
של ממשלות זרות	8,461	8,424	(2)	8,461	
של מוסדות פיננסיים בישראל	36	35	-	36	
של מוסדות פיננסיים זרים <sup>(א)</sup>	7,042	7,004	(14)	7,042	
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	10,007	9,976	(31)	10,007	
של אחרים בישראל	396	379	-	396	
של אחרים זרים	2,004	1,928	(1)	2,004	
	67,295	66,821	(49)	67,295	
<b>מניות וקרנות נאמנות<sup>(א)</sup></b>	2,101	2,036	(8)	2,101	
<b>סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה</b>	<b>69,396</b>	<b>68,857</b>	<b>(57)<sup>(א)</sup></b>	<b>69,396</b>	

(\* ) סך של 7.4 מיליארד ש"ח מתוך סך הכל ניירות ערך במט"ח הינם (SSA) Supernationals, Sovereign and Agencies.

ליום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)					
רווחים					
הפסדים					
שטרם מומשו					
מהתאמות לשווי הוגן					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן <sup>(א)</sup>	
במיליוני ש"ח					
<b>2. ניירות ערך למסחר:</b>					
<b>אגרות חוב -</b>					
של ממשלת ישראל	7,528	7,525	9	(6)	7,528
של ממשלות זרות	4,236	4,223	14	(1)	4,236
של מוסדות פיננסיים בישראל	157	156	1	-	157
של מוסדות פיננסיים זרים	101	100	1	-	101
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	269	268	3	(2)	269
של אחרים בישראל	180	179	2	(1)	180
של אחרים זרים	609	603	8	(2)	609
	13,080	13,054	38	(12)	13,080
<b>מניות וקרנות נאמנות</b>	17	16	2	(1)	17
<b>סך כל ניירות הערך למסחר</b>	<b>13,097</b>	<b>13,070</b>	<b>40<sup>(ד)</sup></b>	<b>(13)<sup>(ד)</sup></b>	<b>13,097</b>
<b>סך כל ניירות הערך<sup>(ה)</sup></b>	<b>82,493</b>	<b>81,927</b>	<b>636</b>	<b>(70)</b>	<b>82,493</b>

ראה הערות [בעמוד 143](#).

## ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)					
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן <sup>(א)</sup>	
במיליוני ש"ח					
<b>1. ניירות ערך זמינים למכירה:</b>					
<b>אגרות חוב -</b>					
של ממשלת ישראל	28,887	28,672	216	(1)	28,887
של ממשלות זרות	8,215	8,209	8	(2)	8,215
של מוסדות פיננסיים בישראל	48	46	2	-	48
של מוסדות פיננסיים זרים <sup>(א)</sup>	4,968	4,947	41	(20)	4,968
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	7,918	7,919	42	(43)	7,918
של אחרים בישראל	596	569	27	-	596
של אחרים זרים	1,257	1,263	14	(20)	1,257
	51,889	51,625	350	(86)	51,889
<b>מניות וקרנות נאמנות<sup>(א)</sup></b>	<b>3,371</b>	<b>3,292</b>	<b>284</b>	<b>(205)</b>	<b>3,371</b>
<b>סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה</b>	<b>55,260</b>	<b>54,917</b>	<b>634<sup>(א)</sup></b>	<b>(291)<sup>(א)</sup></b>	<b>55,260</b>

(\* ) סך של 3.8 מיליארד ש"ח מתוך סך הכל ניירות ערך במט"ח הינם (SSA) Supernationals, Sovereign and Agencies.

ליום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות - עלות)	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן <sup>(א)</sup>	שווי הוגן <sup>(א)</sup>
במיליוני ש"ח					
<b>2. ניירות ערך למסחר:</b>					
<b>אגרות חוב -</b>					
של ממשלת ישראל	8,629	8,629	32	(12)	8,649
של ממשלות זרות	1,431	1,431	9	(8)	1,432
של מוסדות פיננסיים בישראל	156	156	1	(1)	156
של מוסדות פיננסיים זרים	128	129	-	(1)	128
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	852	844	9	(1)	852
של אחרים בישראל	139	140	-	(1)	139
של אחרים זרים	354	357	1	(4)	354
	11,710	11,686	52	(28)	11,710
<b>מניות וקרנות נאמנות</b>	<b>575</b>	<b>687</b>	<b>3</b>	<b>(115)</b>	<b>575</b>
<b>סך כל ניירות הערך למסחר</b>	<b>12,285</b>	<b>12,373</b>	<b>55<sup>(א)</sup></b>	<b>(143)<sup>(א)</sup></b>	<b>12,285</b>
<b>סך כל ניירות הערך<sup>(א)</sup></b>	<b>67,545</b>	<b>67,290</b>	<b>689</b>	<b>(434)</b>	<b>67,545</b>

ראה הערות [בעמוד 143](#).

## ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)					
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר					
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים	הפסדים	שווי הוגן <sup>(א)</sup>	
<b>1. ניירות ערך זמינים למכירה: אגרות חוב -</b>					
28,553	28,359	201	(7)	28,553	של ממשלת ישראל
8,128	8,127	5	(4)	8,128	של ממשלות זרות
35	33	2	-	35	של מוסדות פיננסיים בישראל
6,262	6,257	31	(26)	6,262	של מוסדות פיננסיים זרים <sup>(א)</sup>
9,566	9,630	24	(88)	9,566	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
586	562	25	(1)	586	של אחרים בישראל
1,694	1,706	12	(24)	1,694	של אחרים זרים
54,824	54,674	300	(150)	54,824	
2,703	2,559	158	(14)	2,703	מניות וקרנות נאמנות <sup>(ב)</sup>
57,527	57,233	458 <sup>(א)</sup>	(164) <sup>(א)</sup>	57,527	<b>סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה</b>

(\* ) סך של 6.1 מיליארד ש"ח מתוך סך הכל ניירות ערך במט"ח הינם (SSA) Supernationals, Sovereign and Agencies.

ליום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)					
הערך במאזן במיליוני ש"ח	עלות מופחתת (במניות - עלות)	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן <sup>(א)</sup>	
<b>2. ניירות ערך למסחר: אגרות חוב -</b>					
6,664	6,657	17	(10)	6,664	של ממשלת ישראל
3,058	3,087	-	(29)	3,058	של ממשלות זרות
238	238	1	(1)	238	של מוסדות פיננסיים בישראל
148	149	-	(1)	148	של מוסדות פיננסיים זרים
751	754	4	(7)	751	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
152	150	2	-	152	של אחרים בישראל
320	326	1	(7)	320	של אחרים זרים
11,331	11,361	25	(55)	11,331	
617	687	10	(80)	617	מניות וקרנות נאמנות
11,948	12,048	35 <sup>(א)</sup>	(135) <sup>(א)</sup>	11,948	<b>סך כל ניירות הערך למסחר</b>
69,475	69,281	493	(299)	69,475	<b>סך כל ניירות הערך<sup>(ה)</sup></b>

ראה הערות [בעמוד 143](#).

## ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

הערות:

- (א) נתוני שווי הוגן מבוססים לרוב על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.  
 (ב) כולל מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך 964 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2015 - 1,309 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2015 - 1,050 מיליון ש"ח).  
 (ג) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו" במסגרת רווח כולל אחר למעט ניירות ערך שיועדו כמגודרים בגידור שווי הוגן.  
 (ד) נזקפו לדוח רווח והפסד אך טרם מומשו.  
 (ה) כולל אג"ח פגומות צוברות ריבית בסך 0 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2015 - 12 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2015 - 16 מיליון ש"ח).

הערות כלליות:

ניירות ערך שהושאלו בסך 513 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2015 - 21 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2015 - 111 מיליון ש"ח) מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.  
 ניירות ערך ששוועדו למלווים הסתכמו בסך 4,989 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2015 - 3,423 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2015 - 3,131 מיליון ש"ח). למידע נוסף בנוע לתוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובמניות ובקרנות נאמנות ראה [ביאורים 2 ו-3](#).  
 ההבחנה בין אג"ח של ישראל ובין אג"ח של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

### פירוט נוסף בגין שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיצית הפסד שטרם מומשו

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)										
12 חודשים ומעלה					פחות מ-12 חודשים					
הפסדים שטרם מומשו					הפסדים שטרם מומשו					
שווי הוגן 0-20%					20%-35%		מעל 35%		סך הכל	
במיליוני ש"ח										
<b>אגרות חוב</b>										
של ממשלת ישראל	4,846	1	-	-	1	-	-	-	-	-
של ממשלות זרות	3,078	2	-	-	2	-	-	-	-	-
של מוסדות פיננסיים זרים	3,180	10	-	-	10	-	-	4	-	4
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	3,511	31	-	-	31	61	-	-	-	(א)
של אחרים בישראל	3	-	-	-	-	-	-	-	-	(א)
של אחרים זרים	300	1	-	-	1	-	-	-	-	-
מניות וקרנות נאמנות	204	8	-	-	8	86	-	-	-	(א)
<b>סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה</b>	<b>15,122</b>	<b>53</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>53</b>	<b>190</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>4</b>	<b>-</b>

(א) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

## ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף בגין שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיצית הפסד שטרם מומש (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)										
12 חודשים ומעלה					פחות מ-12 חודשים					
הפסדים שטרם מומשו					הפסדים שטרם מומשו					
שווי הוגן 0-20%					35% מעל סך הכל		20%-35%		20% מעל 35% סך הכל	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
-	-	-	-	-	1	-	-	1	4,004	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	2	-	-	2	5,771	של ממשלות זרות
1	-	-	1	58	19	-	-	19	2,137	של מוסדות פיננסיים זרים
14	-	-	14	762	29	-	-	29	3,867	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	-	-	-	(*)	100	של אחרים בישראל
-	-	-	(*)	79	20	-	11	9	298	של אחרים זרים
-	-	-	-	-	205	-	-	205	366	מניות וקרנות נאמנות
15	-	-	15	899	276	-	11	265	16,543	<b>סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה</b>

(א) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)										
12 חודשים ומעלה					פחות מ-12 חודשים					
הפסדים שטרם מומשו					הפסדים שטרם מומשו					
שווי הוגן 0-20%					35% מעל סך הכל		20%-35%		20% מעל 35% סך הכל	
במיליוני ש"ח										
אגרות חוב										
-	-	-	-	-	7	-	-	7	15,057	של ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	4	-	-	4	5,730	של ממשלות זרות
3	-	-	3	34	23	-	-	23	3,961	של מוסדות פיננסיים זרים
25	-	-	25	742	63	-	-	63	6,863	מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	-	1	-	-	1	126	של אחרים בישראל
-	-	-	(*)	39	24	-	9	15	778	של אחרים זרים
6	-	-	6	91	8	-	-	8	136	מניות וקרנות נאמנות
34	-	-	34	906	130	-	9	121	32,651	<b>סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה</b>

(א) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.



ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים הנמצאים בפוזיצית הפסד שטרם מומשו

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)						
עד 12 חודשים		מעל 12 חודשים		סך הכל		
הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	
שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	
במיליוני ש"ח						
809	(16)	56	( <sup>(א)</sup> -	865	(16)	ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
2,250	(14)	-	-	2,250	(14)	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS)
452	(1)	5	( <sup>(א)</sup> -	457	(1)	ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)
3,511	(31)	61	-	3,572	(31)	סך הכל
30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)						
עד 12 חודשים		מעל 12 חודשים		סך הכל		
הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	
שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	
במיליוני ש"ח						
1,443	(10)	59	( <sup>(א)</sup> -	1,502	(10)	ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
785	(5)	604	(13)	1,389	(18)	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS)
1,639	(14)	99	(1)	1,738	(15)	ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)
3,867	(29)	762	(14)	4,629	(43)	סך הכל
31 בדצמבר 2015 (מבוקר)						
עד 12 חודשים		מעל 12 חודשים		סך הכל		
הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	
שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	שווי מהתאמות לשווי הוגן	
במיליוני ש"ח						
1,860	(25)	87	(2)	1,947	(27)	ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)
3,321	(22)	558	(21)	3,879	(43)	ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל REMIC, CMO ו-STRIPPED MBS)
1,682	(16)	97	(2)	1,779	(18)	ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)
6,863	(63)	742	(25)	7,605	(88)	סך הכל

(א) הפסדים נמוכים מ-1 מיליון ש"ח.

## ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

### פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)			
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר <sup>(א)</sup>			
עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
<b>1. אגרות חוב זמינות למכירה ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass - through securities)</b>			
253	1	-	254
ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
1,854	13	-	1,867
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
835	-	(16)	819
ניירות ערך אחרים			
2,942	14	(16)	2,940
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות (pass through)			
<b>ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)</b>			
4,594	29	(13)	4,610
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
585	5	(1)	589
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות			
5,179	34	(14)	5,199
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
8,121	48	(30)	8,139
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
<b>ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)</b>			
-	-	-	-
חייבים בגין כרטיסי אשראי			
260	1	-	261
אשראי אחר לאנשים פרטיים			
1	-	-	1
אשראי שאינו לאנשים פרטיים			
1,594	13	(1)	1,606
אגרות חוב מסוג CLO			
1,855	14	(1)	1,868
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים			
9,976	62	(31)	10,007
<b>סך כל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים</b>			

(א) סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.

## ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)			
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר <sup>(א)</sup>			
עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
<b>1. אגרות חוב זמינות למכירה ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)</b>			
13	-	-	13
ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
1,042	1	(7)	1,036
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
737	1	(3)	735
ניירות ערך אחרים			
1,792	2	(10)	1,784
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות (pass through)			
<b>ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)</b>			
3,535	19	(17)	3,537
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
479	2	(1)	480
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות			
4,014	21	(18)	4,017
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
5,806	23	(28)	5,801
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
<b>ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)</b>			
95	-	(1)	94
חייבים בגין כרטיסי אשראי			
4	-	-	4
אשראי אחר לאנשים פרטיים			
1	-	-	1
אשראי שאינו לאנשים פרטיים			
2,013	19	(14)	2,018
אגרות חוב מסוג CLO			
2,113	19	(15)	2,117
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים			
7,919	42	(43)	7,918
<b>סך כל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים</b>			

(א) סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.

## ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)			
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר <sup>(א)</sup>			
עלות מופחתת	רווחים	הפסדים	שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
<b>1. אגרות חוב זמינות למכירה ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)</b>			
11	-	-	11
ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA			
1,245	(21)	-	1,224
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
796	(6)	-	790
ניירות ערך אחרים			
2,052	(27)	-	2,025
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות (pass through)			
<b>ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)</b>			
4,987	(42)	5	4,950
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
494	(1)	1	494
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות			
5,481	(43)	6	5,444
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
7,533	(70)	6	7,469
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
<b>ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)</b>			
94	(2)	-	92
חייבים בגין כרטיסי אשראי			
4	-	-	4
אשראי אחר לאנשים פרטיים			
1	-	-	1
אשראי שאינו לאנשים פרטיים			
1,998	(16)	18	2,000
אגרות חוב מסוג CLO			
2,097	(18)	18	2,097
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים			
9,630	(88)	24	9,566
<b>סך כל ניירות ערך זמינים למכירה מגובי משכנתאות ומגובי נכסים</b>			

(א) סכומים שנוקפו לקרן ההון כחלק מרווח כולל אחר נטו לאחר השפעת המס.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת במיליוני ש"ח	לשווי הוגן <sup>(א)</sup> מהתאמות	לשווי הוגן <sup>(א)</sup> מהתאמות	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן <sup>(א)</sup>
<b>2. אגרות חוב למסחר ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)</b>			
6	-	-	6
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
6	-	-	6
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות (pass through)			
<b>ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)</b>			
-	-	-	-
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
82	(1)	1	82
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות			
82	(1)	1	82
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
88	(1)	1	88
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
<b>ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)</b>			
12	-	-	12
חייבים בגין כרטיסי אשראי			
-	-	-	-
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים			
51	-	-	51
אשראי לרכישת רכב			
12	-	-	12
אשראי אחר לאנשים פרטיים			
-	-	-	-
אשראי שאינו לאנשים פרטיים			
106	(1)	2	105
אחרים			
181	(1)	2	180
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים			
269	(2)	3	268
<b>סך כל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים</b>			

(א) רווחים (הפסדים) שנזקפו לחשבון רווח והפסד.

## ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

### פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)			
עלות מופחתת במיליוני ש"ח	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן <sup>(א)</sup>	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן <sup>(א)</sup>	שווי הוגן
<b>2. אגרות חוב למסחר ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)</b>			
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
8	-	-	8
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות (pass through)			
8	-	-	8
<b>ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)</b>			
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
441	3	-	444
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות			
130	2	(1)	131
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
571	5	(1)	575
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
579	5	(1)	583
<b>ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)</b>			
חייבים בגין כרטיסי אשראי			
19	-	-	19
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים			
1	-	-	1
אשראי לרכישת רכב			
58	1	-	59
אשראי אחר לאנשים פרטיים			
14	-	-	14
אשראי שאינו לאנשים פרטיים			
47	-	-	47
אחרים			
126	3	-	129
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים			
265	4	-	269
<b>סך כל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים</b>			
844	9	(1)	852

(א) רווחים (הפסדים) שנזקפו לחשבון רווח והפסד.

ביאור 5 - ניירות ערך (המשך)

פירוט נוסף לגבי ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)			
עלות מופחתת	לשווי הוגן <sup>(א)</sup>	מהתאמות לשווי הוגן <sup>(א)</sup>	שוי הוגן
רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו		
במיליוני ש"ח			
<b>2. אגרות חוב למסחר ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)</b>			
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC			
8	-	-	8
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות מסוג העבר באמצעות (pass through)			
8	-	-	8
<b>ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-MBS STRIPPED)</b>			
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או בערבותם			
410	1	(3)	408
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות			
92	1	-	93
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים			
502	2	(3)	501
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)			
510	2	(3)	509
<b>ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)</b>			
חייבים בגין כרטיסי אשראי			
12	-	-	12
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים			
1	-	-	1
אשראי לרכישת רכב			
68	-	(1)	67
אשראי אחר לאנשים פרטיים			
14	-	-	14
אחרים			
149	2	(3)	148
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים			
244	2	(4)	242
<b>סך כל ניירות ערך למסחר מגובי משכנתאות ומגובי נכסים</b>			
754	4	(7)	751

(א) רווחים (הפסדים) שנזקפו לחשבון רווח והפסד.

## ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות<sup>(א)</sup>, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)						
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי	דיור
		סך הכל	פרטי אחר	סך הכל		
<b>יתרת חוב רשומה של חובות<sup>(א)</sup>:</b>						
118,907	8,890	110,017	789	47	109,181	שנבדקו על בסיס פרטני
161,407	3,529	157,878	37,874	81,601	38,403	שנבדקו על בסיס קבוצתי <sup>1</sup>
81,649	-	81,649	-	80,605	1,044 <sup>(א)</sup>	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
280,314	12,419	267,895	38,663	81,648	147,584	<b>סך הכל חובות<sup>(א)</sup></b>
<b>מזה<sup>2</sup>:</b>						
1,905	-	1,905	97	-	1,808	חובות בארגון מחדש
2,169	-	2,169	74	-	2,095	חובות פגומים אחרים
4,074	-	4,074	171	-	3,903	<b>סך הכל חובות פגומים</b>
961	-	961	112	685	164	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
3,087	-	3,087	374	12	2,701	חובות בעייתיים אחרים
8,122	-	8,122	657	697	6,768	<b>סך הכל חובות בעייתיים</b>
<b>הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות<sup>(א)</sup>:</b>						
1,895	2	1,893	28	7	1,858	שנבדקו על בסיס פרטני
1,634	-	1,634	715	479	440	שנבדקו על בסיס קבוצתי <sup>3</sup>
476	-	476	-	476 <sup>(ב)</sup>	-	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
3,529	2	3,527	743	486	2,298	<b>סך הכל הפרשה להפסדי אשראי<sup>4</sup></b>
671	-	671	24	-	647	<b>מזה: בגין חובות פגומים</b>

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.  
 (ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 300 מיליון ש"ח.  
 (ג) כולל יתרת הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה בסך 1,044 מיליון ש"ח.



ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות<sup>(א)</sup>, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)						
אשראי לציבור						
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
<b>יתרת חוב רשומה של חובות<sup>(א)</sup>:</b>						
108,132 <sup>(1)</sup>	46	1,419 <sup>(1)</sup>	109,597	10,278	119,875	שנבדקו על בסיס פרטני
37,548	80,666	36,011	154,225	2,651	156,876	שנבדקו על בסיס קבוצתי <sup>1</sup>
1,214 <sup>(1)</sup>	79,482	-	80,696	-	80,696	<sup>1</sup> מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
145,680	80,712	37,430	263,822	12,929	276,751	<b>סך הכל חובות<sup>(א)</sup></b>
<b>מזה:</b>						
2,294	-	91	2,385	-	2,385	חובות בארגון מחדש
1,890	-	33	1,923	-	1,923	חובות פגומים אחרים
4,184	-	124	4,308	-	4,308	<b>סך הכל חובות פגומים</b>
171	748	105	1,024	-	1,024	חובות בפיגור של 90 ימים או יותר
3,767	6	237	4,010	-	4,010	חובות בעייתיים אחרים
8,122	754	466	9,342	-	9,342	<b>סך הכל חובות בעייתיים</b>
<b>הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות<sup>(א)</sup>:</b>						
2,409	14	69	2,492	3	2,495	שנבדקו על בסיס פרטני
263	503	555	1,321	-	1,321	שנבדקו על בסיס קבוצתי <sup>3</sup>
1	501 <sup>(2)</sup>	-	502	-	502	<sup>3</sup> מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
2,672	517	624	3,813	3	3,816	<b>סך הכל הפרשה להפסדי אשראי<sup>4</sup></b>
945	-	74	1,019	-	1,019	<sup>4</sup> מזה: בגין חובות פגומים

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.  
 (ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 309 מיליון ש"ח.  
 (ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצת רכישה הנמצאות בהליכי בנייה בסך 1,214 מיליון ש"ח.  
 (ד) סווג מחדש.

## ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות<sup>(א)</sup>, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)					
אשראי לציבור					
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	דיוור	מסחרי
במיליוני ש"ח					
<b>יתרת חוב רשומה של חובות<sup>(א)</sup>:</b>					
116,180	7,515	108,665	<sup>(ד)</sup> 1,438	45	<sup>(ד)</sup> 107,182
שנבדקו על בסיס פרטני					
159,659	3,254	156,405	36,548	81,760	38,097
שנבדקו על בסיס קבוצתי <sup>1</sup>					
81,630	-	81,630	-	80,616	<sup>(א)</sup> 1,014
<b>סך הכל חובות<sup>2(א)</sup></b>					
275,839	10,769	265,070	37,986	81,805	145,279
<b>מזה:</b>					
2,278	-	2,278	86	-	2,192
חובות בארגון מחדש					
1,643	-	1,643	26	-	1,617
חובות פגומים אחרים					
3,921	-	3,921	112	-	3,809
<b>סך הכל חובות פגומים</b>					
942	-	942	105	770	67
חובות בפיקוד של 90 ימים או יותר					
3,461	-	3,461	<sup>(ה)</sup> 299	11	<sup>(ה)</sup> 3,151
חובות בעייתיים אחרים					
8,324	-	8,324	516	781	7,027
<b>סך הכל חובות בעייתיים</b>					
<b>הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות<sup>(א)</sup>:</b>					
2,288	3	2,285	93	15	2,177
שנבדקו על בסיס פרטני					
1,386	-	1,386	581	498	307
שנבדקו על בסיס קבוצתי <sup>3</sup>					
498	-	498	-	<sup>(ב)</sup> 497	1
<b>מזה:</b> שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור					
3,674	3	3,671	674	513	2,484
<b>סך הכל הפרשה להפסדי אשראי<sup>4</sup></b>					
867	-	867	<sup>(ה)</sup> 43	-	<sup>(ה)</sup> 824
<b>מזה:</b> בגין חובות פגומים					

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.  
 (ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 310 מיליון ש"ח.  
 (ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה בסך 1,014 מיליון ש"ח.  
 (ד) סווג מחדש.  
 (ה) הוצג מחדש.

ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
2,717	513	779	4,009	2	4,011
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
11	(5)	100	106	-	106
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
(146)	(22)	(210)	(378)	-	(378)
מחיקות חשבונאיות					
166	-	112	278	-	278
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
20	(22)	(98)	(100)	-	(100)
מחיקות חשבונאיות, נטו					
(1)	-	-	(1)	-	(1)
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
2,747	486	781	4,014	2	4,016
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח <sup>1</sup>					
449	-	38	487	-	487
<sup>1</sup> מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					
שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)					
הפרשה להפסדי אשראי					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					

3,267	516	617	4,400	3	4,403
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופת הדיווח					
(49)	6	116	73	-	73
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
(130)	(4)	(153)	(287)	-	(287)
מחיקות חשבונאיות					
45	-	81	126	-	126
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(85)	(4)	(72)	(161)	-	(161)
מחיקות חשבונאיות, נטו					
6	(1)	1	6	-	6
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
3,139	517	662	4,318	3	4,321
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח <sup>1</sup>					
467	-	38	505	-	505
<sup>1</sup> מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים					

## ביאור 6 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

### ב. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
סך	בנקים	סך	פרטי	דיוור	מסחרי	
הכל	וממשלות	הכל	אחר			
במיליוני ש"ח						
4,156	3	4,153	707	513	2,933	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
(171)	(1)	(170)	282	1	(453)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(910)	-	(910)	(516)	(27)	(367)	מחיקות חשבונאיות
947	-	947	309	-	638	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
37	-	37	(207)	(27)	271	מחיקות חשבונאיות, נטו
(6)	-	(6)	(1)	(1)	(4)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,016	2	4,014	781	486	2,747	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח <sup>1</sup>
487	-	487	38	-	449	<sup>1</sup> מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
סך	בנקים	סך	פרטי	דיוור	מסחרי	
הכל	וממשלות	הכל	אחר			
במיליוני ש"ח						

4,486	4	4,482	652	513	3,317	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
166	(1)	167	197	11	(41)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(860)	-	(860)	(462)	(6)	(392)	מחיקות חשבונאיות
528	-	528	275	-	253	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(332)	-	(332)	(187)	(6)	(139)	מחיקות חשבונאיות, נטו
1	-	1	-	(1)	2	התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,321	3	4,318	662	517	3,139	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח <sup>1</sup>
505	-	505	38	-	467	<sup>1</sup> מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

## ביאור 7 - פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2015	2015	2016		
מבוקר		בלתי מבוקר		
		במיליוני ש"ח		
<b>בישראל</b>				
לפי דרישה				
72,060	67,156	73,213		אינם נושאים ריבית
80,521	76,991	91,723		נושאים ריבית
152,581	144,147	164,936		סך הכל לפי דרישה
149,697	147,667	145,042		לזמן קצוב
302,278	291,814	309,978		סך כל פיקדונות בישראל <sup>1</sup>
<b>מחוץ לישראל</b>				
לפי דרישה				
9,872	9,475	9,587		אינם נושאים ריבית
3,693	3,661	3,794		נושאים ריבית
13,565	13,136	13,381		סך הכל לפי דרישה
12,850	13,041	13,492		לזמן קצוב
26,415	26,177	26,873		סך כל פיקדונות מחוץ לישראל
328,693	317,991	336,851		<b>סך כל פיקדונות הציבור</b>
<sup>1</sup> מזה:				
135,595	132,544	142,872		פיקדונות של אנשים פרטיים
<sup>(א)</sup> 55,889	<sup>(א)</sup> 55,473	54,948		פיקדונות של גופים מוסדיים
<sup>(א)</sup> 110,794	<sup>(א)</sup> 103,797	112,158		פיקדונות של תאגידים ואחרים

(א) סווג מחדש.

## ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2015	2015	2016		
מבוקר		בלתי מבוקר		
		במיליוני ש"ח		
95,789	94,380	94,963		עד 1
83,813	81,779	92,378		מעל 1 ועד 10
58,268	55,280	57,662		מעל 10 ועד 100
30,868	31,257	33,215		מעל 100 ועד 500
59,955	55,295	58,633		מעל 500
328,693	317,991	336,851		סך הכל

## ביאור 8 - זכויות עובדים

### א. חתימת הסכם קיבוצי בנושא המרת זכויות למניות

ביום 17 בפברואר 2016, נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין נציגות עובדי הבנק לבין הבנק להמרת זכויות, שנצברו לטובת עובדים בבנק, למניות של הבנק שיונפקו לעובדים בשווי אותן זכויות, על בסיס הסכום בו רשומות אותן זכויות בספרי הבנק, וכמפורט להלן.

הנפקת המניות בוצעה לפי מחיר השוק של המניות במועד שנקבע בתכנית המיתאר, אשר פורסמה לצורך ביצוע ההנפקה. הנפקת המניות בוצעה תמורת ויתור של העובדים על הזכויות שהומרו הרשומות בספרי הבנק בסכום שווי המניות שהונפקו. המניות שהונפקו חסומות לשנתיים. הבנק טיפל בהנפקת המניות כסילוק של ההתחייבויות הרלבנטיות.

הזכויות שהומרו למניות:

1.1 מענק שנתי בגין שנת 2015. המרה זו בוצעה לכלל העובדים, לרבות נושאי משרה בחברות בנות של הבנק, שהינם עובדים של חברות בנות.

1.2 המרה וולונטרית של עד 25% מזכויות פנסיוניות ("הסדר ביטחון סוציאלי"), שנצברו לטובת עובדים הזכאים לכך במניות הבנק תמורת ויתור על זכויות באותו סכום, כפי שהזכויות רשומות לטובת העובד בספרי הבנק נכון ליום 31 בדצמבר 2015, למעט שימוש בריבית היוון בשיעור של 3.5%, במקום שיעור היוון של כ-2.68%. בו נעשה שימוש, בהתאם להוראות בנק ישראל. כל עובד שחל עליו הסדר "דור א" וזכאי ל"פנסיה תקציבית" היה רשאי לבחור את שיעור הזכויות שיומרו למניות הבנק. עובד, ששכרו לצורך הפרשות סוציאליות לא עלה, נכון לחודש דצמבר 2015, על 10,000 ש"ח, לא היה זכאי להמיר זכויות כאמור. הקיטון בהתחייבויות נזקף לרווח כולל אחר.

1.3 המרת הזכאות הרשומה בספרי הבנק למענקי יובלות וחופשות יובל, שנצברו לטובת עובדים שזכאים למענקי יובל, ואשר מועד תשלום מענק היובל הינו החל מיום 1 בינואר 2017. המרה זו בוצעה לכלל העובדים הזכאים למענקי יובלות למעט עובדים שהיו זכאים למענקי יובלות בשנת 2016. הקיטון בהתחייבויות נזקף לרווח והפסד.

הבנק החיל את המרת הזכויות הרלבנטיות גם על המנהלים ונושאי המשרה שמועסקים בבנק בחוזים אישיים.

ביום 18 בפברואר 2016 הבנק פרסם תכנית מיתאר להנפקת מניות לעובדים לשם ביצוע האמור בהסכם הקיבוצי המיוחד. בהתאם לתכנית המיתאר עובדים יכלו להמיר זכויות כמפורט בסעיף 1.2 לעיל החל מיום 8 במרס 2016, ובתום תקופת ההיענות שנקבעה בוצעה הנפקת המניות.

## ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

תוצאות ההצעה לעובדים ונושאי המשרה על פי המתאר פורסמו בדוח מידי מתאריך 20 במרס 2016, לפיו:

1. הסכום הכולל של זכויות עובדים ונושאי משרה שהומרו למניות הבנק על פי המתאר מסתכם לכ- 636 מיליון ש"ח, לפי חלוקה כדלקמן: (א) בגין זכויות עובדים לקבלת מענקי יובל כ-259 מיליון ש"ח; (ב) בגין זכויות עובדים ונושאי משרה לקבלת מענקי שנת 2015 כ-292 מיליון ש"ח; ו-(ג) בגין זכויות הסדר בטחון סוציאלי כ-85 מיליון ש"ח.
2. שווי מניית הבנק לצורך המרת הזכויות הינו 13.0 ש"ח (שער הנעילה של מניות הבנק ביום 6 במרס 2016). בהתאם לכך אישר הדירקטוריון הנפקה של 48,938,037 מניות, המהוות כ-3.21% מההון המונפק והנפרע של הבנק (לאחר ההקצאה). בהתאם להוראות המתאר, המניות הוקצו לנאמן, שיחזיק במניות בנאמנות עבור העובדים בהתאם להוראות סעיף 102 לפקודת מס הכנסה.
3. סך כמות המניות שהונפקה על פי המתאר כמפורט לעיל כוללת 1,955,016 מניות שהונפקו לנושאי משרה של הבנק.

### ב. חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיחוד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיחוד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול"). בחוק נקבעו מגבלות על תגמול נושאי משרה ועובדים אחרים בתאגידים פיננסיים (להלן - "התגמול"), כדלקמן:

- נקבעה הדרך לאישור התגמול, שההוצאה החזויה בגינו צפויה לעלות על 2.5 מיליון ש"ח בשנה.
- לא תאושר התקשרות שההוצאה החזויה בגינה עולה על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, אלא אם כן היחס שבין ההוצאה החזויה, לפי עלות משרה מלאה, בשל תגמול זה לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר, לפי עלות משרה מלאה, ששילם התאגיד הפיננסי במישרין או בעקיפין לעובד בתאגיד (כולל עובד קבלן) בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ-35.
- סכום התגמול של אותו עובד/נושא משרה יחושב על בסיס קבוצתי, כלומר יכלול תגמולים גם מתאגידים קשורים כהגדרתם בחוק זה.
- לצורך חישוב הכנסתו החייבת במס של תאגיד פיננסי, נקבע כי הוצאה שעולה על תקרה המוגדרת בחוק לא תותר בניכוי כהוצאה מוכרת. התקרה שהוגדרה בחוק הינה לא יותר מ-2.5 מיליון ש"ח בשנה ובמקרה שהתגמול עולה על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, התקרה תפחת בסכום הפרש שבין התגמול לבין 2.5 מיליון ש"ח (להלן - "התקרה").
- נקבעו כללי דיווח לרשות המסים לגבי פרטי תגמול העולה על התקרה.

## ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

- נקבעה סנקציה, לפיה תאגיד שלא יעמוד בכללים - יראו בהתקשרות כעסקה חסרת תוקף (לפי סעיף 280 לחוק החברות).

לגבי התקשרויות שאושרו ביום פרסום החוק ואילך, חלות מגבלות השכר מיום הפרסום ואילו ההשפעה על הכנסה חייבת במס של התאגיד הפיננסי והדיווח לרשות המיסים חלות מה-1 בינואר 2017. לגבי התקשרויות שאושרו לפני יום הפרסום, יחולו מגבלות השכר וההשפעה על הכנסה החייבת במס של התאגיד הפיננסי והדיווח לרשות המיסים החל מתום ששה חודשים מיום הפרסום.

ביום 7 באפריל 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים מכתב ליושבי הראש והמנכ"לים של התאגידים הבנקאיים, לפיו נדרשים התאגידים הבנקאיים להעריך את ההשלכות האפשריות והסיכונים לבנק מכניסת החוק לתוקף, לרבות, בחינת האפשרות לעזיבת אנשי מפתח, ובחינת ההשפעות על התוכניות ארוכות הטווח של הבנק כולל היכולת לבצע תוכנית התייעלות משמעותית, בהתאם לדרישת הפיקוח. בנוסף נדרשו התאגידים הבנקאיים לבחון את הצורך לעדכן את ההתחייבויות לזכויות עובדים בדוחות הכספיים הקרובים של הבנק, על רקע השינויים שחלו בנסיבות.

ביום 6 ביוני 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים מכתב נוסף ליושבי הראש והמנכ"לים של התאגידים הבנקאיים בנושא היערכות הבנקים ליישום החוק, וזאת לאור החשש שהתעורר בקרב נושאי משרה ועובדים בכירים בתאגידים הבנקאיים, לפיו החוק יפורש באופן העלול לפגוע משמעותית בזכויות פרישה שצברו בגין שנות עבודתם שקדמו למועד תחולת החוק. לפי האמור במכתב, חשש זה עלול להוביל לעזיבה של מנהלים בדרגים בכירים בחלק מהבנקים ואף של עשרות מנהלים בדרגי הביניים בחלק מהתאגידים הבנקאיים.

במכתב האמור מבהירה המפקחת על הבנקים, כי בנק ישראל שותף לעמדה לפיה את החוק יש להחיל ממועד כניסתו לתוקף ואילך ולא על זכויות עבר של העובדים. על רקע זה מובהר במכתב, כי על כל תאגיד בנקאי לנקוט בצעדים הנדרשים על מנת למנוע פגיעה בהתנהלותו התקינה. עליו לפעול, בין היתר, על בסיס חוות דעת משפטיות וחשבונאיות מבוססות, להתאמת תנאי התגמול של העובדים בו לקבוע בחוק, ובכלל זה לתת מענה להתחייבויות התאגיד הבנקאי כלפי העובדים הרלוונטיים בגין זכויות העבר שלהם. זאת על פי תכלית החוק, תוך מתן גילוי מלא לעובדים הנוגעים בדבר לגבי המשמעויות של המתווה המוצע, על מנת שיוכלו לקבל החלטה מושכלת.

כניסתו לתוקף של החוק צפויה לפגוע, באופן מוגבל יותר, בתנאי העסקה מסוימים של בעלי תפקיד מרכזי בבנק, שמועסקים בחוזים אישיים. פגיעה צפויה זו בתנאי העסקה צפויה להקנות לנושאי משרה ולבעלי תפקיד מרכזי זכאות להודיע על סיום כהונתם בבנק תוך זכאות לתנאי מפוטר, כפי שאלו נקבעו בתנאי העסקתם בבנק ולזכותם בזכויות שונות לרבות, פיצויים מוגדלים או זכאות לפנסיה מוקדמת, עד הגיעם לגיל הפרישה. הבנק קבע מדיניות תגמול חדשה לנושאי משרה בבנק, אשר אושרה על ידי בעלי המניות של הבנק באסיפה כללית מיוחדת ביום 3 בנובמבר 2016.



## ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

כמפורט [בביאור 3.23.g לדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2015 \(עמוד 302\)](#), הבנק מבצע הפרשה בגין התחייבויות הנובעות מסיום יחסי עובד-מעביד, בהתאם להערכה לסבירות התממשות החשיפה לתשלום הסכומים כאמור, בהתבסס, בין היתר, על ניסיון העבר ועל הציפייה שהיתה שמרבית המנהלים הבכירים ימשיכו בעבודתם בבנק עד לגיל הפרישה. על רקע חקיקת חוק מגבלת השכר, הנהלת הבנק ביצעה הערכה מחודשת של הסתברות התממשות החשיפה לתשלום זכויות שמוקנות לנושאי משרה ולבעלי תפקיד מרכזי בקשר עם סיום יחסי עובד-מעביד, בתנאי מפורט, וזאת על רקע המצב המשפטי החדש שנוצר, ובהתבסס על פרמטרים שונים שנבחנו.

על רקע הגידול המשמעותי בסבירות, והשינוי במועדים, לסיום כהונה של חברי הנהלה ומנהלים נוספים שמועסקים בחוזים אישיים בבנק, בשל הרעת התנאים הצפויה להם לאור כניסתו לתוקף של החוק, המגבלות על אופק הקידום; והזכויות שכבר נצברו להם, אישר דירקטוריון הבנק, לאור הערכת הנהלה ובהתאם לחוות דעת משפטיות, לעדכן את ההפרשה בגין סיום יחסי עובד-מעביד. זאת, על פי הזכויות שנצברו, בהתאם לתנאי העסקתם של חברי הנהלה ושל מנהלים אחרים שמועסקים בחוזים אישיים.

בהתאם לאמור לעיל, הגדיל הבנק את סך ההפרשה בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2016 בגין אוכלוסיית נושאי המשרה ובעלי התפקיד המרכזי כאמור בסך של כ-117 מיליון ש"ח. מתוך סכום זה, סך של כ-36 מיליון ש"ח הינו בגין חברי הנהלה, ובכלל זה המנכ"ל הראשי. בהתאם לכללי החשבונאות ולהוראות הדיווח לציבור, עדכון האומדן כאמור נזקף לרווח כולל אחר. כמפורט [בביאור 1 לדוחות הכספיים לשנת 2015 \(עיקרי המדיניות החשבונאית, עמוד 224\)](#) סכום זה מעודכן בתקופות דיווח עוקבות לדוח רווח והפסד.

ביום 1 ביוני 2016 הגיש איגוד הבנקים עתירה לבג"ץ בעניין חוק מגבלת התגמול. העתירה מבקשת לקבוע כי אין בהוראות החוק כדי לפגוע בזכויות עובדים לפנסיה ולפיצויי פיטורים הנובעות מוותק שנצבר עד חקיקת החוק. בנוסף, העתירה מבקשת לבטל את הסעיף שיוצר באופן מעשי תקרת שכר אבסולוטית ומגביל את שכרו של העובד המתוגמל ביותר בארגון לשיעור של עד פי 35 מהשכר הנמוך ביותר.

ביום 29 בספטמבר 2016 ניתן פסק דין הדוחה את העתירה כנגד חוקתיות הוראות הגבלת היחס (יחס של 35). בנוסף, האריך בית המשפט צו ביניים מיום 11 ביולי 2016, שלפיו העובדים הבכירים בתאגידים יוכלו להודיע על התפטרותם עד ליום 1 בינואר 2017, מבלי לאבד את זכאותם למלוא הזכויות שהיו מגיעות להם בגין סיום יחסי עובד-מעביד או סיום כהונתם, אילו הסתיימו יחסים אלו בתוך תקופת ההתארגנות.

לעניין זכויות הנובעות מוותק שנצבר עד חקיקת החוק, אימץ בית המשפט גישה פרשנית עקרונית, שלפיה החוק נועד לחול על תגמולים בעד עבודה בעתיד בלבד, ואינו חל על זכויות שנרכשו בתמורה לעבודה שביצע העובד לפני תום תקופת ההתארגנות (12 באוקטובר 2016). על יסוד עיקרון זה יהיה צורך לבחון מעתה אם זכויות ואינטרסים ספציפיים של העובדים כפופים להוראת כבילת היחס.

## ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

### ג. התייעלות

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - "הוראת התייעלות"). בהתאם למכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת עלויות התוכנית לענין חישוב הלימות ההון על פני חמש שנים בקו ישר.

ביום 1 ביוני 2016 אישר דירקטוריון הבנק תכנית התייעלות, וזאת לאחר קבלת אישור עקרוני מהפיקוח על הבנקים בהתאם לנדרש בהוראת התייעלות.

עיקרי תכנית התייעלות והשינויים הנלווים (להלן: "תכניות התייעלות"):

- מימוש התכנית תלווה בביצוע שינויים תפעוליים וארגוניים;
- בהתאם לתכנית יתאפשר לכ-700 עובדים לפרוש מהבנק בפרישה מוקדמת ולקבל מהבנק הטבות בקשר עם הפרישה המוקדמת;
- ההטבות שהוצעו היו: (א) פיצויים מוגדלים בשיעור של עד 270%; או (ב) הסדר פנסיה מוקדמת עד לגיל הפרישה על פי דין, וזאת לזכאים לפנסיה תקציבית מהבנק אשר עומדים בפרמטרים שמוגדרים בתכנית. במסגרת תנאי הפרישה ניתנו הטבות נוספות שאינן מהותיות.
- הפרישה המוקדמת תבוצע, ככל הניתן, עד לסוף שנת 2016.

לשם יישום תכנית התייעלות, כמו גם התכניות הנוספות לפרישה מרצון, אם וככל שיוחלט לאמצן במסגרת התייעלות רב שנתית של הבנק, ולצורך הירתמות ציבור העובדים וארגון העובדים למימוש התכנית, הנהלת הבנק הגיעה להסכמה עם ארגון העובדים, לתשלום מענק חד פעמי (להלן: "מענק הירתמות"). המענק כאמור שולם בחודש יוני 2016 לעובדים שמאוגדים בהסכמים קיבוציים בלבד. העלות הכוללת של מענק הירתמות עומדת על כ-155 מיליון ש"ח.

להלן עיקרי הטיפול החשבונאי, כפי שנכללו בדוחות הכספיים:

- עלויות ההתחייבות האקטואריות לעובדים בשל תכנית התייעלות הינה בסך של כ-529 מיליון ש"ח, לפני מס (339 מיליון ש"ח לאחר מס) טופלו כהפסד אקטוארי ונזקפו לרווח כולל אחר (כאשר לאחר מכן יופחתו עלויות אלו לרווח והפסד כמפורט [בביאור 1 לדוחות הכספיים לשנת 2015](#), עיקרי המדיניות החשבונאית, עמוד 224).
- עלויות מענק הירתמות בסך של כ-155 מיליון ש"ח, לפני מס (99 מיליון ש"ח לאחר מס) נזקפו לרווח והפסד.

## ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

- בהתאם לכללי החשבונאות החלים על הבנק נקבעו תנאים שונים ומגבלות, לרבות כמותיות, לגבי היקפי תכניות התייעלות. לאור זאת החליט הדירקטוריון, כי לא יבוצעו שינויים או הרחבות לתכנית, אם אלה יגרמו לכך שלא ניתן יהיה לטפל חשבונאית בתכנית בהתאם לאמור לעיל.

בהתאם להנחיות בנק ישראל, הבנק ייהנה מהקלה בחישוב יחסי הלימות ההון בהתאם בגין עלות תוכנית ההתייעלות בסך של כ-438 מיליון ש"ח (לאחר מס). בהתאם לכך, השפעת עלות ההתייעלות תפרס על פני חמש שנים וזאת החל מיוני 2017.

695 עובדים חתמו על הסדרי פרישה במסגרת תוכנית ההתייעלות והם צפויים לסיים את העסקתם עד ליום 30 בדצמבר 2016. בנוסף, במהלך חמש השנים הקרובות צפויים לפרוש לגמלאות במסגרת פרישה טבעית כ-640 עובדים נוספים. הבנק נערך לפרישה ומשקיע מאמצים בהתאמת המבנים הארגוניים, השלמת פערים במקצועות קריטיים, ביצוע הדרכות ושימור הידע באמצעות מתודולוגיה ותוכנית שגובשה בנושא.

למידע נוסף בנוגע לתוכנית ההתייעלות ראה [ביאור 9](#).

## ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

ד. הרכב ההטבות

### 1. הטבות לעובדים

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	2016	
2015	2015		
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
<b>הטבות לאחר פרישה - פנסיה ופיצויים</b>			
15,764	15,421	<b>16,892</b>	סכום ההתחייבות
6,766	6,959	<b>6,761</b>	השווי ההוגן של נכסי התכנית
8,998	8,462	<b>10,131</b>	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
<b>מענק יובל</b>			
524	533	<b>123</b>	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התכנית
524	533	<b>123</b>	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
<b>הטבות אחרות</b>			
549	619	<b>608</b>	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התכנית
549	619	<b>608</b>	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
<b>סך הכל<sup>1</sup></b>			
10,071	9,614	<b>10,862</b>	עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"
111	211	<b>129</b>	<sup>1</sup> מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

ד. הרכב ההטבות (המשך)

2. תוכנית הטבה מוגדרת

א. מחויבות ומצב המימון

1. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה

לשנה	לתשעה חודשים		לשלושה חודשים		
שהסתיימה	שהסתיימו ביום		שהסתיימו ביום		
ביום 31	30 בספטמבר		30 בספטמבר		
בדצמבר	2015	2016	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר				
	במיליוני ש"ח				
מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת התקופה	16,256	15,764	15,540	17,465	
עלות שירות	198	125	49	39	
עלות ריבית	735	515	196	169	
הפקדות משתתפי תכנית	46	37	11	14	
הפסד (רווח) אקטוארי	(701)	1,046	(211)	(540)	
שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ	(9)	(38)	(7)	(15)	
הטבות ששולמו	(641)	(572)	(157)	(240)	
תיקונים בתוכנית לרבות שינוי מבני	(22) <sup>(א)</sup>	-	-	-	
צמצומים, סילוקים, הטבות מיוחדות וחוזיות בגין פיטורין	(98) <sup>(א)</sup>	-	-	-	
אחר	-	15	-	-	
<b>מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף תקופת הדיווח</b>	<b>15,764</b>	<b>16,892</b>	<b>15,421</b>	<b>16,892</b>	
<b>מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף תקופת הדיווח</b>	<b>15,074</b>	<b>16,273</b>	<b>14,683</b>	<b>16,273</b>	

(א) סווג מחדש.

2. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית

לשנה	לתשעה חודשים		לשלושה חודשים		
שהסתיימה	שהסתיימו ביום		שהסתיימו ביום		
ביום 31	30 בספטמבר		30 בספטמבר		
בדצמבר	2015	2016	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר				
	במיליוני ש"ח				
שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת התקופה	7,041	6,766	7,146	6,685	
תשואה בפועל על נכסי תוכנית	53	147	(141)	190	
הפקדות לתוכנית על ידי התאגיד הבנקאי	169	96	71	32	
הפקדות משתתפי תוכנית	46	37	11	14	
שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ	(11)	(36)	(33)	(14)	
הטבות ששולמו	(403)	(261)	(95)	(146)	
תיקונים בתוכנית לרבות שינוי מבני	(22)	-	-	-	
צמצומים, סילוקים, הטבות מיוחדות וחוזיות בגין פיטורין	(107)	-	-	-	
אחר	-	12	-	-	
<b>שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף תקופת הדיווח</b>	<b>6,766</b>	<b>6,761</b>	<b>6,959</b>	<b>6,761</b>	
<b>מצב המימון - התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופת הדיווח</b>	<b>8,998</b>	<b>10,131</b>	<b>8,462</b>	<b>10,131</b>	

## ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

### ד. הרכב ההטבות (המשך)

#### 2. תוכנית הטבה מוגדרת (המשך)

- א. מחויבות ומצב המימון (המשך)  
 3. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2015	2015	2015	2016	
מבוקר		בלתי מבוקר		
		במיליוני ש"ח		
-	-	-	-	סכומים שהוכרו בסעיף נכסים אחרים
8,998	8,462	10,131	10,131	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות
8,998	8,462	10,131	10,131	התחייבות נטו שהוכר בסוף תקופת הדיווח

#### 4. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2015	2015	2015	2016	
מבוקר		בלתי מבוקר		
		במיליוני ש"ח		
2,329	1,898	3,264	3,264	הפסד אקטוארי, נטו
2,329	1,898	3,264	3,264	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

#### ב. הוצאה לתקופה

1. רכיבי עלות ההטבה שנכללו ברווח והפסד

לשנה	לתשעה חודשים		לשלושה חודשים		
	שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2015	2015	2016	2015	2016	
מבוקר		בלתי מבוקר			
		במיליוני ש"ח			
198	152	125	49	39	עלות שירות
735	550	515	196	169	עלות ריבית
(392)	(276)	(276)	(93)	(94)	תשואה חזויה על נכסי התכנית
206	155	228	44	99	הפחתה של סכומים שלא הוכרו - הפסד אקטוארי נטו
9	-	-	-	-	צמצומים, סילוקים, הטבות מיוחדות וחוזיות בגין פיטורין
30	-	-	-	-	אחר לרבות שינוי מבני
786	581	592	196	213	סך עלות ההטבה, נטו

ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

ד. הרכב ההטבות (המשך)

2. תוכנית הטבה מוגדרת (המשך)

ב. הוצאה לתקופה (המשך)

2. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2016	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	2015	2016
מבוקר			בלתי מבוקר		
			במיליוני ש"ח		
(362)	(875)	1,175	23	(636)	הפסד (רווח) אקטוארי נטו לתקופה
(206)	(155)	(228)	(44)	(99)	הפחתה של סכומים שלא הוכרו - הפסד אקטוארי נטו
(5) <sup>(א)</sup>	(5)	(12)	(8)	(3)	שינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ
(30) <sup>(א)</sup>	-	-	-	-	אחר לרבות שינוי מבני
(603)	(1,035)	935	(29)	(738)	סך הכל הוכר ברווח כולל אחר
786	581	592	196	213	סך עלות ההטבה נטו
183	(454)	1,527	167	(525)	סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברוח כולל אחר

(א) סווג מחדש.

3. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל מצטבר אחר לדוח רווח והפסד כהוצאה בשנת 2016 לפני השפעת המס

לשלושה חודשים שיסתיימו ביום 31 בדצמבר	2016
בלתי מבוקר	
במיליוני ש"ח	
	77
הפסד אקטוארי נטו	77
סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר	77

## ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

### ד. הרכב ההטבות (המשך)

#### 3. הנחות<sup>(א)</sup>

- א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר
1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין ההטבה

ליום 31 בדצמבר		30 בספטמבר	
2015	2015	2016	
מבוקר		בלתי מבוקר	
באחוזים			
2.68	2.91	2.48	
1.78	1.82	1.68	
0.1-3.7	0.1-3.7	0.1-3.7	
0-6.3	0-6.3	0-6.3	

(א) למידע נוסף ראה [ביאור 2.א.1](#).

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

ליום 31 בדצמבר		30 בספטמבר	
2015	2015	2016	
מבוקר		בלתי מבוקר	
באחוזים			
2.91	2.75	2.23	
5.50	5.50	5.50	
0-6.3	0-6.3	0-6.3	

- ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

קיטון בנקודת אחוז אחת			גידול בנקודת אחוז אחת		
ליום 31 בדצמבר		30 בספטמבר	31 בדצמבר		30 בספטמבר
2015	2015	2016	2015	2015	2016
מבוקר		בלתי מבוקר	מבוקר		בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח					
2,577	2,409	2,733	(2,059)	(1,922)	(2,180)
210	179	124	(206)	(177)	(123)
(256)	(241)	(238)	237	241	220
(585)	(538)	(546)	661	599	622

(א) ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.



## ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

### ד. הרכב ההטבות (המשך)

גובה ההתחייבות לזכויות עובדים מושפע ממספר משתנים מרכזיים, הכוללים משתני שוק (שיעורי ריביות היוון ההתחייבויות לטווחי הזמן השונים) ומשתנים אקטואריים כאמור, חלק מהמשתנים האקטואריים הינם משתנים התנהגותיים של העובדים. ייתכן כי יתקיים קשר בין שינויים במשתני השוק לבין שינויים במשתנים האקטואריים ההתנהגותיים. לדוגמא, ייתכן כי באם תתרחש עליית ריבית חדה במשק הישראלי, אשר בעקבותיה תעלנה גם תשואות האג"ח הממשלתיות (אשר תקטין גובה ההתחייבויות לפנסיה), יצטמצם גם שיעור העובדים הבוחרים במסלול פנסיה (החלטה אשר גם תצמצם את גובה ההתחייבויות של הבנק לפנסיה).

### 4. נכסי תוכנית

#### א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תכנית

	ליום 30 בספטמבר	ליום 31 בדצמבר	
	2015	2015	2016
	בלתי מבוקר		מבוקר
	במיליוני ש"ח		
מזומנים ופקדונות בבנקים	193	183	195
מניות	2,271	2,363	2,533
אגרות חוב ממשלתיות	1,917	1,895	1,451
אגרות חוב קונצרניות	2,102	1,838	2,208
אחר	476	487	374
סך הכל	6,959	6,766	6,761

## ביאור 8 - זכויות עובדים (המשך)

ד. הרכב ההטבות (המשך)

4. נכסי תוכנית (המשך)

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2016

יעד הקצאה		אחוז מנכסי התכנית	
30 בספטמבר		31 בדצמבר	
2016	2015	2016	2015
בלתי מבוקר			
באחוזים			
2	2	3	3
מזומנים ופקדונות בבנקים			
36	33	37	35
מניות			
25	28	21	28
אגרות חוב ממשלתיות			
30	30	33	27
אגרות חוב קונצרניות			
7	7	6	7
אחר			
100	100	100	100
סך הכל			

ג. תזרימי מזומנים

1. הפקדות

הפקדות בפועל					
תחזית <sup>(א)</sup>	לשלושה חודשים שהסתיימו		לתשעה חודשים שהסתיימו		לשנה
	30 בספטמבר	2016	30 בספטמבר	2016	2016
בלתי מבוקר	2015	2015	2015	2015	2015
במיליוני ש"ח	2016	2016	2016	2016	2016
177	46	82	133	169	215
הפקדות					

(א) אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתוכנית להטבה מוגדרת במהלך שנת 2016.

2. הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד<sup>(א)</sup>

שנה	בלתי מבוקר
2016	474
2017	913
2018	590
2019	635
2020	649
2021-2025	4,018
2026 ואילך	11,309
סך הכל	18,588

(א) בערכים מהוונים.

## ביאור פא - הון

### שינויים בהון הבנק

התנאים המצטברים על פי הקבוע במדיניות התגמול להבשלת השליש השני של יחידות ה-PSU (אשר הוקצו ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הראשי ולנושאי משרה אחרים בבנק כחלק מאישור המענק השנתי מותנה הביצועים לנושאי משרה בבנק, בגין מחצית המענק בגין שנת 2013)(להלן - "יחידות ה-PSU 2014") למניות, התקיימו, ולפיכך השליש השני מיחידות ה-PSU 2014 הבשילו למניות. בהתאם, ביום 13 במרס 2016 הוקצו לנושאי המשרה בבנק מניות חסומות בהתאם למספר יחידות ה-PSU 2014 אשר הבשילו למועד זה. כמו כן, התקיים התנאי להבשלת השליש השני של יחידות ה-RSU (אשר הוקצו בשנת 2013 לשני נושאי משרה בבנק) ולפיכך, השליש השני מיחידות ה-RSU הבשיל למניות. בהתאם, ביום 14 באפריל 2016 הוקצו לשני נושאי משרה בבנק מניות, בהתאם למספר יחידות ה-RSU, אשר הבשילו למועד זה.

למידע נוסף ראה [ביאור 24.א.ב. ו-24.א.ג. לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2015](#).

על פי הקבוע במדיניות התגמול, המניות המוקצות בשל הבשלת יחידות ה-PSU 2014 וה-RSU כאמור, הופקדו בידי הנאמן לתכנית התגמול.

המנה הראשונה מבין השלוש, של המניות שהוקצו בגין הבשלת ה-PSU 2014, אשר הבשילה כאמור ביום 31 למרס 2015, הייתה חסומה לתקופה של שנה אחת נוספת עד ליום 13 באפריל 2016 (להלן: "תקופת החסימה של המנה הראשונה"). כמו כן המנה השנייה מבין השלוש הייתה חסומה עד לתום תקופת החסימה של המנה הראשונה.

המנה הראשונה מבין השלוש, של המניות שהוקצו בגין הבשלת ה-RSU, אשר הבשילה ביום 14 באפריל 2015, הייתה חסומה עד ליום 13 באפריל 2016. המנה השנייה מבין השלוש שהבשילה כאמור ביום 14 באפריל 2016, אינה חסומה.

למידע נוסף ראה [ביאור 23. ו-24.א.ב. לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2015](#).

בהתאם להוראות מדיניות התגמול של הבנק, ביום 15 במרס 2016 הנפיק הבנק 938,657 יחידות PSU חדשות (להלן - "יחידות ה-PSU 2016"), על שם הנאמן, איסופ שירותי ניהול ונאמנות בע"מ, עבור יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל הראשי ונושאי משרה אחרים בבנק בגין מחצית המענק בגין שנת 2015. בהתקיים כל התנאים למימוש יחידות ה-PSU 2016 האמורות בכל אחד ממועדי ההבשלה, כאמור וכמפורט בדוח הצעה פרטית שפורסם על ידי הבנק ביום 29 בפברואר 2016 כולל ההבהרות שפורסמו בגינו ביום 13 במרס 2016 (להלן - "דוח ההצעה הפרטית"), תבשלנה יחידות ה-PSU האמורות ל-938,657 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ערך נקוב כל אחת של הבנק, אשר יהוו כ-0.064% מההון המונפק והנפרע של הבנק במועד הנפקת היחידות.

ככל שלא התקיימו התנאים הקבועים להבשלתן של יחידות ה-PSU 2016 למניות באיזה ממועדי ההבשלה, יפקעו ויתבטלו היחידות אשר היה עליהן להבשיל באותו מועד, ובכלל זה יפקעו ויתבטלו כל הזכויות הנלוות אליהן.

## ביאור פא - הון (המשך)

יחידות ה-PSU 2016 שהוקצו כאמור אינן סחירות, כאשר בהתאם לאישור הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן - "הבורסה"), המניות שתנבענה מהבשלת היחידות הנ"ל תירשמנה למסחר בבורסה על-שם החברה לרישומים של בנק לאומי לישראל בע"מ.

למידע נוסף ראה [ביאור 23. לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2015](#).

ביום 20 במרס 2016 החליט דירקטוריון הבנק להנפיק 48,938,037 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. של הבנק, המהוות כ-3.21% מההון המונפק והנפרע של הבנק לאחר ההקצאה, על שם הנאמן, תמיר פישמן נאמניות 2004 בע"מ, בגין תוצאות ההצעה לעובדים ונושאי משרה שדווחו על ידי הבנק בתאריכים 16 במרס 2016 וביום 20 במרס 2016 על פי מתאר שפורסם על ידי הבנק ביום 18 בפברואר 2016 (המרת זכויות עובדים ונושאי משרה כפי שתוקן ביום 23 בפברואר 2016. יצוין כי מבדיקה עלה כי לעובדת אחת הוקצו 8,084 מניות בטעות. לשם תיקון האמור, חילט הבנק ביום 27 ביולי 2016 את המניות האמורות. עם חילוטן, הפכו מניות אלה למניות רדומות.

למידע נוסף בנוגע למתאר ההנפקה לעובדים ונושאי משרה ראה [ביאור 24.ד. לדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2015](#).

על פי דוח הצעת מדף מיום 20 בינואר 2016, הנפיק הבנק, בתאריך 21 בינואר 2016 סך של 926 מיליון ש"ח כתבי התחייבות נדחים סדרה 400.

כתבי ההתחייבות הנדחים עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 21 בינואר 2026 עם אופציה למנפיק לפירעון מוקדם לא לפני ה-21 בינואר 2021 ולא לאחר ה-21 בפברואר 2021, אינם צמודים לבסיס הצמדה כלשהו, נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 3.25% לשנה, עד למועד הפירעון המוקדם. במועד זה, בהינתן אי מימוש זכותו של הבנק לפדיון מוקדם, תעודכן הריבית הנקובה באגרת בהתאם להפרש בין ריבית העוגן (כהגדרתה בדוח הצעת המדף) במועד ההנפקה לבין זו שבמועד עדכון הריבית.

בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן, כמוקדם שביניהם), יומרו כתבי ההתחייבות הנדחים למניות על פי שווי השוק של המניות במועד ההמרה או על פי שער הרצפה שנקבע (6.78 ש"ח למניה), כגבוה מכיניהם.

כתבי התחייבות אלו כשירים להכלל ברובד 2 החל ממועד ההנפקה.

## ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות

כללי

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, על מנת להתאימן להנחיות באזל 3.

יודגש, כי הוראות באזל 3 קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור לנושאים הבאים:

1. רכיבי ההון הפיקוחי
2. ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות
3. טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים
4. טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים
5. הקצאת הון בגין סיכון CVA.

התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר. בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון לשנת 2016 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 60% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 60%.

בנוסף, ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא דרישות הגילוי של באזל הנוגעות להרכב ההון אשר קבע דרישות גילוי מעודכנות שיידרשו הבנקים לכלול כחלק מאימוץ הוראות באזל 3.

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר סופי בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים" (להלן: "החוזר"). החוזר מתקן את הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-204 במטרה להתאימן להמלצות ועדת באזל בכל הקשור לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידים בנקאיים צדדים נגדיים מרכזיים. החוזר מפרט את ההנחיות החדשות, אשר יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקאות נגזרים סחירים בבורסה ועסקאות מימון ניירות ערך.

## ביאור 9 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ההנחיות מגדירות מהו צד נגדי מרכזי כשיר ומהו אינו צד נגדי מרכזי כשיר. כאשר לראשון נקבעו דרישות הון מופחתות. עיקרי השינויים נוגעים לחישוב החשיפות הבאות:

1. ככלל, חשיפות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לצד נגדי מרכזי ישוקללו במשקל סיכון של 2% לעומת ערך חשיפה אפס ערב התיקון.
2. חשיפות של תאגיד בנקאי ללקוח הפעיל בבורסה שחושבה לפי כללי הבורסה תבוטל. על פי התיקון יש לחשב את דרישת ההון לחשיפות אלה כאילו מדובר בעיסקה דו צדדית, לרבות הקצאת הון בגין סיכון CVA.
3. כמו כן נקבעו הוראות לעניין חישוב חשיפות של תאגיד בנקאי ללקוח הפועל באמצעות חבר מסלקה וכן הטיפול בביטחונות שהפקיד תאגיד בנקאי אצל חבר מסלקה או אצל צד נגדי מרכזי.
4. חשיפות לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר ישוקללו בהתאם למשקל הסיכון הרלוונטי לצד הנגדי בעוד העברות לקרן סיכונים ישוקללו ב-1,250%.

האמור בחוזר זה יחול מיום 1 בינואר 2017 כאשר עד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר. הבנק פועל לעדכן את אופן חישוב יחסי ההון ויחס המינוף בהתאם לעדכון ההוראה כאמור. כמו כן הבנק בוחן את השפעת עדכון ההוראה כאמור על תכנון ההון, יעדי ההון ויעד המינוף שלו. בהינתן שהבורסה לני"ע בישראל תוכר עד למחצית שנת 2017 כצד נגדי מרכזי כשיר, השפעת יישום ההוראה על לאומי אינה צפויה להיות מהותית. בהינתן שהבורסה לני"ע בישראל לא תוכר כצד נגדי מרכזי כשיר, אומדן הגידול בסך נכסי הסיכון ליום 30 בספטמבר 2016, הינו כ-2.8 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-0.1% בהלימות הון עצמי רובד 1.

### ביטוח לתיק ערביות מכוח חוק מכר

ביום 8 במרס 2016 הושלמה התקשרות עם מבטחי משנה בינלאומיים, בעלי דירוג בינלאומי גבוה, לרכישת ביטוח לתיק ערביות מכוח חוק מכר(דירות) ולהתחייבויות להוצאת ערביות כאמור. פוליסת הביטוח מבטיחה את הבנק למקרה בו ידרש לשלם בשל חילוט הערביות, והכל על פי תנאי הפוליסה. רכישת הביטוח מאפשרת את הפחתת ההון המרותק בגין סיכון האשראי הנובע מהנפקת הערביות, תוך שימוש בפוליסה כ"מפחיתת סיכון אשראי", בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 203 ותרמה לשיפור של כ-0.23% בהלימות הון עצמי רובד 1 של הבנק ליום 31 במרס 2016.

### ניכוי מההון בגין נכס מס נדחה

ביום 4 באפריל 2016 פורסם עדכון לקובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים ליישום הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא מדידה והלימות הון. מטרת העדכון להבהיר את אופן הטיפול במרכיב מס שכר בכלל הקשור לחישוב דרישות ההון ובניכוי מההון בגין נכס מס נדחה. על פי ההבהרה, כאשר תאגיד בנקאי מגיע למסקנה כי בנסיבות הקיימות במועד הדוח קיימת סבירות קרובה לוודאי (*virtually certain*) לגבי נכס המס הנדחה בגובה סכום מס השכר הכלול בספרי הבנק, ניתן שלא להחיל את ניכוי הסף הכלול בסעיף 13 להוראה על חלק זה של נכס המס הנדחה. לצורך כך, הבנק יהיה רשאי ליישם את הבחינה של ניכוי הסף על סכום המיסים הנדחים נטו, לאחר ניכוי מס השכר כאמור לעיל. נכס המס הנדחה כאמור, שלא נוכה מההון, ישוקלל כנכס סיכון בשיעור של 250%. הבנק מיישם את ההנחיות החל ממועד פרסומן באופן של מכאן ולהבא, ללא התאמות מספרי השוואה ובכפוף להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 299 של הפיקוח על הבנקים. עדכון זה תרם ליום 31 במרס 2016 לשיפור של כ-0.20% בהלימות הון עצמי רובד 1 של הבנק ושל כ-0.17% ביחס ההון הכולל.

## ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

### השפעת שיעור הון של מחויבות פנסיונית

התקינה בדבר זכויות עובדים אשר יושמה לראשונה בינואר 2015, הינה גורם המשפיע והצפוי להשפיע באופן מהותי ביותר על הון עצמי רובד 1 של לאומי, בעיקר בשל העובדה שמדידת ההתחייבות הינה בהתאם לריביות שוק שהינן ברמות נמוכות היסטוריות וכן בשל התנודתיות הרבה שמדידה מעין זו מביאה עימה.

ביום 12 ביולי 2016 קיבל הבנק אישור מאת בנק ישראל לעניין אופן חישוב ריבית ההון שתשמש לחישוב ההתחייבות לזכויות עובדים לצורך מדידת הלימות ההון הפיקוחי. בהתאם לאישור, ריבית ההון תחושב על פי ממוצע נע של תשואות השוק, לתקופה של שמונה רבעונים שהסתיימה במועד הדיווח. השינוי יושם החל מהדוחות הכספיים לתקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2016 ועד לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020 (כולל). שינוי השיטה ממתן באופן משמעותי את התנודתיות הנובעת משינויים בריבית להון.

ביום 15 בנובמבר 2016 החליט דירקטוריון הבנק בהתבסס על המלצת וועדת הביקורת לחשב את ההתחייבויות הפנסיוניות לעובדים, על בסיס מרווח קבוע של אגרות חוב בדירוג בינלאומי AA. השפעת שינוי זה על ההון הפיקוחי ליום 30 בספטמבר 2016 הסתכמה לסך של כ-296 מיליון ש"ח.

לצורך ההון הרגולטורי ההתחייבות הפנסיונית הינה בסך 15,773 מיליון ש"ח והון עצמי רובד 1 32,255 מיליון ש"ח וזאת לעומת ההתחייבות הפנסיונית בספרים בסך של 16,797 מיליון ש"ח והון עצמי רובד 1 31,592 מיליון ש"ח.

למידע נוסף ראה [ביאור 2.א.1](#).

## ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

31 בדצמבר		30 בספטמבר	
2015	2016	2015	2016
מבוקר		בלתי מבוקר	
		במיליוני ש"ח	
<b>א. נתונים</b>			
<b>הון לצורך חישוב יחס ההון</b>			
29,001	28,708	<b>32,255</b>	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
12,593	13,354	<b>12,405</b>	הון רובד 2, לאחר ניכויים
41,594	42,062	<b>44,660</b>	סך הכל הון כולל
<b>יתרות משוקללות של נכסי סיכון</b>			
277,034	281,275	<b>271,243</b>	סיכון אשראי
5,167	7,045	<b>5,212</b>	סיכוי שוק
20,432	20,227	<b>20,518</b>	סיכון תפעולי
302,633	308,547	<b>296,973</b> <sup>(א)</sup>	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
<b>יחס ההון לרכיבי סיכון</b>			
9.58%	9.30%	<b>10.86%</b>	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.74%	13.63%	<b>15.04%</b>	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.10%	9.06%	<b>9.20%</b>	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים <sup>(א)</sup>
12.60%	12.56%	<b>12.70%</b>	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים <sup>(א)</sup>
<b>ב. חברות בנות משמעותיות</b>			
<b>לאומי קארד בע"מ</b>			
16.89%	16.03%	<b>16.38%</b>	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
17.82%	16.98%	<b>17.31%</b>	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00%	9.00%	<b>8.00%</b>	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
12.50%	12.50%	<b>11.50%</b>	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
<b>בנק לאומי ארה"ב</b>			
12.33%	11.04%	<b>12.29%</b>	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
15.13%	13.88%	<b>14.94%</b>	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.00%	8.00%	<b>8.00%</b>	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים
10.00%	10.00%	<b>10.00%</b>	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים

(א) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9% ו-12.5% בהתאמה והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 1 באפריל 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 10.27% ו-13.77% בהתאמה.

(ב) נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקחת על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תוכנית ההתייעלות), אשר פוחתות בהדרגה עד יום 30 ביוני 2021. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר והתאמות בגין תוכנית ההתייעלות ראה ג'להלן. מסך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון הפחתו סך של 120 מיליון ש"ח בשל התאמות בגין תכנית ההתייעלות.

ביום 31 בדצמבר 2015 מוזג בנק ערבי עם ולתוך לאומי.



ביאור 9 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ג. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון<sup>(א)</sup>

31 בדצמבר	30 בספטמבר	2016	2015
מבוקר	בלתי מבוקר		
	במיליוני ש"ח		
<b>1. הון עצמי רובד 1</b>			
28,767	28,575	31,228	
			הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
262	262	243	- הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1 - זכויות מיעוט
894	747	843	- הבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1 - בגין הטבות לעובדים
-	-	191	התאמות בגין המעבר בין העקום החשבונאי לעקום 8 רבעונים
29,923	29,584	32,505	סך הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
<b>התאמות פיקוחיות וניכויים:</b>			
(273)	(273)	(264)	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
(643)	(603)	(367)	מיסים נדחים לקבל
-	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור
(6)	-	(12)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
(922)	(876)	(643)	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1
-	-	393	סך ההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות
29,001	28,708	32,255	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
<b>2. הון רובד 2</b>			
9,450	10,194	9,215	הון רובד 2: מכשירים לפני ניכויים
3,143	3,160	3,190	הון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים
12,593	13,354	12,405	סך הון רובד 2 לפני ניכויים
<b>ניכויים:</b>			
-	-	-	סך הכל ניכויים - הון רובד 2
12,593	13,354	12,405	סך הכל הון רובד 2

(א) בהתאם לאישור פרטני מהפיקוח על הבנקים. למידע נוסף ראה סעיף "השפעת שיעור ההיוון של מחויבות פנסיונית" לעיל.

הערה:

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211, 299 בדבר "מדידה והלימות הון".

## ביאור 9 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

### ד. השפעת הוראות המעבר והתאמות בגין תכנית התייעלות על יחס הון עצמי רובד 1

30 בספטמבר		31 בדצמבר	
2015		2015	
בלתי מבוקר		מבוקר	
באחוזים			
<b>יחס ההון לרכיבי סיכון</b>			
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכנית התייעלות			
8.93%	8.74%	<b>10.35%</b>	
השפעת הוראות המעבר			
0.65%	0.56%	<b>0.37%</b>	
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, לפני השפעת התאמות בגין תוכנית התייעלות			
9.58%	9.30%	<b>10.73%</b>	
השפעת ההתאמות בגין תוכנית התייעלות			
		<b>0.13%</b>	
9.58%	9.30%	<b>10.86%</b>	
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון			

### ה. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדדה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, הבנק לא מורשה להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה הבנק מחשב את החשיפה בגין נגזרים בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, ואת החשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 6%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע על פי ההוראה. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, נדרש להגדיל את יחס המינוף בשיעורים רבעונים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018.

## ביאור 29 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

30 בספטמבר		31 בדצמבר
2016	2015	2015
בלתי מבוקר	מבוקר	מבוקר
במיליוני ש"ח		
<b>א. בנתוני המאוחד</b>		
הון רובד 1 <sup>(א)</sup>	28,708	29,001
סך החשיפות	453,101	462,680
<b>יחס המינוף</b>		
יחס המינוף	6.34%	6.27%
יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	6.00%	6.00%
<b>ב. חברות בת משמעותיות</b>		
<b>לאומי קארד בע"מ</b>		
יחס המינוף	11.18%	11.66%
יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	5.00%	5.00%
<b>בנק לאומי ארה"ב<sup>(ב)</sup></b>		
יחס המינוף	9.24%	9.98%

(א) להשפעת הוראות המעבר והשפעת ההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות, ראה סעיף ג לעיל.  
 (ב) מיושם בהתאם לרגולציה המקומית, לפיה לא קיימות דרישות מינימום ליחס מינוף.

### ז. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 בספטמבר 2014 פורסם חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה).

תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי ובמסגרתו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות.

יחס כיסוי הנזילות מונהג החל מיום 1 באפריל 2015.

בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית נקבעה על 60% ותגדל ל-80% ב-1 בינואר 2016 ול-100% ב-1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימאליות אלו.

בנוסף, ביום 28 בספטמבר 2014 פורסם חוזר בנושא הוראת שעה - יישום דרישות גילוי לפי נדבך 3 של באזל - גילוי בגין יחס כיסוי נזילות (להלן: "החוזר"). במסגרת החוזר תוקנו הוראות הדיווח לציבור כדי לשלב את דרישות הגילוי שיידרשו הבנקים לכלול כחלק מאימוץ יחס כיסוי הנזילות.

## ביאור 9 - הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

בהתאם לכך, נקבע בין היתר, כי החל מיום 1 באפריל 2015 התווספו דרישות הגילוי על יחס כיסוי הנזילות במאוחד ובסולו (בכפוף לתחולה) במסגרת ביאור לדוחות הכספיים אשר שמו ישונה ל"ביאור הלימות הון ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים".

הגורמים אשר השפיעו באופן מהותי על יחס כיסוי הנזילות, כוללים בין היתר, שינוי בהיקף הנכסים הנזילים הנובע מהנפקות של מכשירי חוב וגידול בהיקף הפיקדונות.

יחס כיסוי הנזילות של התאגיד הבנקאי חושב על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ויחס כיסוי הנזילות המאוחד חושב על בסיס ממוצע תצפיות חודשיות לתקופה.

לשלושה חודשים		
31 בדצמבר	30 בספטמבר	2016
2015	2015	2016
מבוקר		בלתי מבוקר
באחוזים		באחוזים
<b>א. בנתוני המאוחד</b>		
105%	104%	<b>130%</b>
60%	60%	<b>80%</b>
<b>ב. בנתוני התאגיד הבנקאי</b>		
103%	102%	<b>128%</b>
60%	60%	<b>80%</b>

לאומי קארד ובנק לאומי ארה"ב אינן נדרשות ביחס כיסוי נזילות.

## ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

### א. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

31 בדצמבר	30 בספטמבר	2016	2015	2015
		בלתי מבוקר	מבוקר <sup>(א)</sup>	
		במיליוני ש"ח		
<b>(1) חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים, ציוד וכלי רכב ודמי אחזקה בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות</b>				
		בשנה ראשונה	295	313
		בשנה שניה	193	205
		בשנה שלישית	176	187
		בשנה רביעית	147	171
		בשנה חמישית	116	135
		מעל 5 שנים	1,143	1,161
		סך הכל חוזי שכירות לזמן ארוך	2,070	2,172
		<b>(2) התחייבויות לרכישת ניירות ערך</b>	671	770
		<b>(3) התחייבויות להשקעה בבניינים ובציוד ורכישתם</b>	89	146

(א) הוצג מחדש.

### ב. תביעות משפטיות

במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות תובענות משפטיות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות.

[בביאור 25 לדוחות הכספיים השנתיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015](#), נכלל מידע לגבי התביעות המהותיות למועד הדוחות כאמור. בביאור להלן נכלל מידע לעניין תביעות מהותיות שהוגשו בתקופת הדוח ולאחר תקופת הדוח, ככל שהוגשו, וכן שינויים שחלו לגבי תביעות מהותיות שהוגשו בתקופת דיווח קודמות, ואינו כולל מידע אודות תביעות שדווחו [בביאור 25 לדוח השנתי](#) שהוגשו לפני תקופת הדוח ולא חל בהן שינוי.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד החברות המאוחדות בנושאים שונים, שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה, מסתכם בסך של כ-43 מיליון ש"ח.

1. לדעת הנהלת הבנק והחברות המאוחדות, המתבססות על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תובענות אלו, לרבות הבקשות לאישור תביעות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מהתובענות כאמור.

## ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

א. ביום 12 בספטמבר 2006, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, בקשה לאישור תביעה ייצוגית, נגד הבנק, נגד בנק הפועלים ונגד בנק דיסקונט בסכום נטען נגד כלל המשיבים של 7 מיליארד ש"ח, כאשר בגוף הבקשה נטען כי הנזק לקבוצה אותה מבקש התובע לייצג נאמד ב- 10 מיליארד ש"ח. לטענת המבקשת, הבנקים גבו מלקוחותיהם ריבית בגין אשראי שקלי לא צמוד, עמלת הקצאת אשראי ודמי ניהול קבועים בחשבונות חח"ד, בשיעורים ובסכומים זהים, וזאת כתוצאה מהסדר כובל.

במקביל, במסגרת הליכי ערר על קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 26 באפריל 2009 שכותרתה "הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע בנוגע לעמלות" ("הקביעה"), ניתן ביום 15 ביוני 2014, על ידי בית הדין להגבלים עסקיים, תוקף של צו מוסכם להסכמה בין הבנקים העוררים לממונה על הגבלים עסקיים, לפיה, בין היתר, בכפוף להפקדת סכום של 70 מיליון ש"ח (חלקו של הבנק - 21.425 מיליון ש"ח) בידי נאמן, תהא הקביעה בטלה. סכום זה הופקד בידי נאמן ("הנאמן"). עוד נקבע במסגרת הצו המוסכם, כי הבנקים שהם צד לו יוכלו להשתמש בכספים אלו לשם ביצוע הסדרי פשרה בתביעות שונות, וביניהן התביעות המנויות בסעיף זה, בסעיף ב להלן, (ותביעות נוספות שפורטו בסעיפים 1.2 א ו-ב [כביאור 25 לדוח השנתי](#) של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015), בכפוף לתנאים שפורטו בצו.

ביום 11 בדצמבר 2014, הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה לפיו ישלמו הבנקים המשיבים לחברי הקבוצה סך של 35 מיליון ש"ח, מתוך הכספים שהופקדו בידי הנאמן. בחודש ינואר 2015 המבקשים בהליך המתואר בסעיף ב. להלן, הגישו בקשה לכיטול ההחלטה בדבר פרסום ההסדר או לחלופין לעיכובה עד לאחר הכרעה ביחס בין ההליך כאן להליך המתואר בסעיף ב. להלן. בדיון שהתקיים ביום 25 במרס 2015 הצדדים התבקשו לשקול את הצעת בית המשפט לאופן המשך ניהול שני ההליכים (ובין היתר, לשקול איחודם). הצדדים פעלו לגיבוש הסכם פשרה מתוקן בשם לב להערות בית המשפט. ביום 25 בפברואר 2016 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה מתוקן בהליך המתואר בסעיף זה, ובהליך המתואר בסעיף ב. להלן, לפיו ישלמו כל הבנקים המשיבים לחברי הקבוצה בשני ההליכים גם יחד סך כולל של 47 מיליון ש"ח (לא כולל שכ"ט וגמול לעורכי הדין ולמבקשים בשני ההליכים) כאשר 35 מיליון ש"ח מתוך הסך הכולל ישולמו מתוך הכספים שהופקדו בידי הנאמן כאמור לעיל, ולהם יוסיפו הבנקים 12 מיליון ש"ח נוספים (חלקו של הבנק בסכום הנוסף הוא 4.5 מיליון ש"ח). ביום 15 במאי 2016 אישר בית המשפט את הסכם הפשרה ונתן לו תוקף של פסק דין.

ב. ביום 23 בנובמבר 2006 הוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים תביעה ובקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק, נגד בנק הפועלים בע"מ ונגד בנק דיסקונט לישראל בע"מ. המבקשים טוענים כי הבנקים גובים בגין אשראי למגזר משקי הבית ריבית בשיעור גבוה בהרבה מזה הנגבה מן המגזר המסחרי והמגזר העסקי. הנזק הנטען הינו 5.6 מיליארד ש"ח על פי שיטה אחת ו-5.2 מיליארד ש"ח לפי שיטה שניה. סכום הנזק הנטען המיוחס ללקוחות הבנק הינו לפחות 1.6 מיליארד ש"ח. ביום 21 בינואר 2014, החליט בית המשפט להעביר את הדיון בתיק לבית המשפט בתל-אביב-יפו שדן בהליך המתואר בסעיף א. לעיל. ראה בסעיף א. לעיל, עדכון לגבי ההליכים גם בתיק זה.

## ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. ביום 1 באפריל 2007 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק, נגד שלושה בנקים נוספים וכן נגד משיבים נוספים, שהם לפי הנתען, חברי הבורסה לניירות ערך. לטענת המבקשים, המשיבים גבו ממנהלי קרנות נאמנות בשליטתם עמלות עבור קניה ומכירה של ניירות ערך (עמלות ברוקראז') ועבור ביצוע פעולות במט"ח, שהיו גבוהות יותר מן העמלות שגבו מגופים אחרים, וזאת, לטענת המבקשים, תוך הפרת הוראות חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, כנוסחו הקודם, והפרת חובות נוספות. המבקשים טענו כי גבית העמלות העודפות (לפי הנתען) נמשכה שלא כדין גם לאחר מכירת השליטה בקרנות הנאמנות על ידי הבנקים למשיבים האחרים. לטענת המבקשים, סכום הנזק הכולל שנגרם לכל חברי הקבוצה על ידי כל המשיבים מסתכם בסך של 386 מיליון ש"ח, מתוכו מיוחס לבנק נזק של כ-130 מיליון ש"ח. ביום 10 במאי 2016 ניתן פסק דינו של בית המשפט הדוחה את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

ד. ביום 11 באוקטובר 2012, הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית נגד בנק לאומי, הבנק הבינלאומי, בנק מזרחי ובנק דיסקונט. לטענת התובעים, תשלומים ששולמו על ידי לקוחות הבנק שנגדם מתנהלים הליכי גבייה, ישירות לתיקי ההוצל"פ, התעדכנו בחשבון הבנק שלהם במועד מאוחר למועד התשלום. כתוצאה מעדכון מאוחר של התשלומים בחשבון הבנק, נגרמו לתובעים חיובי יתר של ריבית. לטענת התובעים, סכום התביעה הייצוגית אינו ניתן להערכה בשלב זה. בדיון שנערך לאחר הגשת העמדה של היועמ"ש הוצע לשקול מינוי רו"ח אשר יבדוק אם נגרם בכלל נזק ללקוחות. הוגשה בקשה מטעם הבנקים להתיר הגשת הודעת צד ג' נגד רשות האכיפה והגבייה. הצדדים הגישו הודעה על הסכמתם להסדר על בסיס הצעת בית המשפט. היועמ"ש הגיש עמדתו והערותיו להסדר.

ה. ביום 27 בנובמבר 2013, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק בטענה שהבנק מחשב באופן שגוי את השווי התיאורטי של כתבי אופציות הנסחרים בבורסה בתל אביב. לטענת המבקשים הבנק משתמש במודל המתמטי של בלק אנד שולס, שהוא המודל הרלבנטי לקביעת שווי כתב האופציה, אך מציב בו רכיב שגוי לגבי מועד הפקיעה של האופציה - הוספת יום ערך מיותר לרכיב זה. לטענת המבקשים, אינם יכולים להעריך נזק מדויק אך מעריכים כי מדובר בעשרות מיליוני ש"ח.

ביום 22 ביוני 2016 ניתנה החלטת בית המשפט המקבלת את בקשת המבקש להסתלק מן הבקשה לאישור התובענה כייצוגית ולדחות את תביעתו האישית. בכך הסתיימה התובענה.

ו. ביום 17 במרס 2014, הגיש מנהל מיוחד של חברה בפירוק ("החברה" ו-"המנהל המיוחד") לבית המשפט המחוזי מחוז מרכז, בקשה למתן הוראות נגד הבנק, במסגרתה ביקש שבית המשפט יצהיר כי הבנק יישא בתשלום לחברה (קופת הפרוק) בסך מצטבר של 1,200 מיליון ש"ח, מתוכו סך של 635 מיליון ש"ח לכיסוי כל חובות החברה לנושיה וסך של 565 מיליון ש"ח בגין החזר מלוא שווי נכסי החברה בסכום קרן, שעמד, לטענת המנהל המיוחד, נכון ליום 25 במרס 2001, על סך של 165 מיליון ש"ח, בצירוף ריבית מאותו מועד בשיעור שהחברה התחייבה לשלם לבנק. לטענת המנהל המיוחד, על הבנק לשאת באחריות אישית לחבויות החברה, מאחר ועל פי הנתען, יש לראות בבנק "נושא משרה" בחברה מחמת שליטתו כביכול בחברה; מחמת שיש לראות את הבנק כ"דירקטור דה-פקטו" או כ"דירקטור צללים" בחברה; מחמת אחריותו כמבצע בצוותא ו/או

## ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

מעולל במשותף למעשי התרמית, כביכול, המתוארים בבקשה; ומחמת הדוקטרינה של **Lenders' Liability**.

יצוין כי במסגרת הבקשה שמר המנהל המיוחד על זכות להגיש הליכים נוספים נגד הבנק ו/או נושאי משרה נוספים בחברה ו/או יחידים מטעם הבנק ועורכי דין שיעצו לבנק. הבנק הגיש תגובתו לבקשה.

ביום 20 באפריל 2015 קבע בית המשפט העליון, כי ככל שיוחלט לנקוט הליכים נוספים, ימונה לחברה בעל תפקיד חדש שאינו קשור למנהל המיוחד הקודם או למשרדו, והוא יטפל בכל ענין עתידי ככל שיהא. עורך הדין ממשרדו של המנהל המיוחד שהגיש את הבקשה יוכל להמשיך ולטפל רק בהליכים התלויים ועומדים. ביום 17 בספטמבר 2015 הגיש הכנ"ר בקשה למינוי עו"ד אחר כבעל תפקיד בתיק אשר יוסמך לבצע חקירות נוספות בהליך זה. הבנק הגיש את תגובתו לבקשה. ביום 20 למרס 2016 החליט בית המשפט למחוק את בקשת הכנ"ר.

ז. ביום 6 בינואר 2015, הוגשה לבית המשפט המחוזי - מרכז, בקשה לאישור תביעה ייצוגית בסכום נטען של כ-400 מיליון ש"ח, על סמך אומדנים והערכות של מומחה המבקשת. לטענת המבקשת, הבנק מפר את הוראות צו הריבית (קביעת שיעור הריבית המקסימלי), תש"ל-1970, לפיו אין לגבות ריבית פיגורים על הלוואות צמודות, בשיעור העולה על 17% לשנה, בכך שגובה ריבית פיגורים שנתית אפקטיבית על הלוואות צמודות בשיעור של 18.3891% לשנה, שלטענת המבקשת, עולה על המותר. ביום 15 ביוני 2015 הגישה המבקשת בקשה מתוקנת לפיה, לאור קיום הלכה של בית המשפט העליון, התומכת בעמדת הבנק, היא מצמצמת את הסעד המבוקש לשינוי עתידי באופן גבית הריבית. ביום 16 בספטמבר 2015 הגיש הבנק בקשה למחיקה על הסף של בקשת האישור, וזאת, בין היתר, מן הנימוק שבמצב בו הבנק פועל כדין ועל פי הלכת בית המשפט העליון אין עילה לתביעה נגדו ולא ניתן לאשר תובענה ייצוגית. ביום 20 בדצמבר 2015 החליט בית המשפט המחוזי מרכז לסלק על הסף את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית וביום 14 בינואר 2016 הוגש ערעור על החלטה זו.

ח. ביום 11 בפברואר 2015, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק בסכום נטען של כ-2.3 מיליארד ש"ח. לטענת המבקש, הבנק מנהל לכאורה "רשימה שחורה" של לקוחות לפיה הוא נוהג, לסמן לקוחות בכוכבית במערכות הבנק, לזמן בלתי מוגבל, באופן הפוגע או מקשה עליהם, לטענתו, לקבל אשראי או לבצע פעילות עסקית אחרת מול הבנק. לטענת המבקש, ניהול "רשימה" כזו ללא קריטריונים גלויים מהווה הפרה של החוק ושל נורמות משפטיות והתנהגותיות. הוגשה תגובת הבנק לבקשה במסגרתה הוסבר, בין היתר, כי הבנק פועל בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין, בנושא ניהול סיכונים אשראי. ביום 10 באוקטובר 2016 הגיש המבקש בקשה מתוקנת אשר במסגרתה הופחת סכום התביעה ל-1.5 מיליארד ש"ח.

ט. ביום 29 באפריל 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק. עניינה של הבקשה בטענת המבקש לפיה כספים של ניצולי שואה, אשר הופקדו לפני מלחמת העולם השנייה בבנק אפ"ק ולא נמשכו על ידי הלקוחות במהלך המלחמה, מושבים



## ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

לניצולים או ליורשיהם כשהם אינם משוערכים כביכול לערכים ריאליים. המבקש טוען לנזק אישי של 251,266 ש"ח וסכום התביעה הקבוצתית הנתען על ידי המבקש הינו 150 מיליון ש"ח. ביום 5 באוגוסט 2015 הגיש הבנק בקשה לסילוק על הסף של הבקשה לאישור ושל תביעתו האישית של המבקש. הבקשה לסילוק על הסף נדחתה והתיק ממשיך להתנהל.

י. ביום 22 ביולי 2015 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית, שהוגשה נגד הבנק לבית המשפט המחוזי מרכז. עניינה של הבקשה בטענת המבקשת, לפיה תשלומים המשולמים ישירות לבנק על חשבון חוב אשר בגינו מתנהל הליך גבייה בהוצאה לפועל, מדווחים על ידי הבנק להוצאה לפועל באיחור, וכתוצאה מכך נוצר, כביכול, פער בין החוב האמיתי ובין החוב הרשום בתיק ההוצאה לפועל. בנוסף, המבקשת טוענת, כי כאשר הבנק מדווח על תשלום באיחור, החייב מקבל זיכוי בגין הריבית שחוייבה בתקופה שבין התשלום לבין הדווח. לטענת המבקשת, עד סוף שנת 2010, הזיכוי שהתקבל היה בשיעור ריבית נמוך יותר מן הריבית הבנקאית שהצטברה על החוב. רק משנת 2010 בוצע שינוי במערכות ההוצאה לפועל אשר אפשר זיכוי בריבית המתאימה. המבקשת טוענת לנזק אישי של 33.46 ש"ח, ומעריכה את סכום התביעה הקבוצתית במיליוני ש"ח, בלי לציין סכום או תחשיב מפורט.

יא. ביום 11 בפברואר 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד ארבעה בנקים נוספים. עניינה של התובענה בטענת המבקשת, כי הבנקים נותנים הטבות שונות בחשבונות של סטודנטים, אולם מגבילים את גילם של הסטודנטים הזכאים להטבות, וזאת, לטענת המבקשת, בניגוד לדין. המבקשת טוענת לנזק אישי של 11 אלף ש"ח, וסכום התביעה לכל הקבוצה אותה המבקשת מעוניינת לייצג בגדר התובענה הייצוגית נגד חמשת הבנקים גם יחד, מוערך על ידה ב-219 מיליון ש"ח.

2. כמו כן תלויות ועומדות נגד הבנק תובענות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, שהסכום הנתען בהן מהותי, אשר לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תובענות אלו, בשלב זה לא ניתן להעריך את סיכוייהן ומטעם זה לא בוצעה בגינן הפרשה.

א. לבית המשפט בארצות הברית ( UNITED STATES DISTRICT COURT FOR THE DISTRICT OF COLUMBIA ) הוגשה ביום 7 במארס 2016, תביעה, על ידי מספר רב של תובעים, כנגד עשרות נתבעים, וביניהם: הבנק, בנק לאומי USA, בנק הפועלים, אנשים פרטיים וכן גופים שונים. ענינה של התביעה, בעיקר בטענה כי האנשים והגופים הנ"ל תומכים בהתנחלויות, באופן שפוגע בתושבים פלסטינאים, ברושם ובזכויותיהם. כנגד הבנקים נטען, בין היתר, כי ההעברות של כספים על ידי הגורמים התורמים להתנחלויות נעשות באמצעות העברות בנקאיות, כאשר, לטענת התובעים, הבנקים ידעו מכח כללי "הכר את הלקוח" למה נועדו כספי ההעברות, וביצעו את ההעברות לשם קידום עסקיהם ורווחיהם. סכום התביעה הנתען נגד כל הנתבעים יחדיו היה במקור 34.5 מיליארד דולר. לא הובהר הבסיס המשפטי או הכלכלי לסכום זה ולא ניתן הסבר לקשר בין התובעים לבין הסכומים הדמיוניים שנגקבו בתביעה או פירוט של הנזקים הנתענים כלפי הבנק ובנק לאומי USA. ביום 1 באוגוסט 2016 הוגש כתב תביעה מתוקן, לפיו נראה כי סכום התביעה הכולל כנגד כל

## ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

הנתבעים יחדיו הופחת לסך של 1 מיליארד דולר ארה"ב (או למספר מיליארדים בודדים), הגם שכתב התביעה המתוקן אינו ברור דיו בנקודה זו. הבסיס המשפטי והעובדתי לטענות נגד הבנק ונגד בנק לאומי USA, והקשר בין נזקים כלשהם, ככל שנגרמו, לבין בנקים אלו, לא הובהרו גם בכתב התביעה המתוקן. בית המשפט החליט לעכב את ההליך ולדחות את המועדים שנקבעו להמשך ההליכים.

ב. ביום 22 במאי 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק, נגד בנק הפועלים בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ ובנק מזרחי טפחות בע"מ. ענינה של התובענה בטענה כי כאשר הבנקים המשיכים גובים במזומן עמלות פעולה על ידי פקיד, הם גובים את העמלה הנקובה בתעריפון ללא הטבות שלטענת המבקשים אמורות לחול על קבוצות אוכלוסיה מסוימות, וכן אינם לוקחים עמלות אלו בחשבון בעת חישוב עמלת המינימום הנגבית בחשבון הלקוחות. לטענת המבקשים, התנהגות נטענת זו מהווה, בין היתר, הפרה של הדין ושל חוזה בין הצדדים.

הנזק האישי הנטען על ידי המבקשים כלפי הבנק הוא 7.70 ש"ח. לדברי המבקשים, הם אינם יכולים להעריך את הסכום המדויק שנגבה לטענתם שלא כדין על ידי הנתבעים השונים מכל חברי הקבוצה.

ג. ביום 17 באוגוסט 2016 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק, ונגד 9 בנקים נוספים. ענינה של התובענה בטענת המבקשים, כי הבנקים גובים ממי שאינו מסווג כיחיד או עסק קטן עמלות שאינן מנויות בתעריפון הסטטוטורי המחייב, בהתאם לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981) או שאינן בסכום המופיע בו, וזאת, כביכול, בניגוד לדין. המבקשים טוענים כי סכום הנזק לכל חברי הקבוצה אותה הם מתיימרים ליצג, מכל הבנקים המשיכים יחדיו, הינו כמיליארד ש"ח (קרן) לכל הפחות, בתוספת נזק שאינו ממזני המוערך על ידי המבקשים בסכום של 20 ש"ח ללקוח. לטענת המבקשים, נתונים מלאים מצויים בידי המשיבים והם מבקשים לבררם בהמשך.

ד. ביום 29 בספטמבר 2016 הוגשה בקשה לאישור תביעה ייצוגית נגד הבנק בגין נזק לכאורה שנגרם ללקוחות הבנק בעקבות סגירת עשרות סניפים/עמדות טלר. לטענת התובע, הבנק סגר בשנים האחרונות סניפים ועמדות טלרים, ובכך פגע ביכולת הלקוחות לקבל שירות מהבנק. כמו כן, לטענתו הפתרון של שירות דיגיטלי אינו מתאים לחלק מהאוכלוסיה. לטענת המבקש, במערכת היחסים המיוחדת שבין בנק ולקוח, התנהלות זו של הבנק הנה הפרה, כביכול, של חובת תום לב, הטעיה, התעשרות שלא כדין והתרשלות כלפי הלקוחות המועברים. הנזק האישי הנטען הינו 1,000 ש"ח, והנזק הקבוצתי מועמד על 500 מיליון ש"ח.

3. להלן פירוט של תובענות ובקשות לאישור תביעות ייצוגיות בסכומים מהותיים שהוגשו נגד חברות בנות של הבנק. לדעת הנהלת הבנק, ובהסתמך על דעת הנהלת החברה הבת הרלבנטית, המתבססת על חוות דעת היועצים המשפטיים שלה באשר לסיכויי הליכים אלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מתביעות כאמור:

## ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ביום 23 ביוני 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד סטנדרד & פורס מעלות בע"מ, קשת אגרות חוב בע"מ ("קשת"), חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ ("החברה לנאמנות") ו-6 נתבעים נוספים. תביעה זו נמחקה ואוחדה עם תביעה דומה אחרת שהוגשה מחדש כתביעה מאוחדת. סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל המשיבים עמד על כ-286 מיליון ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. הבקשה לאישור מתייחסת לאג"ח שהנפיקה קשת, שגובו ב-Notes, שהנפיק Lehman Brothers Bankhaus A.G. לפי הנטען בבקשה, עם קריסת ליהמן ברדרס, צנח מחיר האג"ח והופסק המסחר בהן. כלפי החברה לנאמנות, ששימשה כנאמן למחזיקי האג"ח שהונפק על ידי קשת, נטען כי לא נקטה בפעולות שונות כדי למנוע או לצמצם, לשיטת המבקשים, את הנזק שנגרם לטענתם, למחזיקי האג"ח. ביום 16 במאי 2016 אישר בית המשפט הסדר פשרה בתובענה. לפי ההסדר, הסכום שישולם לחברי הקבוצה המיוצגת הוא כ-5.3 מיליון ש"ח. מתוך סכום זה, חלקה של החברה לנאמנות בתשלום הוא 195,000 ש"ח.

4. להלן פירוט של תובענות ובקשות לאישור תובענות ייצוגיות בסכום מהותי, שהוגשו נגד חברות בנות של הבנק, שלדעת הנהלת הבנק ובהסתמך על דעת הנהלת החברה הבת הרלבנטית, המתבססת על חוות דעת היועצים המשפטיים שלה, באשר לסיכויי הליכים אלו, בשלב זה, לא ניתן להעריך את סיכוייהן ומטעם זה לא בוצעה בנין הפרשה.

ביום 28 באפריל 2014, הוגשה בקשה לאישור תביעה ייצוגית בבית המשפט המחוזי מרכז נגד לאומי קארד בע"מ, ישראלכרט בע"מ וכרטיסי אשראי לישראל בע"מ, (להלן: "חברות האשראי") בסך של כ-1.7 מיליארד ש"ח. ענינה של התביעה נוגע לגביית עמלה צולבת בגין עסקאות שבוצעו באמצעות כרטיסי debit וכרטיסי prepaid הנתענים מראש. לטענת המבקש, העמלה הצולבת שנגבת בכרטיסים אלו (בניגוד לכרטיסי אשראי - credit), לא קיבלה אישור מבית הדין להגבלים עסקיים, ומהווה הסדר כובל. בנוסף, לטענת המבקש, גם ההסדר לפיו מועברים כספי העסקאות, שבוצעו בכרטיסים אלו, לבתי העסק, בעיכוב של כ-20 ימים מהווה הסדר כובל שלא אושר או תנאי מקפח בחוזה אחיד. בקשת הסתלקות מתוקנת שהוגשה בבקשת אישור זו אושרה על ידי בית המשפט בחודש יולי 2015. לבית המשפט, הוגשו מספר בקשות להחלפת המבקש ובא כוחו. ביום 9 במרס 2016 קבע בית המשפט מי יגיש בקשה מתוקנת לאישור, חלף הבקשה המקורית המתוארת לעיל. המבקש שנקבע על ידי בית המשפט הגיש בקשה מתוקנת לאישור התביעה כייצוגית (להלן: "הבקשה המתוקנת"). סכום הנזק הנטען על ידי המבקש בבקשה המתוקנת עבור הקבוצה אותה מתיימר המבקש לייצג, הינו כ-7.1 מיליארד ש"ח, וזאת כנגד כל חברות האשראי גם יחד. המבקש בבקשה המתוקנת טוען להסדר כובל שנכרת, כביכול, בין חברות האשראי, ולפי הנטען, לא אושר, בנוגע לכרטיסי חיוב מיידי (DEBIT) ולכרטיסי PREPAID (כרטיסים נטענים מראש). טענות המבקש בהקשר זה, מתייחסות הן לעמלה הצולבת והן למועד בו מזוכה בית העסק, בגין עסקאות בכרטיסים אלו.

5. לפירוט בדבר הליכים משפטיים בנושא הלקוחות האמריקאים - ראה סעיף ג.1.א. בביאור זה להלן.

## ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

### ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות שונות

#### 1. פרשת הלקוחות האמריקאיים:

לפירוט בדבר פרשת הלקוחות האמריקאיים, לרבות תנאי ההסדרים עם הרשויות האמריקאיות ופירוט ההליכים המשפטיים בנושא זה - [ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2015](#).  
בביאור זה יובאו עדכונים, ככל שאירעו בתקופת הדוח ולא פורסמו בדוחות הכספיים השנתיים.

במסגרת ה-DPA (ההסדר שנחתם עם משרד המשפטים האמריקאי) התחייבה קבוצת לאומי, בין היתר, לבצע פעולות מסוימות הקשורות למתן שירותים ללקוחות אמריקאיים, ולפתח וליישם תוכנית ציות להוראות ה-FATCA. גם במסגרת ההסכם עם ה-NYDFS (New York Department of Financial Services) מוטלות על הבנק התחייבויות מסוימות ובין היתר, מונה במסגרת זו מוניהטור לתקופה של שנה שיבחן בין היתר, את פעילות הקבוצה. המוניהטור החל את תפקידו ב-15 ביולי 2015. על מנת לאפשר למוניהטור להשלים את עבודתו, הוסכם במהלך תקופת הדוח עם ה-NYDFS, כי תקופת עבודתו של המוניהטור תימשך עד 31 בדצמבר 2016.

על מנת לעמוד בהוראות ההסדרים כאמור, מינה הבנק צוות היגוי מיוחד אשר מפקח על מילוי כל התחייבויות הבנק והשלוחות על פי ההסדרים ומגיש דיווחים שוטפים על כך לועדת דירקטוריון.

#### א. הליכים משפטיים:

בעקבות החקירות של הרשויות האמריקאיות הוגשו נגד הבנק ונגד נושאי משרה שכינהו ושמהנים בבנק ובחברות בקבוצה, מספר תובענות. להלן יובאו עדכונים שאירעו בתקופת הדוח.

לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תובענות אלו, (ככל שמדובר בתובענות נגד הבנק), נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מתובענות אלו.

1. ביום 1 בספטמבר 2013, הוגשה למחלקה הכלכלית של בית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאשר הגשת תביעה נגזרת נגד נושאי משרה בכירים לשעבר בבנק. לטענת המבקש, במסגרת חקירות של רשויות המס בארה"ב התברר כי נציגי הבנק ונציגי בנק לאומי ארה"ב סייעו ללקוחות שהם נישומי מס בארה"ב לבצע פעולות שמנעו מרשויות המס בארה"ב לגבות מסים מאזרחיהם. ביום 6 בינואר 2015, הגיש המבקש בקשה מתוקנת לאשר הגשת תביעה נגזרת נגד נושאי משרה בבנק ותאגידי נוספים בשליטת הבנק ("קבוצת לאומי") וכן נגד רואי החשבון של הבנק. על פי הנטען בבקשה המתוקנת, הנזק שנגרם לקבוצת לאומי בשל חקירת הרשויות בארה"ב וההסדרים שנחתמו עמן הוא כ-2.1 מיליארד ש"ח.

ביום 16 בנובמבר 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב (המחלקה הכלכלית), תובענה ובה בקשה למתן סעדים שונים בקשר עם ההסדרים של קבוצת הבנק מול הרשויות האמריקאיות. הבנק הגיש כתב הגנה שעיקרו כי מרבית הסעדים שהתבקשו כבר אינם

## ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

רלבנטיים לאור חתימת ההסדרים עם הרשויות האמריקאיות. הבנק הגיש גם בקשה לסילוק על הסף של התביעה. ביום 11 ביולי 2016 החליט בית המשפט למחוק את התובענה על הסף. בכך הגיע ההליך לידי סיום.

ביום 19 בינואר 2015, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו (המחלקה הכלכלית), בקשה לאישור תובענה ייצוגית, נגד הבנק, ונגד 19 משיבים נוספים, שהיו או הינם דירקטורים בבנק. לטענת התובעים, במסגרת הליכי חקירה מצד רשויות שונות בארה"ב הודה הבנק כי הוא וחברות נוספות בקבוצת לאומי פעלו על מנת לסייע ללקוחות (נישומי מס בארה"ב) לחמוק מדיווח ומתשלומי מס. נטען כי בעקבות הליכי החקירה ביצע הבנק מחיקות מהונו בהיקף של 1.438 מיליארד ש"ח, וכי חברי דירקטוריון הבנק שכיהנו בשנים 2010-2002 התרשלו באי הפעלת פיקוח ובקרה שאפשרה התנהלות בלתי חוקית זו של הבנק וכפועל יוצא את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה עם מחיקת הכספים מהון הבנק, וגדיעת התשואה הפוטנציאלית על השקעתם במניית הבנק. סכום התביעה הנטען עומד על סך של כ-475 מיליון ש"ח כאשר נטען על ידי המבקש כי הנזק המינימלי לקבוצת בעלי המניות שמכרו מניותיהם בין יום 21 במרס 2013 (שהוא, לטענת המבקשים, מועד ההכללה הראשוני של הפרשה בדוחות הכספיים בגין החקירה) ליום 15 בינואר 2015, נע בין הסכום הנ"ל ל-825 מיליון ש"ח.

בחודש פברואר 2015 מינה דירקטוריון הבנק ועדת תביעות בלתי תלויה לבחינה כוללת של דרך הפעולה המשפטית הרצויה לבנק לאור מכלול ההתרחשויות, לרבות התביעות המתוארות לעיל, בקשר לפרשת הלקוחות האמריקאים, וביום 11 במרס 2015 ניתנה החלטה על ידי כב' השופט חאלד כבוב מבית המשפט המחוזי בתל-אביב (המחלקה הכלכלית), המאשרת את מינוי הועדה ומעכבת את הדיונים בתובענות שהוגשו בקשר עם פרשת הלקוחות האמריקאים, על מנת שהועדה תוכל להגיש את המלצותיה.

ביום 12 באוקטובר 2015 הוגשה לבית המשפט הודעת הבנק בדבר דוח הועדה הבלתי תלויה ובדבר אימוץ מסקנות והמלצות הועדה על ידי הדירקטוריון, וביום 3 בפברואר 2016 הוגשה לבית המשפט הודעה בדבר החלטת ועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק מיום 2 בפברואר 2016, לאמץ חוות דעת של מומחה בלתי תלוי לחשבונאות שמונה על ידה, לפיה לא נפל פגם בעבודת רואי החשבון המבקרים בכל הקשור לפרשת הלקוחות האמריקאים.

ביום 1 במרס 2016 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה, לפיו, מבלי להודות בכל טענה מטענות המבקש בבקשת האישור, המשיבים נושאי המשרה והמנהלים ישלמו, באמצעות המבטחים בביטוח נושאי המשרה שרכש הבנק, סכום כולל של 92 מיליון דולר ארה"ב (להלן: "סכום הפשרה") בהתאם למבנה החוזי והרכב המבטחים על פי הפוליסה וללא אחריות הדדית בין המבטחים (הסכום כולל את החלק המבוטח על ידי ה-CAPTIVE של הבנק בסך כולל של 26.25 מיליון דולר ארה"ב). בהתאם להוראות הסכם הפשרה סכום התשלום מאת המבטחים הינו סופי וממזה את זכויות הבנק כלפי כל המבוטחים בפוליסה בקשר עם כל עניין הקשור בפרשת הלקוחות האמריקאים. עוד נקבע בהסכם הפשרה, כי הבנק מוותר באופן סופי על כל תביעה נגד נושאי משרה, עובדים ויועצים בקשר עם פרשת

## ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

הלקוחות האמריקאים. לאור זאת נקבע בהסכם הפשרה, כי סכום הפשרה הינו סופי וישולם לבנק בכל מקרה, אפילו אם יהיו הליכי ערעור על אישור ההסדר על ידי בית המשפט, והבנק התחייב להיכנס בנעלי המבטחים בכל מקרה של הליכים נוספים, אם יהיו, בין היתר בעקבות ערעור כאמור.

בנוסף, מבלי להודות בכל טענה, ולדידם, לפני משורת הדין, חלק מהמשיבים בתובענה, ה"ה גליה מאור, איתן רף וצבי איצקוביץ', ישלמו לבנק סך כולל של 5.1 מיליון ש"ח.

ביום 17 במרס 2016 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה בבקשה לאישור התובענה הייצוגית המפורטת לעיל, לפיה הבנק ישלם לחברי הקבוצה סכום של 10,080,000 ש"ח, כולל שכר טרחה וגמול לתובע הייצוגי, שכר טרחה לנאמן והוצאות חלוקה אחרות. התשלום לפי הסכם פשרה זה יעשה מתוך סכום הפשרה שישולם על ידי המבטחים כמפורט לעיל.

ביום 14 בספטמבר 2016 אישר בית המשפט המחוזי בתל אביב את הסדרי הפשרה ונתן להם תוקף פסק דין, בכפוף לעריכת מספר תיקונים בנושא גמול ושכ"ט. בהמשך להחלטת בית המשפט שילמו חברות הביטוח לבנק את הסכומים שנקבעו בהסדר, סכומים שכאמור הינם סופיים ואינם תלויים בהליכי הערעור. ביום 27 באוקטובר הוגש ערעור על פסק הדין על ידי בעל מניות שהגיש את התביעה המפורטת בסעיף 2 להלן.

2. ביום 3 במרס 2015, הוגשה לבית המשפט במדינת ניו-יורק, ארה"ב, על ידי בעל מניות בבנק, שהינו תושב ישראל (להלן: "המבקש"), בקשה לתביעה נגזרת בשם הבנק ובשם בנק לאומי USA נגד חברות בנות של הבנק ונגד 61 דירקטורים ונושאי משרה, שניהנו בעבר ושחלקם עדיין מכהנים, בבנק ובחברות הבנות של הבנק. עניינה של התובענה באחריות נטענת של המשיבים לסכומים שבהם נשא הבנק והחברות הבנות שלו כתוצאה מההסדרים שנחתמו עם הרשויות בארה"ב. ביום 12 באוקטובר 2015 הגיש הבנק לבית המשפט המחוזי בתל אביב, כאמור בסעיף 1. לעיל, את דוח ועדת התביעות הבלתי תלויה. בד בבד טען הבנק כי לדעת הבנק התובענה שהוגשה בניו יורק אמורה להיות מסולקת על הסף הואיל ואין תוחלת בניהול הליך בניו יורק שעה שמתנהלת תביעה דומה בארץ, מה גם שהמלצות הועדה תכליתן הגעה להסדר כולל. עוד הודיע הבנק לבית המשפט כי ככל שלא תושג הסכמה לגבי התביעה הנגזרת האמריקאית, הבנק יבקש צו חוסם שיחייב את מחיקת ההליך המתנהל בניו יורק ו/או ינקוט בכל צעד רלבנטי אחר. ביום 1 בפברואר 2016 הגיש הבנק (וחברות אחרות בקבוצה) בקשה לבית המשפט הדין בהליך המתואר בסעיף 1 לעיל, למתן צו חוסם אשר יורה למבקש ולכל מי מטעמו, להימנע מלהמשיך בניהול הבקשה נשוא סעיף זה, ו/או ניהול כל תביעה נגזרת אחרת באותן העילות והטענות מושא בקשת האישור המתוארת בסעיף 1. לעיל, בערכאות בישראל או מחוץ לישראל.

ביום 3 במרס 2016 החליט בית המשפט הדין בהליך המתואר בסעיף 1. לעיל, לתת צו חוסם, לפיו נאסר על המבקש בהליך המתואר בסעיף זה להמשיך ולנהל את הבקשה לאישור תביעה נגזרת שהגיש בשם קבוצת הבנק בארצות הברית, או להגיש בקשה לאישור תביעה נגזרת אחרת במקום אחר כנגד קבוצת הבנק, בנוגע לפרשת הלקוחות האמריקאים. ביום 30

## ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

במרס 2016 הגיש המבקש בקשת רשות ערעור (לחילופין הודעת ערעור) על החלטה זו לבית המשפט העליון.

ביום 11 במאי 2016 הגישו הבנק ובנק לאומי USA לבית המשפט בניו יורק, בקשה לסילוק ההליך נשוא סעיף זה, שהגיש המבקש בבית המשפט בניו יורק.

### ב. בדיקת הרשות האמריקאית לניירות ערך (ה-SEC)

נגד קבוצת בנק לאומי ("הקבוצה") היתה תלויה ועומדת חקירה של הרשות לניירות ערך האמריקאית (United States Securities and Exchange Commission - SEC) בקשר עם פעילות הקבוצה בניירות ערך ובייעוץ השקעות לתושבי ארה"ב.

בהתאם להנחיית בנק ישראל ביצע הבנק בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2015 הפרשה בסך של 5 מיליון דולר ארה"ב. ביום 18 באוקטובר 2016 הודיע ה-SEC לבנק כי הוא מאשר הסדר לסיום החקירה האמורה. במסגרת ההסדר ישלם הבנק ל-SEC סך כולל של כ-1.6 מיליון דולר.

## 2. הליכים אחרים

א. ביום 16 בפברואר 2014, הוגשה למחלקה הכלכלית של בית המשפט המחוזי בתל אביב, בקשה נגד הבנק לגילוי ועיון במסמכים. לטענת המבקש, מטרת הבקשה היתה לשם בחינת האפשרות של הגשת תביעה נגזרת בשם הבנק נגד נושאי משרה בבנק בקשר עם אשראי שהבנק העמיד, לדברי המבקש, לגנדן הולדינגז בע"מ ("גנדן") לשם מימון רכישה של מניות אי.די. בי אחזקות בע"מ. ביום 8 באפריל 2016 אישר בית המשפט הסכם גישור בין הצדדים, לפיו, הבנק הצהיר על כך שקיבל על עצמו הליכים מסוימים בנהלים המתייחסים להעמדת אשראי ללווים לצורך מימון רכישת אמצעי שליטה בסכומים מהותיים. עם אישור הסדר הגישור בא ההליך לידי סיום.

ב. ביום 29 ביוני 2014, הוגשה עתירה לבית המשפט העליון, בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, נגד המפקח על הבנקים ונגידת בנק ישראל, וכן נגד ארבע חברות שנמנו על קבוצת אי. די. בי. (טומהוק, גנדן הולדינגס, אי. די. בי. אחזקות, אי. די. בי. פיתוח) וכן הבנקים לאומי, הפועלים, מזרחי ודיסקונט צורפו אף הם כמשיבים. לטענת העותרים, הם פנו מספר פעמים למפקח על מנת שיבדוק את התנהלות המערכת הבנקאית מול קבוצת אי. די. בי, אך לטענתם לא נענו, ועל כן הם עותרים למתן צווים על תנאי שיורו למפקח לנמק מדוע לא ישיב לגופו של ענין לפניית העותרים בענין הפעלת סמכויותיו בכל הנוגע להסדרי החוב עם הקבוצות העסקיות הגדולות במשק, ובפרט עם קבוצת אי. די. בי, ומדוע לא יבצע חקירה מקיפה בענין התנהלות המערכת הבנקאית במתן אשראי לקבוצת אי. די. בי, לרבות מתן הבטחות, הערבויות, מיחזור ההלוואות, החלטות ועדות האשראי וכן הסדרי החוב של המערכת הבנקאית עם הקבוצה. עוד טענו העותרים כי על המפקח להסיק מסקנות מערכתיות ואישיות מן החקירה האמורה, לפרסמן לציבור ולפעול על פי סמכותו לתיקון הליקויים, לרבות לחייב את הבנקים לגבות את חובות קבוצת אי. די. בי. במלואם ולהעביר את האחראים לליקויים מתפקידם. בית המשפט העליון החליט לקבל את בקשת העותרים לדחית הדיון בתיק זה עד להחלטה בעתירה מנהלית לפי חוק

## ביאור 10 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

חופש המידע שהוגשה כנגד בנק ישראל והממונה על חופש המידע בבנק ישראל (להלן: "עתירת חופש המידע"). בהחלטה נקבע כי לכשינתן פסק הדין בעתירת חופש המידע, העותרת בבג"ץ זה תודיע לבית המשפט אם יש צורך בדיון או לא. ביום 2 ביוני 2016 ניתן פסק דין הדוחה את עתירת חופש המידע ועליו הוגש ערעור. ביום 28 ביוני 2016 החליט בית המשפט העליון כי הדיון בבג"ץ זה ידחה עד למתן פסק דין בערעור שהוגש על ההחלטה בעתירת חופש המידע.

ג. ביום 19 ביולי 2015, הוגשה למחלקה הכלכלית של בית המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה נגד הבנק לגילוי ועיון במסמכים, שהוגשה, לטענת המבקש, לפי סעיף 198א לחוק החברות תשנ"ט-1999. המבקש עותר לגילוי מסמכים שונים בקשר עם טיפול הבנק בחוב של דלק נדל"ן בע"מ לבנק. בקשה זו נועדה, לטענת המבקש, לשם בחינת הצורך בהגשת בקשה לאישור הגשת תביעה נגזרת בשם הבנק נגד נושאי משרה בו. הרקע לבקשה הינה טענת המבקש, כי במהלך השנים 2012-2013 ביצע הבנק מחיקה בסך של כ-120 מיליון ש"ח מחובות דלק נדל"ן בע"מ, וזאת, לטענת המבקש, ללא הצדקה ולמרות ששווי הבטוחות איפשר, כביכול, גבייה של מלוא החוב. הבנק הגיש את תגובתו לבקשה. ביום 24 במרס 2016 החליט בית המשפט למחוק את הבקשה לאחר שקבע, בין היתר, כי לא קיימת תשתית ראייתית לטענה, לפיה נושאי משרה הפרו את חובותיהם כלפי הבנק. ביום 6 לספטמבר 2016 קיבל בית המשפט העליון באופן חלקי את בקשת רשות הערעור שהגיש המבקש, והורה לבנק לגלות "כל מסמך (מבין סוגי המסמכים שנמנו בבקשה) בו קיימת התייחסות להערכת שווייה של הבטוחה בתקופה הרלוונטית". לגבי יתר המסמכים נותרה ההחלטה של בית המשפט המחוזי על כנה והם לא טעונים גילוי. התיק הוחזר לבית המשפט המחוזי להמשך דיון.

ד. בחודש מרס 2012 הוגש כתב אישום נגד בנק לאומי רומניה (להלן: "לאומי רומניה") ונגד 4 מנהלים בלאומי רומניה, בעניין פעולת חיוב בחשבון לקוח, אשר לטענת התביעה הכללית ברומניה נעשתה שלא כדין. ביום 7 לאוקטובר 2015 ניתן פסק דין לפיו דחה בית המשפט חלק מטענות התביעה אך הרשיע את לאומי רומניה, וכן את ארבעת הנאשמים היחידים, בעבירה של שימוש לרעה בתפקיד, בגין ביצוע פעולת החיוב הנ"ל. בהחלטה נקבע לגבי ארבעת הנאשמים היחידים עונש מאסר על תנאי ומגבלות על מילוי תפקידים מסוימים (גם הן על תנאי). לגבי לאומי רומניה קבע בית המשפט קנס בסך של 20 אלף רון וכן חובה להציג את פסק הדין במשרדו של לאומי רומניה למשך תקופה של חודשיים. כמו כן נקבע כי על לאומי רומניה וארבעת הנאשמים היחידים לפצות את הלקוח בסכום השווה ל-10 אלפים אירו וכן לשלם את הוצאות ההליך למדינה. לאחר שהצדדים להליך הגישו ערעורים על פסק הדין, ניתנה ביום 2 לנובמבר 2016 החלטה סופית של בית המשפט ברומניה, אשר זיכתה את כל הנאשמים מהאישומים הפליליים.



## ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)					
חוזי ריבית					
שקל- מדד	אחר	חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל
במיליוני ש"ח					
<b>(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים</b>					
(א) נגזרים מגדרים <sup>(א)</sup>					
<b>Swaps</b>					
-	3,523	-	-	-	3,523
סך הכל					
-	3,523	-	-	-	3,523
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
-	3,523	-	-	-	3,523
(ב) נגזרים ALM <sup>(א)(ב)</sup>					
<b>חוזי Futures</b>					
-	78,442	55	57,288	202	135,987
<b>חוזי Forward</b>					
12,589	5,850	196,796	439	15	215,689
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
<b>אופציות שנכתבו</b>					
-	879	16,396	21,977	118	39,370
<b>אופציות שנקנו</b>					
-	879	16,418	21,977	118	39,392
חוזי אופציה אחרים					
<b>אופציות שנכתבו</b>					
-	9,932	12,228	2,545	238	24,943
<b>אופציות שנקנו</b>					
-	6,369	13,227	2,489	238	22,323
<b>Swaps</b>					
576	263,082	27,911	28,343	148	320,060
סך הכל					
13,165	365,433	283,031	135,058	1,077	797,764
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
-	141,943	-	-	-	141,943
(ג) נגזרים אחרים <sup>(א)</sup>					
-	-	-	-	-	-
(ד) נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot					
<b>נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב</b>					
-	-	-	-	20	20
<b>חוזי החלפת מטבע חוץ Spot</b>					
-	-	9,792	-	-	9,792
סך הכל					
-	-	9,792	-	20	9,812
סך הכל כללי					
13,165	368,956	292,823	135,058	1,097	811,099

(א) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(ב) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

## ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)					
חוזי ריבית					
שקל- מדד	אחר	חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל
במיליוני ש"ח					
<b>(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים</b>					
(א) נגזרים מגדרים <sup>(א)</sup>					
-	3	-	-	-	3
שווי הוגן ברוטו חיובי					
-	184	-	-	-	184
שווי הוגן ברוטו שלילי					
(ב) נגזרים ALM <sup>(א)(ב)</sup>					
365	6,905	2,944	1,389	26	11,629
שווי הוגן ברוטו חיובי					
425	6,668	3,988	1,379	26	12,486
שווי הוגן ברוטו שלילי					
(ג) נגזרים אחרים <sup>(א)</sup>					
-	-	-	-	-	-
(ד) נגזרי אשראי					
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב					
-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו חיובי					
-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי					
(ה) סך הכל					
365	6,908	2,944	1,389	26	11,632
שווי הוגן ברוטו חיובי <sup>(א)</sup>					
-	-	-	-	-	-
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן					
365	6,908	2,944	1,389	26	11,632
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
46	269	104	-	-	419
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים					
425	6,852	3,988	1,379	26	12,670
שווי הוגן ברוטו שלילי <sup>(א)</sup>					
-	-	-	-	-	-
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן					
425	6,852	3,988	1,379	26	12,670
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
6	221	334	-	5	566
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים					

(א) למעט נגזרי אשראי.

(ב) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(ג) מזה: שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 2 מיליון ש"ח.

שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 36 מיליון ש"ח.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)					
חוזי ריבית					
שקל- מדד	אחר	חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל
במיליוני ש"ח					
<b>(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים</b>					
(א) נגזרים מגדרים <sup>(א)</sup>					
<b>Swaps</b>					
-	2,614	-	-	-	2,614
סך הכל					
-	2,614	-	-	-	2,614
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
-	2,614	-	-	-	2,614
(ב) נגזרים ALM <sup>(א)(ב)</sup>					
<b>חוזי Futures</b>					
-	15,831	2	63,539	361	79,733
<b>חוזי Forward</b>					
13,364	14,600	208,967	423	27	237,381
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
<b>אופציות שנכתבו</b>					
-	789	16,907	13,847	10	31,553
<b>אופציות שנקנו</b>					
-	789	16,899	13,847	10	31,545
חוזי אופציה אחרים					
<b>אופציות שנכתבו</b>					
-	10,328	20,566	2,011	100	33,005
<b>אופציות שנקנו</b>					
-	7,837	20,897	2,571	100	31,405
<b>Swaps</b>					
691	286,952	29,641	24,851	349	342,484
סך הכל					
14,055	337,126	313,879	121,089	957	787,106
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
-	144,281	-	-	-	144,281
(ג) נגזרים אחרים <sup>(א)</sup>					
-					
(ד) נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot					
<b>נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב</b>					
-	-	-	-	50	50
<b>חוזי החלפת מטבע חוץ Spot</b>					
-	-	17,507	-	-	17,507
סך הכל					
-	-	17,507	-	50	17,557
סך הכל כללי					
14,055	339,740	331,386	121,089	1,007	807,277

(א) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(ב) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

## ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)					
חוזי ריבית					
שקל- מדד	אחר	חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל
במיליוני ש"ח					
<b>(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים</b>					
(א) נגזרים מגדרים <sup>(א)</sup>					
-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו חיובי					
-	177	-	-	-	177
שווי הוגן ברוטו שלילי					
(ב) נגזרים ALM <sup>(א)(ב)</sup>					
306	8,403	4,454	2,118	35	15,316
שווי הוגן ברוטו חיובי					
317	8,028	4,197	2,029	43	14,614
שווי הוגן ברוטו שלילי					
(ג) נגזרים אחרים <sup>(א)</sup>					
-	-	-	-	-	-
(ד) נגזרי אשראי					
-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו חיובי					
-	-	-	-	1	1
שווי הוגן ברוטו שלילי					
(ה) סך הכל					
306	8,403	4,454	2,118	35	15,316
שווי הוגן ברוטו חיובי <sup>(א)</sup>					
-	-	-	-	-	-
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן					
306	8,403	4,454	2,118	35	15,316
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
20	27	481	141	1	670
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים					
317	8,205	4,197	2,029	44	14,792
שווי הוגן ברוטו שלילי <sup>(א)</sup>					
-	-	-	-	-	-
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן					
317	8,205	4,197	2,029	44	14,792
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
1	6	478	1	2	488
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים					

(א) למעט נגזרי אשראי.

(ב) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(ג) מזה: שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 2 מיליון ש"ח.

שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 26 מיליון ש"ח.

ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)					
חוזי ריבית					
שקל- מדד	אחר	חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל
במיליוני ש"ח					
<b>(1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים</b>					
(א) נגזרים מגדרים <sup>(א)</sup>					
<b>Swaps</b>					
-	2,443	-	-	-	2,443
סך הכל					
-	2,443	-	-	-	2,443
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
-	2,443	-	-	-	2,443
(ב) נגזרים ALM <sup>(א)(ב)</sup>					
<b>חוזי Futures</b>					
-	14,589	10	58,799	217	73,615
<b>חוזי Forward</b>					
12,525	14,300	179,448	366	11	206,650
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
<b>אופציות שנכתבו</b>					
-	262	14,797	11,129	100	26,288
<b>אופציות שנקנו</b>					
-	250	15,292	11,129	101	26,772
חוזי אופציה אחרים					
<b>אופציות שנכתבו</b>					
-	10,797	15,997	3,144	139	30,077
<b>אופציות שנקנו</b>					
-	8,037	16,567	3,245	139	27,988
<b>Swaps</b>					
587	268,113	28,668	27,384	299	325,051
סך הכל					
13,112	316,348	270,779	115,196	1,006	716,441
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
-	137,675	-	-	-	137,675
(ג) נגזרים אחרים <sup>(א)</sup>					
-	-	-	-	-	-
(ד) נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot					
<b>נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב</b>					
-	-	-	-	40	40
<b>חוזי החלפת מטבע חוץ Spot</b>					
-	-	9,086	-	-	9,086
סך הכל					
-	-	9,086	-	40	9,126
סך הכל כללי					
13,112	318,791	279,865	115,196	1,046	728,010

(א) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(ב) נגזרים מהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

## ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)					
חוזי ריבית					
שקל- מדד	אחר	חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל
במיליוני ש"ח					
<b>(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים</b>					
(א) נגזרים מגדרים <sup>(א)</sup>					
-	1	-	-	-	1
שווי הוגן ברוטו חיובי					
-	146	-	-	-	146
שווי הוגן ברוטו שלילי					
(ב) נגזרים ALM <sup>(א)(ב)</sup>					
344	6,375	3,245	1,245	46	11,255
שווי הוגן ברוטו חיובי					
392	5,949	3,340	1,258	45	10,984
שווי הוגן ברוטו שלילי					
-	-	-	-	-	-
(ג) נגזרים אחרים <sup>(א)</sup>					
ד) נגזרי אשראי					
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב					
-	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו חיובי					
-	-	-	-	1	1
שווי הוגן ברוטו שלילי					
ה) סך הכל					
344	6,376	3,245	1,245	46	11,256
שווי הוגן ברוטו חיובי <sup>(א)</sup>					
-	-	-	-	-	-
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן					
344	6,376	3,245	1,245	46	11,256
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
31	20	147	65	-	263
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים					
392	6,095	3,340	1,258	46	11,131
שווי הוגן ברוטו שלילי <sup>(א)</sup>					
-	-	-	-	-	-
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן					
392	6,095	3,340	1,258	46	11,131
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
-	6	482	37	-	525
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים					

(א) למעט נגזרי אשראי.

(ב) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(ג) מזה: שווי הוגן ברוטו חיובי של נכסים בגין מכשירים נגזרים משוכצים בסך 6 מיליון ש"ח.

שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משוכצים בסך 33 מיליון ש"ח.

## ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

### ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)						
סך הכל	אחרים	ממשלות		בנקים	בורסות	במיליוני ש"ח
		ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים			
11,632	2,211	19	2,119	7,173	110	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים <sup>(א)(ב)</sup> סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
8,030	617	19	1,614	5,780	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
1,074	13	-	260	801	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
2,528	1,581	-	245	592	110	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
9,977	4,945	69	1,210	3,753	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים <sup>(ד)</sup>
4,164	1,638	42	551	1,933	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
5,813	3,307	27	659	1,820	-	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
8,341	4,888	27	904	2,412	110	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
12,670	3,546	44	2,160	6,801	119	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים <sup>(א)(ב)</sup> סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
8,030	617	19	1,614	5,780	-	מכשירים פיננסיים
1,960	851	-	290	819	-	בטחון במזומן ששועבד
2,680	2,078	25	256	202	119	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)						
סך הכל	אחרים	ממשלות		בנקים	בורסות	במיליוני ש"ח
		ובנקים מרכזיים	דילרים/ ברוקרים			
15,316	4,719	4	2,436	7,890	267	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים <sup>(א)(ב)</sup> סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
5,367	718	4	1,176	3,469	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
738	20	-	270	448	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
9,211	3,981	-	990	3,973	267	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
10,632	5,338	92	1,306	3,896	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים <sup>(ד)</sup>
1,175	714	55	128	278	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
9,457	4,624	37	1,178	3,618	-	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
18,668	8,605	37	2,168	7,591	267	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
14,792	2,483	115	2,537	9,353	304	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים <sup>(א)(ב)</sup> סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:
5,367	718	4	1,176	3,469	-	מכשירים פיננסיים
1,350	1	72	289	988	-	בטחון במזומן ששועבד
8,075	1,764	39	1,072	4,896	304	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

ראה הערות בעמוד הבא.

## ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

### ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)						
סך הכל	אחרים	ממשלות		בורסות	בנקים	דילרים / ברוקרים
		ובנקים	מרכזיים			
במיליוני ש"ח						
11,256	2,548	6	1,880	6,653	169	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים <sup>(א)(ב)</sup>
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
4,863	821	6	1,085	2,951	-	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסים
1,079	96	-	252	731	-	הפחתת סיכון אשראי בגין בטחון במזומן שהתקבל
5,314	1,631	-	543	2,971	169	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
9,805	4,963	71	1,220	3,551	-	סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים <sup>(ד)</sup>
2,911	2,392	43	97	379	-	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
6,894	2,571	28	1,123	3,172	-	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
12,208	4,202	28	1,666	6,143	169	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
11,131	2,712	91	1,707	6,427	194	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים <sup>(א)(ג)</sup>
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
4,863	821	6	1,085	2,951	-	מכשירים פיננסים
439	1	29	68	341	-	בטחון במזומן ששועבד
5,829	1,890	56	554	3,135	194	סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

- (א) הבנק לא קיזז הסכמי התחשבות נטו.  
 (ב) מתוך זה יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 11,630 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2015 - 15,314 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2015 - 11,250 מיליון ש"ח).  
 (ג) מתוך זה יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 12,634 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2015 - 14,766 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2015 - 11,098 מיליון ש"ח).  
 (ד) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) לפני הפחתת סיכון אשראי, כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

הערה:

בתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016 ובתקופה המקבילה אשתקד ובדצמבר 2015 לא הוכרו הפסדי אשראי בגין מכשירים נגזרים.



ביאור 11 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. פירוט מועדי פירעון - סכומים נקובים: יתרות

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)				
סך הכל	מעל חמש שנים	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל	עד
			שלושה חודשים ועד שנה	שלושה חודשים
במיליוני ש"ח				
חוזי ריבית:				
13,165	2,839	5,893	3,225	1,208
שקל - מדד				
368,956	82,308	128,276	84,126	74,246
אחר				
292,823	7,239	27,254	76,628	181,702
חוזי מטבע חוץ				
135,058	4	1,155	23,142	110,757
חוזים בגין מניות				
1,097	-	23	126	948
חוזי סחורות ואחרים				
811,099	92,390	162,601	187,247	368,861
סך הכל				
807,277	98,179	192,365	171,753	344,980
סך הכל 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)				
728,010	94,628	166,537	168,935	297,910
סך הכל 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)				

## ביאור 12 א - מגזרי פעילות פיקוחיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פורסם חוזר בנושא דיווח על מגזרי פעילות וקובץ שאלות ותשובות ליישום. ביום 10 בספטמבר 2015 פורסם עדכון לקובץ השאלות ותשובות. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור בכל הנוגע לדרישת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים.

החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור בכל הנוגע לדרישת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים ובין השאר כולל שינוי הגדרות מסוימות והנחיות על פיהן יידרשו הבנקים לבצע סיווג לקוחות למגזרים פיקוחיים ולעדכן את דיווחיהם. התיקונים להוראות נועדו לחייב דיווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים המבוססת בעיקרה על סיווג הלקוחות על פי מחזור פעילותם. כאשר לתאגיד בנקאי אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות כלפי התאגיד הבנקאי (לרבות מסגרת אשראי וכו'), התאגיד הבנקאי רשאי לסווג אותו למגזר הפעילות הפיקוחי הרלבנטי לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10.

הכללים החדשים יחולו מהדוחות הכספיים לשנת 2015 ואילך באופן המפורט להלן:

1. בדוחות לשנת 2015 חלה דרישת גילוי בקשר לנתונים מאזניים ביחס למגזרי פעילות פיקוחיים כמוגדר בהוראות החדשות. בהתאם להוראות החדשות ניתן שלא לתת גילוי למספרי השוואה לנתונים המאזניים על מגזרי הפעילות הפיקוחיים אלא לכלול מספרי השוואה, בהתאם להוראות הדיווח לציבור שהיו בתוקף ערב כניסת החוזר. כמו כן, לא נדרש גילוי על מגזר ניהול פיננסי. דרישות גילוי אלה הן בנוסף לדרישות הגילוי על מגזרי הפעילות בהתאם להוראות הדיווח לציבור שהיו בתוקף ערב כניסת החוזר.
2. החל מהדוח הכספי לרביע הראשון של שנת 2016 נדרש גילוי מלא לפי הכללים החדשים, למעט הגילוי על מגזר ניהול פיננסי. מספרי השוואה יותאמו למפרע. ניתן להציג בדוחות לשנת 2016 מספרי השוואה של שנה אחת בלבד בהתייחס לביאור על מגזרי פעילות פיקוחיים. לצורך הצגת מספרי השוואה ניתן יהיה להסתמך על סיווג הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים נכון ליום 1 בינואר 2016.
3. החל מהדוחות לרביע הראשון לשנת 2017 נדרש ליישם את הנחיות החוזר במלואן.

### להלן תיאור מגזרי הפעילות העיקריים שנקבעו על פי הוראות בנק ישראל:

1. מגזר משקי בית - מתן שירותים בנקאיים לאנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
2. מגזר בנקאות פרטית - מתן שירותים בנקאיים לאנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון ש"ח.
3. מגזר עסקים קטנים וזעירים - מתן שירותים בנקאיים לעסקים שמחזור פעילותם (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי) קטן מ-50 מיליון ש"ח.
4. מגזר עסקים בינוניים - מתן שירותים בנקאיים לעסק שמחזור פעילותם גדול או שווה ל-50 מיליון ש"ח וקטן מ-250 מיליון ש"ח.

## ביאור 12 א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

5. מגזר עסקים גדולים - מתן שירותים בנקאיים לעסקים שמחזור פעילותם גדול או שווה ל-250 מיליון ש"ח.

6. מגזר ניהול פיננסי - כולל את הפעילויות הבאות:

א. פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של התאגיד הבנקאי, עסקות רכש חוזר ושאלה של ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך.

ב. פעילות ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי פעילות אחרים (כאשר ללווה אין חבות לבנק מלבד ניירות ערך), מכשירים נגזרים מגדרים ומכשירים נגזרים שהם חלק מניהול נכסים והתחייבויות, פיקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, גידור או הגנה על הפרשי שער של השקעות בשלוחות בחו"ל, פיקדונות בממשלות ושל ממשלות.

ג. פעילות השקעה ריאלית - השקעה במניות זמינות למכירה והשקעות בחברות כלולות של עסקים.

ד. אחר - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילויות פיתוח מוצרים פיננסיים.

7. מגזר אחר - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך כל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.

## ביאור 12א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

### מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016				
פעילות בישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
בלתי מבוקר במיליוני ש"ח				
1,018	3	569	215	319
125	49	20	20	59
הכנסות ריבית מחיצוניים				
הוצאות ריבית מחיצוניים				
הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו:				
893	(46)	549	195	260
(254)	66	(84)	(24)	(39)
מחיצוניים				
בינמגזרי				
639	20	465	171	221
451	44	207	81	134
סך הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו				
1,090	64	672	252	355
147	-	56	(29)	(83)
סך הכנסות הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי הוצאות (הכנסות) תפעוליות ואחרות:				
1,068	34	385	116	142
7	1	-	-	-
לחיצוניים				
בינמגזרי				
1,075	35	385	116	142
(132)	29	231	165	296
(47)	11	82	51	104
(85)	18	149	114	192
-	-	-	-	-
סך הוצאות (הכנסות) תפעוליות ואחרות רווח (הפסד) לפני מיסים הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח רווח (הפסד) לאחר מיסים חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי יתרה ממוצעת של נכסים <sup>(א)</sup> מזה: השקעות בחברות כלולות <sup>(א)</sup> יתרה ממוצעת של אשראי לציבור <sup>(א)</sup> יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח יתרת חובות פגומים יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום יתרה ממוצעת של התחייבויות <sup>(א)</sup> מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור <sup>(א)</sup> יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח יתרה ממוצעת של נכסי סיכון <sup>(א),(ב)</sup> יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח <sup>(ב)</sup> יתרה ממוצעת של נכסים בניהול <sup>(א),(ג)</sup> פיצול הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו: מרווח מפעילות מתן אשראי מרווח מפעילות קבלת פיקדונות אחר סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו				

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רביע או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

פעילות חו"ל								
סך הכל	סך הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך הכל פעילות ישראל	מגזר אחר	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
2,607	265	39	212	14	2,342	-	216	2
637	33	(2)	24	11	604	7	203	121
1,970	232	41	188	3	1,738	(7)	13	(119)
-	(14)	(29)	(8)	23	14	(6)	223	132
1,970	218	12	180	26	1,752	(13)	236	13
1,514	73	14	32	27	1,441	35	442	47
3,484	291	26	212	53	3,193	22	678	60
106	11	(19)	32	(2)	95	3	6	(5)
1,955	223	(29)	161	91	1,732	(134)	47	74
-	54	54	-	-	(54)	(101)	39	-
1,955	277	25	161	91	1,678	(235)	86	74
1,423	3	20	19	(36)	1,420	254	586	(9)
514	10	(4)	21	(7)	504	67	238	(2)
909	(7)	24	(2)	(29)	916	187	348	(7)
21	-	-	-	-	21	-	21	-
930	(7)	24	(2)	(29)	937	187	369	(7)
(11)	-	-	-	-	(11)	-	-	-
919	(7)	24	(2)	(29)	926	187	369	(7)
434,826	36,242	12,516	21,211	2,515	398,584	6,129	141,562	3,053
900	-	-	-	-	900	-	900	-
270,696	23,247	-	21,304	1,943	247,449	-	-	1,865
267,895	24,233	5	22,559	1,669	243,662	-	-	1,168
4,074	703	-	580	123	3,371	-	-	-
961	85	-	85	-	876	-	-	-
404,472	28,103	1,999	17,429	8,675	376,369	2,515	55,357	59,902
336,676	26,786	1,088	17,181	8,517	309,890	-	-	55,239
336,851	26,969	16	19,441	7,512	309,882	-	-	54,948
297,888	30,539	8,295	20,159	2,085	267,349	2,332	44,938	2,477
296,973	31,745	8,071	21,544	2,130	265,228	3,510	41,144	1,885
800,448	20,388	3,079	2,798	14,511	780,060	-	39,325	481,825
2,429	93	-	91	2	2,336	(22)	968	2
(488)	112	(5)	89	28	(600)	2	(740)	11
29	13	17	-	(4)	16	7	8	-
1,970	218	12	180	26	1,752	(13)	236	13

## ביאור 12א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

### מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015					
פעילות בישראל					
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח					
865	-	634	172	385	הכנסות ריבית מחיצוניים
108	40	13	12	36	הוצאות (הכנסות) ריבית מחיצוניים
הכנסות ריבית, נטו:					
757	(40)	621	160	349	מחיצוניים
(133)	55	(238)	(17)	(76)	בינמגזרי
624	15	383	143	273	סך הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו
422	42	208	36	147	סך הכנסות שאינן מריבית
1,046	57	591	179	420	סך הכנסות
110	-	136	(20)	(177)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
הוצאות (הכנסות) תפעוליות ואחרות:					
883	42	385	119	131	לחיצוניים
49	1	-	-	-	בינמגזרי
932	43	385	119	131	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
4	14	70	80	466	רווח (הפסד) לפני מיסים
(3)	6	27	30	176	הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח
7	8	43	50	290	רווח (הפסד) לאחר מיסים
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (והפסדים) של חברות כלולות					
2	-	-	-	-	
רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
9	8	43	50	290	
(8)	-	(1)	-	(1)	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1	8	42	50	289	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
112,547	542	54,982	25,239	47,323	יתרה ממוצעת של נכסים <sup>(א)</sup>
3	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות <sup>(א)</sup>
111,616	519	54,805	23,969	47,155	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור <sup>(א)</sup>
112,970	586	56,468	24,618	44,674	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
408	-	1,580	414	896	יתרת חובות פגומים
753	-	133	6	2	יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום
107,901	25,055	38,135	24,068	50,129	יתרה ממוצעת של התחייבויות <sup>(א)</sup>
103,402	24,953	35,966	22,850	42,855	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור <sup>(א)</sup>
106,978	25,566	36,930	23,938	42,929	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
108,380	432	50,150	26,767	39,896	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון <sup>(א)(ב)</sup>
115,264	869	47,491	27,728	44,808	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח <sup>(ב)</sup>
88,737	53,890	38,302	21,397	82,821	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול <sup>(א)(ג)</sup>
פיצול הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו:					
563	2	370	139	260	מרווח מפעילות מתן אשראי
60	13	13	4	13	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
1	-	-	-	-	אחר
624	15	383	143	273	סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו

(א) יתרות ממוצעות יחושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רביעי או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

פעילות חו"ל								
סך הכל	סך הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך הכל פעילות ישראל	מגזר אחר	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
2,463	256	27	207	22	2,207	-	149	2
588	33	(5)	28	10	555	-	229	117
1,875	223	32	179	12	1,652	-	(80)	(115)
-	(6)	7	(29)	16	6	(14)	304	125
1,875	217	39	150	28	1,658	(14)	224	10
1,344	74	13	30	31	1,270	35	338	42
3,219	291	52	180	59	2,928	21	562	52
73	38	15	22	1	35	(3)	(10)	(1)
2,121	240	11	121	108	1,881	156	96	69
-	-	-	-	-	-	(13)	(37)	-
2,121	240	11	121	108	1,881	143	59	69
1,025	13	26	37	(50)	1,012	(119)	513	(16)
327	13	(6)	20	(1)	314	(105)	189	(6)
698	-	32	17	(49)	698	(14)	324	(10)
15	-	-	-	-	15	-	13	-
713	-	32	17	(49)	713	(14)	337	(10)
(9)	1	-	-	1	(10)	-	-	-
704	1	32	17	(48)	703	(14)	337	(10)
401,848	33,387	9,959	19,533	3,895	368,461	7,403	118,824	1,601
897	2	2	-	-	895	-	892	-
261,589	22,164	34	19,671	2,459	239,425	-	-	1,361
263,822	23,386	93	21,189	2,104	240,436	-	-	1,120
4,308	1,010	-	973	37	3,298	-	-	-
1,024	130	-	112	18	894	-	-	-
374,203	26,878	1,018	14,892	10,968	347,325	790	45,896	55,351
309,561	25,372	137	14,523	10,712	284,189	-	-	54,163
317,991	26,177	235	15,685	10,257	291,814	-	-	55,473
308,243	28,948	6,091	19,984	2,873	279,295	4,340	47,366	1,964
308,547	30,826	7,120	20,832	2,874	277,721	5,157	34,776	1,628
815,629	22,890	2,313	3,029	17,548	792,739	-	44,703	462,889
2,347	126	37	93	(4)	2,221	(15)	901	1
(468)	93	7	64	22	(561)	1	(674)	9
(4)	(2)	(5)	(7)	10	(2)	-	(3)	-
1,875	217	39	150	28	1,658	(14)	224	10

## ביאור 12 א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

### מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016				
פעילות בישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
בלתי מבוקר במיליוני ש"ח				
2,635	8	1,622	583	894
292	93	46	53	152
הכנסות ריבית מחיצוניים				
הוצאות ריבית מחיצוניים				
הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו:				
2,343	(85)	1,576	530	742
(470)	147	(214)	(51)	(85)
מחיצוניים				
בינמגזרי				
1,873	62	1,362	479	657
1,299	130	624	267	419
סך הכנסות ריבית, נטו				
סך הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית				
3,172	192	1,986	746	1,076
353	1	194	(98)	(622)
סך הכנסות (הוצאות) הוצאות תפעוליות ואחרות:				
3,072	105	1,130	352	406
18	1	-	-	-
לחיצוניים				
בינמגזרי				
3,090	106	1,130	352	406
(271)	85	662	492	1,292
(106)	31	236	168	462
(165)	54	426	324	830
-	-	-	-	-
סך הוצאות תפעוליות ואחרות				
רווח (הפסד) לפני מיסים				
הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח				
רווח (הפסד) לאחר מיסים				
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות				
רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
(165)	54	426	324	830
(23)	-	(3)	(1)	(2)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
(188)	54	423	323	828
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי				
115,791	630	58,224	26,102	46,946
יתרה ממוצעת של נכסים <sup>(א)</sup>				
מזה: השקעות בחברות כלולות <sup>(א)</sup>				
114,863	604	57,937	25,372	46,074
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור <sup>(א)</sup>				
116,168	616	59,761	25,074	40,875
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח				
249	-	47	564	2,511
יתרת חובות פגומים				
737	-	131	6	2
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום				
118,021	29,239	39,686	28,193	45,971
יתרה ממוצעת של התחייבויות <sup>(א)</sup>				
113,916	29,129	38,151	27,451	45,637
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור <sup>(א)</sup>				
114,459	28,413	38,788	27,784	45,490
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח				
107,306	289	43,394	21,660	38,228
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון <sup>(א),(ב)</sup>				
112,834	745	42,222	25,041	37,847
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח <sup>(ב)</sup>				
79,388	51,643	35,500	20,342	72,156
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול <sup>(א),(ג)</sup>				
פיצול הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו:				
1,679	5	1,314	451	629
מרווח מפעילות מתן אשראי				
194	57	48	26	28
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות				
-	-	-	2	-
אחר				
1,873	62	1,362	479	657
סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו				

(א) יתרות ממוצעות חושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רביע או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.



פעילות חו"ל								
סך הכל	סך הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך הכל פעילות ישראל	מגזר אחר	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
7,236	792	98	644	50	6,444	-	697	5
1,577	95	(3)	69	29	1,482	-	542	304
5,659	697	101	575	21	4,962	-	155	(299)
-	(29)	(58)	(57)	86	29	(25)	393	334
5,659	668	43	518	107	4,991	(25)	548	35
4,084	223	45	83	95	3,861	(31)	994	159
9,743	891	88	601	202	8,852	(56)	1,542	194
(171)	(25)	(60)	35	-	(146)	4	24	(2)
6,300	652	73	355	224	5,648	256	129	198
-	54	54	-	-	(54)	(186)	113	-
6,300	706	127	355	224	5,594	70	242	198
3,614	210	21	211	(22)	3,404	(130)	1,276	(2)
1,292	45	(14)	71	(12)	1,247	(160)	617	(1)
2,322	165	35	140	(10)	2,157	30	659	(1)
56	-	-	-	-	56	-	56	-
2,378	165	35	140	(10)	2,213	30	715	(1)
(30)	-	-	-	-	(30)	-	(1)	-
2,348	165	35	140	(10)	2,183	30	714	(1)
430,608	35,284	11,533	20,897	2,854	395,324	6,945	138,191	2,495
909	-	-	-	-	909	-	909	-
269,411	23,167	-	21,005	2,162	246,244	-	-	1,394
267,895	24,233	5	22,559	1,669	243,662	-	-	1,168
4,074	703	-	580	123	3,371	-	-	-
961	85	-	85	-	876	-	-	-
401,089	27,516	1,649	16,668	9,199	373,573	3,754	49,410	59,299
335,177	26,030	590	16,433	9,007	309,147	-	-	54,863
336,851	26,969	16	19,441	7,512	309,882	-	-	54,948
281,951	28,937	7,486	18,821	2,630	253,014	3,974	36,771	1,392
296,973	31,745	8,071	21,544	2,130	265,228	3,510	41,144	1,885
796,128	19,451	2,748	2,484	14,219	776,677	-	39,144	478,504
6,775	327	34	277	16	6,448	(24)	2,388	6
(1,156)	330	-	239	91	(1,486)	(1)	(1,867)	29
40	11	9	2	-	29	-	27	-
5,659	668	43	518	107	4,991	(25)	548	35

## ביאור 12 א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

### מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015				
פעילות בישראל				
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים
בלתי מבוקר				
במיליוני ש"ח				
2,425	4	1,623	525	1,000
הכנסות ריבית מחיצוניים				
240	81	32	28	101
הוצאות ריבית מחיצוניים				
-				
הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו:				
2,185	(77)	1,591	497	899
מחיצוניים				
(364)	120	(396)	(63)	(169)
בינמגזרי				
1,821	43	1,195	434	730
סך הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו				
1,266	139	641	228	418
סך הכנסות שאינן מריבית				
3,087	182	1,836	662	1,148
סך הכנסות				
210	(9)	217	(83)	(136)
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
הוצאות (הכנסות) תפעוליות ואחרות:				
2,978	121	1,128	367	408
לחיצוניים				
(53)	1	-	-	-
בינמגזרי				
2,925	122	1,128	367	408
סך הוצאות תפעוליות ואחרות				
(48)	69	491	378	876
רווח (הפסד) לפני מיסים				
(30)	27	184	141	329
הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח				
(18)	42	307	237	547
רווח (הפסד) לאחר מיסים				
4	-	-	-	-
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות				
(14)	42	307	237	547
רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
(21)	-	(3)	(1)	(3)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				
(35)	42	304	236	544
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי				
110,679	517	54,136	25,412	45,109
יתרה ממוצעת של נכסים <sup>(א)</sup>				
-	-	-	-	-
מזה: השקעות בחברות כלולות <sup>(א)</sup>				
109,740	492	53,915	24,253	44,456
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור				
112,970	586	56,468	24,618	44,674
יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח				
408	-	1,580	414	896
יתרת חובות פגומים				
753	-	133	6	2
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום				
105,729	24,909	36,901	24,055	48,896
יתרה ממוצעת של התחייבויות <sup>(א)</sup>				
101,250	24,811	34,693	22,838	44,035
מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור <sup>(א)</sup>				
106,978	25,566	36,930	23,938	42,929
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח				
108,805	337	44,775	25,505	40,076
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון <sup>(א)(ב)</sup>				
115,264	869	47,491	27,728	44,808
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח <sup>(ב)</sup>				
90,083	54,693	38,782	21,626	83,137
יתרה ממוצעת של נכסים בניהול <sup>(א)(ג)</sup>				
1,645	4	1,161	419	703
פיצול הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו:				
175	39	34	15	27
מרווח מפעילות מתן אשראי				
1	-	-	-	-
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות				
1,821	43	1,195	434	730
סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו				

(א) יתרות ממוצעות יחושבו על בסיס יתרות יומיות, לתחילת רביעי או לתחילת חודש.

(ב) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

(ג) נכסים בניהול - לרבות נכסי גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות ערך של לקוחות.

פעילות חו"ל								
סך הכל	סך הכל פעילות חו"ל	אחר	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך הכל פעילות ישראל	מגזר אחר	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים
6,783	747	78	608	61	6,036	-	454	5
1,392	94	2	59	33	1,298	-	530	286
5,391	653	76	549	28	4,738	-	(76)	(281)
-	(16)	(18)	(81)	83	16	(14)	595	307
5,391	637	58	468	111	4,754	(14)	519	26
4,752	289	38	86	165	4,463	103	1,530	138
10,143	926	96	554	276	9,217	89	2,049	164
166	(37)	(40)	3	-	203	(7)	18	(7)
6,518	801	55	348	398	5,717	406	118	191
-	1	-	-	1	(1)	(40)	91	-
6,518	802	55	348	399	5,716	366	209	191
3,459	161	81	203	(123)	3,298	(270)	1,822	(20)
1,189	50	(16)	74	(8)	1,139	(181)	676	(7)
2,270	111	97	129	(115)	2,159	(89)	1,146	(13)
161	-	-	-	-	161	-	157	-
2,431	111	97	129	(115)	2,320	(89)	1,303	(13)
(27)	1	(1)	-	2	(28)	-	-	-
2,404	112	96	129	(113)	2,292	(89)	1,303	(13)
401,785	34,491	9,494	19,640	5,357	367,294	7,399	122,443	1,599
901	1	1	-	-	900	-	900	-
256,846	22,935	25	20,009	2,901	233,911	-	-	1,055
263,822	23,386	93	21,189	2,104	240,436	-	-	1,120
4,308	1,010	-	973	37	3,298	-	-	-
1,024	130	-	112	18	894	-	-	-
374,561	29,293	1,096	14,865	13,332	345,268	618	48,348	55,812
309,011	27,843	89	14,718	13,036	281,168	-	-	53,541
317,991	26,177	235	15,685	10,257	291,814	-	-	55,473
288,950	29,526	5,535	20,908	3,083	259,424	5,299	33,027	1,600
308,547	30,826	7,120	20,832	2,874	277,721	5,157	34,776	1,628
829,790	30,125	1,879	3,367	24,879	799,665	-	45,863	465,481
6,430	345	36	282	27	6,085	(16)	2,165	4
(1,028)	294	9	193	92	(1,322)	2	(1,636)	22
(11)	(2)	13	(7)	(8)	(9)	-	(10)	-
5,391	637	58	468	111	4,754	(14)	519	26

## ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה

דיווח מגזרי פעילות על פי גישת ההנהלה מציג את תוצאות הבנק בחלוקה לקווי עסקים, בהתאם למבנה הארגוני של הבנק.

קווי העסקים מתמחים במתן שירות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים.

הבנק בארץ מאורגן בשישה קווי עסקים:

1. בנקאית - מתן שירותים בנקאיים ללקוחות הפרטיים והעסקים הקטנים. קו העסקים כולל את מערך המשכנתאות ומערך בנקאות פרטית.
  2. מסחרית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות בינוניות (Middle Market) ובעלי העניין של חברות אלו.
  3. עסקית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות גדולות ולחברות בינלאומיות במשק, בפעילותן בארץ ובעולם.
  4. נדל"ן - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לענף הבינוי והנדל"ן.
  5. שוקי הון - ניהול הנוסטרו של הבנק, ניהול נכסים והתחייבויות וניהול השקעות נכסים פיננסיים.
  6. אחר - פעילויות שאינן נזקפות לקווי העסקים האחרים.
- תוצאות הפעילות נזקפות לקו העסקים שבו מתנהל חשבון הלקוח.

1. הכנסות ריבית נטו - קו העסקים מזוכה בריבית המתקבלת מהלוואות שהעמיד, בניכוי עלות גיוס המקורות (מחיר מעבר). כמו כן, קו העסקים מזוכה במחיר מעבר בגין פיקדונות שגייס בניכוי הריבית ששולמה ללקוחות.
2. הכנסות שאינן מריבית (הכנסות מימון שאינן מריבית, עמלות והכנסות אחרות) - מיוחסות לקווי העסקים בהתאם לפעילות הלקוח.
3. הוצאות קווי העסקים - כוללות את ההוצאות הישירות של קווי העסקים, וכן מועמסות על קווי העסקים, הוצאות יחידות המטה הנותנות להם שירותים.

תוצאות פעילות קווי העסקים, הן בצד המאזני והן בצד הרווח והפסד, נבחנות באופן שוטף על ידי הדירקטוריון וההנהלה. בחינת התוצאות מבוצעת אל מול יעדים הנקבעים במסגרת תכנית עבודה שנתית ומול נתוני תקופה מקבילה אשתקד. כמו כן, מבוצעת בחינה של מגוון מדדים נוספים הנוגעים לפעילות קווי העסקים.

## ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)									
במיליוני ש"ח									
	חברות בנות בחול"ל	חברות בנות בארץ	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	בנק <sup>(א)</sup>	
סך הכל									
1,970	225	57	19	223	132	123	229	962	הכנסות ריבית נטו
1,514	11	297	63	471	79	48	100	445	הכנסות שאינן מריבית
3,484	236	354	82	694	211	171	329	1,407	סך כל ההכנסות
106	19	9	(7)	(12)	(78)	(31)	(19)	225	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,955	224	226	(106)	140	34	93	176	1,168	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,423	(7)	119	195	566	255	109	172	14	רווח (הפסד) לפני מס
514	14	32	(28)	219	123	67	77	10	הוצאות מס (הטבה)
919	(21)	95	223	349	132	42	95	4	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)									
במיליוני ש"ח									
	חברות בנות בחול"ל	חברות בנות בארץ <sup>(א)</sup>	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	בנק	
סך הכל									
1,875	217	122	8	245	137	143	201	802	הכנסות ריבית נטו
1,344	49	291	435	(105)	104	47	92	431	הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית
3,219	266	413	443	140	241	190	293	1,233	סך כל ההכנסות
73	29	20	(24)	(4)	20	(46)	(45)	123	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,121	277	253	151	79	44	90	179	1,048	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
1,025	(40)	140	316	65	177	146	159	62	רווח (הפסד) לפני מס
327	16	41	20	31	74	59	66	20	הוצאות מס
704	(56)	105	296	34	103	87	93	42	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

(א) נתוני חברת הבת, בנק ערבי ישראלי, הוצגו בשנת 2015 בחברות בנות בארץ. בתשעת החודשים הראשונים בשנת 2016 נתוני בנק ערבי ישראלי הוצגו כחלק מנתוני הבנק סולו לאור מיזוג בנק ערבי ישראלי עם ולתוך לאומי ב-31 בדצמבר 2015.

## ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת ההנהלה (המשך)

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)									
במיליוני ש"ח									
		חברות בנות כחול	חברות בנות בארץ	בנק <sup>(א)</sup>					
סך הכל			אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	בנקאית	
5,659	674	157	44	543	400	384	667	2,790	הכנסות ריבית נטו
4,084	47	857	597	548	255	159	302	1,319	הכנסות שאינן מריבית
9,743	721	1,014	641	1,091	655	543	969	4,109	סך כל ההכנסות
(171)	2	24	(14)	(41)	(309)	(334)	(20)	521	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
6,300	651	671	271	306	139	288	540	3,434	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,614	68	319	384	826	825	589	449	154	רווח לפני מס
1,292	52	190	29	297	296	212	161	55	הוצאות מס
2,348	16	152	355	532	529	377	288	99	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
יתרות ליום 30 בספטמבר 2016									
264,368	23,836	7,451	3,453	3,145	22,250	29,502	34,034	140,697	אשראי לציבור, נטו
336,851	26,970	110	22	57,886	6,887	18,077	39,458	187,441	פיקדונות הציבור
808,891	20,094	185,615	23,897	354,172	1,812	18,402	26,297	178,602	נכסים בניהול

(א) נתוני חברת הבת, בנק ערבי ישראלי, הוצגו בשנת 2015 בחברות בנות בארץ. בתשעת החודשים הראשונים בשנת 2016 נתוני בנק ערבי ישראלי הוצגו כחלק מנתוני הבנק סולו לאור מיזוג בנק ערבי ישראלי עם ולתוך לאומי ב-31 בדצמבר 2015.

## ביאור 12 ב - מגזרי פעילות גישת הנהלה (המשך)

להלן תמצית תוצאות הפעילות לפי גישת הנהלה (המשך):

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)									
במיליוני ש"ח									
	חברות כנות בחול	חברות כנות בארץ <sup>(א)</sup>	אחר והתאמות	שוקי הון	נדל"ן	עסקית	מסחרית	בנקאית	סך הכל
הכנסות ריבית נטו	5,391	638	357	25	561	402	430	603	2,375
הכנסות שאינן מריבית	4,752	192	1,207	1,091	200	281	152	312	1,317
סך כל ההכנסות	10,143	830	1,564	1,116	761	683	582	915	3,692
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	166	(18)	26	(32)	(14)	35	(11)	(111)	291
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	6,518	854	804	443	248	132	279	553	3,205
רווח (הפסד) לפני מס	3,459	(6)	734	705	527	516	314	473	196
הוצאות מס	1,189	58	218	159	198	195	119	179	63
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	2,404	(64)	522	546	457	321	195	294	133
יתרות ליום 30 בספטמבר 2015									
אשראי לציבור, נטו	260,009	23,235	11,820	2,637	2,917	25,088	31,981	31,249	131,082
פיקדונות הציבור	317,991	26,341	5,186	121	59,779	8,135	17,519	38,372	162,538
נכסים בניהול	786,319	21,534	188,696	27,813	313,998	2,132	19,490	28,660	183,996
יתרות ליום 31 בדצמבר 2015									
אשראי לציבור, נטו	261,399	23,344	11,689	2,509	2,887	24,323	30,740	32,857	133,050
פיקדונות הציבור	328,693	26,562	5,250	166	59,350	6,859	20,139	41,593	168,774
נכסים בניהול	797,061	19,382	187,755	23,854	336,709	1,754	17,381	28,401	181,825

(א) נתוני חברת הבת, בנק ערביי ישראל, הוצגו בשנת 2015 בחברות כנות בארץ. בתשעת החודשים הראשונים בשנת 2016 נתוני בנק ערביי ישראל הוצגו כחלק מנתוני הבנק סולו לאור מיזוג בנק ערביי ישראל עם ולתוך לאומי ב-31 בדצמבר 2015.

## ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות<sup>(א)</sup> ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

### 1. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
2,717	513	779	4,009	2	4,011	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת התקופה
11	(5)	100	106	-	106	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(146)	(22)	(210)	(378)	-	(378)	מחיקות חשבונאיות
166	-	112	278	-	278	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
20	(22)	(98)	(100)	-	(100)	מחיקות חשבונאיות, נטו
(1)	-	-	(1)	-	(1)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
2,747	486	781	4,014	2	4,016	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח <sup>1</sup>
449	-	38	487	-	487	<sup>1</sup> מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)						
הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	דיור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
3,267	516	617	4,400	3	4,403	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת התקופה
(49)	6	116	73	-	73	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(130)	(4)	(153)	(287)	-	(287)	מחיקות חשבונאיות
45	-	81	126	-	126	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(85)	(4)	(72)	(161)	-	(161)	מחיקות חשבונאיות, נטו
6	(1)	1	6	-	6	התאמות מתרגום דוחות כספיים
3,139	517	662	4,318	3	4,321	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח <sup>1</sup>
467	-	38	505	-	505	<sup>1</sup> מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.



ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות<sup>(א)</sup> ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)						
הפרשה להפסדי אשראי						
מסחרי	דיוור	אשראי לציבור		מסחרי	בנקים וממשלות	סך הכל
		סך הכל	פרטי אחר			
במיליוני ש"ח						
2,933	513	707	4,153	3	4,156	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת התקופה
(453)	1	282	(170)	(1)	(171)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(367)	(27)	(516)	(910)	-	(910)	מחיקות חשבונאיות
638	-	309	947	-	947	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
271	(27)	(207)	37	-	37	מחיקות חשבונאיות, נטו
(4)	(1)	(1)	(6)	-	(6)	התאמות מתרגום דוחות כספיים
2,747	486	781	4,014	2	4,016	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח <sup>1</sup>
449	-	38	487	-	487	<sup>1</sup> מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)						
הפרשה להפסדי אשראי						
מסחרי	דיוור	אשראי לציבור		מסחרי	בנקים וממשלות	סך הכל
		סך הכל	פרטי אחר			
במיליוני ש"ח						
3,317	513	652	4,482	4	4,486	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת התקופה
(41)	11	197	167	(1)	166	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(392)	(6)	(462)	(860)	-	(860)	מחיקות חשבונאיות
253	-	275	528	-	528	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(139)	(6)	(187)	(332)	-	(332)	מחיקות חשבונאיות, נטו
2	(1)	-	1	-	1	התאמות מתרגום דוחות כספיים
3,139	517	662	4,318	3	4,321	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופת הדיווח <sup>1</sup>
467	-	38	505	-	505	<sup>1</sup> מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות<sup>(א)</sup> ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות<sup>(א)</sup>, ועל החובות<sup>(א)</sup> בגינם היא חושבה

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)					
אשראי לציבור					
מסחרי	דיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
במיליוני ש"ח					
<b>יתרת חוב רשומה של חובות<sup>(א)</sup>:</b>					
109,181	47	789	110,017	8,890	118,907
38,403	81,601	37,874	157,878	3,529	161,407
1,044 <sup>(א)</sup>	80,605	-	81,649	-	81,649
147,584	81,648	38,663	267,895	12,419	280,314
<b>יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות<sup>(א)</sup>:</b>					
1,858	7	28	1,893	2	1,895
440	479	715	1,634	-	1,634
-	476 <sup>(ב)</sup>	-	476	-	476
2,298	486	743	3,527	2	3,529
647	-	24	671	-	671

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.  
 (ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 300 מיליון ש"ח.  
 (ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה בסך 1,044 מיליון ש"ח.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות<sup>(א)</sup> ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות<sup>(א)</sup>, ועל החובות<sup>(א)</sup> בגינם היא חושבה (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)						
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	דיוור	מסחרי	במיליוני ש"ח
<b>יתרת חוב רשומה של חובות<sup>(א)</sup>:</b>						
119,875	10,278	109,597	<sup>(ד)</sup> 1,419	46	<sup>(ג)</sup> 108,132	שנבדקו על בסיס פרטני
156,876	2,651	154,225	36,011	80,666	37,548	שנבדקו על בסיס קבוצתי <sup>1</sup>
80,696	-	80,696	-	79,482	<sup>(א)</sup> 1,214	<sup>1</sup> מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
276,751	12,929	263,822	37,430	80,712	145,680	סך הכל חובות <sup>(א)</sup>
<b>יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות<sup>(א)</sup>:</b>						
2,495	3	2,492	69	14	2,409	שנבדקו על בסיס פרטני
1,321	-	1,321	555	503	263	שנבדקו על בסיס קבוצתי <sup>2</sup>
502	-	502	-	<sup>(ב)</sup> 501	1	<sup>2</sup> מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
3,816	3	3,813	624	517	2,672	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי <sup>3</sup>
1,019	-	1,019	74	-	945	<sup>3</sup> מזה: בגין חובות פגומים

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.  
 (ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 309 מיליון ש"ח.  
 (ג) כולל יתרת הלוואות לדיוור שהועמדו לקבוצת רכישה הנמצאות בהליכי בנייה בסך 1,214 מיליון ש"ח.  
 (ד) סווג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות<sup>(א)</sup> ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות<sup>(א)</sup>, ועל החובות<sup>(א)</sup> בגינם היא חושבה (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)						
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	דיוור	מסחרי	במיליוני ש"ח
<b>יתרת חוב רשומה של חובות<sup>(א)</sup>:</b>						
116,180	7,515	108,665	<sup>(1)</sup> 1,438	45	<sup>(1)</sup> 107,182	שנבדקו על בסיס פרטני
159,659	3,254	156,405	36,548	81,760	38,097	שנבדקו על בסיס קבוצתי <sup>1</sup>
81,630	-	81,630	-	80,616	<sup>(3)</sup> 1,014	<sup>1</sup> מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
275,839	10,769	265,070	37,986	81,805	145,279	סך הכל חובות <sup>(א)</sup>
<b>יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות<sup>(א)</sup>:</b>						
2,288	3	2,285	93	15	2,177	שנבדקו על בסיס פרטני
1,386	-	1,386	581	498	307	שנבדקו על בסיס קבוצתי <sup>2</sup>
498	-	498	-	<sup>(3)</sup> 497	1	<sup>2</sup> מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
3,674	3	3,671	674	513	2,484	סך הכל הפרשה להפסדי אשראי <sup>3</sup>
867	-	867	<sup>(1)</sup> 43	-	<sup>(1)</sup> 824	<sup>3</sup> מזה: בגין חובות פגומים

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.  
 (ב) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 310 מיליון ש"ח.  
 (ג) כולל יתרת הלואות לדיוור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה בסך 1,014 מיליון ש"ח.  
 (ד) סווג מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup>

1. איכות אשראי ופיגורים

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)						
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים <sup>(ב)</sup>				
בפיגור של 30 ועד 89 ימים <sup>(ה)</sup>	בפיגור של 90 ימים או יותר <sup>(ד)</sup>	סך הכל	פגומים <sup>(א)</sup>	לא פגומים	לא בעייתיים	
במיליוני ש"ח						
<b>פעילות לווים בישראל</b>						
<b>ציבור-מסחרי</b>						
41	19	16,181	194	255	15,732	בינוי ונדל"ן - בינוי <sup>(1)</sup>
15	10	24,007	716	347	22,944	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן <sup>(1)</sup>
2	2	10,050	514	4	9,532	שרותים פיננסיים
127	49	68,452	1,816	1,810	64,826	מסחרי - אחר
185	80	118,690	3,240	2,416	113,034	סך הכל מסחרי
466	685 <sup>(ט)</sup>	80,594	-	697	79,897	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור <sup>(1)</sup>
229	110	38,105	121	484	37,500	אנשים פרטיים - אחר
880	875	237,389	3,361	3,597	230,431	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	2,179	-	-	2,179	בנקים בישראל
-	-	226	-	-	226	ממשלת ישראל
880	875	239,794	3,361	3,597	232,836	סך הכל פעילות בישראל
<b>פעילות לווים בחו"ל</b>						
<b>ציבור-מסחרי</b>						
17	26	9,755	339	25	9,391	בינוי ונדל"ן <sup>(1)</sup>
179	58	19,139	324	424	18,391	מסחרי - אחר
196	84	28,894	663	449	27,782	סך הכל מסחרי
28	2	1,612	50	2	1,560	אנשים פרטיים
224	86	30,506	713	451	29,342	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	9,617	-	-	9,617	בנקים בחו"ל
-	-	397	-	-	397	ממשלות בחו"ל
224	86	40,520	713	451	39,356	סך הכל פעילות בחו"ל
1,104	961	267,895	4,074	4,048	259,773	סך הכל ציבור
-	-	11,796	-	-	11,796	סך הכל בנקים
-	-	623	-	-	623	סך הכל ממשלות
1,104	961	280,314	4,074	4,048	272,192	סך הכל

ראה הערות [בעמוד 224](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)					
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים <sup>(ב)</sup>			
בפיגור של 30 ועד 89 ימים <sup>(ה)</sup>	בפיגור של 90 ימים או יותר <sup>(ד)</sup>	סך הכל	פגומים <sup>(ב)</sup>	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני ש"ח					
<b>פעילות לווים בישראל</b>					
<b>ציבור-מסחרי</b>					
64	12	16,973	572	330	16,071
בינוי ונדל"ן - בינוי					
18	9	24,182	1,195	458	22,529
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
6	1	9,239	65	12	9,162
שרותים פיננסיים					
101	37	66,792	1,348	2,773	62,671
מסחרי - אחר					
189	59	117,186	3,180	3,573	110,433
<b>סך הכל מסחרי</b>					
529	748	79,496	-	754	78,742
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור <sup>(ג)</sup>					
190	87	36,542	70	323	36,149
אנשים פרטיים - אחר					
908	894	233,224	3,250	4,650	225,324
<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>					
-	-	2,288	-	-	2,288
בנקים בישראל					
-	-	283	-	-	283
ממשלת ישראל					
908	894	235,795	3,250	4,650	227,895
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>					
<b>פעילות לווים בחו"ל</b>					
<b>ציבור-מסחרי</b>					
39	5	8,914	515	8	8,391 <sup>(נ)</sup>
בינוי ונדל"ן					
441	107	19,580	489	357	18,734 <sup>(נ)</sup>
מסחרי - אחר					
480	112	28,494	1,004	365	27,125
<b>סך הכל מסחרי</b>					
5	18	2,104	54	19	2,031 <sup>(נ)</sup>
אנשים פרטיים					
485	130	30,598	1,058	384	29,156
<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>					
-	-	10,167	-	-	10,167
בנקים בחו"ל					
-	-	191	-	-	191
ממשלות בחו"ל					
485	130	40,956	1,058	384	39,514
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>					
1,393	1,024	263,822	4,308	5,034	254,480
<b>סך הכל ציבור</b>					
-	-	12,455	-	-	12,455
<b>סך הכל בנקים</b>					
-	-	474	-	-	474
<b>סך הכל ממשלות</b>					
1,393	1,024	276,751	4,308	5,034	267,409
<b>סך הכל</b>					

ראה הערות [בעמוד 224](#).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)					
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים <sup>(ב)</sup>			
בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים <sup>(ה)</sup>	בפיגור של 90 ימים או יותר <sup>(ד)</sup>	סך הכל	פגומים <sup>(א)</sup>	לא פגומים	לא בעייתיים
במיליוני ש"ח					
<b>פעילות לווים בישראל</b>					
<b>ציבור-מסחרי</b>					
33	11	15,688	563	420	14,705
בינוי ונדל"ן - בינוי					
13	6	24,653	918	553	23,182
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
1	2	9,570	62	13	9,495
שרותים פיננסיים					
108	42	67,314	1,502	1,798	64,014
מסחרי - אחר					
155	61	117,225	3,045	2,784	111,396
<b>סך הכל מסחרי</b>					
481	753	80,633	-	781	79,852
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור <sup>(ו)</sup>					
187	105	36,991	60	385	36,546
אנשים פרטיים - אחר					
823	919	234,849	3,105	3,950	227,794
<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>					
-	-	2,146	-	-	2,146
בנקים בישראל					
-	-	262	-	-	262
ממשלת ישראל					
823	919	237,257	3,105	3,950	230,202
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>					
<b>פעילות לווים בחו"ל</b>					
<b>ציבור-מסחרי</b>					
113	4	9,571	434	66	9,071 <sup>(נ)</sup>
בינוי ונדל"ן					
128	2	18,483	330	368	17,785 <sup>(נ)</sup>
מסחרי - אחר					
241	6	28,054	764	434	26,856
<b>סך הכל מסחרי</b>					
4	17	2,167	52	19	2,096 <sup>(נ)</sup>
אנשים פרטיים					
245	23	30,221	816	453	28,952
<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>					
-	-	8,170	-	-	8,170
בנקים בחו"ל					
-	-	191	-	-	191
ממשלות בחו"ל					
245	23	38,582	816	453	37,313
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>					
1,068	942	265,070	3,921	4,403	256,746
<b>סך הכל ציבור</b>					
-	-	10,316	-	-	10,316
<b>סך הכל בנקים</b>					
-	-	453	-	-	453
<b>סך הכל ממשלות</b>					
1,068	942	275,839	3,921	4,403	267,515
<b>סך הכל</b>					

ראה הערות [בעמוד 224](#).

## ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

### 1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

הערות:

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ב) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (ג) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי, ראה [ביאור 2.2.13](#) להלן.
- (ד) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.
- (ה) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 584 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2015 - 575 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2015 - 503 מיליון ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (ו) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 119 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2015 - 149 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2015 - 144 מיליון ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פירעונה.
- (ז) 4% מהאשראי לנכסים מניבים שניתן באמצעות מערך בינוי ונדל"ן בבנק הינו בשיעור LTV העולים על 85%.
- (ח) סוג מחדש.
- (ט) יתרת החובות הלא פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר, נכון ליום 30 בספטמבר 2016, 876 מיליון ש"ח הינם אשראי שנתן הבנק, מתוכו 177 מיליון ש"ח הינו בגין הלוואות שאינן לדיור שתקופת הפיגור בגינן היא 90 ועד 149 ימים ו-688 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור, כאשר מתוכן סך של 142 מיליון ש"ח הינו בפיגור של עד 149 יום, 158 מיליון ש"ח הינו בפיגור היא 150 ועד 249 ימים והיתרה הינה בגין חוב בפיגור של 150 ימים או יותר.

### איכות האשראי - מצב פיגור החובות<sup>(א)</sup>

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לצבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך יום פיגור אחד ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.



ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים  
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)				
	יתרת <sup>(ב)</sup>	יתרת <sup>(ב)</sup>	יתרת <sup>(ב)</sup>	יתרת <sup>(ב)</sup>
	חובות פגומים	חובות פגומים	חובות פגומים	חובות פגומים
	סך הכל	בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית <sup>(א)</sup>	בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית <sup>(א)</sup>	בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית <sup>(א)</sup>
	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת <sup>(ב)</sup> חובות פגומים	יתרת הפרשה פרטנית <sup>(א)</sup>	יתרת הפרשה פרטנית <sup>(א)</sup>
<b>פעילות לווים בישראל</b>				
<b>ציבור-מסחרי</b>				
114	194	80	19	612
157	716	559	76	1,837
2	514	512	-	1,009
862	1,816	954	352	4,173
1,135	3,240	2,105	447	7,631
-	-	-	-	-
46	121	75	15	388
1,181	3,361	2,180	462	8,019
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
1,181	3,361	2,180	462	8,019
<b>פעילות לווים בחו"ל</b>				
<b>ציבור-מסחרי</b>				
233	339	106	118	473
257	324	67	82	637
490	663	173	200	1,110
14	50	36	9	108
504	713	209	209	1,218
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
504	713	209	209	1,218
1,685	4,074	2,389	671	9,237
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
1,685	4,074	2,389	671	9,237
<b>מזה:</b>				
1,403	2,696	1,293	486	
1,191	1,905	714	148	

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.  
(ב) יתרת חוב רשומה.  
(ג) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)  
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)				
	יתרת <sup>(ב)</sup>	יתרת <sup>(ב)</sup>	יתרת <sup>(ב)</sup>	יתרת <sup>(ב)</sup>
	חובות פגומים	חובות פגומים	חובות פגומים	חובות פגומים
	בגינם קיימת הפרשה פרטנית <sup>(ג)</sup>	בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית <sup>(ג)</sup>	בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית <sup>(ג)</sup>	בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית <sup>(ג)</sup>
	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	יתרת <sup>(ב)</sup> חובות פגומים	יתרת <sup>(ב)</sup> חובות פגומים	יתרת <sup>(ב)</sup> חובות פגומים
	פרטנית <sup>(ג)</sup>	פרטנית <sup>(ג)</sup>	פרטנית <sup>(ג)</sup>	פרטנית <sup>(ג)</sup>
	במיליוני ש"ח			
<b>פעילות לווים בישראל</b>				
<b>ציבור-מסחרי</b>				
150	32	422	572	1,107
בינוי ונדל"ן - בינוי				
690	292	505	1,195	2,437
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן				
1	1	64	65	594
שרותים פיננסיים				
646	271	702	1,348	4,764
מסחרי - אחר				
1,487	596	1,693	3,180	8,902
<b>סך הכל מסחרי</b>				
-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור				
64	55	6	70	1,935
אנשים פרטיים - אחר				
1,551	651	1,699	3,250	10,837
<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>				
-	-	-	-	-
בנקים בישראל				
-	-	-	-	-
ממשלת ישראל				
1,551	651	1,699	3,250	10,837
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>				
<b>פעילות לווים בחו"ל</b>				
<b>ציבור-מסחרי</b>				
357	184	158	515	671
בינוי ונדל"ן				
395	165	94	489	813
מסחרי - אחר				
752	349	252	1,004	1,484
<b>סך הכל מסחרי</b>				
28	19	26	54	91
אנשים פרטיים				
780	368	278	1,058	1,575
<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>				
-	-	-	-	1
בנקים בחו"ל				
-	-	-	-	-
ממשלות בחו"ל				
780	368	278	1,058	1,576
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>				
2,331	1,019	1,977	4,308	12,412
<b>סך הכל ציבור</b>				
-	-	-	-	1
<b>סך הכל בנקים</b>				
-	-	-	-	-
<b>סך הכל ממשלות</b>				
2,331	1,019	1,977	4,308	12,413
<b>סך הכל</b>				
<b>מזה:</b>				
1,500	44	1,084	2,584	
<b>נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים</b>				
1,034	44	1,351	2,385	
<b>חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים</b>				

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.  
(ב) יתרת חוב רשומה.  
(ג) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)  
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)				
	יתרת <sup>(ב)</sup>	יתרת <sup>(ב)</sup>	יתרת <sup>(ב)</sup>	יתרת <sup>(ב)</sup>
	חובות פגומים	חובות פגומים	חובות פגומים	חובות פגומים
	בגינם קיימת הפרשה פרטנית <sup>(א)</sup>	בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית <sup>(א)</sup>	בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית <sup>(א)</sup>	בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית <sup>(א)</sup>
	סך הכל יתרת <sup>(ג)</sup> חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת <sup>(ג)</sup> חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת <sup>(ג)</sup> חוזית של חובות פגומים	סך הכל יתרת <sup>(ג)</sup> חוזית של חובות פגומים
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
<b>פעילות לווים בישראל</b>				
<b>ציבור-מסחרי</b>				
1,084	563	414	33	149
בינוי ונדל"ן - בינוי				
2,214	918	252	186 <sup>(ד)</sup>	666
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן				
589	62	61	1	1
שרותים פיננסיים				
4,856	1,502	399	333	1,103
מסחרי - אחר				
8,743	3,045	1,126	553	1,919
<b>סך הכל מסחרי</b>				
-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור				
1,958	60	9	25 <sup>(ד)</sup>	51
אנשים פרטיים - אחר				
10,701	3,105	1,135	578	1,970
<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>				
-	-	-	-	-
בנקים בישראל				
-	-	-	-	-
ממשלת ישראל				
10,701	3,105	1,135	578	1,970
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>				
<b>פעילות לווים בחו"ל</b>				
<b>ציבור-מסחרי</b>				
634	434	139	146	295
בינוי ונדל"ן				
599	330	69	125	261
מסחרי - אחר				
1,233	764	208	271	556
<b>סך הכל מסחרי</b>				
96	52	23	18	29
אנשים פרטיים				
1,329	816	231	289	585
<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>				
1	-	-	-	-
בנקים בחו"ל				
-	-	-	-	-
ממשלות בחו"ל				
1,330	816	231	289	585
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>				
12,030	3,921	1,366	867	2,555
<b>סך הכל ציבור</b>				
1	-	-	-	-
<b>סך הכל בנקים</b>				
-	-	-	-	-
<b>סך הכל ממשלות</b>				
12,031	3,921	1,366	867	2,555
<b>סך הכל</b>				
<b>מזה:</b>				
	2,499	950	572	1,549
<b>נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים</b>				
	2,278	853	308	1,425
<b>חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים</b>				

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.  
 (ב) יתרת חוב רשומה.  
 (ג) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.  
 (ד) סווג מחדש.

## ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

### 2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2015			2016		
מזה:	יתרה <sup>(א)</sup>	ממוצעת	מזה:	יתרה <sup>(א)</sup>	ממוצעת
נרשמו על בסיס מזומן	של חובות ריבית שנרשמו <sup>(ב)</sup>	הכנסות פגומים	נרשמו על בסיס מזומן	של חובות ריבית שנרשמו <sup>(ב)</sup>	הכנסות פגומים
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח					
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
2	2	589	1	-	312
בינוי ונדל"ן - בינוי					
2	2	1,294	-	-	693
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
4	4	23	-	-	111
שרותים פיננסיים					
7	14	1,542	-	-	1,662
מסחרי - אחר					
15	22	3,448	1	-	2,778
<b>סך הכל מסחרי</b>					
-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
5	5	97	-	11	149
אנשים פרטיים - אחר					
20	27	3,545	1	11	2,927
<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>					
-	-	-	-	-	-
בנקים בישראל					
-	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל					
20	27	3,545	1	11	2,927
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>					
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
3	3	534	85	85	341
בינוי ונדל"ן					
2	2	513	48	48	302
מסחרי אחר					
5	5	1,047	133	133	643
<b>סך הכל מסחרי</b>					
1	1	58	21	21	37
אנשים פרטיים					
6	6	1,105	154	154	680
<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>					
-	-	-	-	-	-
בנקים בחו"ל					
-	-	-	-	-	-
ממשלות בחו"ל					
6	6	1,105	154	154	680
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>					
26	33	4,650	155	165	3,607
<b>סך הכל ציבור</b>					
-	-	-	-	-	-
<b>סך הכל בנקים</b>					
-	-	-	-	-	-
<b>סך הכל ממשלות</b>					
26	33 <sup>(ד)</sup>	4,650	155	165 <sup>(ד)</sup>	3,607
<b>סך הכל</b>					

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ב) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.
- (ג) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.
- (ד) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים, היו נרשמות הכנסות ריבית בתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 בסך 236 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2015 - 126 מיליון ש"ח).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)  
 ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2015			2016		
מזה:	יתרה <sup>(א)</sup>	מזה:	יתרה <sup>(א)</sup>	מזה:	יתרה <sup>(א)</sup>
נרשמו	הכנסות	נרשמו	הכנסות	נרשמו	הכנסות
של חובות	של חובות	של חובות	של חובות	של חובות	של חובות
פגומים	פגומים	פגומים	פגומים	פגומים	פגומים
מזומן	שנרשמו <sup>(א)</sup>	מזומן	שנרשמו <sup>(א)</sup>	מזומן	שנרשמו <sup>(א)</sup>
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח					
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
11	11	587	-	-	294
בינוי ונדל"ן - בינוי					
5	5	1,280	1	4	696
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
4	4	29	-	-	168
שרותים פיננסיים					
20	36	1,514	3	10	1,684
מסחרי - אחר					
40	56	3,410	4	14	2,842
<b>סך הכל מסחרי</b>					
-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
16	16	93	10	23	145
אנשים פרטיים - אחר					
56	72	3,503	14	37	2,987
<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>					
-	-	-	-	-	-
בנקים בישראל					
-	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל					
56	72	3,503	14	37	2,987
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>					
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
9	9	539	89	89	289
בינוי ונדל"ן					
7	7	518	52	53	280
מסחרי - אחר					
16	16	1,057	141	142	569
<b>סך הכל מסחרי</b>					
2	2	58	25	25	26
אנשים פרטיים					
18	18	1,115	166	167	595
<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>					
-	-	-	-	-	-
בנקים בחו"ל					
-	-	-	-	-	-
ממשלות בחו"ל					
18	18	1,115	166	167	595
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>					
74	90	4,618	180	204	3,582
<b>סך הכל ציבור</b>					
-	-	-	-	-	-
<b>סך הכל בנקים</b>					
-	-	-	-	-	-
<b>סך הכל ממשלות</b>					
74	90 <sup>(ד)</sup>	4,618	180	204 <sup>(ד)</sup>	3,582
<b>סך הכל</b>					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.  
 (ב) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.  
 (ג) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.  
 (ד) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים, היו נרשמות הכנסות ריבית בתקופה של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 בסך 396 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2015 - 267 מיליון ש"ח).

## ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

### 2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

#### ג. חובות בעיתיים בארגון מחדש

ליום 30 בספטמבר							
2015				2016			
צובר		שאינו צובר		צובר		שאינו צובר	
סך	צובר <sup>(ב)</sup>	סך	הכנסות ריבית	סך	צובר <sup>(ב)</sup>	סך	הכנסות ריבית
לא בפיגור הכל <sup>(א)</sup>		89 ימים <sup>(ד)</sup>		לא בפיגור הכל <sup>(א)</sup>		89 ימים <sup>(ד)</sup>	
בלתי מבוקר							
במיליוני ש"ח							
<b>פעילות לווים בישראל</b>							
<b>ציבור-מסחרי</b>							
470	13	-	457	38	17	-	21
בינוי ונדל"ן - בינוי							
788	4	-	784	441	53	-	388
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן							
10	10	-	-	306	1	-	305
שרותים פיננסיים							
573	17	-	556	650	226	6	418
מסחרי - אחר							
1,841	44	-	1,797	1,435	297	6	1,132
<b>סך הכל מסחרי</b>							
-	-	-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור							
58	-	-	58	72	19	1	52
אנשים פרטיים - אחר							
1,899	44	-	1,855	1,507	316	7	1,184
<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>							
-	-	-	-	-	-	-	-
בנקים בישראל							
-	-	-	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל							
1,899	44	-	1,855	1,507	316	7	1,184
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>							
<b>פעילות לווים בחו"ל</b>							
<b>ציבור-מסחרי</b>							
306	141	-	165	253	99	-	154
בינוי ונדל"ן							
147	89	-	58	120	91	-	29
מסחרי - אחר							
453	230	-	223	373	190	-	183
<b>סך הכל מסחרי</b>							
33	25	-	8	25	21	-	4
אנשים פרטיים							
486	255	-	231	398	211	-	187
<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>							
-	-	-	-	-	-	-	-
בנקים בחו"ל							
-	-	-	-	-	-	-	-
ממשלות בחו"ל							
486	255	-	231	398	211	-	187
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>							
2,385	299	-	2,086	1,905	527	7	1,371
<b>סך הכל ציבור</b>							
-	-	-	-	-	-	-	-
<b>סך הכל בנקים</b>							
-	-	-	-	-	-	-	-
<b>סך הכל ממשלות</b>							
2,385	299	-	2,086	1,905	527	7	1,371
<b>סך הכל</b>							

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) צובר הכנסות ריבית.

(ג) נכלל בחובות פגומים.

(ד) עד ליום 30 ביוני 2016 חובות בעיתיים בארגון מחדש בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים לא צברו ריבית. ביום 30 ביוני 2016 עודכנה

המתודולוגיה כך שצבירת הריבית מתאפשרת במקרים אלו. הבנק יישם את ההוראה בדרך של מכאן ולהבא.

ההתחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי, הסתכמו ליום

30 בספטמבר 2016 לסך 24 מיליון ש"ח (ליום 30 בספטמבר 2015 - 87 מיליון ש"ח).

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)  
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)		
סך הכל <sup>(א)</sup>	צובר <sup>(ב)</sup> לא בפיגור	שאינו צובר הכנסות ריבית
במיליוני ש"ח		
<b>פעילות לווים בישראל</b>		
<b>ציבור-מסחרי</b>		
470	14	456
בינוי ונדל"ן - בינוי		
617	4	613
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן		
1	-	1
שרותים פיננסיים		
548	29	519
מסחרי - אחר		
1,636	47	1,589
<b>סך הכל מסחרי</b>		
-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור		
56	-	56
אנשים פרטיים - אחר		
1,692	47	1,645
<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>		
-	-	-
בנקים בישראל		
-	-	-
ממשלת ישראל		
1,692	47	1,645
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>		
<b>פעילות לווים בחו"ל</b>		
<b>ציבור-מסחרי</b>		
413	267	146
בינוי ונדל"ן		
143	103	40
מסחרי - אחר		
556	370	186
<b>סך הכל מסחרי</b>		
30	22	8
אנשים פרטיים		
586	392	194
<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>		
-	-	-
בנקים בחו"ל		
-	-	-
ממשלות בחו"ל		
586	392	194
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>		
2,278	439	1,839
<b>סך הכל ציבור</b>		
-	-	-
<b>סך הכל בנקים</b>		
-	-	-
<b>סך הכל ממשלות</b>		
2,278	439	1,839
<b>סך הכל</b>		

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.  
(ב) צובר הכנסות ריבית.  
(ג) נכלל בחובות פגומים.

ההתחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2015 בסך 43 מיליון ש"ח.

ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)  
 ג. חובות בעיתיים בארגון מחדש (המשך)  
 1. ארגונים מחדש שבוצעו

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2015			2016		
יתרת חוב רשומה לפני אחרון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים
בלתי מבוקר					
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
18	62	9	162	164	68
בינוי ונדל"ן - בינוי					
14	16	2	138	139	7
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
-	-	-	405	410	6
שרותים פיננסיים					
24	27	13	29	30	359
מסחרי - אחר					
56	105	24	734	743	440
<b>סך הכל מסחרי</b>					
-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
2	2	224	25	23	1,893
אנשים פרטיים - אחר					
58	107	248	759	766	2,333
<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>					
-	-	-	-	-	-
בנקים בישראל					
-	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל					
58	107	248	759	766	2,333
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>					
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
2	2	6	6	7	2
בינוי ונדל"ן					
5	5	6	5	5	4
מסחרי אחר					
7	7	12	11	12	6
<b>סך הכל מסחרי</b>					
1	1	1	1	1	1
אנשים פרטיים					
8	8	13	12	13	7
<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>					
-	-	-	-	-	-
בנקים בחו"ל					
-	-	-	-	-	-
ממשלות בחו"ל					
8	8	13	12	13	7
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>					
66	115	261	771	779	2,340
<b>סך הכל ציבור</b>					
-	-	-	-	-	-
<b>סך הכל בנקים</b>					
-	-	-	-	-	-
<b>סך הכל ממשלות</b>					
66	115	261	771	779	2,340
<b>סך הכל</b>					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.



ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

1. ארגונים מחדש שבוצעו (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2015			2016		
יתרת חוב רשומה לפני אחרון ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים
בלתי מבוקר			בלתי מבוקר		
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
<u>פעילות לווים בישראל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
68	70	25	178	181	163
בינוי ונדל"ן - בינוי					
23	24	3	142	144	26
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
-	-	-	405	410	10
שרותים פיננסיים					
90	94	86	63	73	725
מסחרי - אחר					
181	188	114	788	808	924
<b>סך הכל מסחרי</b>					
-	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
7	7	674	47	62	4,664
אנשים פרטיים - אחר					
188	195	788	835	870	5,588
<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>					
-	-	-	-	-	-
בנקים בישראל					
-	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל					
188	195	788	835	870	5,588
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>					
<u>פעילות לווים בחו"ל</u>					
<u>ציבור-מסחרי</u>					
21	21	13	27	28	5
בינוי ונדל"ן					
72	73	19	34	34	12
מסחרי - אחר					
93	94	32	61	62	17
<b>סך הכל מסחרי</b>					
1	1	4	1	1	4
אנשים פרטיים					
94	95	36	62	63	21
<b>סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל</b>					
-	-	-	-	-	-
בנקים בחו"ל					
-	-	-	-	-	-
ממשלות בחו"ל					
94	95	36	62	63	21
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>					
282	290	824	897	933	5,609
<b>סך הכל ציבור</b>					
-	-	-	-	-	-
<b>סך הכל בנקים</b>					
-	-	-	-	-	-
<b>סך הכל ממשלות</b>					
282	290	824	897	933	5,609
<b>סך הכל</b>					

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

## ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

### 2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

2. ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו<sup>(ב,ג)</sup>

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2015		2016	
מספר חוזים	מספר חוזים	מספר חוזים	מספר חוזים
יגרת חוב רשומה <sup>(ד)</sup>	יגרת חוב רשומה <sup>(ד)</sup>	יגרת חוב רשומה <sup>(ד)</sup>	יגרת חוב רשומה <sup>(ד)</sup>
בלתי מבוקר		בלתי מבוקר	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
<b>פעילות לווים בישראל</b>			
<b>ציבור-מסחרי</b>			
25	4	-	1
4	4	6	7
107	33	3	8
136	41	9	16
-	-	-	-
784	148	4	3
920	189	13	19
-	-	-	-
-	-	-	-
920	189	13	19
<b>פעילות לווים בחו"ל</b>			
<b>ציבור-מסחרי</b>			
-	2	-	-
1	-	11	-
1	2	11	-
-	1	-	1
1	3	11	1
-	-	-	-
-	-	-	-
1	3	11	1
921	192	24	20
-	-	-	-
-	-	-	-
921	192	24	20

(א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(ב) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של שלושים ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

(ג) החל מיום 1 ביולי 2015 מיישם הבנק עדכון לקובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, אשר מחייב, בין היתר, כי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי שאורגנו מחדש והארגון מחדש כשל, יימחקו לכל המאוחר תוך 60 יום. הבנק יישם את ההוראה בדרך של מכאן ולהבא.

(ד) יגרת החוב הרשומה לסוף הרביע בו בוצע הכשל.

## ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

### 2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעיתיים בארגון מחדש (המשך)

2. ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו<sup>(ב)</sup> (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2015		2016	
מספר חוזים	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה <sup>(ד)</sup>	מספר חוזים
בלתי מבוקר			
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
<b>פעילות לווים בישראל</b>			
<b>ציבור-מסחרי</b>			
13	22	4	53
בינוי ונדל"ן - בינוי			
7	6	6	6
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			
-	-	-	6
שרותים פיננסיים			
29	77	16	194
מסחרי - אחר			
49	105	26	259
<b>סך הכל מסחרי</b>			
-	-	-	-
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור			
6	393	9	1,395
אנשים פרטיים - אחר			
55	498	35	1,654
<b>סך הכל ציבור - פעילות בישראל</b>			
-	-	-	-
בנקים בישראל			
-	-	-	-
ממשלת ישראל			
55	498	35	1,654
<b>סך הכל פעילות בישראל</b>			
<b>פעילות לווים בחו"ל</b>			
<b>ציבור-מסחרי</b>			
1	6	10	4
בינוי ונדל"ן			
3	6	13	7
מסחרי - אחר			
4	12	23	11
<b>סך הכל מסחרי</b>			
1	3	-	-
אנשים פרטיים			
5	15	23	11
<b>סך הכל ציבור - פעילות חו"ל</b>			
-	-	-	-
בנקים בחו"ל			
-	-	-	-
ממשלות בחו"ל			
5	15	23	11
<b>סך הכל פעילות בחו"ל</b>			
60	513	58	1,665
<b>סך הכל ציבור</b>			
-	-	-	-
<b>סך הכל בנקים</b>			
-	-	-	-
<b>סך הכל ממשלות</b>			
60	513	58	1,665
<b>סך הכל</b>			

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.  
 (ב) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של שלושים ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.  
 (ג) החל מיום 1 ביולי 2015 מיישם הבנק עדכון לקובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, אשר מחייב, בין היתר, כי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי שאורגנו מחדש והארגון מחדש כשל, יימחקו לכל המאוחר תוך 60 יום. הבנק יישם את ההוראה בדרך של מכאן ולהבא.  
 (ד) יתרת החוב הרשומה לסוף הרביע בו בוצע הכשל.

## ביאור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות<sup>(א)</sup> (המשך)

### 3. מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף תקופה לפי שיעור המימון (LTV)<sup>(ב)</sup>, סוג החדר וסוג ריבית

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי	מזה: <sup>1</sup>	מזה: <sup>1</sup>	סך הכל <sup>1</sup>		
חוץ מאזני	ריבית	בולט	ובלון		
סך הכל	משתנה				
במיליוני ש"ח					
1,701	35,079	3,243	52,336	עד 60%	שיעור ראשון: שיעור המימון
227	20,811	1,118	29,299	מעל 60%	
25	7	-	13		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
1,953	55,897	4,361	81,648		סך הכל

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי	מזה: <sup>1</sup>	מזה: <sup>1</sup>	סך הכל <sup>1</sup>		
חוץ מאזני	ריבית	בולט	ובלון		
סך הכל	משתנה				
במיליוני ש"ח					
3,130	35,253	3,873	49,761	עד 60%	שיעור ראשון: שיעור המימון
977	21,840	1,212	30,117	מעל 60%	
101	611	28	834		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
4,208	57,704	5,113	80,712		סך הכל

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)					
יתרת הלוואות לדיור					
סיכון אשראי	מזה: <sup>1</sup>	מזה: <sup>1</sup>	סך הכל <sup>1</sup>		
חוץ מאזני	ריבית	בולט	ובלון		
סך הכל	משתנה				
במיליוני ש"ח					
3,695	35,715	3,768	51,388	עד 60%	שיעור ראשון: שיעור המימון <sup>(א)</sup>
466	21,898	1,151	30,372	מעל 60%	
56	10	1	45		שיעבוד משני או ללא שיעבוד <sup>(ב)</sup>
4,217	57,623	4,920	81,805		סך הכל

- (א) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (ב) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.
- יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת. מידי רביע נבדקת ההפרשה הקבוצתית המינימאלית בשיעור של 0.35% כנדרש בהוראות בנק ישראל מול ההפרשה בשיעור של 0.75% הנדרשת על אשראי בעל LTV הגבוה מ-60%. יש לציין כי ההפרשה הקבוצתית גבוהה מההפרשה הנדרשת על פי LTV.
- (ג) סווג מחדש.

באור 13 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

30 בספטמבר		31 בדצמבר	
2016		2015	
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי החוזים <sup>(א)</sup>	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי החוזים <sup>(א)</sup>	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי החוזים <sup>(א)</sup>	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי החוזים <sup>(א)</sup>
בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר
במיליוני ש"ח			

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:

אשראי תעודות	3	1,568	5	1,640	4	1,759
ערביות להבטחת אשראי	106	5,867	98	5,809	78	6,136
ערביות לרוכשי דירות	17	19,360	21	18,883	21	19,313
ערביות והתחייבויות אחרות <sup>(ב)</sup>	243	15,870	205	16,784	228	17,131
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	24	25,044	34	28,209	30	24,090
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	24	12,870	44	14,061	37	13,607
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן <sup>1</sup>	56	24,176	79	26,112	68	25,350
התחייבויות להוצאת ערביות	14	14,416	19	14,969	16	14,423
מסגרות לפעילות במכשירים נגזרים שלא נוצלו	-	3,377	-	4,434	-	4,115
אישור עקרוני לשמירת שיעור ריבית	-	3,464	-	2,768	-	3,874

1. מזה: חשיפות אשראי בגין מחויבות לספק נזילות למבני איגוח בחסות אחרים שלא נוצלו בסך 225 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2015 - 235 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2015 - 234 מיליון ש"ח) המחויבויות לעיל מהוות חלק קטן יחסית מהמחויבויות של אותם גופי איגוח.

(א) יתרת החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף תקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.  
 (ב) כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעוף בסך 132 מיליון ש"ח (ליום 30 בספטמבר 2015 וליום 31 בדצמבר 2015 סך של 209 מיליון ש"ח ו-218 מיליון ש"ח בהתאמה).

## ביאור 14 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

<b>30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)</b>						
מטבע ישראלי						
מטבע חוץ <sup>(א)</sup>						
לא צמוד	צמוד למדד המחירים לצרכן	של ארה"ב	באירו	במטבעות אחרים	פריטים שאינם כספיים <sup>(ב)</sup>	סך הכל
במיליוני ש"ח						
<b>נכסים</b>						
47,317	245	7,478	837	2,928	262	59,067
מזומנים ופיקדונות בבנקים						
40,223	5,088	30,322	3,649	1,093	2,118	82,493
ניירות ערך						
896	-	-	-	-	-	896
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר						
179,051	45,561	29,354	4,933	5,304	165	264,368
אשראי לציבור, נטו <sup>(ג)</sup>						
78	148	341	56	-	-	623
אשראי לממשלות						
-	-	-	-	-	897	897
השקעות בחברות כלולות						
-	-	-	-	-	3,044	3,044
בניינים וציוד						
7,198	123	2,448	272	325	1,264	11,630
נכסים בגין מכשירים נגזרים						
-	-	-	-	-	17	17
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין						
6,406	4	1,961	12	32	308	8,723
נכסים אחרים						
281,169	51,169	71,904	9,759	9,682	8,075	431,758
סך כל הנכסים						
<b>התחייבויות</b>						
206,373	22,284	86,752	13,432	7,556	454	336,851
פיקדונות הציבור						
1,515	18	1,709	301	46	-	3,589
פיקדונות מבנקים						
41	-	614	6	-	-	661
פיקדונות ממשלות						
531	-	22	-	-	-	553
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר						
6,539	17,176	-	-	-	50	23,765
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים						
7,775	173	2,560	382	516	1,228	12,634
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						
9,254	10,682	1,636	30	173	342	22,117
התחייבויות אחרות						
232,028	50,333	93,293	14,151	8,291	2,074	400,170
סך כל ההתחייבויות						
49,141	836	(21,389)	(4,392)	1,391	6,001	31,588
הפרש <sup>(ד)</sup>						
<b>מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:</b>						
(23,560)	(1,480)	21,923	4,922	(1,972)	167	-
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
1,296	-	(970)	(311)	(15)	-	-
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
911	-	(298)	(593)	6	(26)	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
27,788	(644)	(734)	(374)	(590)	6,142	31,588
סך הכל כללי						
<b>השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:</b>						
1,938	-	(1,428)	(484)	(26)	-	-
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
3,021	-	(1,169)	(1,728)	(42)	(82)	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						

- (א) כולל צמודים למטבע חוץ.  
 (ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.  
 (ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בגינו נוצר בסך 3,527 מיליון ש"ח.  
 (ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.

## ביאור 14 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)						
מטבע ישראלי						
מטבע חוץ <sup>(א)</sup>						
לא צמוד	צמוד למדד המחירים לצרכן	של ארה"ב	בדולרים באירו	במטבעות אחרים	פריטים שאינם כספיים <sup>(ב)</sup>	סך הכל
במיליוני ש"ח						
<b>נכסים</b>						
מזומנים ופיקדונות בבנקים	40,309	252	8,151	1,473	2,327	52,562
ניירות ערך	34,896	1,490	23,187	2,363	1,663	67,545
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,420	-	-	-	-	1,420
אשראי לציבור, נטו <sup>(ג)</sup>	169,954	49,413	29,464	5,033	5,848	260,009
אשראי לממשלות	89	193	129	63	-	474
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	948
בניינים וציוד	-	-	-	-	-	2,992
נכסים בגין מכשירים נגזרים	8,358	151	5,198	511	124	15,314
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	-	-	-	-	-	18
נכסים אחרים	5,638	4	930	8	22	7,242
<b>סך כל הנכסים</b>	<b>260,664</b>	<b>51,503</b>	<b>67,059</b>	<b>9,451</b>	<b>9,984</b>	<b>408,524</b>
<b>התחייבויות</b>						
פיקדונות הציבור	189,886	25,757	79,327	14,335	8,288	317,991
פיקדונות מבנקים	1,800	32	1,422	286	110	3,650
פיקדונות מממשלות	39	1	596	8	-	644
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	503	-	-	-	-	503
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	5,667	16,520	-	-	-	22,187
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	8,129	213	5,062	452	88	14,766
התחייבויות אחרות	8,767	9,262	793	38	183	19,873
<b>סך כל ההתחייבויות</b>	<b>214,791</b>	<b>51,785</b>	<b>87,200</b>	<b>15,119</b>	<b>8,669</b>	<b>379,614</b>
הפרש <sup>(ד)</sup>	45,873	(282)	(20,141)	(5,668)	1,315	28,910
<b>מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:</b>						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(20,620)	(1,681)	19,160	5,308	(1,975)	-
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	921	-	(763)	(225)	67	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	188	-	(10)	(241)	50	-
<b>סך הכל כללי</b>	<b>26,362</b>	<b>(1,963)</b>	<b>(1,754)</b>	<b>(826)</b>	<b>(543)</b>	<b>28,910</b>
<b>השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:</b>						
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	1,638	-	(1,466)	(258)	86	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)	(36)	-	145	(676)	567	-

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בגינו נוצר בסך 3,813 מיליון ש"ח.

(ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.

## ביאור 14 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)						
		מטבע חוץ <sup>(א)</sup>			מטבע ישראלי	
סך הכל	פריטים שאינם כספיים <sup>(ב)</sup>	במטבעות אחרים	בדולרים באירו	של ארה"ב	צמוד למדד המחירים לצרכן	לא צמוד
	במיליוני ש"ח					
<b>נכסים</b>						
60,455	176	2,407	763	5,951	246	50,912
מזומנים ופיקדונות בבנקים						
69,475	3,320	1,640	2,023	28,228	1,933	32,331
ניירות ערך						
1,764	-	-	-	-	-	1,764
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר						
261,399	250	5,849	4,809	28,768	49,178	172,545
אשראי לציבור, נטו <sup>(ג)</sup>						
453	-	-	61	130	195	67
אשראי לממשלות						
924	924	-	-	-	-	-
השקעות בחברות כלולות						
3,095	3,095	-	-	-	-	-
בניינים וציוד						
11,250	716	243	308	3,466	115	6,402
נכסים בגין מכשירים נגזרים						
18	18	-	-	-	-	-
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין						
7,666	577	44	6	896	5	6,138
נכסים אחרים						
416,499	9,076	10,183	7,970	67,439	51,672	270,159
<b>סך כל הנכסים</b>						
<b>התחייבויות</b>						
328,693	464	8,866	13,709	84,646	25,583	195,425
פיקדונות הציבור						
3,859	-	46	385	1,470	72	1,886
פיקדונות מבנקים						
750	-	-	7	703	1	39
פיקדונות מממשלות						
938	-	-	-	-	-	938
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר						
21,308	-	-	-	-	15,604	5,704
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים						
11,098	702	247	305	3,266	222	6,356
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						
20,746	831	215	51	964	9,515	9,170
התחייבויות אחרות						
387,392	1,997	9,374	14,457	91,049	50,997	219,518
<b>סך כל ההתחייבויות</b>						
29,107	7,079	809	(6,487)	(23,610)	675	50,641
<b>הפרש<sup>(ד)</sup></b>						
<b>מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:</b>						
-	(396)	(1,427)	5,617	23,871	(1,308)	(26,357)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
-	-	(64)	102	(654)	-	616
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
-	-	(41)	(9)	(483)	-	533
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
29,107	6,683	(723)	(777)	(876)	(633)	25,433
<b>סך הכל כללי</b>						
<b>השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:</b>						
-	-	(68)	(100)	(1,257)	-	1,425
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
-	-	223	(416)	(1,112)	-	1,305
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						

- (א) כולל צמודים למטבע חוץ.  
 (ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.  
 (ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיס הצמדה בהתאם להצמדה של האשראי בגינו נוצר בסך 3,671 מיליון ש"ח.  
 (ד) הון עצמי כולל זכויות שאינן מקנות שליטה.



## ביאור 15א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

א. כללי

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים על פי הנחיות המפקח על הבנקים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן במקרים אלה נאמד על פי הערך הנוכחי של תזרים המזומן העתידי המהווה בשיעור ריבית המשקף את רמת הריבית בו היתה מבוצעת עסקה דומה ביום הדיווח. אומדן של השווי ההוגן מחושב באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הנכיון שהוא סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המוצגת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. בהנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים עשויים להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי הקבוצה כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ב. עיקרי השיטות וההנחות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

### בכסים פיננסיים:

**אשראי לציבור** - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעור נכיון מתאים. יתרת האשראי מוינה למספר קטגוריות בהתאם למגזר הפעילות וכן לדרוג האשראי של הלווים. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית) לפי בסיסי ההצמדה השונים. תקבולים אלה הונו בשיעורי ריבית המשקפים את רמת הסיכון והמרווח הממוצע הגלומים באשראי באותה קטגוריה ואת תקופת האשראי.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות עסקאות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של יתרות חובה בחשבונות עו"ש, הוערך בהתאם לערך במאזן.

השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ריבית אלה משקפים את שיעורי הריבית הגבוהים ביותר המשמשים את הקבוצה בעסקאות במועד הדיווח באותו מגזר.

שווי הוגן של יתרות עו"ש שסווגו כחובות פגומים חושב בהתאם לאומדן המח"מ שלהם ולפי שיעורי הריבית המירביים הנהוגים בבנק.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי.

## ביאור 15 א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

**פיקדונות בבנקים, ואשראי לממשלות** - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם בוצעו עסקאות דומות במועד הדיווח.

**ניירות ערך** - ניירות ערך סחירים לפי שווי שוק. ניירות ערך שאינם סחירים, מניות לפי עלות ואגרות חוב לפי מודל המביא בחשבון את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים מנוכחים בשיעור ניכיון מתאים והמביאים בחשבון גם את ההסתברות לכשל וערך השוק.

### התחייבויות פיננסיות:

**פיקדונות הציבור** - יתרת הפיקדונות מוינה למספר קטגוריות בהתאם למגזרי הפעילות, בסיסי ההצמדה ותקופות ההפקדה. בכל קטגוריה חושב התזרים של התשלומים העתידיים (קרן וריבית). תשלומים אלה הונו בשיעורי ריבית המשקפים את שיעור הריבית הממוצע בו הקבוצה מגייסת פיקדונות דומים מאותה קטגוריה לתקופה שנותרה עד לפרעון. חשבונות עובר ושכ (עו"ש) ופיקדונות ללא זמן פרעון-היתרה במאזן נחשבת כאומדן של השווי ההוגן.

**פיקדונות מבנקים ופיקדונות ממשלות השווי ההוגן** נאמד בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי אומדן שיעורי הריבית שבהם הקבוצה עשויה לגייס פיקדונות דומים במועד הדיווח.

**אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים** - לפי שווי שוק או בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הקבוצה מגייסת פיקדונות דומים, או יכולה להנפיק כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.

### נכסים והתחייבויות פיננסיים אחרים:

#### מכשירים נגזרים:

מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק וכאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.

מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הקבוצה בפעילותה השוטפת במועד הדיווח והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

#### מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי:

היתרה המאזנית מהווה קירוב לשווי ההוגן, שכן תנאי העסקות שבמאזן אינם שונים מהותית מתנאי עסקות דומות ביום הדיווח.

ביאור 15 א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)				
סך הכל	שווי הוגן <sup>(א)</sup>			יתרה במאזן
	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
במיליוני ש"ח				
<b>נכסים פיננסיים</b>				
59,110	1,991	8,566	48,553	59,067
מזומנים ופיקדונות בבנקים				
82,493	2,575	24,795	55,123	82,493
ניירות ערך <sup>(ב)</sup>				
896	-	-	896	896
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר				
263,161	191,028	69,913	2,220	264,368
אשראי לציבור, נטו				
639	574	65	-	623
אשראי לממשלות				
11,630	1,672	8,914	1,044	11,630
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
1,869	954	-	915	1,867
נכסים פיננסיים אחרים				
419,798	198,794	112,253	108,751 <sup>(א)</sup>	420,944
סך כל הנכסים הפיננסיים				
<b>התחייבויות פיננסיות</b>				
338,435	116,192	219,360	2,883	336,851
פיקדונות הציבור				
3,590	10	3,580	-	3,589
פיקדונות מבנקים				
673	106	567	-	661
פיקדונות מממשלות				
553	-	-	553	553
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר				
25,374	6,604	-	18,770	23,765
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נידחים				
12,634	202	11,381	1,051	12,634
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
8,351	1,495	5,581	1,275	8,351
התחייבויות פיננסיות אחרות				
389,610	124,609	240,469	24,532 <sup>(א)</sup>	386,404
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות				
<b>מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים</b>				
352	352	-	-	352
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				
16,892	16,687	205	-	16,892
בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים <sup>(ד)</sup>				

- (א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשים במחירים מצוטטים בשוק פעיל.  
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.  
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.  
 (ב) למידע נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 5](#) ניירות ערך.  
 (ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 131,468 מיליון ש"ח ובסך 136,291 מיליון ש"ח, בהתאמה אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאורים 115-115](#).  
 (ד) ההתחייבות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

## ביאור 15 א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)					
סך הכל	רמה 3	רמה 2	שווי הוגן <sup>(א)</sup>		יתרה במאזן
			רמה 1	רמה 2	
במיליוני ש"ח					
<b>נכסים פיננסיים</b>					
52,599	939	9,855	41,805	52,562	מזומנים ופיקדונות בבנקים
67,545	3,330	16,598	47,617	67,545	ניירות ערך <sup>(ב)</sup>
1,420	-	-	1,420	1,420	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
258,662	196,880	59,983	1,799	260,009	אשראי לציבור, נטו
490	445	45	-	474	אשראי לממשלות
15,314	2,122	11,606	1,586	15,314	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,258	774	11	473	1,258	נכסים פיננסיים אחרים
397,288	204,490	98,098	94,700 <sup>(א)</sup>	398,582	סך כל הנכסים הפיננסיים
<b>התחייבויות פיננסיות</b>					
319,527	125,654	192,047	1,826	317,991	פיקדונות הציבור
3,623	98	3,525	-	3,650	פיקדונות מבנקים
671	92	579	-	644	פיקדונות מממשלות
503	-	-	503	503	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
24,027	4,789	342	18,896	22,187	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נידחים
14,766	249	12,929	1,588	14,766	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
7,641	1,469 <sup>(ד)</sup>	4,804 <sup>(ד)</sup>	1,368 <sup>(ד)</sup>	7,653	התחייבויות פיננסיות אחרות
370,758	132,351	214,226	24,181 <sup>(א)</sup>	367,394	סך כל ההתחייבויות הפיננסיות
<b>מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים</b>					
341	341	-	-	341	עיסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי
15,421	15,421	-	-	15,421	בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים ברוטו - פנסיה ופיצויים <sup>(ה)</sup>

- (א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשים במחירים מצוטטים בשוק פעיל.  
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.  
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.  
 (ב) למידע נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 5](#) ניירות ערך.  
 (ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 124,540 מיליון ש"ח ובסך 134,842 מיליון ש"ח, בהתאמה אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאורים 215-115](#).  
 (ד) סוג מחדש.  
 (ה) ההתחייבות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

## ביאור 15 א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)				
סך הכל	שווי הוגן <sup>(א)</sup>			יתרה במאזן
	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
במיליוני ש"ח				
<b>נכסים פיננסיים</b>				
60,505	1,656	6,431	52,418	60,455
מזומנים ופיקדונות בבנקים				
69,475	3,053	19,491	46,931	69,475
ניירות ערך <sup>(ב)</sup>				
1,764	-	-	1,764	1,764
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר				
261,381	190,601	68,534	2,246	261,399
אשראי לציבור, נטו				
467	441	26	-	453
אשראי לממשלות				
11,250	1,403	8,931	916	11,250
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
1,644	1,093	-	551	1,643
נכסים פיננסיים אחרים				
406,486	198,247	103,413	104,826 <sup>(א)</sup>	406,439
סך כל הנכסים הפיננסיים				
<b>התחייבויות פיננסיות</b>				
330,290	124,612	203,012	2,666	328,693
פיקדונות הציבור				
3,833	56	3,777	-	3,859
פיקדונות מבנקים				
774	86	688	-	750
פיקדונות מממשלות				
938	-	-	938	938
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר				
22,944	4,724	340	17,880	21,308
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נידחים				
11,098	252	9,932	914	11,098
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
7,868	1,480	5,025	1,363	7,871
התחייבויות פיננסיות אחרות				
377,745	131,210	222,774	23,761 <sup>(א)</sup>	374,517
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות				
<b>מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים</b>				
347	347	-	-	347
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				
בנוסף, התחייבויות בגין זכויות עובדים				
15,764	15,570	194	-	15,764
ברוטו - פנסיה ופיצויים <sup>(ד)</sup>				

- (א) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשים במחירים מצוטטים בשוק פעיל.  
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.  
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- (ב) למידע נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה [ביאור 5](#) ניירות ערך.
- (ג) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 113,254 מיליון ש"ח ובסך 130,250 מיליון ש"ח, בהתאמה אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [ביאורים 115-115](#).
- (ד) ההתחייבות מוצגת בברוטו, אינה מתחשבת בנכסי התכנית המנוהלים כנגדה.

## ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)			
מדידות שווי הוגן המשתמשות			
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
במיליוני ש"ח			
<b>נכסים</b>			
<b>ניירות ערך זמינים למכירה:</b>			
39,349	-	2,121	37,228
אגרות חוב ממשלת ישראל			
8,461	-	1,320	7,141
אגרות חוב ממשלות זרות			
36	-	36	-
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
7,042	-	6,996	46
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
10,007	1,611	8,396	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
396	-	318	78
אגרות חוב אחרות בישראל			
2,004	-	2,004	-
אגרות חוב אחרות זרים			
1,137	-	-	1,137
מניות וקרנות נאמנות זמינות למכירה			
68,432	1,611	21,191	45,630
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה			
<b>ניירות ערך למסחר:</b>			
7,528	-	54	7,474
אגרות חוב ממשלת ישראל			
4,236	-	2,571	1,665
אגרות חוב ממשלות זרות			
157	-	-	157
אגרות חוב מוסדות פיננסיים בישראל			
101	-	101	-
אגרות חוב מוסדות פיננסיים זרים			
269	-	269	-
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)			
180	-	-	180
אגרות חוב אחרות בישראל			
609	-	609	-
אגרות חוב אחרות בחו"ל			
17	-	-	17
מניות וקרנות נאמנות למסחר			
13,097	-	3,604	9,493
סך הכל ניירות ערך למסחר			
<b>נכסים בגין מכשירים נגזרים:</b>			
365	172	193	-
חוזי שקל - מדד			
6,906	376	6,463	67
חוזי ריבית			
2,815	1,009	1,806	-
חוזי מטבע - חוץ			
1,287	104	444	739
חוזי מניות			
26	11	8	7
חוזי סחורות ואחרים			
231	-	-	231
פעילות בשוק המעוף			
11,630	1,672	8,914	1,044
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
<b>אחרים:</b>			
2,222	-	2	2,220
אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך			
896	-	-	896
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר			
915	-	-	915
אחר			
4,033	-	2	4,031
סך הכל אחרים			
97,192	3,283	33,711	60,198
סך כל הנכסים			

## ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	אחרים (רמה 2)	במיליוני ש"ח
<b>התחייבויות</b>					
<b>התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:</b>					
	425	48	377	-	חוזי שקל - מדד
	6,852	-	6,776	76	חוזי ריבית
	3,853	154	3,699	-	חוזי מטבע - חוץ
	1,250	-	511	739	חוזי מניות
	26	-	18	8	חוזי סחורות ואחרים
	228	-	-	228	פעילות בשוק המעוף
	12,634	202	11,381	1,051	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
<b>אחרים:</b>					
	2,917	22	14	2,881	פקדונות בגין השאלות ניירות ערך
	553	-	-	553	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
	1,275	-	-	1,275	אחרים
	4,745	22	14	4,709	סך הכל אחרים
	17,379	224	11,395	5,760	סך כל התחייבויות

## ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)			
מידות שווי הוגן המשתמשות			
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
במיליוני ש"ח			
<b>נכסים</b>			
<b>ניירות ערך זמינים למכירה:</b>			
28,887	-	1,593	27,294
8,215	-	1,029	7,186
48	-	48	-
4,968	-	4,862	106
7,918	2,021	5,897	-
596	-	484	112
1,257	-	1,206	51
2,062	-	-	2,062
53,951	2,021	15,119	36,811
<b>ניירות ערך למסחר:</b>			
8,649	-	125	8,524
1,432	-	20	1,412
156	-	-	156
128	-	128	-
852	-	852	-
139	-	-	139
354	-	354	-
575	-	-	575
12,285	-	1,479	10,806
<b>נכסים בגין מכשירים נגזרים:</b>			
306	183	123	-
8,401	383	7,962	56
4,221	1,260	2,961	-
1,780	271	556	953
35	25	4	6
571	-	-	571
15,314	2,122	11,606	1,586
<b>אחרים:</b>			
1,801	-	2	1,799
1,420	-	-	1,420
484	-	11	473
3,705	-	13	3,692
85,255	4,143	28,217	52,895



## ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)					
מדידות שווי הוגן המשתמשות					
	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
סך הכל שווי הוגן	סך הכל שווי הוגן	סך הכל שווי הוגן	סך הכל שווי הוגן	סך הכל שווי הוגן	סך הכל שווי הוגן
במיליוני ש"ח					
<b>התחייבויות</b>					
<b>התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:</b>					
	317	40	277	-	חוזי שקל - מדד
	8,205	-	8,150	55	חוזי ריבית
	3,933	208	3,725	-	חוזי מטבע - חוץ
	1,693	1	739	953	חוזי מניות
	44	-	38	6	חוזי סחורות ואחרים
	574	-	-	574	פעילות בשוק המעוף
	14,766	249	12,929	1,588	סך הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
<b>אחרים:</b>					
	1,860	11	22	1,827	פקדונות בגין השאלות ניירות ערך
	503	-	-	503	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
	1,368	-	-	1,368 <sup>(א)</sup>	אחרים
	3,731	11	22	3,698	סך הכל אחרים
	18,497	260	12,951	5,286	סך כל התחייבויות

(א) הוצג מחדש.

## ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)			
מידות שווי הוגן המשתמשות			
סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
במיליוני ש"ח			
<b>נכסים</b>			
<b>ניירות ערך זמינים למכירה:</b>			
28,553	-	1,599	26,954
8,128	-	789	7,339
35	-	35	-
6,262	-	6,105	157
9,566	2,003	7,563	-
586	-	473	113
1,694	-	1,674	20
1,653	-	-	1,653
56,477	2,003	18,238	36,236
<b>ניירות ערך למסחר:</b>			
6,664	-	32	6,632
3,058	-	2	3,056
238	-	-	238
148	-	148	-
751	-	751	-
152	-	-	152
320	-	320	-
617	-	-	617
11,948	-	1,253	10,695
<b>נכסים בגין מכשירים נגזרים:</b>			
344	174	170	-
6,370	297	6,043	30
3,062	770	2,292	-
1,066	129	420	517
46	33	6	7
362	-	-	362
11,250	1,403	8,931	916
<b>אחרים:</b>			
2,252	-	6	2,246
1,764	-	-	1,764
551	-	-	551
4,567	-	6	4,561
84,242	3,406	28,428	52,408

## ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)			
מדידות שווי הוגן המשתמשות			
במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן
במיליוני ש"ח			
<b>התחייבויות</b>			
<b>התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:</b>			
-	339	53	392
30	6,065	-	6,095
-	2,930	199	3,129
517	559	-	1,076
7	39	-	46
360	-	-	360
914	9,932	252	11,098
<b>אחרים:</b>			
2,666	20	13	2,699
938	-	-	938
1,363	-	-	1,363
4,967	20	13	5,000
5,881	9,952	265	16,098

## ביאור 15 ב - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

### ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות				
סך כל הרווח בגין שינויים בשווי בתקופה	סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
				במיליוני ש"ח
				אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	271	1,192	-	-
	271	1,192	-	-
				<b>סך הכל</b>

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות				
סך כל הרווח בגין שינויים בשווי בתקופה	סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
				במיליוני ש"ח
				אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	2	2,029	-	-
	2	2,029	-	-
				<b>סך הכל</b>

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)				
מדידות שווי הוגן המשתמשות				
סך כל הרווח בגין שינויים בשווי בתקופה	סך הכל שווי הוגן	בנתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	בנתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	במחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
				במיליוני ש"ח
				אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	14	1,132	-	-
	14	1,132	-	-
				<b>סך הכל</b>

## ביאור 15 ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

<b>לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)</b>											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2016				רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:							
שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2016	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2016	העברות מרמה 3	העברות אל רמה 3	התאמות מתרגום דוחות כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	ברוח כולל אחר <sup>(ב)</sup>	בדוח רווח והפסד <sup>(א)</sup>	שווי הוגן לתחילת התקופה	הפסד	רווח
במיליוני ש"ח											
<b>נכסים</b>											
ניירות ערך זמינים למכירה:											
(160)	1,611	-	-	-	(46)	(147)	58	14	(44)	1,776 <sup>(א)</sup>	MBS/ABS
(160)	1,611	-	-	-	(46)	(147)	58	14	(44)	1,776	סך כל אגרות חוב זמינות למכירה
13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מניות זמינות למכירה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל אגרות חוב למסחר
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מניות למסחר
<b>נכסים בגין מכשירים נגזרים:</b>											
(68)	172	-	6	-	-	-	-	-	(12)	178	חוזי שקל - מדד
(17)	376	-	-	-	(34)	-	-	-	7	403	חוזי ריבית
358	1,009	-	-	-	-	81	-	28	900	חוזי מטבע - חוץ	
(3)	104	-	-	-	-	-	-	(88)	192	חוזי מניות	
6	11	-	-	-	-	-	-	(2)	13	חוזי סחורות ואחרים	
276	1,672	-	6	-	(34)	81	-	(67)	1,686	סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך כל אחרים
129	3,283	-	6	-	(80)	(147)	139	14	(111)	3,462	<b>סך כל הנכסים</b>
<b>התחייבויות</b>											
<b>התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:</b>											
33	48	-	19	-	-	-	-	-	(17)	46	חוזי שקל - מדד
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזי ריבית
17	154	-	-	-	-	-	-	-	18	136	חוזי מטבע - חוץ
-	-	-	-	-	-	-	-	(1)	1	-	חוזים בגין מניות
50	202	-	19	-	-	-	-	-	-	183	סך כל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
1	22	-	-	-	-	-	-	-	5	17	סך כל אחרים
51	224	-	19	-	-	-	-	-	5	200	<b>סך כל התחייבויות</b>

(א) רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.  
 (ב) רווחים (הפסדים) שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.  
 (ג) הוצג מחדש.

## ביאור 15 ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:										
המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2015	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2015	העברות מרמה 3	העברות אל רמה 3	התאמות מתרגום דוחות כספיים	סילוקים	מכירות	רכישות והנפקות	ברוח כולל אחר <sup>(ב)</sup>	בדוח רווח ההפסד <sup>(א)</sup>	שווי הוגן לתחילת התקופה	במיליוני ש"ח
<b>נכסים</b>											
ניירות ערך זמינים למכירה:											
(12)	2,021	-	-	-	(127)	-	140	(15)	133	1,890	<b>MBS/ABS</b>
(12)	2,021	-	-	-	(127)	-	140	(15)	133	1,890	סך כל אגרות חוב זמינות למכירה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מניות זמינות למכירה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל אגרות חוב למסחר
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מניות למסחר
<b>נכסים בגין מכשירים נגזרים:</b>											
45	183	-	29	-	-	-	-	-	5	149	חוזי שקל - מדד
62	383	-	-	-	(28)	-	-	-	51	360	חוזי ריבית
45	1,260	-	-	-	-	-	547	-	(1,037)	1,750	חוזי מטבע - חוץ
180	271	-	-	-	-	-	-	-	126	145	חוזי מניות
19	25	-	-	-	-	-	-	-	(1)	26	חוזי סחורות ואחרים
351	2,122	-	29	-	(28)	-	547	-	(856)	2,430	סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך כל אחרים
339	4,143	-	29	-	(155)	-	687	(15)	(723)	4,320	<b>סך כל הנכסים</b>
<b>התחייבויות</b>											
<b>התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:</b>											
16	40	-	18	-	-	-	-	-	(16)	38	חוזי שקל - מדד
(86)	208	-	-	-	-	-	-	-	(85)	293	חוזי מטבע - חוץ
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	חוזים בגין מניות
(70)	249	-	18	-	-	-	-	-	(100)	331	סך כל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
11	11	-	-	-	-	-	-	-	(5)	16	סך כל אחרים
(59)	260	-	18	-	-	-	-	-	(105)	347	<b>סך כל ההתחייבויות</b>

(א) רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מיומן שאינן מריבית.  
(ב) רווחים (הפסדים) שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

## ביאור 15 ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2016		שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2016		העברות מרמה 3		התאמות מתרגום דוחות הכספיים אל רמה 3		רכישות והנפקות מכירות סילוקים		רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:	
2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016
במיליוני ש"ח											
<b>נכסים</b>											
ניירות ערך זמינים למכירה:											
(156)	1,611	-	-	-	(108)	(378)	135	11	(52)	2,003	MBS/ABS
(156)	1,611	-	-	-	(108)	(378)	135	11	(52)	2,003	סך כל אגרות חוב זמינות למכירה
13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מניות זמינות למכירה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל אגרות חוב למסחר
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מניות למסחר
<b>נכסים בגין מכשירים נגזרים:</b>											
(12)	172	-	15	-	-	-	-	-	(17)	174	חוזי שקל - מדד
84	376	-	-	-	(95)	-	-	-	174	297	חוזי ריבית
725	1,009	-	-	-	-	-	468	-	(229)	770	חוזי מטבע - חוץ
71	104	-	-	-	-	-	-	-	(25)	129	חוזי מניות
3	11	-	-	-	-	-	-	-	(22)	33	חוזי סחורות ואחרים
871	1,672	-	15	-	(95)	-	468	-	(119)	1,403	סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך כל אחרים
728	3,283	-	15	-	(203)	(378)	603	11	(171)	3,406	<b>סך כל הנכסים</b>
<b>התחייבויות</b>											
<b>התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:</b>											
32	48	-	31	-	-	-	-	-	(36)	53	חוזי שקל - מדד
(17)	154	-	-	-	-	-	-	-	(45)	199	חוזי מטבע - חוץ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חוזים בגין מניות
15	202	-	31	-	-	-	-	-	(81)	252	סך כל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5	22	-	-	-	-	-	-	-	9	13	סך כל אחרים
20	224	-	31	-	-	-	-	-	(72)	265	<b>סך כל ההתחייבויות</b>

(א) רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.  
(ב) רווחים (הפסדים) שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

## ביאור 15 ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2015	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2015	העברות מרמה 3 אל רמה 3	התאמות מתרגום דוחות העברות אל רמה 3 כספיים	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	ברוח כולל אחר <sup>(ב)</sup>	בדוח רווח הפסד <sup>(א)</sup>	שווי הוגן לתחילת השנה	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2015	במיליוני ש"ח
<b>נכסים</b>											
ניירות ערך זמינים למכירה:											
(4)	2,021	-	-	-	(308)	(100)	362	(9)	67	2,009	<b>MBS/ABS</b>
סך כל אגרות חוב זמינות למכירה											
(4)	2,021	-	-	-	(308)	(100)	362	(9)	67	2,009	
מניות זמינות למכירה											
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
סך הכל אגרות חוב למסחר											
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
מניות למסחר											
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<b>נכסים בגין מכשירים נגזרים:</b>											
54	183	-	34	-	-	-	-	-	4	145	חוזי שקל - מדד
(6)	383	-	-	-	(91)	-	-	-	51	423	חוזי ריבית
404	1,260	-	-	-	-	-	1,627	-	(2,674)	2,307	חוזי מטבע - חוץ
240	271	-	-	-	-	-	-	-	207	64	חוזי מניות
18	25	-	-	-	-	-	-	-	(39)	64	חוזי סחורות ואחרים
סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים											
710	2,122	-	34	-	(91)	-	1,627	-	(2,451)	3,003	
סך כל אחרים											
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
706	4,143	-	34	-	(399)	(100)	1,989	(9)	(2,384)	5,012	<b>סך כל הנכסים</b>
<b>התחייבויות</b>											
<b>התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:</b>											
33	40	-	31	-	-	-	-	-	(32)	41	חוזי שקל - מדד
93	208	-	-	-	-	-	-	-	98	110	חוזי מטבע - חוץ
-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	חוזים בגין מניות
סך כל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים											
126	249	-	31	-	-	-	-	-	67	151	
סך כל אחרים											
11	11	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
137	260	-	31	-	-	-	-	-	67	162	<b>סך כל ההתחייבויות</b>

(א) רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.  
(ב) רווחים (הפסדים) שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.



## ביאור 15 ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (מבוקר)											
רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2015		שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015		התאמות מתרגום דוחות העברות אל רמה 3		מכירות סילוקים		רכישות והנפקות		רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:	
2015	2015	העברות מרמה 3	העברות מרמה 3	אל רמה 3	אל רמה 3	מכירות סילוקים	רכישות והנפקות	ברוח כולל אחר <sup>(ב)</sup>	בדוח רווח והפסד <sup>(א)</sup>	שווי הוגן לתחילת השנה	רווחים (הפסדים) נטו שמומשו/טרם מומשו ונכללו:
<b>במיליוני ש"ח</b>											
<b>נכסים</b>											
ניירות ערך זמינות למכירה:											
(250)	2,003	-	-	-	(413)	(138)	508	(11)	48	2,009	MBS/ABS
(250)	2,003	-	-	-	(413)	(138)	508	(11)	48	2,009	סך כל אגרות חוב זמינות למכירה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מניות זמינות למכירה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך הכל אגרות חוב למסחר
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מניות למסחר
<b>נכסים בגין מכשירים נגזרים:</b>											
66	174	-	52	-	-	-	-	-	(23)	145	חוזי שקל - מדד
(83)	297	-	-	-	(115)	-	-	-	(11)	423	חוזי ריבית
230	770	-	-	-	-	-	1,941	-	(3,478)	2,307	חוזי מטבע - חוץ
108	129	-	-	-	-	-	-	-	65	64	חוזי מניות
32	33	-	-	-	-	-	-	-	(31)	64	חוזי סחורות ואחרים
353	1,403	-	52	-	(115)	-	1,941	-	(3,478)	3,003	סך כל נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	סך כל אחרים
103	3,406	-	52	-	(528)	(138)	2,449	(11)	(3,430)	5,012	<b>סך כל הנכסים</b>
<b>התחייבויות</b>											
<b>התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:</b>											
49	53	-	49	-	-	-	-	-	(37)	41	חוזי שקל - מדד
123	199	-	-	-	-	-	-	-	89	110	חוזי מטבע - חוץ
172	252	-	49	-	-	-	-	-	52	151	סך כל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
13	13	-	-	-	-	-	-	-	2	11	סך כל אחרים
185	265	-	49	-	-	-	-	-	54	162	<b>סך כל ההתחייבויות</b>

(א) רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.  
(ב) רווחים (הפסדים) שטרם מומשו נכללו בדוח על השינויים בהון בסעיף רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

## ביאור 15 ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

### מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

30 בספטמבר 2016 (בלתי מבוקר)				
שווי הוגן	טווח	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכה	שווי הוגן במיליוני ש"ח
<b>א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה נכסים</b>				
<b>ני"ע זמינים למכירה<sup>(1)</sup></b>				
איגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	1,611	היוון תזרימי מזומנים	מרווח הסתברות לכשל שיעור פרעון מוקדם שיעור הפסד	bp 115 4.25% 20% 30%
				bp 70-160 2.5%-6% 20% 30%
<b>נכסים בגין מכשירים נגזרים<sup>(2)</sup></b>				
חוזי ריבית שקל - מדד	105	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	- (0.3)%-0.3%
חוזי ריבית	67	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	2.15% <sup>(*)</sup> 0.05%-100%
חוזי מטבע - חוץ	376	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	2.15% <sup>(*)</sup> 0.05%-100%
	97	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	- (0.3)%-0.3%
	912	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	2.15% <sup>(*)</sup> 0.05%-100%
חוזים בגין מניות	104	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	2.15% <sup>(*)</sup> 0.05%-100%
חוזים בגין סחורות	11	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	2.15% <sup>(*)</sup> 0.05%-100%
<b>התחייבויות</b>				
<b>התחייבויות בגין מכשירים נגזרים<sup>(2)</sup></b>				
חוזי ריבית שקל - מדד	48	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	- (0.3)%-0.3%
חוזי מטבע - חוץ	154	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות אינפלציה	- (0.3)%-0.3%
<b>ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה</b>				
אשראי שגביתו מותנית בביטחון	1,192	השווי ההוגן של הביטחון		

\* בגין צד נגדי שכשל.

### מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, הסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת הפסד באירוע כשל. גידול/קיטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי ההוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי, ישפיע על השווי ההוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

## ביאור 15 ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 (המשך)

### מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (המשך)

30 בספטמבר 2015 (בלתי מבוקר)					
שווי הוגן					
ממוצע <sup>(3)</sup>	טווח	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכה	שווי הוגן	במיליוני ש"ח
<b>א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה</b>					
<b>נכסים</b>					
<b>ני"ע זמינים למכירה<sup>(1)</sup></b>					
bp 115	bp 70-160	מרווח הסתברות לכשל	היוון תזרימי מזומנים	2,021	איגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
4.25%	2.5%-6%	שיעור פרעון מוקדם			
20%	20%	שיעור הפסד			
30%	30%				
<b>נכסים בגין מכשירים נגזרים<sup>(2)</sup></b>					
(0.35%)	(0.1%)-(0.6)%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	97	חוזי ריבית שקל - מדד
1.06%	<sup>(*)</sup> 0.03%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	86	
1.06%	<sup>(*)</sup> 0.03%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	383	חוזי ריבית
(0.35%)	(0.1%)-(0.6)%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	117	חוזי מטבע - חוץ
1.06%	<sup>(*)</sup> 0.03%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	1,143	
1.06%	<sup>(*)</sup> 0.03%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	271	חוזים בגין מניות
1.06%	<sup>(*)</sup> 0.03%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	25	חוזים בגין סחורות
<b>התחייבויות</b>					
<b>התחייבויות בגין מכשירים נגזרים<sup>(2)</sup></b>					
(0.35%)	(0.1%)-(0.6)%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	40	חוזי ריבית שקל - מדד
(0.35%)	(0.1%)-(0.6)%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	208	חוזי מטבע - חוץ
<b>ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה</b>					
אשראי שגבייתו מותנית בביטחון 2,029 השווי ההוגן של הביטחון					

\* בגין צד נגדי שכשל.

### מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קיטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי ההוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי, ישפיע על השווי ההוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

## ביאור 15 ד - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3 (המשך)

### מידע כמותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3 (המשך)

31 בדצמבר 2015 (מבוקר)					
שווי הוגן					
ממוצע <sup>(3)</sup>	טווח	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכה	שווי הוגן	במיליוני ש"ח
<b>א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה</b>					
<b>נכסים</b>					
<b>ני"ע זמינים למכירה<sup>(1)</sup></b>					
bp 115	bp 70-160	מרווח הסתברות לכשל	היוון תזרימי מזומנים	2,003	איגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)
4.25%	2.5%-6%	שיעור פרעון מוקדם			
20%	20%	שיעור הפסד			
30%	30%				
<b>נכסים בגין מכשירים נגזרים<sup>(2)</sup></b>					
(0.10%)	0.0%-(0.2)%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	85	חוזי ריבית שקל - מדד
1.49%	<sup>(*)</sup> 0.52%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	89	
1.49%	<sup>(*)</sup> 0.52%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	297	חוזי ריבית
(0.10%)	0.0%-(0.2)%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	95	חוזי מטבע - חוץ
1.49%	<sup>(*)</sup> 0.52%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	675	
1.49%	<sup>(*)</sup> 0.52%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	129	חוזים בגין מניות
1.49%	<sup>(*)</sup> 0.52%-100%	סיכון צד נגדי לעסקה	היוון תזרימי מזומנים	33	חוזים בגין סחורות
<b>התחייבויות</b>					
<b>התחייבויות בגין מכשירים נגזרים<sup>(2)</sup></b>					
(0.10%)	0.0%-(0.2)%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	53	חוזי ריבית שקל - מדד
(0.10%)	0.0%-(0.2)%	ציפיות אינפלציה	היוון תזרימי מזומנים	199	חוזי מטבע - חוץ
<b>ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה</b>					
אשראי שגבייתו מותנית בביטחון 1,132 השווי ההוגן של הביטחון					

\* בגין צד נגדי שכשל.

### מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קיטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.
2. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינם סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ושיעור האינפלציה החזוי. ככל שסיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה יהיה גבוה/נמוך, השווי ההוגן של העסקה יהיה נמוך/גבוה. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי, ישפיע על השווי ההוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יגדל (יקטן).
3. נתון הממוצע המתייחס לפרמטר הלא נצפה "סיכון צד נגדי לעסקה" משקף ממוצע משוקלל.

## ביאור 16 - אירועים לאחר תקופת הדיווח ונושאים שונים

### אירועים לאחר תקופת המאזן

#### א. הסכם מכר מנורה מבטחים

ביום 27 בספטמבר 2016 נחתם הסכם בין הבנק לבין גופים מוסדיים מקבוצת מנורה מבטחים ("הסכם המכר" ו-"מנורה מבטחים", בהתאמה), לפיו, בכפוף להתקיימותם של תנאים מתלים שונים, ימכור הבנק למנורה מבטחים, בתוקף מיום 31 באוקטובר 2016 (או ממועד אחר כפי שיוסכם בין הצדדים), 80% מזכויותיו של הבנק ומהנטלים הנלווים להן בתיק הלוואות לדיור (כהגדרתן בנוהל בנקאי תקין מס' 451) המובטחות, בין היתר, במשכנתאות על זכויות במקרקעין ו/או במשכונות על זכויות חוזיות במקרקעין, לפי העניין, ואשר עומדות בקריטריונים שנקבעו בהסכם המכר ("תיק הלוואות").

הבנק ימשיך להחזיק ב-20% הנותרים מתיק הלוואות כאמור, כך שהזכויות והנטלים הנלווים שיימכרו למנורה מבטחים יהיו בדרגה שווה (פרי פסו) לאלה שיוותרו בידי הבנק. סכום הלוואות בתיק הלוואות מוערך בסכום כולל של כ-2 מיליארדי ש"ח, באופן שהחלק שנמכר למנורה מבטחים מוערך בסך של כ-1.6 מיליארד ש"ח. בד בבד עם חתימת הסכם המכר, נחתם בין הבנק לבין מנורה מבטחים הסכם ניהול על פיו, לאחר השלמת העסקה, הבנק ינהל עבור מנורה מבטחים את חלקה בתיק הלוואות הנרכש, וזאת כנגד תשלום שישולם לבנק ("הסכם הניהול").

ביום 27 באוקטובר 2016 התקיימו במלואם התנאים המתלים שנקבעו בהסכם. הצדדים פועלים לביצוע יתר הפעולות הנדרשות להשלמת העסקה, ועם השלמתן תחשב העסקה בתוקף מיום 31 באוקטובר 2016, בהתאם להוראות שנקבעו בהסכם.

להשלמת העסקה לא צפויה להיות השפעה מהותית על התוצאות הכספיות של הבנק.

#### ב. Bank Leumi Jersey

ביום 8 באפריל 2016 הושלמה העסקה בדבר התקשרות החברה הנכדה Bank Leumi Jersey בהסכם למכירת החזקותיה בחברה הבת שלה Leumi Overseas Trust Corporation לאחר שהתקבלו האישורים הרגולטוריים שנדרשו לשם ביצוע ההסכם.

ביום 3 באוקטובר 2016 הושלמה העסקה למכירת הפעילות של Bank Leumi Jersey, חברת נכדה של הבנק, ל-EFG Private Bank (Channel Islands) Limited, וזאת, בין היתר, לאחר קבלת האישורים הרגולטוריים שנדרשים לשם כך.

לאור היקף הפעילות המצומצם יחסית של לאומי ג'רסי, אשר אינו מהותי ביחס לפעילות קבוצת הבנק, לביצוע העסקה לא היתה השפעה מהותית על פעילות הבנק.

## ביאור 16 - אירועים לאחר תקופת הדיווח ונושאים שונים (המשך)

### ג. מדיניות תגמול נושאי משרה

ביום 3 בנובמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה בבנק שתחול החל מיום 12 באוקטובר 2016 ועד לתום שנת 2019 (להלן: "מדיניות התגמול החדשה"), וזאת לאחר אישור הדירקטוריון בהתאם לאישור והמלצות ועדת התגמול. מדיניות התגמול החדשה מושתתת על הוראות תיקון 20 לחוק החברות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק, על הקבוע בהוראה A301 המתוקנת להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ועל הוראות חוק תגמול נושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול").

במדיניות התגמול החדשה נקבעה המסגרת לתגמול נושאי המשרה בבנק, והיא כוללת, בין היתר, התייחסות לרכיבי התגמול הקבוע, שהינו התגמול העיקרי לנושאי המשרה, הכולל משכורת קבועה, זכויות סוציאליות ותנאים נלווים למשכורת ותנאי פרישה וסיום העסקה, וכן, לרכיבי תגמול משתנה הכוללים כל תגמול שאינו קבוע, ובכלל זה: מענק שנתי מותנה ביצועים; מענק אישי איכותי; ומענק מיוחד בגין אירועים מיוחדים. לגבי יו"ר הדירקטוריון ולגבי המנכ"ל הראשי של הבנק, נקבע שהם לא יהיו זכאים למענק שנתי משתנה, אולם יכול שיהיו זכאים לתשלום נוסף - רכיב קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות בסכום השווה לפער שבין התגמול המקסימאלי שניתן יהיה לשלם על פי דין לעלות העסקתם השוטפת.

סך המענקים המשתנים לנושא משרה הוגבלו בתקרה של 6 משכורות חודשיות בשנה (ובנוסף משכורת אחת כמענק מיוחד) ולדירקטוריון הבנק הסמכות להפחית את המענק המותנה בביצועים בהתאם לשיקול דעתו. כמו כן, נקבע במדיניות התגמול החדשה, בהתאם להוראה A301, מנגנון של השבת המענקים המשתנים, לרבות קריטריונים להשבה, נסיבות הפעלת מנגנון ההשבה ותקופת ההשבה.

עוד נקבעו במסגרת מדיניות התגמול החדשה הסדרי דחיית תשלומי המענק המשתנה לנושאי המשרה והתנאים לשחרור מענקים שנדחו, אשר יחולו גם על מענקים שנדחו בטרם כניסת תכנית התגמול החדשה לתוקף.

כמו כן, מדיניות התגמול כוללת הוראות לעניין השמירה על זכויות שנצברו עבור תקופת העסקה שקדמה ליום 12 באוקטובר 2016, לרבות זכויות שישולמו בעת פרישה (כגון: פיצויים מוגדלים, פנסיה מוקדמת ופנסיה זקנה תקציבית) וכן הוראות לעניין אפשרות הקפאת זכויות כאמור והפקדתם בקופה חיצונית, אשר תשלם את הזכויות שנצברו במועד שייקבע לכך. מדיניות התגמול כוללת הוראות לעניין סמכות הדירקטוריון לאשר העסקה מחדש של נושאי משרה, לרבות המנכ"ל, אם וככל שנושאי משרה יחליטו לסיים את כהונתם בבנק לשם שמירה על זכויות שנצברו להם בגין תקופת העסקה שעד ליום 12 באוקטובר 2016.

למידע בנוגע למדיניות התגמול שהיתה בתוקף עד ליום 12 באוקטובר 2016, ראה [בדוח הכספי לשנת 2015 פרק מדיניות תגמול נושאי משרה ועובדים מרכזיים \(עמודים 474-472\)](#).

## ביאור 16 - אירועים לאחר תקופת הדיווח ונושאים שונים (המשך)

### עדכון תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון

ביום 3 בנובמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר קבלת אישור הדירקטוריון בהתאם לאישור והמלצת ועדת התגמול, את תנאי הכהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון של הבנק (לרבות שיפוי ופטור), בהתאם למדיניות התגמול החדשה, אשר הינם בתוקף החל מיום 22.7.2016, מועד תחילת כהונתו הנוכחית כדירקטור ויו"ר דירקטוריון.

תנאי הכהונה אושרו בהתאם להוראה 301A במסגרתה נקבע כי יו"ר הדירקטוריון יהיה זכאי לתגמול קבוע בלבד. לנוכח חוק מגבלת התגמול, הותאמו והופחתו תנאי כהונתו והעסקתו של יו"ר הדירקטוריון כך שיעמדו בדרישות חוק מגבלת התגמול. תנאי הכהונה תואמים את תנאי מדיניות התגמול החדשה.

עיקר השינויים בתנאי הכהונה וההעסקה של היו"ר לעומת תנאי הכהונה והעסקה הקודמים של היו"ר הינם: התאמת התגמול לקבוע בהוראות הדין החדשות, ובכלל זה היו"ר לא יהיה זכאי למענק שנתי משתנה; הפחתת שיעור הפיצויים של יו"ר הדירקטוריון בעת סיום יחסי עבודה (בגין תקופת העסקת היו"ר לאחר מועד התחילה); ותשלום רכיב קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות בגין הפרש שבין מקסימום עלות ההעסקה שניתן לשלם ליו"ר בהתאם להוראות הדין לבין עלות העסקתו השוטפת.

הואיל ומדיניות התגמול החדשה גובשה בהתאם להסדרים המצויים בתהליך התהוות, נקבעו במדיניות התגמול החדשה מנגנונים המאפשרים לוועדת התגמול ולדירקטוריון הבנק לעדכן את רכיבי התגמול השונים במהלך תקופת המדיניות החדשה, וזאת במקרה שהנסיבות שישררו במועד העדכון יצדיקו, לדעת ועדת התגמול והדירקטוריון, ביצוע עדכונים כאמור ובכל בכפוף למגבלות חוק מגבלת התגמול.

יו"ר הדירקטוריון יכול שיהיה זכאי, בכפוף לאישור ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, לרכיב תשלום קבוע נוסף (וזאת מבלי להידרש להביא את העדכון לאישור האסיפה הכללית), ובלבד שעלות ההעסקה הכוללת לא תעלה על 3.5 מיליון ש"ח.

מאחר ולנוכח האמור לעיל עלות העסקתו של יו"ר הדירקטוריון עשויה לעלות על סך של 2.5 מיליון ש"ח בעקבות ביצוע עדכונים כאמור, היא אושרה באסיפה הכללית ברוב הקבוע בסעיף 2(א) בחוק מגבלת התגמול ובסעיף 267א(ב) בחוק החברות.

יו"ר הדירקטוריון יכול שיהיה זכאי בהתאם לתנאי הכהונה הקודמים למענק משתנה בגין חלק יחסי של שנת 2016 עבור התקופה בשנת 2016 בה תנאי הכהונה הנוכחיים הינם בתוקף.

### עדכון תנאי ההעסקה של המנכ"ל הראשי

ביום 3 בנובמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את תנאי הכהונה וההעסקה של המנכ"ל הראשי של הבנק (לרבות הענקת כתב התחייבות לשיפוי מתוקן ועדכון ההחלטה שעניינה פטור למנכ"ל), בהתאם למדיניות התגמול החדשה, אשר הינם בתוקף החל מיום 12 באוקטובר 2016, ולרבות הסמכה של הדירקטוריון להעסיק מחדש את המנכ"ל הראשי ללא צורך בקבלת אישור נוסף של האסיפה הכללית.

## ביאור 16 - אירועים לאחר תקופת הדיווח ונושאים שונים (המשך)

תנאי הכהונה אושרו בהתאם להוראה 301A ולחוק מגבלת התגמול שבמסגרתו נקבעו מגבלות שונות להענקת תגמולים לנושאי משרה בכירה בתאגידים פיננסיים. תנאי הכהונה תואמים את תנאי מדיניות התגמול החדשה.

עיקר השינויים בתנאי הכהונה לעומת תנאי הכהונה והעסקה הקודמים של המנכ"ל הראשי הינם: התאמת גובה התגמול הכולל של המנכ"ל הראשי לקבוע בחוק מגבלת התגמול, ובכלל זה ויתור המנכ"ל הראשי על זכאותה לתנאי העסקה במתכונת דור א' בבנק ובכלל זה ויתור המנכ"ל הראשי על זכאותה להמשך צבירת זכויות לפנסיה תקציבית מהבנק בהתאם לתנאי העסקה של דור א' בבנק, וזאת בגין התקופה שלאחר מועד התחילה, תוך הקפאה ושימור הזכויות שכבר נצברו לזכותה עד למועד התחילה ותוך אפשרות להפקדת הסכומים שנצברו לזכותה בגין התקופה שעד מועד התחילה בקופה חיצונית אשר תשלמה למנכ"ל הראשי במועד שנקבע.

לנוכח האפשרות לעדכן את תנאי התגמול של המנכ"ל הראשי בנסיבות המתאימות, בדומה ליו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל הראשי יכול שתהא זכאית, בכפוף לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון, לרכיב תשלום קבוע נוסף (וזאת מבלי להידרש להביא את העדכון לאישור האסיפה הכללית), ובלבד שעלות ההעסקה הכוללת לא תעלה על 3.5 מיליון ש"ח.

מאחר ועלות העסקתה של המנכ"ל הראשי עשויה לעלות על סך של 2.5 מיליון ש"ח בעקבות ביצוע עדכונים כאמור לעיל בתנאי העסקתה, היא אושרה באסיפה הכללית ברוב הקבוע בסעיף 2(א) בחוק מגבלת התגמול.

למען הסר ספק יובהר, כי אף אם יוענק למנכ"ל הראשי רכיב התשלום הקבוע הנוסף, כמפורט לעיל, בכל מקרה גובהו של רכיב התגמול הנוסף ייקבע כך שסך רכיבי התגמול למנכ"ל הראשי (למעט תגמול שהוצאה בגינו אינה חזויה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים), יעמוד בתנאי חוק מגבלת התגמול.

המנכ"ל הראשי יכול שתהיה זכאית בהתאם לתנאי הכהונה הקודמים למענק משתנה בגין חלק יחסי של שנת 2016 עבור התקופה בשנת 2016 בה תנאי הכהונה הקיימים הינם בתוקף. המנכ"ל הראשי תהיה זכאית לשחרור מענק משתנה שנדחה בהתאם להוראות מדיניות התגמול הקודמת, בהתאם להוראות שנקבעו במדיניות החדשה לעניין התנאים לשחרור מענק משתנה שנדחה.

למידע נוסף לגבי עדכון תנאי העסקה של המנכ"ל הראשי, ראה דוח זימון האסיפה הכללית המיוחדת של הבנק אשר פורסם ביום 26 בספטמבר 2016.

### נושאים שונים

#### מיסים

**א.** שינוי מס חברות - ביום 5 בינואר 2016 פורסם החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 216), התשע"ו-2016 אשר הפחית את שיעור מס החברות מ-26.5% ל-25%. יתרות המיסים הנדחים ליום 31 במרס 2016 מתבטאת בקיטון ביתרת המיסים הנדחים בסך 148 מיליון ש"ח. מזה 122 מיליון ש"ח נזקף לרווח והפסד ו-26 מיליון ש"ח נזקף לקרן הון.

**ב.** ברביע השני 2016 נרשמה הכנסת מס (נטו) בסך של 187 מיליון ש"ח בשל תהליכי פירוק ומכירה של חברות בנות.



## ביאור 16 - אירועים לאחר תקופת הדיווח ונושאים שונים (המשך)

ביום 2 בנובמבר 2016 חתמה חברת הבת לאומי פרטנרס בע"מ ("לאומי פרטנרס") על הסכם עם ג'פי. גלובל פאוור בע"מ ("גלובל פאוור") וקרן נוי 2 להשקעה בתשתיות ואנרגיה ש.מ. ("קרן נוי") ("ההסכם"). עלפי הוראות ההסכם יקימו הצדדים חברה משותפת ("החברה החדשה") אשר תיכנס בנעלי גלובל פאוור כרוכשת על פי הסכם מיום 14 ביולי 2016 לרכישת כ-80% ממניות טריפל - מ תחנות כוח בע"מ ("החברה הנרכשת") ו"הסכם הרכישה".

החברה החדשה תוקם סמוך לאחר חתימת ההסכם והחזקות הצדדים בה יהיו 80% גלובל פאוור, 10% לאומי פרטנרס ו-10% קרן נוי. ללאומי פרטנרס ולקרן נוי יחד ניתנה אופציה להגדיל את החזקותיהן בחברה החדשה עד ל-20% כל אחת (להלן "האופציה") עד למועד שנקבע בהסכם.

לאומי פרטנרס וקרן נוי התחייבו בהסכם לחתום על התחייבות כלפי רשות החשמל להזרמת הון עצמי לחברת הפרויקט בסך 169 מיליון ש"ח כל אחת, שיהוו הון עצמי של חברת הפרויקט לצורך עמידה בדרישות התקנות להון עצמי של 20% משווי מתקן הייצור (כהגדרתו ברישיון חברת הפרויקט) עד לא יאוחר מיום הסגירה הפיננסית של הפרויקט.

קיום הסגירה הפיננסית והזרמת ההון לחברת הפרויקט כפופים לשורה של תנאים מתלים הקבועים בהסכם ובהסכם הרכישה הכוללים, בין היתר, אישור רשות החשמל לשינוי השליטה בחברת הפרויקט.

הסכום הסופי שתידרש לאומי פרטנרס להשקיע במסגרת העסקה אינו ידוע במועד זה. לאומי פרטנרס מעריכה כי סכום זה לא יעלה על סך של 50 מיליון דולר ארה"ב.



## בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

תוכן העניינים

<b>עמוד</b>	
<b>א. ממשל תאגידי</b>	
268	שינויים בדירקטוריון
270	המבקר הפנימי
<b>ב. פרטים נוספים</b>	
271	מדיניות תגמול נושאי משרה
272	השליטה בבנק
273	מינויים ופרישות ומבנה ארגוני
275	חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית
302	דירוג אשראי
<b>ג. נספחים</b>	
303	שיעורי הכנסה והוצאה

## שינויים בדירקטוריון

ביום 24 בינואר 2016 מר משה דברת חדל לכהן כדירקטור בבנק.

ביום 11 ביולי 2016 התקיימה האסיפה הכללית השנתית של הבנק, שעל סדר יומה נדונו בין היתר, בחירת שלושה דירקטורים לדירקטוריון הבנק במעמד "דירקטור אחר" (דירקטור שאינו דירקטור חיצוני כאמור בסעיף 11ד(א)(3) לפקודת הבנקאות 1941 (להלן: "פקודת הבנקאות" ו-"דירקטור אחר") לתקופה של שלוש שנים ("האסיפה הכללית השנתית"). רשימת המועמדים לכהונה כדירקטורים הוצעה על ידי הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאים, שמונתה לפי סעיף 36א לחוק הבנקאות (להלן "הוועדה למינוי דירקטורים") וכללה את 1. מר דוד ברודט, אשר צפוי היה לסיים את כהונתו ב-22 ביולי 2016. 2. מר יואב נרדי, אשר צפוי היה לסיים את כהונתו ביום 22 ביולי 2016. 3. גב' אסתר לבנון. 4. גב' רגינה אונגר.

בנוסף, בהתאם להוראות סעיף 11 ד(א)(3) לפקודת הבנקאות, אוצר התיישבות היהודים בע"מ, שהינה בעלת מניות המחזיקה כ-4.81% מהון הבנק, הציעה את גב' ד"ר יופי תירוש כמועמדת מטעמה לכהונה בדירקטוריון הבנק.

למידע נוסף ראה דיווחים מיוחדים של הבנק מיום 10 באפריל 2016 (אסמכתא: 01-045841-2016) ומיום 4 במאי 2016 (אסמכתא: 01-2016-058591).

באסיפה הכללית השנתית נבחרו מחדש הדירקטורים המכהנים מר ד. ברודט ומר י. נרדי במעמד של דירקטור אחר לתקופה של שלוש שנים. כן נבחרה גב' א. לבנון במעמד של דירקטור אחר לתקופה של שלוש שנים. גב' לבנון החלה את כהונתה כדירקטורית בבנק ביום 7 בספטמבר 2016, לאחר קבלת אישור המפקחת על הבנקים.

ביום 7 ביולי 2016 אישר דירקטוריון הבנק את הארכת כהונתו של מר דוד ברודט כיו"ר הדירקטוריון וזאת עד למועד קבלת אישור או אי התנגדות המפקחת על הבנקים כאמור, למועמד האחרון מבין אלו שנבחרו לכהונה כדירקטורים באסיפה הכללית השנתית. ביום 12 בספטמבר 2016, החליט דירקטוריון הבנק למנות את מר דוד ברודט לכהן כיו"ר הדירקטוריון, לתקופת כהונה נוספת של שלוש שנים החל ממועד סיום כהונתו הנוכחית 22 ביולי 2016. זאת בכפוף לקבלת אישור או העדר התנגדות של בנק ישראל. אישור בנק ישראל כאמור התקבל ביום 14 בנובמבר 2016.

לפרטים נוספים ראה דיווחים מיוחדים מיום 7 ביולי 2016 (אסמכתא 01-078028-2016) ומיום 12 בספטמבר 2016 (אסמכתא: 01-2016-121924).

במהלך ינואר-פברואר 2017 צפויים לסיים את כהונתם כדירקטורים בבנק, ה"ה פרופ' ג. שלו, גב' נ. סגל ומר ש. חרמש.

ביום 26 בספטמבר 2016, פרסם הבנק דיווח מיידי בדבר כינוס אסיפה כללית מיוחדת, שעל סדר יומה נדונו, בין היתר, הנושאים הבאים: א. בחירת שני דירקטורים לדירקטוריון הבנק במעמד "דירקטור אחר" לתקופה של שלוש שנים. רשימת המועמדים לכהונה כדירקטורים במעמד "דירקטור אחר" הוצעה על ידי: 1) הוועדה למינוי דירקטורים (2) אוצר התיישבות היהודים בע"מ, שהינה בעלת מניות המחזיקה כ-4.81% מהון הבנק, אשר הציעה מועמד אחד מטעמה. ב. בחירת דירקטור חיצוני אחד לדירקטוריון הבנק, בהתאם לקבוע בחוק החברות (להלן: "דח"צ"), אשר עומד גם בתנאי הכשירות של דירקטור חיצוני בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מס' 301 לתקופה של שלוש שנים. המועמדים לכהונת דח"צ הוצעו על ידי הוועדה למינוי דירקטורים.

ביום 3 בנובמבר 2016, התקיימה האסיפה הכללית המיוחדת אשר בחרה את מר יצחק שריר וגב' אסתר דומינסיני לכהן כדירקטורים במעמד דירקטור אחר לתקופה של 3 שנים, החל ובכפוף לקבלת הסכמת המפקחת על הבנקים, או אי התנגדותה, ולא לפני יום 5 בינואר 2017 ואת מר יצחק אידלמן לכהן כדח"צ לתקופה של 3 שנים, החל ובכפוף לקבלת הסכמת המפקחת על הבנקים, או אי התנגדותה, לא לפני יום 1 בפברואר 2017.

לפרטים נוספים בדבר הודעה מקדימה בדבר כוונה לזמן אסיפה כללית שנתית ומיוחדת ראה דיווח מידי מיום 1 באוגוסט 2016 (אסמכתא: 2016-01-094978). לפרטים נוספים בדבר האסיפה הכללית המיוחדת ובדבר המועמדים המוצעים ראה דיווח מידי מתאריכים 26 בספטמבר 2016 (אסמכתא: 2016-01-128920) 13 באוקטובר 2016 (אסמכתא: 2016-01-064572) ו-21 באוקטובר 2016 (אסמכתא: 2016-01-066408). לפרטים נוספים בדבר תוצאות האסיפה הכללית ראה דיווח מידי מיום 3 בנובמבר 2016 (אסמכתא: 2016-01-072231).

כיום, מונה הדירקטוריון 15 דירקטורים.

## המבקר הפנימי

פרטים בדבר הביקורת הפנימית בקבוצה ובכלל זה, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית, תכנית העבודה השנתית והרב שנתית והשיקולים בקביעתה, נכללו בדוח הכספי לשנת 2015.

תוכנית העבודה של חטיבת הביקורת הפנימית לשנת 2016 הוגשה לוועדת הביקורת ביום 28 בדצמבר 2015, ואושרה בוועדה ביום 31 בדצמבר 2015, והוגשה לדירקטוריון ביום 5 בינואר 2016 ואושרה בדירקטוריון ביום 10 בינואר 2016.

הדוח השנתי של המבקר הפנימי לשנת 2015 הוגש לוועדת הביקורת ביום 18 בפברואר 2016 ונדון בוועדה ביום 23 בפברואר 2016, והוגש לדירקטוריון ביום 2 במרס 2016 ונדון בדירקטוריון ביום 10 במרס 2016.

הדוחות השנתיים של המבקרים הפנימיים של חברות הבנות בארץ לשנת 2015 הוגשו לוועדת הביקורת ביום 30 במרס 2016 ונדונו בוועדה ביום 3 באפריל 2016.

הדוחות השנתיים של המבקרים הפנימיים בשלוחות חו"ל לשנת 2015 הוגשו לוועדת הביקורת ביום 4 במאי 2016 ונדונו בוועדה ביום 8 במאי 2016.

דוח המבקר הפנימי למחצית הראשונה של שנת 2016 הוגש לוועדת הביקורת ביום 25 באוגוסט 2016 ונדון בוועדת הביקורת ביום 30 באוגוסט 2016, ודווח בדירקטוריון ביום 30 באוקטובר 2016.

## מדיניות תגמול נושאי משרה

ביום 3 בנובמבר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק מדיניות התגמול חדשה לנושאי המשרה בבנק שתחול החל מיום 12 באוקטובר 2016 ועד לתום שנת 2019 (להלן: "מדיניות התגמול החדשה"), וזאת לאחר אישור הדירקטוריון בהתאם לאישור והמלצות ועדת התגמול. מדיניות התגמול החדשה מושתתת על הוראות תיקון 20 לחוק החברות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק, על הקבוע בהוראה 301A המתוקנת להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ועל הוראות חוק תגמול נושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ז-2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול").

במדיניות התגמול החדשה נקבעה המסגרת לתגמול נושאי המשרה בבנק, והיא כוללת, בין היתר, התייחסות לרכיבי התגמול הקבוע, שהינו התגמול העיקרי לנושאי המשרה, הכולל משכורת קבועה, זכויות סוציאליות ותנאים נלווים למשכורת ותנאי פרישה וסיום העסקה, וכן, לרכיבי תגמול משתנה הכוללים כל תגמול שאינו קבוע, ובכלל זה: מענק שנתי מותנה ביצועים; מענק איכותי; ומענק מיוחד בגין אירועים מיוחדים. לגבי יו"ר הדירקטוריון ולגבי המנכ"ל הראשי של הבנק, נקבע שהם לא יהיו זכאים למענק שנתי משתנה, אולם יכול שיהיו זכאים לתשלום נוסף - רכיב קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות בסכום השווה לפער שבין התגמול המקסימלי שניתן יהיה לשלם על פי דין לעלות העסקתם השוטפת.

סך המענקים המשתנים לנושא משרה הוגבלו בתקרה של 6 משכורות חודשיות בשנה (ובנוסף משכורת אחת כמענק מיוחד) ולדירקטוריון הבנק הסמכות להפחית את המענק המותנה בביצועים בהתאם לשיקול דעתו. כמו כן, נקבע במדיניות התגמול החדשה, בהתאם להוראה 301A, מנגנון של השבת המענקים המשתנים, לרבות קריטריונים להשבה, נסיבות הפעלת מנגנון ההשבה ותקופת ההשבה.

עוד נקבעו במסגרת מדיניות התגמול החדשה הסדרי דחיית תשלומי המענק המשתנה לנושאי המשרה והתנאים לשחרור מענקים שנדחו, אשר יחולו גם על מענקים שנדחו בטרם כניסת תכנית התגמול החדשה לתוקף.

כמו כן, מדיניות התגמול כוללת הוראות לעניין השמירה על זכויות שנצברו עבור תקופת העסקה שקדמה ליום 12 באוקטובר 2016, לרבות זכויות שישולמו בעת פרישה (כגון: פיצויים מוגדלים, פנסיה מוקדמת ופנסיית זקנה תקציבית) וכן הוראות לעניין אפשרות הקפאת זכויות כאמור והפקדתם בקופה חיצונית, אשר תשלם את הזכויות שנצברו במועד שייקבע לכך. מדיניות התגמול כוללת הוראות לעניין סמכות הדירקטוריון לאשר העסקה מחדש של נושאי משרה, לרבות המנכ"ל, אם וככל שנושאי משרה יחליטו לסיים את כהונתם בבנק לשם שמירה על זכויות שנצברו להם בגין תקופת העסקה שעד ליום 12 באוקטובר 2016.

למידע נוסף לגבי מדיניות התגמול החדשה, ראה דוח זימון האסיפה הכללית המיוחדת של הבנק אשר פורסם ביום 26 בספטמבר 2016 (אסמכתא: 2016-01-128920).

למידע בנוגע למדיניות התגמול שהיתה בתוקף עד ליום 12 באוקטובר 2016, ראה [בדוח הכספי לשנת 2015 פרק מדיניות תגמול נושאי משרה ועובדים מרכזיים \(עמודים 474-472\)](#).

למידע בנוגע לעדכון תנאי העסקה של יו"ר הדירקטוריון ושל המנכ"ל הראשי ראה [בדוח הכספי, ביאור 16](#).

## השליטה בבנק

החל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בדיון, כתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה ואין בעל מניות המוגדר כבעל שליטה בבנק.

למידע מעודכן לגבי החזקות בעלי עניין בבנק, ראה דוח מידי על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה מיום 7 ביולי 2016 (אסמכתא: 2016-01-077410).

### אסיפה כללית שנתית ובחירת דירקטורים

ביום 11 ביולי 2016 התקיימה האסיפה הכללית השנתית אשר הוחלט בה, בין היתר, על מינוי מחדש של רואי חשבון המבקרים ועל מינוי דירקטורים לדירקטוריון הבנק, כמפורט בפרק "שינויים בדירקטוריון" לעיל.

למידע לגבי ההחלטות שאושרו באסיפה הכללית השנתית ראה דיווח מידי בדבר תוצאות האסיפה הכללית מיום 11 ביולי 2016 (אסמכתא: 2016-01-079798).

ביום 3 בנובמבר 2016, התקיימה אסיפה כללית מיוחדת בה נתקבלו החלטות בנושאים כדלקמן: (1) בחירת שני דירקטורים במעמד "דירקטור אחר", כמפורט לעיל בפרק "שינויים בדירקטוריון"; (2) מינוי ד"ר צ' אחד בהתאם לקבוע בחוק החברות, תשנ"ט-1999, כמפורט לעיל בפרק "שינויים בדירקטוריון"; (3) אישור תיקונים לתקנון הבנק, כולל בהתייחס לנושאי שיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק, חתימת מאזן הבנק ותניית שיפוט; (4) אישור מדיניות תגמול חדשה לנושאי משרה בבנק; (5) תיקון כתבי התחייבות לשיפוי דירקטורים בבנק; (6) אישור תנאי כהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון; ו-(7) אישור תנאי כהונה והעסקה של המנכ"ל הראשי.

לפרטים נוספים ראה דיווח מידי בעניין כינוס האסיפה הכללית המיוחדת מתאריכים 26 בספטמבר 2016 (אסמכתא: 2016-01-128920) 13 באוקטובר 2016 (אסמכתא: 2016-01-064572) ו-21 באוקטובר 2016 (אסמכתא: 2016-01-066408) ודיווח מידי בדבר תוצאות האסיפה הכללית המיוחדת מיום 3 בנובמבר 2016 (אסמכתא: 2016-01-072231) ודיווח מידי על שינויים בתקנון מיום 3 בנובמבר 2016 (אסמכתא: 2016-01-072234).



## מינויים ופרישות

### מינויים:

מר **דני כהן**, חבר הנהלת הבנק, ראש חטיבת משאבי אנוש ויו"ר דירקטוריון בנק ערביי ישראל, מונה לתפקיד ראש החטיבה הבנקאית, החל מ-1 בינואר 2016.

גב' **תמר יסעור**, חברת הנהלת הבנק, ראש החטיבה הבנקאית ויו"ר דירקטוריון חברת לאומי קארד, מונתה לתפקיד ראש החטיבה לבנקאות דיגיטלית, החל מ-1 בינואר 2016. במקביל תמשיך בתפקידה כיו"ר דירקטוריון חברת לאומי קארד.

גב' **מיכל דנא**, מונתה לתפקיד ראש חטיבת משאבי אנוש וחברת הנהלת הבנק בדרג סמנכ"ל בכיר, החל מ-1 בינואר 2016.

עו"ד **ליבת עין-שי וילדר**, מונתה לתפקיד מזכירת הבנק במעמד נושאת משרה שאינה חברת הנהלה החל מ-1 במרס 2016.

מר **רון פאינרו**, חבר הנהלת הבנק וראש החטיבה הפיננסית, מונה לתפקיד מנכ"ל חברת לאומי קארד החל מ-21 באוגוסט 2016.

מר **עומר זיו**, מונה לתפקיד ראש החטיבה הפיננסית וחבר הנהלת הבנק בדרג סמנכ"ל בכיר, החל מ-16 באוגוסט 2016.

גב' **בשמת בן צבי**, ראש מטה מנכ"ל, מונתה לתפקיד ראש מטה מנכ"ל ואגף אסטרטגיה החל מ-1 באפריל 2016 והחל מ-1 בספטמבר 2016 היא מכהנת כנושאת משרה בבנק.

### פרישות:

פרופ' **דני צידון**, המשנה למנכ"ל, סיים את תפקידו ב-31 באוגוסט 2016 לאחר 12 שנות עבודה בלאומי, מתוכן 3 שנים כמשנה למנכ"ל.

מר **איתי בן זאב**, חבר הנהלת הבנק, הודיע ביום 3 בנובמבר 2016 על סיום כהונתו בבנק לאור מינויו הצפוי לתפקיד מנכ"ל הבורסה לני"ע. בהמשך להודעתו כאמור של מר בן זאב, ביום 13 בנובמבר 2016 סוכם עימו כי יסיים את כהונתו בבנק ביום 31 בדצמבר 2016.

מר **חגי הלר**, מנכ"ל חברת לאומי קארד, סיים את תפקידו באוגוסט 2016 לאחר 16 שנות עבודה בחברת לאומי קארד, מתוכן 3.5 שנים כמנכ"ל. מר הלר מועסק כיום בבנק.

## מבנה ארגוני

### חטיבת הבנקאות הדיגיטלית

בתאריך 1 בינואר 2016, הוקמה בלאומי חטיבה חדשה לבנקאות דיגיטלית בכפיפות למנכ"ל הראשי. הקמת החטיבה מהווה צעד נוסף ומשמעותי במהפכת הדיגיטל. החטיבה מובילה ומיישמת את החדשנות הדיגיטלית בקבוצת לאומי.

### חטיבה בנקאית

לאור שינויים ומגמות בסביבה העסקית העולמית ובבנקאות בישראל, הוחלט על מעבר הדרגתי ממבנה גיאוגרפי (מרחבים) למבנה של 4 קווי עסקים, אשר יפעלו כמרכזי רווח עצמאיים: בנקאות פרטית (מערך קיים), עסקים קטנים (הוקם ב-1 בינואר 2016), בנקאות פרמיום ובנקאות קמעונאית. ההערכות והמעבר ממרחבים לקווי עסקים ימשכו לכל אורך השנה.

### מערך ייעוץ בהשקעות

בתאריך 1 בינואר 2016 הועבר מערך ייעוץ בהשקעות לאחריות ראש החטיבה הבנקאית, עד סוף שנת 2015 היה המערך כפוף לראש חטיבת משאבי אנוש.

### בנק ערבי ישראלי

בתאריך 31 בדצמבר 2015 מוזג בנק ערבי ישראלי לבנק לאומי. המיזוג מאפשר לקבוצת לאומי להעמיק את רמת הסינרגיה הקבוצתית בין הפעילויות הקמעונאיות, המסחריות והאשראי הצרכני ולהוביל בין היתר גם לחיסכון בהוצאות וייעול הקצאת המשאבים בקבוצה.

### חטיבת יעוץ משפטי

בתאריך 15 במרס 2016, הועברה יחידת מזכירות הבנק לאחריות ראש חטיבת הייעוץ המשפטי.

### חטיבת משאבי אנוש

בתאריך 1 ביולי 2016 בוצע שינוי ארגוני בחטיבת משאבי אנוש במסגרתו הועברה האחריות הניהולית והמקצועית על יחידות משאבי אנוש בחטיבות העסקיות לראש חטיבת משאבי אנוש. השינוי בוצע במטרה לחזק את מקצועיות יעילות וגמישות החטיבה ולטובת מתן מענה מיטבי לצרכי העסק.

## חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית

חלק מהמידע בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה והתוצאות הנובעות ממשמעות זו - ראה פרק [מידע צופה פני עתיד](#).

ראה תאור מפורט [בדוח הכספי לשנת 2015 - עמודים 505-535](#).

בתקופת הדוח פורסמו מספר רב של הצעות לשינויים רגולטורים ושינויים בהוראות דין שונות, אשר עשויה להיות להם השפעה על מאפייני הפעילות של הקבוצה, על היקף הפעילות בחלק מתחומי הפעילות של הקבוצה, על שיעור הרווחיות בחלק מפעילויות הקבוצה ועל סיכוני האשראי והסיכונים התפעוליים והמשפטיים להם חשופה הקבוצה. מרבית ההוראות מצויות בשלבים שונים של דיונים ולפיכך לא ניתן להעריך האם יפורסמו כהוראות מחייבות ואם יפורסמו, מה יהיו ההוראות הסופיות שייקבעו. לפיכך, לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשפעה שעשויה להיות לאותן הוראות על הפעילות הכוללת של הקבוצה, אם בכלל.

### חקיקה

#### תיקון לחוק חופשה שנתית

ביום 8 בפברואר 2016 תוקן חוק חופשה שנתית, התשי"א-1951. לפי התיקון נקבע, כי בתקופה מיום 1 ביולי 2016 ועד יום 31 בדצמבר 2016 יהיה עובד זכאי, בכל אחת מארבע השנים הראשונות, ל-15 ימי חופשה, וכי בתקופה החל מיום 1 בינואר 2017 יהיה עובד זכאי, בכל אחת מחמש השנים הראשונות לעבודתו, ל-16 ימי חופשה.

#### חוק איסור הלבנת הון (תיקון מס' 14), התשע"ו-2016

ביום 7 באפריל 2016 פורסם תיקון לחוק איסור הלבנת הון, הקובע כי עבירות מס חמורות על פי פקודת מס הכנסה, חוק מס ערך מוסף, וחוק מס שבח מקרקעין יוכרו כעבירות מקור לפי חוק איסור הלבנת הון, ויחולו עליהן הסנקציות לפי חוק זה, ובהן ענישה מחמירה של עד עשר שנות מאסר ואפשרות חילוט רכוש.

ככלל, עבירות המס תחשבנה כעבירות מקור בהתקיים תנאים מסויימים, ובין היתר - עבירת המס חצתה רף כספי מסויים, העבירה נעברה בתחכום, העבירה נעברה בזיקה לארגוני פשיעה או טרור או שהעבירה נעברה בידי מי שאינו האדם החייב במס.

בנוסף קובע התיקון הסדר המאפשר העברת מידע מהרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור לרשות המיסים, לצרכי חקירת ומניעת עבירות לפי החוק.

#### חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016.

החוק קובע הסדר כולל לשיטת נתוני אשראי, וכולל הוראות לעניין איסוף נתוני אשראי ממקורות המידע הקבועים בחוק, שמירתם במאגר מידע מרכזי שיופעל בידי בנק ישראל ומסירת נתוני אשראי מן המאגר ללשכות אשראי לשם עיבודם והעברתם, בין השאר לנותני אשראי.

בחוק מפורטות הוראות לגבי שמירה על ענינים של הלקוחות ועל פרטיותם.

מרבית סעיפי החוק ייכנסו לתוקפם תוך שלושים חודשים מיום פרסומו. שר המשפטים, בכפוף לאישורם של גורמים נוספים, יהיה רשאי להאריך את מועד כניסת החוק לתוקף לתקופות נוספות, ובלבד שסך כל הדחיות לא יעלו על ארבע שנים מיום פרסום החוק.

ביום 21 ביוני 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה בנושא שמירת מידע לצורך מסירתו למאגר נתוני האשראי. בהתאם להוראה, נדרש הבנק לשמור מידע לשם מסירתו למאגר החל מחודש מאי 2016. בנוסף מפרטת ההוראה את שדות הנתונים ופורמט שמירת המידע הנדרש.

ביום 17 ביולי 2016 הפיץ משרד המשפטים את טיוטת תקנות נתוני אשראי, התשע"ו-2016, הכוללת הוראות שונות ליישום החוק.

### **חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016**

ביום 12 באפריל 2016 פורסם חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול"). בחוק נקבעו מגבלות על תגמול נושאי משרה ועובדים אחרים בתאגידים פיננסיים (להלן - "התגמול"), כדלקמן:

- נקבעה הדרך לאישור התגמול, שההוצאה החזויה בגינו צפויה לעלות על 2.5 מיליון ש"ח בשנה.
- לא תאושר התקשרות שההוצאה החזויה בגינה עולה על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, אלא אם כן היחס שבין ההוצאה החזויה, לפי עלות משרה מלאה, בשל תגמול זה לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר, לפי עלות משרה מלאה, ששילם התאגיד הפיננסי במישרין או בעקיפין לעובד בתאגיד (כולל עובד קבלן) בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ-35.
- סכום התגמול של אותו עובד/נושא משרה יחושב על בסיס קבוצתי, כלומר יכלול תגמולים גם מתאגידים קשורים כהגדרתם בחוק זה.
- לצורך חישוב הכנסתו החייבת במס של תאגיד פיננסי, נקבע כי הוצאה שעולה על תקרה המוגדרת בחוק לא תותר בניכוי כהוצאה מוכרת. התקרה שהוגדרה בחוק הינה לא יותר מ-2.5 מיליון ש"ח בשנה ובמקרה שהתגמול עולה על 2.5 מיליון ש"ח בשנה, התקרה תפחת בסכום הפרש שבין התגמול לבין 2.5 מיליון ש"ח (להלן - "התקרה").
- נקבעו כללי דיווח לרשות המסים לגבי פרטי תגמול העולה על התקרה.
- נקבעה סנקציה, לפיה תאגיד שלא יעמוד בכללים - יראו בהתקשרות כעסקה חסרת תוקף (לפי סעיף 280 לחוק החברות).

לגבי התקשרויות שאושרו ביום פרסום החוק ואילך, חלות מגבלות השכר מיום הפרסום, ואילו ההשפעה על הכנסה חייבת במס של התאגיד הפיננסי והדיווח לרשות המיסים חלות מה-1 בינואר 2017. לגבי התקשרויות שאושרו לפני יום הפרסום, יחולו מגבלות השכר וההשפעה על הכנסה החייבת במס של התאגיד הפיננסי והדיווח לרשות המיסים החל מתום ששה חודשים מיום הפרסום.

ביום 7 באפריל 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים מכתב ליושבי הראש והמנכ"לים של התאגידים הבנקאיים, לפיו נדרשים התאגידים הבנקאיים להעריך את השלכות האפשרויות והסיכונים לבנק מכניסת החוק לתוקף, לרבות, בחינת האפשרות לעזיבת אנשי מפתח, ובחינת ההשפעות על התוכניות ארוכות הטווח של הבנק כולל היכולת לבצע תוכנית התייעלות משמעותית, בהתאם לדרישת הפיקוח. בנוסף נדרשו התאגידים הבנקאיים לבחון את הצורך לעדכן את ההתחייבויות לזכויות עובדים בדוחות הכספיים של הבנק, על רקע השינויים שחלו בנסיבות.

ביום 6 ביוני 2016 פרסמה המפקחת על הבנקים מכתב נוסף ליושבי הראש והמנכ"לים של התאגידים הבנקאיים בנושא היערכות הבנקים ליישום החוק, וזאת לאור החשש שהתעורר בקרב נושאי משרה ועובדים בכירים בתאגידים הבנקאיים, לפיו החוק יפורש באופן העלול לפגוע משמעותית בזכויות פרישה שצברו בגין שנות עבודתם שקדמו למועד תחולת החוק. לפי האמור במכתב, חשש זה עלול להוביל לעזיבה של מנהלים בדרגים בכירים בחלק מהתאגידים הבנקאיים, ואף של עשרות מנהלים בדרגי הביניים בחלק מהתאגידים הבנקאיים.

במכתב האמור מבהירה המפקחת על הבנקים, כי בנק ישראל שותף לעמדה לפיה את החוק יש להחיל ממועד כניסתו לתוקף ואילך ולא על זכויות עבר של העובדים. על רקע זה מובהר במכתב, כי על כל תאגיד בנקאי לנקוט בצעדים הנדרשים על מנת למנוע פגיעה בהתנהלותו התקינה. עליו לפעול, בין היתר, על בסיס חוות דעת משפטיות וחשבונאיות מבוססות, להתאמת תנאי התגמול של העובדים בו לקבוע בחוק, ובכלל זה לתת מענה להתחייבויות התאגיד הבנקאי כלפי העובדים הרלוונטיים בגין זכויות העבר שלהם. זאת על פי תכלית החוק, תוך מתן גילוי מלא לעובדים הנוגעים בדבר לגבי המשמעויות של המתווה המוצע, על מנת שיוכלו לקבל החלטה מושכלת.

כניסתו לתוקף של החוק צפויה לפגוע, באופן מוגבל יותר, בתנאי העסקה מסוימים של בעלי תפקיד מרכזי בבנק, שמועסקים בחוזים אישיים. פגיעה צפויה זו בתנאי העסקה צפויה להקנות לנושאי משרה ולבעלי תפקיד מרכזי זכאות להודיע על סיום כהונתם בבנק תוך זכאות לתנאי מפוט, כפי שאלו נקבעו בתנאי העסקתם בבנק ולזכותם בזכויות שונות לרבות, פיצויים מוגדלים או זכאות לפנסיה מוקדמת, עד הגיעם לגיל הפרישה. הבנק קבע מדיניות תגמול חדשה לנושאי משרה בבנק, אשר אושרה על ידי בעלי המניות של הבנק באסיפה כללית מיוחדת ביום 3 בנובמבר 2016.

כמפורט [בביאור 3.23 לדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2015 \(עמוד 302\)](#), הבנק ביצע הפרשה בגין התחייבויות הנובעות מסיום יחסי עובד-מעביד, בהתאם להערכה לסבירות התממשות החשיפה לתשלום הסכומים כאמור, בהתבסס, בין היתר, על ניסיון העבר ועל הציפייה שהיתה שמרבית המנהלים הבכירים ימשיכו בעבודתם בבנק עד לגיל הפרישה. על רקע חקיקת חוק מגבלת השכר, הנהלת הבנק ביצעה הערכה מחודשת של הסתברות התממשות החשיפה לתשלום זכויות שמוקנות לנושאי משרה ולבעלי תפקיד מרכזי בקשר עם סיום יחסי עובד-מעביד, בתנאי מפוט, וזאת על רקע המצב המשפטי החדש שנוצר, ובהתבסס על פרמטרים שונים שנבחנו.

על רקע הגידול המשמעותי בסבירות, והשינוי במועדים, לסיום כהונה של חברי הנהלה ומנהלים נוספים שמועסקים בחוזים אישיים בבנק, בשל הרעת התנאים הצפויה להם לאור כניסתו לתוקף של החוק; המגבלות על אופק הקידום; והזכויות שכבר נצברו להם, אישר דירקטוריון הבנק, לאור הערכת הנהלה ובהתאם לחוות דעת משפטיות, לעדכן את ההפרשה בגין סיום יחסי עובד-מעביד. זאת, על פי הזכויות שנצברו, בהתאם לתנאי העסקתם של חברי הנהלה ושל מנהלים אחרים שמועסקים בחוזים אישיים.

בהתאם לאמור לעיל, הגדיל הבנק את סך ההפרשה בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2016 בגין אוכלוסיית נושאי המשרה ובעלי התפקיד המרכזי כאמור בסך של כ-117 מיליון ש"ח. מתוך סכום זה סך של כ-36 מיליון ש"ח הינו בגין חברי הנהלה, ובכלל זה המנכ"ל הראשי. בהתאם לכללי החשבונאות ולהוראות הדיווח לציבור, עדכון האומדן כאמור נזקף לרווח כולל אחר. כמפורט [בביאור 1 לדוחות הכספיים לשנת 2015 \(עיקרי המדיניות החשבונאית, עמוד 224\)](#) סכום זה מעודכן בתקופות דיווח עוקבות לדוח רווח והפסד.

ביום 1 ביוני 2016 הגיש איגוד הבנקים עתירה לבג"ץ בעניין חוק מגבלת התגמול. העתירה מבקשת לקבוע כי אין בהוראות החוק כדי לפגוע בזכויות עובדים לפנסיה ולפיצויי פיטורים הנובעות מוותק שנצבר עד חקיקת החוק. בנוסף, העתירה מבקשת לבטל את הסעיף שיוצר באופן מעשי תקרת שכר אבסולוטית ומגביל את שכרו של העובד המתגמל ביותר בארגון לשיעור של עד פי 35 מהשכר הנמוך ביותר.

ביום 29 בספטמבר 2016 ניתן פסק דין הדוחה את העתירה כנגד חוקתיות הוראות הגבלת היחס (יחס של 35). בנוסף, האריך בית המשפט צו ביניים מיום 11 ביולי 2016, לפיו העובדים הבכירים בתאגידים יוכלו להודיע על התפטרותם עד ליום 1 בינואר 2017, מבלי לאבד את זכאותם למלוא הזכויות שהיו מגיעות להם בגין סיום יחסי עובד-מעביד או סיום כהונתם, אילו הסתיימו יחסים אלו בתוך תקופת ההתארגנות.

לעניין זכויות הנובעות מוותק שנצבר עד חקיקת החוק, אימץ בית המשפט גישה פרשנית עקרונית, שלפיה החוק נועד לחול על תגמולים בעד עבודה בעתיד בלבד, ואינו חל על זכויות שנרכשו בתמורה לעבודה שביצע העובד לפני תום תקופת ההתארגנות (12 באוקטובר 2016). על יסוד עיקרון זה יהיה צורך לבחון מעתה אם זכויות ואינטרסים ספציפיים של העובדים כפופים להוראת כבילת היחס.

#### **חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 15), התשע"ו-2016**

ביום 7 ביוני 2016 פורסם ברשומות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 15), התשע"ו-2016. החוק מאפשר לחברות מנהלות של קופות גמל להקים מוצר חיסכון נוסף שייקרא "קופת גמל להשקעה", המיועדת לתשלום סכום הון לעמית. הכספים בקופות גמל להשקעה יהיו נזילים והחוסך יוכל למשוך אותם בכל עת בסכום הוני, ללא הטבות מס, או לקבל עליהם פטור ממס רווחי הון אם יחליט לקבלם כקצבה. סך התשלומים שעמית יהיה רשאי להפקיד בכלל חשבונותיו בקופות גמל להשקעה לא יעלה על 70,000 ש"ח בשנה.

### חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 16), התשע"ו-2016 הסכם קיבוצי כללי (מסגרת) להגדלת הפרשות לביטוח פנסיוני במשק

ביום 23 בפברואר 2016 נחתם בין נשיאות הארגונים העסקיים לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה הסכם קיבוצי כללי (מסגרת) להגדלת הפרשות לביטוח פנסיוני במשק, אשר נועד לקבוע הגדלת שיעורי ההפקדות שיחולו על כלל העובדים והמעסיקים במשק החל מיום 1 ביולי 2016 ("הסכם המסגרת"). ביום 23 במאי 2016 פורסם צו הרחבה בדבר הגדלת הפרשות לביטוח פנסיוני במשק, שהרחיב את תחולת הסכם המסגרת לכלל העובדים והמעסיקים בישראל.

ביום 16 ביוני 2016 פורסם תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 16) התשע"ו-2016. סעיף 20 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 תוקן בעקבות הסכם המסגרת ונקבע בו כי אם נקבעה בדין או בהסכם התניה שלפיה שיעור ההפקדה לקופת גמל מסוימת עומד על שיעור מסוים משכרו של העובד וכולל תשלום של המעסיק לרכישת ביטוח מועדף בשיעור הדרוש להבטחת 75% משכרו של העובד או בשיעור של 2.5% משכרו כאמור, לפי הנמוך מביניהם, ושיעור ההפקדה לפי הדין או ההסכם לסוג אחר של קופת גמל עומד על שיעור נמוך יותר, לא יראו בהתניה כאמור התניה של מעסיק לגבי שיעור ההפקדה בעד עובד לסוג מסוים של קופות ובלבד שהעובד יהיה זכאי לשיעור הפקדה למרכיב תשלומי המעסיק שלא יפחת משיעור ההפקדה שנקבע (מיום 1 ביולי 2016 6.25%, מיום 1 בינואר 2017 6.5%).

### חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016

ביום 23 ביוני 2016 פורסם חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016. החוק מייצר מסגרת משפטית מקיפה בנושא המאבק בטרור הכוללת סמכויות מהתחום הפלילי, המנהלי והאזרחי, שהיו פזורות עד עתה בדברי חקיקה שונים.

בין היתר כולל החוק הרחבה של הגדרת "ארגון טרור" כך שזו תכלול מעתה הן ארגוני טרור במובנם הקלאסי והן "ארגוני מעטפת", שאינם מבצעים מעשי טרור באופן ישיר אולם מעודדים ומאפשרים את פעילותם. בנוסף, החוק קובע שורה של עבירות פליליות חדשות הקשורות לארגוני טרור וביניהן ניהול של ארגון כזה וחברות בו; עמידה בראש ארגון טרור; מילוי תפקיד ניהולי או פיקודי בארגון טרור; הכוונת חברי הארגון לביצוע פעולות טרור; גילוי הזדהות עם ארגון טרור; הסתה לטרור; ואי מניעת טרור. החוק מחמיר את הענישה בגין פעילות טרור ובגין סיוע לפעילות שכזו ואף קובע כי ניתן יהיה להחזיק חשוד בעבירות טרור במעצר של 48 שעות טרם הבאתו בפני שופט לצורך דיון מעצר וכי ניתן לעכב את זכות ההיוועצות שלו בעורך דין למשך פרק זמן זה. החוק גם מאפשר שימוש באמצעים שונים למניעת טרור, לרבות הוצאת צווי מעצר מנהליים וצווי איסור יציאה מן הארץ, וכן מאפשר חילוט כספים ורכוש מיחידיים וארגונים החשודים בעבירות טרור.

החוק כולל מנגנוני הכרזה על ארגוני טרור המיועדים להחליף את אלו הקיימים כיום בפקודת מניעת טרור; בתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945; ובחוק איסור מימון טרור, תשס"ה-2005. הליך ההכרזה החדש שנקבע בחוק כולל שני מסלולים: האחד, הכרזה של שר הביטחון על ארגון טרור או על ארגון "מעטפת"; והשני, הכרזה של וועדת השרים לענייני ביטחון לאומי על פעיל טרור זר או על ארגון טרור זר שהוכרזו ככאלה מחוץ לישראל.

החוק מבחיר כי מקום בו קמה, על פי הקריטריונים שבחוק, חובת דיווח על רכוש הנחשד כרכוש טרור, על המוסדות עליהם חל משטר איסור הלבנת הון ומימון טרור, לרבות בנקים, לדווח על כך הן לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור והן למשטרת ישראל.

## חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016 ותזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים חוץ-מוסדיים) (תיקון), התשע"ו-2016.

ביום 1 באוגוסט 2016 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016. במסגרת החוק נקבעה לראשונה מסגרת כוללת להסדרת שוק האשראי החוץ-בנקאי וחוף-מוסדי בישראל וכן הורחבה באופן משמעותי הסדרת שוק מתן שירותי המטבע.

להלן עיקרי החוק:

- נקבע משטר רגולטורי כולל בכל הנוגע למתן אשראי חוץ בנקאי וחוף מוסדי, אשר יחול על גופים העוסקים במתן אשראי שאינם נתונים לפיקוח של רגולטור אחר.
  - נקבע כי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר יהיה המפקח על נותני שירותים פיננסיים ומוקנות לו סמכויות אסדרה, פיקוח, אכיפה ובירור מנהלי נרחבות, לרבות הטלת עיצומים כספיים.
  - נקבעה הרחבה משמעותית של הפיקוח על מתן שירותי מטבע, כך שלצד החובות החלות כיום בהקשר של איסור הלבנת ההון ומימון טרור יחול משטר רגולטורי מקיף גם בתחום זה.
  - הגדרת "מתן אשראי" בחוק רחבה מאד וכוללת, בין היתר, העמדת מסגרת אשראי, שירותי ניכיון, מתן אשראי אגב מימון רכישה או השכרה ומתן ערבות להתחייבות של אחר.
  - הגדרת "נכסים פיננסיים" הורחבה לעומת זו הקיימת בחוק איסור הלבנת הון, כך שתכלול באופן מפורש גם כרטיסי "Prepaid" ומטבעות וירטואליים.
  - נקבעו דרישות רישוי מנותני השירותים בנכס פיננסי ונותני האשראי לפי היקף פעילותם וכן דרישות הון עצמי מזערי, ממשל תאגידי וחובות דיווח אשר יחולו על בעלי הרשימות.
  - בעלי שליטה ובעלי עניין נדרשים לקבל היתר לשליטה או החזקת אמצעי שליטה מהמפקח.
- ככלל מועד תחילתו של החוק ביום 1 ביוני 2017 ולעניין מי שעיסוקו במתן שירות בנכס פיננסי 1 ביוני 2018.
- החוק נועד לפתח את ענף השירותים הפיננסיים החוף מוסדיים, ליצור חלופה הולמת למערכת הבנקאית בתחום, להגן על ציבור הצרכנים ולמנוע שימוש בענף זה בידי גורמים עבריינים למטרות שאינן כשרות.



## חוק הבנקאות (רישוי)(תיקון מס' 22), התשע"ו-2016

ביום 16 באוגוסט 2016 פורסם חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 22), התשע"ו-2016.

בהתאם לחוק, תאגיד בנקאי המבקש לסגור סניף קבוע, יגיש למפקח על הבנקים בקשה מנומקת בכתב על כך. המפקח יודיע בתוך 30 ימים מיום קבלת הבקשה לסגירת הסניף (ואם ביקש פרטים נוספים הדרושים לדעתו לבדיקת הבקשה - בתוך 30 ימים מקבלת הפרטים) אם הוא מסכים או מתנגד לסגירת הסניף, והוא רשאי להתנות את סגירת הסניף בתנאים, לרבות דחיית מועד הסגירה. החלטה בדבר התנגדות לסגירת סניף קבוע תתקבל לאחר שניתנה לתאגיד הבנקאי הזדמנות להשמיע את טענותיו ולאחר התייעצות עם ועדת הרישיונות.

בנוסף נקבע, כי אם ניתנה החלטה בדבר הסכמה לסגירת הסניף הקבוע, התאגיד הבנקאי יודיע על כך ללקוחותיו בכתב וכן בדרכים שבהן הוא נוהג למסור הודעות לאותם לקוחות, ויהיה רשאי לסגור את הסניף רק לאחר שחלפו 60 ימים ממועד מסירת ההודעה ללקוחות. בנוסף, מוצע לקבוע כי השיקולים שהמפקח מביא בחשבון בעת החלטה למתן היתר סניף, לרבות שיקולים של טובת הציבור, יובאו בחשבון גם בהחלטה בבקשה לסגירת סניף.

## סליקה אלקטרונית של שיקים

בהמשך לחוק סליקה אלקטרונית של שיקים, שפורסם בספר החוקים ביום 10 בפברואר 2016, העוסק בהסדרת אופן ביצוע הסליקה האלקטרונית של שיקים על ידי הבנקים, פורסמו ביום 17 באוגוסט 2016 כללי סליקה אלקטרונית של שיקים (שמירת שיקים), התשע"ו-2016, הקובעים תנאים לשמירת שיקים שהופקדו בבנק לגבייה.

בנוסף, ביום 9 בנובמבר 2016 פורסמו כללי סליקה אלקטרונית של שיקים (סריקה, שמירה והפקת פלט של שיק ממוחשב), התשע"ז 2016, הקובעים תנאים לאיכות ותקינות הסריקה הממוחשבת של שיקים, ומחייבים הפקת פלט של שיק ממוחשב שסורב, לבקשת לקוח הזכאי לקבלו.

בהתאם להודעת בנק ישראל, החל מיום 8 בנובמבר 2016 מתאפשרת סליקה בין בנקאית של שיקים שהופקדו באמצעות הסלולר. הפקדה באמצעות הסלולר מתאפשרת עבור שיקים "למוטב בלבד" ועד לסכום של 10,000 ש"ח לשיק בודד.

## חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016

ביום 21 באוגוסט 2016 פורסם חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016. בהתאם לחוק יהפוך אגף שוק ההון במשרד האוצר לרשות שתיקרא: רשות שוק ההון ביטוח וחסכון. הרשות תפעל כיחידה עצמאית במשרד האוצר והשר הממונה עליה יהיה שר האוצר. שר האוצר ימנה, באישור הממשלה, ממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון והוא יהיה אחראי על מילוי תפקידיה של הרשות ועל ניהולה השוטף. זאת במטרה ליתן לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון עצמאות וחופש פעולה מנהלי רב יותר.

## הצעות חקיקה

### הצעת חוק להעמקת גביית המסים ולהגברת האכיפה (אמצעים לאכיפת תשלום מסים ולהרתעה מפני הלבנת הון) (תיקוני חקיקה), התשע"ה-2015

ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת החוק להעמקת גביית המסים ולהגברת האכיפה (אמצעים לאכיפת תשלום מסים ולהרתעה מפני הלבנת הון) (תיקוני חקיקה), התשע"ה-2015. הצעת חוק מתוקנת נידונה בוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת. הצעת החוק מבקשת להסמיך את רשות המסים לדרוש מידע מגופים פיננסיים לגבי לקוחותיהם, בנוגע למאפיינים שונים של העלמות מס, כגון העברת כספים למדינות בחו"ל, שהן מקלטי מס. פניות לקבלת מידע כאמור יהיו כפופות לקבלת אישור של ועדה ציבורית והיועץ המשפטי לממשלה.

### הצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ז-2016

ביום 7 במרס 2016 אושרה הצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי בקריאה ראשונה. ההצעה כוללת רפורמה מקיפה, מבנית ומהותית, בהליכי חדלות הפירעון של יחידים ותאגידים. בהצעה כלולות הוראות המתייחסות לכלל סוגי החייבים, ולצידן הוראות העוסקות בהיבטים הייחודיים לסוגי חייבים שונים - יחידים ותאגידים. ההצעה כוללת, בין היתר, את החידושים הבאים:

- הגדרת חדל פירעון תהיה לפי המבחן התזרימי ובהתאם לכך חדל הפירעון הוא מי שאינו יכול לשלם את חובותיו במועד, וזאת חלף המבחן המאזני הנהוג כיום.
- נושה יוכל להגיש בקשה למתן צו פתיחת הליכים רק כאשר החייב לא שילם לו חוב במועד. נושה עתידי לא יהיה רשאי להגיש בקשה לפתוח בהליכים, אלא בנסיבות בהן קיים חשש ממשי כי החייב פועל במטרה להונות את נושיו, להעדיף מי מנושיו או להבריח את נכסיו.
- בית המשפט המוסמך לעניין הליכי חדלות פירעון של יחיד יהיה בית משפט השלום ואילו הליכי חדלות פירעון של תאגיד ימשיכו להתנהל בפני בית המשפט המחוזי.
- הליכי חדלות הפירעון של תאגיד יחלו בהליך מאוחד שבו ייקבע האם התאגיד חדל פירעון. רק לאחר הכרעה זו יחליט בית המשפט על הדרך בה נכון לטפל בחדלות הפירעון של התאגיד - הליכי שיקום או הליכי פירוק.
- לגבי יחידים - יועבר ניהולם של חלק גדול מההליכים מבית המשפט המחוזי לכונס הרשמי (המכונה בהצעה "הממונה הרשמי") ולבית משפט השלום. ההליכים יחלו בתקופת בדיקה, אשר תחל עם מתן צו פתיחת ההליכים, בה יבחן מצבו הכלכלי של החייב ובמהלכה תחול הקפאת הליכים. בתום הבדיקה יגיש הכונס הרשמי דוח לבית המשפט על בסיסו תיקבע תכנית שיקום לחייב, שעם השלמתה יופטר היחיד מחובותיו. אם ליחיד אין יכולת לשלם לנושיו הוא יופטר באופן מיידי. בנוסף מוצע לקבוע מסלולים חלופיים לחייבים חסרי אמצעים ובעלי חובות נמוכים, שיתנהלו בעיקר בידי מערכת ההוצאה לפועל, בדרך כלל ללא מעורבות של בית המשפט.
- מעמדם העדיף של חלק מן ה"חובות בדין קדימה" - יבוטל.

- שעבוד צף יחול רק על הנכסים של החייב במועד מתן הצו ועל נכסים שיגיעו לחייב ממועד זה ואילך כתמורה לנכסים הנ"ל או כנכס חלופי הניתן לזיהוי ועקיבה.
  - נושה מובטח בשעבוד צף יהיה זכאי לפרוע את חובו המובטח מהשעבוד הצף רק עד לסכום השווה ל-75% משווי הנכסים עליהם חל השעבוד. יתרת הנכסים המשועבדים תשמש לתשלום החובות הכלליים.
  - דירקטורים בתאגיד הנמצא בחדלות פירעון נדרשים לנקוט באמצעים סבירים לצמצום היקפה של חדלות הפירעון.
  - לראשונה נוסף חלק המתייחס לניהול הליכי חדלות פירעון שיש להם היבטים בין לאומיים.
  - תאגיד יוכל לבצע הסדר חוב בשלב מוקדם, עוד בטרם חדלות הפירעון, במטרה לעצור את התדרדרותו, וזאת בהמשך להמלצות הוועדה לבחינת הסדרי חוב בישראל (ועדת אנדרון).
- נוסחים מתוקנים של ההצעה נידונים בוועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

#### הצעת חוק חובת אזהרה בפרסום ושיווק של הלוואה (תיקוני חקיקה), התשע"ה-2015

ביום 4 ביולי 2016 אישרה ועדת הכלכלה של הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק חובת אזהרה בפרסום ושיווק של הלוואה. לפי ההצעה, תאגידים בנקאיים ומלווים חוץ בנקאיים, לא יפרסמו ולא ינקטו דרך שיווק אחרת המעודדת לקיחת הלוואה, אלא אם כן צורפה לה אזהרה כי "אי עמידה בפירעון הלוואה עלול לגרום חיוב בריבית פיגורים והליכי הוצאה לפועל".

#### הצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 60) (שינוי מבנה הבורסה), התשע"ו-2016

ביום 25 ביולי 2016 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק ניירות ערך (תיקון מס' 60) (שינוי מבנה הבורסה), התשע"ו-2016.

בהצעת החוק מוצע לשנות את מבנה הבעלות על הבורסה, תוך הפיכתה לחברה למטרות רווח.

כמו כן, מוצע להרחיב את בסיס החברות בבורסה ולהנגיש אותה למספר גדול יותר של גורמים בעלי זכות מסחר, באופן שהגישה למסחר לא תהא עוד תלויה בקיומן של זכויות בעלות בבורסה, אלא תהא מבוססת על התקשרות חוזית בין הבורסה לבין חברים פוטנציאליים.

בנוסף, דנה הצעת החוק בנושאים שלהלן: מעבר הבורסה לשבוע מסחר בימים שני עד שישי, חיזוק מנגנוני הפיקוח על הבורסה, קביעת תנאים למתן רישיון לפתיחת בורסה והיתרי שליטה בבורסה וכן קביעת הסדרי ממשל תאגיד.

## הצעת חוק המכר (דירות)(הבטחת השקעות של רוכשי דירות)(תיקון מס' 8 והוראת שעה), התשע"ו-2016

ביום 1 באוגוסט 2016 התפרסמה הצעת חוק ממשלתית לתיקון חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות)(תיקון מס' 8 והוראת שעה), התשע"ו-2016.

להלן עיקרי התיקון:

- החלת הדרישות הקיימות כיום בחוק ביחס לבנק המעמיד ליווי פיננסי, גם על מבטח המעמיד ליווי פיננסי לפרויקט, לרבות מנגנון תשלום באמצעות שוברים, המצאת בטוחה (אצל מבטח - פוליסת ביטוח) תוך 14 ימי עסקים והטלת עיצום כספי.
- כהוראת שעה לחמש שנים מיום תחילתו של החוק, נקבע כי הערבות הבנקאית או פוליסת הביטוח שיינתנו כבטוחה על פי החוק, יונפקו ללא רכיב המע"מ. תוקם במשרד האוצר קרן שמטרתה השבת סכומים בגובה רכיב המע"מ לקונים. תקנון הקרן יותקן על ידי החשב הכללי, בהסכמת המפקח על הבנקים והמפקח על הביטוח. זכותו של המוכר לקבלת החזר רכיב המע"מ במקרה של מימוש הבטוחה, משועבדת בשעבוד ראשון לטובת המדינה. בעת מימוש ערבות בנקאית, תשיב הקרן לרוכש, באמצעות הבנק או המבטח שהנפיק את הבטוחה (ערבות או פוליסה), את מרכיב המע"מ תוך 14 ימים ממועד פניית התאגיד הבנקאי או המבטח. עם קבלת הסכום מהקרן, יעבירו התאגיד הבנקאי או המבטח, לידי הקונה. על הבנק או המבטח לפנות לקרן בתוך 2 ימי עסקים ממועד מימוש הבטוחה, בבקשה לקבל את החזר רכיב המע"מ.

## הצעה לתיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016 במסגרת הצעת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016

ביום 3 בנובמבר 2016 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה הצעה לתיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016.

ההצעה עוסקת בהסדרת תחום "האשראי הקמעונאי" (בנקאות זעירה) אשר כולל בין השאר אגודות שיתופיות שנותנות לחבריהן שירותי פיקדון ואשראי (אגודות אשראי), לצד שירותים נוספים שהם שירותי בנקאות בסיסיים.

בהתאם לתיקון המוצע, המפקח על שירותים פיננסיים מוסדרים יהיה הרגולטור האמון על האסדרה והפיקוח שיחולו על נותני שירותי פיקדון ואשראי והשירותים הניתנים על ידם. על פי המוצע תוטל חובת רישוי על עיסוק במתן שירותי פיקדון ואשראי תוך חלוקה בין סוגי הרישיונות לפי היקף פעילותו של נותן שירות כאמור.

בנוסף קובע התיקון המוצע הסדרים לעניין רישיונות כאמור, לעניין שליטה והחזקת אמצעי שליטה בנותני שירותי פיקדון ואשראי, לעניין האורגנים ובעלי התפקידים שיהנו בהם, וכן קובע הגבלות וחובות שונות שיחולו על פעילותם של בעלי הרישיונות המוסדרים ומקנה סמכויות פיקוח למפקח, הכול במטרה להבטיח את פעילותם התקינה של נותני שירותי פיקדון ואשראי ואת השמירה על ענייני לקוחותיהם.

תחום נוסף שמוצע להסדיר במסגרת התיקון המוצע הוא הנפקת כרטיסי אשראי שלא על ידי תאגיד בנקאי. כיום אין בישראל הסדרה חוקית לפעילות הנפקה של כרטיסי אשראי בידי גופים שאינם תאגידי עזר בנקאיים.

### הצעה לתיקון חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 במסגרת הצעת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016

ביום 3 בנובמבר 2016 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה הצעה לתיקון חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967. במסגרת התיקון מוצע להגדיל את סכום החוב הנגבה במסגרת המסלול המקוצר בהוצאה לפועל ולהעמידו על סך של 50,000 ש"ח בחובות רגילים (במקום 10,000 ש"ח כיום). כמו כן מוצע כי בחיובים שגובה תאגיד מתאגיד אחר עד לסך של 200,000 ש"ח ייקבע המסלול כמסלול חובה. בנוסף מוצע להרחיב את ההליכים בהם ניתן לנקוט במסלול המקוצר בחובות מעל 10,000 ש"ח, על פי כללים שיקבע מנהל מערכת ההוצאה לפועל, וכן להאריך את פרק הזמן לנקיטת הליכים במסלול המקוצר ביחס לחובות העולים על 10,000 ש"ח, ל-18 חודשים (במקום 8 חודשים כיום).

### הוראות מהותיות של בנק ישראל

#### היתר לפתיחת סניפים חלקיים וניידים

ביום 28 בפברואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים, מתכונת היתר לפתיחת סניפים חלקיים וניידים. ההיתר יאפשר לבנקים לפתוח סניפים חלקיים באתרים שונים. את הסניף החלקי ניתן יהיה להפעיל בחדר מתאים עם שילוט של הבנק או באמצעות סניף הניתן לניוד ותפעול ממקומות שונים, לרבות מתוך רכב מתאים. הסניף יפעל בתדירות קבועה, כפי שיקבע הבנק ולכל הפחות אחת לחודש.

השירותים בסניף יינתנו רק ללקוחות שהם יחידים או עסקים קטנים.

בנק יהיה רשאי לספק בסניף כאמור, את כל השירותים הבנקאיים למעט: החתמה על ערבות, העמדת הלוואות לדירור וייעוץ ושיווק השקעות.

#### תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדירור

ביום 1 במאי 2016 פרסם בנק ישראל תיקון להוראה 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדירור.

במסגרת התיקון נקבע, כי לצורך חישוב שיעור המימון של הלוואה לדירור לזכאים בפרויקטים שבמסגרתם ניתנת על ידי המדינה הנחה בקרקע, דוגמת "מחיר מטרה" ו"מחיר למשתכן", תאגיד בנקאי רשאי לבסס את שווי הנכס על הערכת שמאי, במקום על מחיר הרכישה בפועל. נקבע, כי אם הערכת השמאי עולה על 1.8 מיליון ש"ח, יש לבסס את שווי הנכס על 1.8 מיליון ש"ח או על מחיר הרכישה, הגבוה מביניהם. עוד נקבע כי על הרוכש לשלם לפחות 100 אלף ש"ח מסכום הרכישה ממקורותיו העצמיים.

כאשר נקבעים קנסות בגין הפרת תנאי התכנית בפרויקטים אלו, יש להפחית סכומים אלו משווי הדירה, אלא אם קיימת לבנק זכות הקודמת לזכות המדינה לקבלת הקנס בעת מימוש הנכס.

### הוראת ניהול בנקאי תקין 472 בנושא סולקים וסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב

ביום 1 במאי 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 472 בנושא סולקים וסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב.

הוראה זו מתייחסת לראשונה באופן ייעודי לגופים פיננסיים שעיסוקם המרכזי הנו סליקת עסקאות של כרטיסי חיוב.

ההוראה מקלה חלק מהדרישות הרגולטוריות שהוטלו עד היום על חברות כרטיסי האשראי וסולקים, ובכלל זה היא מקלה בדרישות ההון מסולק, תוך הבחנה בין סולקים שהיקפי פעילות האשראי שלהם אינו משמעותי לבין יתר הסולקים.

בנוסף דנה ההוראה בנושאים הבאים: קיום תשתיות הולמות של ממשל תאגידי, ניהול סיכונים, בקרה פנימית וניהול טכנולוגיית המידע; הגנה על כספים בסליקה; ניהול חשבונות בתי העסק, יחסי סולק-בית עסק, העברת כספים בעסקאות חיוב מיידית, שימוש בתקן EMV, מגנון הסטת אחריות, השכרת ציוד קצה מותאם טכנולוגיה חדשה (EMV) לבתי העסק ופירוט הוראות ניהול בנקאי תקין שחלות על סולק.

במסגרת קביעת ההוראה הועברו הסעיפים הרלוונטיים החלים על סולקים מהוראת ניהול בנקאי תקין 470 - כרטיסי חיוב, להוראה זו.

ההוראה נכנסת לתוקף בהדרגה, החל מיום 1 ביוני 2016 ועד 1 בינואר 2018.

### תיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 203 ו-204

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-204 בנוגע לדרישות ההון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים.

במסגרת התיקון עודכן נספח ג' להוראה 203 ונכללה בו מסגרת מפורטת ביחס לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידיים בנקאיים לצדדים נגדיים מרכזיים, לרבות הבורסה בתל אביב. ההנחיות מבדילות בין צד נגדי מרכזי שאינו כשיר לבין צד נגדי מרכזי כשיר, כאשר לחשיפה לאחרון נקבעו דרישות הון מופחתות.

עוד נקבע כי ההנחיות החדשות יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקאות נגזרים סחירים בבורסה ועסקאות מימון ני"ע.

ביום 9 ביוני 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב, שדוחה את מועדי הכניסה לתוקף של התיקון האמור, כך שייכנס לתוקף החל ביום 1 בינואר 2017. עד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר, גם אם טרם הוכרזה ככשירה.

### עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 454 בנושא פירעון מוקדם של הלוואה שלא לדיור

ביום 11 ביולי 2016 פרסם בנק ישראל עדכון להוראה 454 בנושא פירעון מוקדם של הלוואה שלא לדיור.

העדכון כולל תיקון לנוסח ההוראה המתוקנת, אשר נכנסה לתוקפה ביום 1 באפריל 2016.

בין היתר קובע התיקון, כי דף ההסבר ללקוח לגבי הפירעון המוקדם, יכול להיכלל כנספח להסכם הלוואה או להסכם המסגרת ובלבד שיוצג בו באופן מודגש ומובלט, וזאת כדי למנוע כפילות.

כמו כן נקבע כי במקום להציג את נוסחת רכיב ההיוון ואופן חישובה בדף ההסבר, על התאגידים הבנקאיים להציג הפניה לאתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי, בו יוצגו נוסחת רכיב ההיוון ואופן החישוב באופן ברור. על ההפניה להוביל באופן ישיר למיקום באתר בו מוצגים נוסחת רכיב ההיוון ואופן החישוב. כמו כן, על התאגיד הבנקאי למסור, ללווה המעוניין בכך, את נוסחת רכיב ההיוון ואופן החישוב, בדרך בה הוא נוהג לשלוח ללקוח הודעות או בכל דרך מקובלת אחרת בה יבחר הלווה.

בנוסף כוללת ההוראה הבהרות שונות לגבי המידע שייכלל בדף ההסבר שיימסר ללקוח ולגבי סיווג הלווה.

### עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 403 בנושא הטבות לא בנקאיות ללקוחות

ביום 11 ביולי 2016 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 403 בנושא הטבות לא בנקאיות ללקוחות.

הוראה זו מסדירה את הכללים למתן הטבות לא בנקאיות של תאגידים בנקאיים ללקוחותיהם. התיקון מרחיב את האפשרויות העומדות בפני תאגידים בנקאיים למתן הטבות לא בנקאיות ללקוחותיהם אגב התנהלות שוטפת של הלקוח בחשבון עובר ושכ, ובכלל זאת הצטרפות ושימוש בשירותי בנקאות בתקשורת.

התיקון אינו מאפשר לתאגידים בנקאיים לתת הטבה לא בנקאית אגב פתיחה של חשבון עובר ושכ (למעט תשלום כסף או חפץ קטן ערך לצורכי שיווק התאגיד הבנקאי) או בעת מכירת מוצרים בנקאיים אחרים ובכלל זה הפקדת פיקדון, העמדה או ניצול של אשראי, פתיחת תיק השקעות וניהולו וייעוץ להשקעות או ייעוץ פנסיוני.

### כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות)(תיקון), התשע"ו-2016 וצו הבנקאות (שירות ללקוח)(פיקוח על שירות דוחות סטנדרטיים לבקשת לקוח), התשע"ו-2016

ביום 19 ביולי 2016 פורסמו כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות)(תיקון), התשע"ו-2016, וצו הבנקאות (שירות ללקוח)(פיקוח על שירות דוחות סטנדרטיים לבקשת לקוח), התשע"ו-2016 הכוללים תיקונים שונים בתחום העמלות, כמפורט להלן:

- צירוף יזום של אזרח ותיק או אדם בעל מוגבלות לשירות המסלולים הבסיסי.
- לקוח אשר סגר את חשבון - יהיה זכאי לקבל העתק הודעות מכוח הדין, אשר נשלחו אליו באמצעות שירותי בנקאות בתקשורת במהלך תקופה של 6 חודשים שקדמה לסגירת החשבון, פעם אחת ללא עמלה.
- הכללת סוג דוח "מכתב המלצה" תחת שירות הפקת דוחות הכרוכים באיסוף מידע.
- עמלה בגין שינוי מועד פירעון הלוואה לדיור תהיה בסכום שאינו עולה על מחיר שירות של פעולה אחת על ידי פקיד לכל הלוואה, בעד כל אחד מארבעת השינויים הראשונים בכל שנה.
- הכרזה על שירות הפקת דוחות לבקשת לקוח כשירות בר-פיקוח, וקביעת מחירו המקסימלי על 15 ש"ח לדוח.

## הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנושא בנקאות בתקשורת

ביום 21 ביולי 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים, הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה, בנושא בנקאות בתקשורת. ההוראה דנה, בין היתר, בנושאים הבאים:

- פתיחת חשבון חדש באופן מקוון.
  - הצטרפות לשירותי בנקאות בתקשורת באופן מקוון.
  - לקוח שהצטרף לשירותי בנקאות בתקשורת יוכל לבצע העברות ותשלומים לצד ג' באופן מקוון וכן להגדיר מוטבים קבועים בחשבונו ללא חובת הגעה לסניף כפי שנדרש היה עד היום.
  - יוסרו ההגבלות שהיו מוטלות עד כה באשר לתקרות סכומי העברות על ידי הלקוחות למוטבים שאינם רשומים - לצד קביעת תקרות על ידי התאגיד הבנקאי, לפי מדיניות ניהול הסיכונים שתגובש בנושא.
  - לקוח שהצטרף לשירותי בנקאות בתקשורת יוכל לעדכן פרטים בחשבונו (כגון שם משפחה וכתובת) וכן לקבל סיסמה ראשונית ולשחרר סיסמה חסומה באופן מקוון ללא חובת הגעה לסניף.
  - בכפוף לאישור המפקח, לקוח יוכל לקבל שירותי ריכוז מידע מכל גוף פיננסי שבו יש לו חשבון. הלקוח יבחר את הבנק בו הוא מעוניין שהמידע ירוכז.
- לצד הקלות אלו, חלה על הבנקים אחריות לנהל את היבטי אבטחת המידע, והסיכונים הכרוכים ביישום ההוראה, וכן להפעיל בקרות מורחבות.

ההוראה תיכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2017, למעט הסעיף העוסק בתמיכה פונקציונאלית לביצוע עסקאות בכרטיס חכם בעמדות אוטומטיות לשירות עצמי המשמשות למשיכת מזומן, שייכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2018.

תאגיד בנקאי רשאי לפעול על פי ההוראה במועד מוקדם יותר, בהתקיים תנאים מסוימים, המפורטים בהוראה.

## עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 420 בנושא מסירת מידע באמצעים אלקטרוניים

ביום 25 ביולי 2016, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 420, בנושא מסירת מידע באמצעים אלקטרוניים. על פי ההוראה, יוכל לקוח שיבחר בכך, לקבל את מרבית ההודעות באמצעות בנקאות בתקשורת. הבנק יוכל להציע ללקוח לקבל התראות שיסייעו לו בניהול החשבון לטלפון הנייד (מסרונים, SMS) או בדואר אלקטרוני.

כמו כן, ההוראה מחייבת את הבנק לשלוח מסרון (SMS) ללקוח אשר סורבו חמישה שיקים בחשבונו או שהוטלה הגבלה על חשבונו.

התיקונים להוראה בתוקף מיום פרסומם, למעט מספר סעיפים, שייכנסו לתוקף באופן מדורג עד 1 ביולי 2017.



### הנחיה בנושא סוגי חשבונות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימתו של לקוח על הסכם

ביום 7 באוגוסט 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים, הנחיה בנושא סוגי חשבונות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימתו של לקוח על הסכם.

ההנחיה מרחיבה את סוגי ההסכמים אשר לגביהם לא תידרש חתימתו של הלקוח.

### הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 436 בנושא מיזם לאיתור פיקדונות ללא תנועה וחשבונות של נפטרים

ביום 12 בספטמבר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 436, בנושא מיזם לאיתור פיקדונות ללא תנועה וחשבונות של נפטרים.

על מנת לסייע ללקוחות הבנקים לאתר פיקדונות ללא תנועה וחשבונות של נפטרים, הוקמה פלטפורמה אינטרנטית אשר מאפשרת לבעלי פיקדונות ללא תנועה וליוורשים של לקוחות הבנק שנפטרו, לקבל מידע בנוגע לפיקדונות ולחשבונות כאמור.

ההוראה כוללת הנחיות, אשר נועדו להסדיר היבטים שונים הנוגעים למיזם ובכלל זה: הגדרת "פיקדון ללא תנועה" לצרכי המיזם; חובת הצגת הפנייה בדף הבית של אתר האינטרנט של הבנק לדף ייעודי באתר הבנק שיעסוק בפניות הציבור בנושא; חובת מינוי גורם ייעודי לטיפול בפניות לקוחות בנושא פיקדונות ללא תנועה וחשבונות נפטרים; חובה לקבוע בנהלי הבנק את תהליך זיהוי הלקוח או היוורש; הסרת מידע אודות לקוח מהמיזם.

### היתרי החזקה בבנקים לגופים המנהלים כספי לקוחות - עדכון מדיניות תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 - עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים

ביום 16 ביוני 2016 פרסם בנק ישראל מכתב המעדכן את מדיניותו לגבי היתרי החזקה בבנקים לגופים המנהלים כספי לקוחות. בהתאם למדיניות המעודכנת, בעל שליטה בגוף המנהל כספי לקוחות (קופות גמל, חברות ביטוח, קרנות נאמנות, ותעודות סל), יורשה להחזיק עד 7.5% מאמצעי שליטה בתאגיד בנקאי, בכפוף לקבלת היתר מנגיד בנק ישראל ובכפוף לתנאים שייקבעו.

בעקבות הנ"ל, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 29 בספטמבר 2016 תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312, כך שניתן פטור מהגדרת "איש קשור" למי שמחזיק מעל 5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בתאגיד הבנקאי או בתאגיד השולט בתאגיד הבנקאי, על פי היתר שניתן בהתאם למכתב הנ"ל.

### הנחיה להנגשת שירותים בנקאיים לאנשים עם מוגבלות - המשכיות עסקית

ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיה להנגשת שירותים בנקאיים לאנשים עם מוגבלות - המשכיות עסקית.

התאגידיים הבנקאיים נדרשים להתייחס לאופן הנגשת השירותים הבנקאיים וסיוע בהגעה למרחב המוגן, במסגרת הכוללת שלהם לניהול המשכיות העסקית. עליהם לבצע בחינה מקיפה של אופן הנגשת השירותים הבנקאיים בעת שיבושים תפעוליים ובמצבי חירום שונים ולעשות מאמץ כדי להבטיח, שהסיוע הניתן לאנשים עם מוגבלות בעת חירום וההגעה למרחב המוגן, ייעשו במהירות, בנוחות ובבטיחות הנדרשת, תוך שמירה על כבוד האדם.

### תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 351 - מעילות של עובדים ונושאי משרה

ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 351 - מעילות של עובדים ונושאי משרה.

במסגרת התיקון הובהר, כי כל אירוע שדווח על ידי התאגיד הבנקאי למשטרה או לרשויות פיקוח ואכיפה אחרות יחשב כ"אירוע מהותי" לצורך ההוראה.

### תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315 בנושא הפרשה נוספת לחובות מסופקים

ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 315, בנושא הפרשה נוספת לחובות מסופקים. על פי התיקון, ישונה אופן המדידה של מגבלת חבות ענפית, כך שסיכון האשראי, הנובע מערבויות בנקאיות למשתכן (ערבויות מכר), שהבנקים ביצעו כנגדו ביטוח מול חברות ביטוח בחו"ל, יסווג, לעניין הוראה זו, בעיקרו בענף שירותים פיננסיים, במקום באשראי לענף הנדל"ן.

### תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

ביום 29 בספטמבר 2016 פרסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי.

הצורך בתיקון ההוראה עלה בעקבות פרסומו של חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ז-2016.

להלן עיקרי התיקון:

- צמצום קבוצת העובדים המרכזיים המינימאלית.
- שינוי הגדרת "תגמול קבוע" כך שמניות חסומות למימוש במועד הענקתן עשויות להיות מוכרות כתגמול קבוע.
- בכל הנוגע לאופן הענקה ותשלום של המרכיב המשתנה נקבע, כי קריטריונים שנקבעו מראש יכולים לכלול מרכיב של שיקול דעת ובלבד שסכומו של מרכיב זה לא יעלה על שלוש משכורות חודשיות בשנה. תיקון זה החיל למעשה תיקון שנערך בחוק החברות לגבי המנכ"ל, גם על יתר העובדים המרכזיים.
- ביטול הדרישה לתקופת החזקה או הבשלה מינימאלית למכשירים הוניים המשולמים כתגמול משתנה לא נדחה.
- דחייה של תשלום התגמול המשתנה על פני מספר שנים - הבהרה לכך שהסדרי הדחיה שנקבעו בסעיף יחולו גם על תגמול משתנה שהוענק בצורת מניות ומכשירים מבוססי מניות. בנוסף הועלה רף התגמול המשתנה הפטור מדרישת דחיית התשלום.

### תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 - מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות

ביום 30 באוקטובר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 - מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות. במסגרת התיקון הובהר, כי בחשבונות נאמנות שמנהלת חברה בעלת רישיון זירת סוחר לחשבונה העצמי, עבור לקוחותיה בתאגיד בנקאי בארץ, אין צורך ברישום נהנים.

#### טיוטת מהותיות של בנק ישראל

##### טיוטת מתווה להקמת בנק חדש

ביום 14 ביוני 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת מתווה להקמת בנק חדש בישראל.

המתווה כולל תשתית רגולטורית מקיפה, שתאפשר ותתמוך בהקמה של בנקים חדשים, תוך הפחתה משמעותית של חסמי הכניסה הקיימים. החלק הראשון של המסמך מתמקד במתווה למתן רישיון בנק לחברות כרטיסי האשראי ואילו החלק השני של המסמך מתמקד בתנאים הנדרשים וההקלות להקמת בנק חדש מהיסוד.

בין היתר, קובע המתווה: הסרת חסם הדרישה למערכות תשתית מיכון ותפעול נפרדות לכל בנק; הקלות משמעותיות בדרישות ההון; הקלת תהליך מתן רישיון בנק; הקלת האפשרות להפעלת בנקאות בתקשורת ויצירת תשתית להקמת בנק דיגיטלי ללא סניפים; מתן אפשרות לבנקים דיגיטליים לעסוק בשיווק ביטוח; ובניית מודל פיקוחי ורגולציה מתאימים לבנקים חדשים וקטנים.

#### היערכות לניהול סיכוני ציות נוכח קביעת עבירות מס כעבירות מקור

ביום 13 בנובמבר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת מכתב, בנושא היערכות לניהול סיכוני ציות נוכח קביעת עבירות מס כעבירות מקור.

בהתאם לטיוטת המכתב, כל ההוראות מתחום איסור הלבנת הון החלות על תאגידים בנקאיים, יחולו מעתה גם על ביצוע עבירות מס על ידי הלקוח, ובפרט ההוראות הנוגעות ל"הכר את הלקוח", בקרות, ניטור ואיתור פעילות בלתי רגילה.

בהתאם לטיוטת המכתב נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון את השינויים הנדרשים במדיניות ובהערכת הסיכון, לעדכן את הבקורות ואת מערכי ההדרכה, ועוד. בנוסף, המכתב מפרט רשימה של "דגלים אדומים" - דפוסי פעולה שעשויים להצביע על ביצוע עבירות מס בידי לקוחות שעל הבנק לזהות, ולבקש הסברים מהלקוחות בגינם.

## ייעוץ פנסיוני

### חוזר מסמך הנמקה

ביום 10 באפריל 2016 פרסמה הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר נוסח עדכני של מסמך הנמקה, שמטרתו לקבוע נוסח אחיד וחדש למסמך ההנמקה שיימסר ללקוחות אגב הליך ייעוץ או שיווק פנסיוניים. תחילתו של החוזר ביום 1 בינואר 2017, למעט ההוראה הכלולה בדבר חובתו של בעל רישיון חדש לברר את זהות המוצרים שבידי לקוח באמצעות מערכת סליקה פנסיונית מרכזית במקרה שבו נדרש מילוי מסמך הנמקה מלא, אשר נכנסה לתוקף ביום 1 בדצמבר 2015. בעל רישיון רשאי ליישם את הוראות החוזר מיום פרסומו.

ביום 31 באוגוסט 2016 פורסם נוסח עדכני של חוזר מסמך הנמקה במסגרתו הוחלו הוראות החוזר גם על קופות גמל להשקעה, וביום 31 באוקטובר 2016 פורסם נוסח חדש הקובע כי מועד התחילה של הוראות החוזר יחול ביום 1 ביולי 2017.

### הוראות לתשלום קצבה מקופת גמל לחיסכון

ביום 20 באפריל 2016 פרסמה הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר טיוטת חוזר בנושא הוראות לתשלום קצבה מקופת גמל לחיסכון. טיוטת חוזר זו פורסמה בהמשך לתיקון שנערך במסגרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(תיקון מס' 13 והוראת שעה), התשע"ו-2015 בו בוטלה ההגדרה של קופת גמל לא משלמת לקצבה והוגדרה קופת גמל חדשה בשם קופת גמל לחיסכון. מטרתה של טיוטת החוזר הנ"ל הינה לקבוע את התנאים וההוראות בהם תוכל חברה מנהלת לשלם קצבה מקופת גמל לחיסכון.

### חוזר קידוד קופות גמל

ביום 21 באפריל 2016 וביום 13 ביוני 2016 פרסמה הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, טיוטות לעדכון הוראותיו של חוזר קידוד קופות גמל, שמטרתו להטמיע שיטת קידוד אחידה המאפשרת זיהוי חד-חד-ערכי לכל מוצרי החיסכון הפנסיוני, באמצעותה יוכלו לתקשר הגופים המוסדיים, בעלי הרישיון וצרכני מידע שונים.

### חוזר התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון

ביום 3 באוגוסט 2016 פרסמה הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון נוסח מעודכן של חוזר התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון, שמטרתו לקבוע הוראות בדבר החובות החלות על בעלי רישיון במסגרת העברת הפקדות של מבוטח או מעסיקו אל הגופים המוסדיים.

הוראותיו של החוזר המעודכן יחולו על כל ההתקשרויות שיהיו בתוקף החל מיום 1 בנובמבר 2016.

## חוזר חתימה ממוחשבת

ביום 31 באוגוסט 2016 פרסמה הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר חוזר חתימה ממוחשבת, המעדכן את חוזר חתימה גרפית ממוחשבת. זאת בשל ההתפתחויות שחלו בשנים האחרונות בנוגע לדרכים הטכנולוגיות המאפשרות את אימות זהותו של הלקוח ואת אבטחת תוכן המסמכים. חוזר זה מאפשר לזהות את הלקוח באמצעות "אישור ממוחשב", על פי התנאים הקבועים בחוזר.

## חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני

ביום 31 באוגוסט 2016 פרסמה הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר נוסח מעודכן של הוראות חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני, שעניינו הרחבת קידוד שדות מסלולי השקעה במסגרת ממשקי המבנה האחיד. חוזר מבנה אחיד קובע מבנה של "רשומה אחודה" לשימוש הגורמים השונים בשוק החיסכון הפנסיוני במסגרת הפעולות העסקיות השונות המתבצעות ביניהם. הטיטות כוללות עדכון לשדות וממשקים המפורטים בחוזר.

## הוראות ונושאים נוספים

### תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה והחזקה של ניירות ערך) (תיקון), התשע"ז-2016

ביום 24 במאי 2016 פרסם אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר טיוטה מעודכנת של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה והחזקה של ניירות ערך) (תיקון), התשע"ז-2016. טיוטה זו מעדכנת ומתקנת את נוסח טיוטת התקנות שפורסמה ביום 29 ביולי 2015, כך שבטיטת התקנות הנוכחית אין התייחסות לחובת קיומה של הפרדה בין שירותי התפעול שמעניקים תאגידים בנקאיים לגופים מוסדיים לבין שירותי רכישה ומכירה של ניירות ערך לאותם גופים.

הנוסח המעודכן של טיוטת התקנות כולל הוראות לפיהן, בעת בחירת הגוף שמעניק שירותי רכישה ומכירה של ניירות ערך וכן שירותי החזקה של ניירות ערך, יהיה על הגוף המוסדי לנהל הליך תחרותי לפי המועדים והכללים המפורטים בטיטת התקנות.

### המלצות הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים והפיננסיים הנפוצים בישראל (ועדת שטרם) והצעת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2016

ביום 3 ביוני 2015, מינה שר האוצר את הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים הבנקאיים והפיננסיים הנפוצים (ועדת שטרם). ביום 6 ביולי 2016 פרסמה הוועדה את המלצותיה הסופיות, וביום 1 בספטמבר 2016 פורסם הדוח המסכם של הוועדה. ביום 4 באוגוסט 2016 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ז-2016, הכוללת הוראות ליישום חלק מהמלצות הוועדה, וביום 21 בספטמבר 2016 פורסם עדכון להצעת החוק. נוסחים מתוקנים של ההצעה נידונים בוועדת הכנסת המיוחדת לדיון בהצעת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל.

להלן עיקרי הצעת החוק:

### הפרדת השליטה בחברות כרטיסי האשראי של הבנקים:

- בתוך 3 שנים ממועד פרסום החוק - ביטול הבעלות והשליטה של בנקים בעלי היקף פעילות רחב בחברות כרטיסי האשראי. מועד זה יידחה בשנה נוספת אם שיעור החזקותיו של הבנק באמצעי השליטה בחברת כרטיסי האשראי פחת בתקופת שלוש השנים האמורות ל-40% או פחות, וזאת אם 25% לפחות מאמצעי השליטה בחברה הונפקו לציבור.  
"בנק בעל היקף פעילות רחב" - בנק ששווי נכסיו עולה על 20% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל.
- בנק בעל היקף פעילות רחב לא יעסוק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב, לא יעסוק בסליקה, לא ישלוח ולא יחזיק באמצעי שליטה בתאגיד העוסק בתפעול הנפקה או סליקה כאמור. עם זאת, יהיה רשאי בנק כאמור, לתפעל הנפקה של כרטיסי חיוב באמצעות אחר או להתקשר עם סולק.
- בנק, גוף מוסדי גדול ותאגיד ריאלי משמעותי לא ירכוש מבנק בעל היקף פעילות רחב אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב.
- מתום 4 שנים ממועד פרסום החוק ועד 6 שנים ממועד זה, שר האוצר, בהסכמת הנגיד ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע בתקנות כי חברות כרטיסי האשראי יופרדו גם מבנק ששיעור נכסיו נמוך מ-20% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל ובלבד שלא יפחת מ-10%, בשים לב בין השאר למצב התחרות בשוק האשראי.
- הגבלות שיחולו על בנק המנפיק כרטיסי חיוב בתקופת המעבר:  
"תקופת המעבר" - התקופה שמיום פרסום החוק עד תום חמש שנים ממועד זה, ולגבי בנק בעל היקף פעילות רחב - עד תום שלוש שנים מהמועד שבו הפסיק הבנק לשלוט ולהחזיק אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב, או עד תום חמש שנים מיום פרסום החוק, המאוחר מביניהם.
- בנק, המנפיק כרטיסי חיוב, שערכ יום פרסום החוק שלט בחברת כרטיסי חיוב, יבצע את תפעול ההנפקה של כרטיסי החיוב שהוא מנפיק, באמצעות חברה מתפעלת.
- מתום שנתיים ממועד פרסום החוק ועד תום תקופת המעבר, בנק לא יבצע באמצעות חברה מתפעלת, תפעול הנפקה של יותר מ-52% מסך כרטיסי החיוב החדשים שהוא מנפיק ללקוחותיו.
- הגבלות נוספות אשר יחולו בתקופת המעבר רק על בנק בעל היקף פעילות רחב המנפיק כרטיסי חיוב:  
חלוקת הכנסות הנובעות מתפעול ההנפקה של כרטיסי חיוב ומפעילות הלקוחות בכרטיסי חיוב, בין הבנק לבין חברת כרטיסי החיוב, תהיה בהתאם לקבוע בהסכם ההתקשרות ביניהם, שהיה בתוקף ביום 3 ביוני 2015, אלא אם כן הורה המפקח על הבנקים אחרת.

- הבנק רשאי לפנות ללקוח בעניין חידוש כרטיס אשראי רק בתוך 45 ימים שלפני המועד לסיום חוזה כרטיס האשראי, ואולם רשאי הוא לפנות ללקוח לפני התקופה האמורה, במקרים הבאים: (1) חל שינוי מהותי במצבו הכלכלי של הלקוח; (2) קיימת מניעה לשימוש בכרטיס האשראי הקיים. תנאי חוזה כרטיס האשראי החדש, יהיו זהים לתנאי חוזה כרטיס האשראי הקיים.
- מתום ארבע שנים מיום פרסום החוק, ועד תום שבע שנים ממועד פרסומו, סך מסגרות האשראי בכרטיסי אשראי של לקוחות הבנק, בכל שנה, לא יעלה על 50% מסך מסגרות האשראי בכרטיסי האשראי של לקוחות הבנק, כפי שהיה בשנת 2015.
- במהלך תקופת המעבר, חברת כרטיסי חיוב רשאית לעשות שימוש בשמו של הלקוח, מענו ומספר הטלפון שלו, שהגיעו לידיה כדין לפני יום פרסום החוק או במהלך תקופת המעבר, אגב ביצוע תפעול הנפקה של כרטיסי חיוב עבור בנק, וזאת לשם פנייה ללקוח לצורך הצעה למתן שירותים כמנפיק או לצורך הצעה למתן אשראי, אף ללא הסכמת הלקוח. ביקש לקוח מחברת כרטיסי חיוב שלא ייעשה שימוש במידע לגביו, לא תהיה רשאית החברה להחזיק במידע או לעשות בו שימוש.
- תאגיד בנקאי לא ימנע מגוף פיננסי העוסק בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב שמנפיק התאגיד הבנקאי, את האפשרות לתת שירותים פיננסיים, לרבות מתן אשראי, ללקוחות התאגיד הבנקאי, ולא יגביל גוף זה במתן שירותים כאמור.
- תאגיד בנקאי לא ישנה לרעה את תנאי הסכם ההתקשרות עם לקוח רק משום שהלקוח התקשר או מעוניין להתקשר בהסכם לקבלת שירותים מגוף פיננסי אחר.
- בתום שנה ממועד פרסום החוק, אם פנה לקוח לתאגיד בנקאי בבקשה להתקשר עמו בחוזה כרטיס אשראי או פנה תאגיד בנקאי ללקוח בהצעה להתקשרות, יפיץ התאגיד הבנקאי את כרטיסי האשראי של מנפיקים הקשורים עמו בהסכם הפצה. התאגיד הבנקאי לא יסרב סירוב בלתי סביר להתקשר עם מנפיק בהסכם הפצה.
- בתום שנה ממועד פרסום החוק, תאגיד בנקאי יציג ללקוח לפי בקשתו מידע על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי החיוב של הלקוח. הצגת המידע על אודות עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי חיוב שהנפיק מנפיק אחר תהיה זהה להצגת המידע על עסקאות שנעשו באמצעות כרטיסי חיוב שהנפיק התאגיד הבנקאי.
- שב"א - מבנה הבעלות במפעיל של מערכת הממשק (המערכת המבוקרת המהווה ממשק בין מנפיק לבין סולק לאישור עסקאות בכרטיסי חיוב) ישתנה, כך שהחל מיום 1 ביוני 2017, שום אדם לא ישלוט או יחזיק יותר מ-10% מסוג מסוים של אמצעי שליטה במפעיל.
- עם זאת, מי שערב יום פרסום החוק, שלט או החזיק במפעיל יותר מ-10% כאמור, יהיה רשאי להמשיך לשלוט או להחזיק באותם אמצעי שליטה, עד תום ארבע שנים מיום פרסום החוק, ובלבד שבתקופה זו, אמצעי השליטה שהוא מחזיק מעל 10% לא יקנו לו זכויות ניהול, אלא זכויות הוניה בלבד.
- כמו כן מוצע, כי החל מתום שנה מיום פרסום החוק, יחולו על המפעיל הוראות לעניין מינוי דירקטורים, כהונתם והפסקת כהונתם, וזאת כל עוד משתתפים במערכת הממשק שולטים או מחזיקים ב-50% או יותר מסוג מסוים של אמצעי שליטה, או כל עוד אין מערכת מתחרה.

## נושאים נוספים, הכלולים בהצעת החוק:

- תוקם ועדה מייצגת שתעקוב אחר יישום החוק, במהלך שש שנים מיום פרסום החוק.
- בתום שנה ממועד פרסום החוק, אם ביקש לקוח מתאגיד בנקאי, כי מידע בדבר היתרה בחשבון העו"ש שלו בתאגיד הבנקאי יימסר לגוף פיננסי, מידי יום או מידי תקופה ארוכה יותר, ימסור התאגיד הבנקאי את המידע לאותו גוף.
- בנק יהיה רשאי לעסוק במכירה של שירותי מחשוב המשמשים בעיקרם את הבנק ותפעולם ובהשכרת מקרקעין המשמשים את הבנק לצרכי מחשוב ותפעול לשוכר שיעשה שימוש במקרקעין למטרה זו. המלצה זו נועדה לאפשר לבנקים ולגופים פיננסיים בעלי היקף פעילות צר, להתארח על מערכת של בנק קיים.

## המלצות נוספות, הכלולות בדוח הוועדה:

- הנמכת החסמים הרגולטוריים לכניסת בנקים חדשים לתחום הקמעונאי.
- בתי השקעות, גופים מוסדיים, וחברות קשורות למוסדיים יתומרצו להציע לציבור הצרכנים אשראי קמעונאי.
- השלמת האסדרה שתחול על חברות מימון חוץ בנקאיות (לרבות P2P). חברות מפוקחות יוכלו להיות מקושרות למערכות התשלומים.
- העצמת התחרות בין בנקים קיימים - בנקים שאינם גדולים יורשו לשתף פעולה, בינם לבין עצמם וכן עם גופים חוץ בנקאיים אחרים, באיגום משותף של משאבי IT.
- קביעת אופק והקלות למתחרים חדשים - סיוע של המדינה במימון שירותי מחשוב וקביעת תנאים מקלים לאגודות אשראי, לרבות בכל הקשור לדרישות הון מינימאלי.
- קביעת זכות ללקוח ליצירת שעבוד נוסף לצורך קבלת אשראי ממממן נוסף, תוך איסור על הבנק המחזיק בשעבוד קיים, להתנות, מטעמים בלתי סבירים, על זכות הלקוח לשעבד נוסף.
- קביעת ביטוח לפיקדונות המופקדים בבנקים - כל הבנקים יחויבו לכטח את הפיקדונות המופקדים בהם ברשות המבטחת. הפרמטרים של הביטוח ייקבעו, בין היתר, על בסיס רמת הסיכון של הבנק והסיכון הסיסטמי. תקבע תקרה להיקף הפיקדון המבטח של לקוח יחיד בכל בנק. במקביל תבחן הקמת סכמת הגנה לנכסי סיכון בגופים פיננסיים מפוקחים.
- אסדרת שירותי תשלום, בהתאם לעקרונות הנהוגים בעולם תוך התאמה לשוק המקומי, וקביעת תנאי הגישה למערכות התשלומים המבוקרות.
- לקוח יוכל לצרוך כל שירות בנקאי-פיננסי בתחומים של: אשראי, פיקדונות ותשלומים, גם לא מ"בנק האם" בו מתנהל חשבונו.
- בניית כלים טכנולוגיים לצרכן לצורך חיפוש והשוואת עלויות דיגיטלית.
- מתן הרשאה לגורם מפוקח לבצע shopping פיננסי עבור הלקוח.



## בהמשך להמלצות הוועדה פורסמו ההוראות הבאות:

- בהתייחס להנמכת החסמים הרגולטוריים לכניסת בנקים חדשים לתחום הקמעונאי, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 14 ביוני 2016 טיוטת מתווה להקמת בנק חדש בישראל, הכוללת תשתית רגולטורית מקיפה ומקלה להקמת בנקים חדשים.
  - כחלק מקידום התחרות בשוק כרטיסי החיוב פרסם בנק ישראל ביום 18 ביולי 2016 פרוטוקול לביצוע עסקה בכרטיס חיוב ולשימוש בו. הפרוטוקול מבטא את ההיגיון העסקי והטכני שלפיו מבוצעות עסקאות בכרטיסי חיוב, ופרסומו נועד לאפשר לשחקנים נוספים לפעול במקטעים שונים של השוק.
  - בהתייחס לאסדרת שירותי התשלום, פרסם בנק ישראל ביום 31 ביולי 2016 את תנאי הגישה למערכות התשלומים המבוקרות.
- יישום ההמלצות דלעיל יחייב את הבנק למכור את החזקותיו בלאומי קארד. יישום מלוא ההמלצות עלול להביא לפגיעה משמעותית במקורות ההכנסה של הבנק, כמו גם ליצירת נחיתות בשל הוראות רגולטוריות, למול מתחרים בחלק מתחומי הפעילות.

## הוועדה לקידום השימוש באמצעי תשלום מתקדמים - מסמך עקרונות לאסדרת שירותי התשלום

- ביום 5 באוקטובר 2016 פרסמה הוועדה לקידום השימוש באמצעי תשלום מתקדמים מסמך עקרונות לאסדרת שירותי התשלום. המסמך נועד להוות בסיס לתזכיר חוק שירותי תשלום.
- בהתאם למסמך העקרונות, שירותי התשלום שיוסדרו בתזכיר החוק הם: ניהול חשבון תשלום (חשבון עו"ש); ביצוע עסקות תשלומים מחשבון תשלום או לחשבון תשלום, כגון הפקדות, משיכות והעברות תשלומים; הנפקת אמצעי תשלום וסליקה של עסקות תשלום.
- אסדרת שירותי התשלום נועדה לאפשר לגופים חוץ-בנקאיים לנהל עבור לקוחותיהם חשבונות ולספק להם שירותי תשלום, לרבות הנפקת אמצעי תשלום, סליקה של עסקות תשלום והעברות תשלומים.

מסמך העקרונות מתייחס לשתי סוגיות עיקריות:

- א. רישוי פעילותם של גופים המעוניינים לספק שירותי תשלום.
  - ב. שמירת האינטרסים של לקוחות הגופים הנ"ל ובכלל זה, קביעת אחידות בתנאי השימוש ובהגנות הצרכניות ללקוחות, והבטחת כספי הלקוחות.
- עבודת הוועדה התבססה על הדירקטיבה האירופית לשירותי תשלום (PSD2) ובהתאמות הנדרשות לשוק המקומי.

## תכנית האוצר - חיסכון ארוך טווח לילד

ביום 22 ביוני 2016 פרסם משרד האוצר את טיוטת תזכיר תקנות הביטוח הלאומי (חיסכון ארוך טווח לילד), התשע"ז-2016. בהתאם לתקנות, החל מינואר 2017, יפקיד המוסד לביטוח לאומי 50 ש"ח לחודש עבור כל ילד עד גיל 18, לחשבון חיסכון ייעודי על שמו.

התקנות פורסמו בהמשך לתיקון חוק הביטוח הלאומי מיום 30 בנובמבר 2015 שקבע, כי המוסד לביטוח לאומי יעביר בכל חודש בעד ילד שמשלמת עבורו קצבת ילדים סך 50 ש"ח לטובת חסכון ארוך טווח של הילד, והורה יהיה רשאי להורות למוסד לביטוח הלאומי להוסיף לחסכון זה כל חודש סכום נוסף מתוך סכום קצבת הילדים. על פי צו הביטוח הלאומי - (סכום החיסכון הנוסף), התשע"ז-2016, שפורסם ביום 5 בספטמבר 2015, הסכום הנוסף יעמוד על 50 ש"ח. טיוטת התקנות מתייחסת לדרך הבחירה בגוף, שינהל את החיסכון - קופת גמל או בנק, וכן לבחירת מסלולי השקעה.

ביום 26 בספטמבר 2016 פרסם משרד האוצר הזמנה להציע הצעות לבחירת בנקים וקופות גמל, כמנהלי כספי החיסכון ארוך הטווח.

## תזכיר חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס') (קרנות סל), התשע"ז-2016.

ביום 6 באוקטובר 2016 פרסם משרד האוצר את תזכיר חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס') (קרנות סל), התשע"ז-2016.

במסגרת התזכיר מוצע להחיל את חוק השקעות משותפות בנאמנות גם על תעודות סל ותעודות על מטבע (ביחד להלן - "תעודות סל"), כך שייסגר הפער הרגולטורי הקיים כיום בין פעילות תעודות הסל לבין פעילות קרנות הנאמנות.

כמו כן מוצע להניח את התשתית המשפטית להקמתו של מוצר השקעה חדש, קרן נאמנות מסוג "קרן סל", הדומה לקרנות נאמנות נסחרות (ETF) המקובלות במדינות רבות בעולם, ולהסמיך את שר האוצר לקבוע אילו הוראות יחולו על קרנות הסל.



- מתן סמכות לרשות המסים הישראלית להעביר מידע לרשות מס במדינה אחרת בהתאם להסכם בינלאומי.

למידע נוסף ראה חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון 207), התשע"ז-2015.

- תינתן סמכות לשר האוצר במקרים מסוימים לקבוע הוראות בדבר מתן הודעה בידי מוסד פיננסי ישראלי ללקוחות על כך שהם עתידים להיכלל בדיווח לרשות מס זרה.

## ב. תיקונים בחוק איסור הלבנת הון:

- מוסד פיננסי יהא רשאי לעשות שימוש בפרטי זיהוי שהגיעו אליו מתוקף חוק איסור הלבנת הון, תוך כדי מילוי תפקידו או במהלך עבודתו, לצורך ה-FATCA או לשם קיום הסכם בינלאומי.

- התאמת המונח "שליטה" בחוק איסור הלבנת הון להמלצות הארגון הבין-לאומי למאבק בהלבנת הון ובמימון טרור (Financial Action Task Force – FATF):

1. הבהרה כי יש צורך לאתר את היחיד שהוא בעל השליטה בתאגיד.

2. קביעת חזקה שלפיה די בהחזקה של 25% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד, במקום 50% הנדרשים כיום, כדי לראות את המחזיק כ"בעל שליטה", כשאינן אדם אחר המחזיק בשיעור גבוה יותר.

3. קביעה כי במקרים שבהם לא נמצא בעל שליטה יחיד, יראו כבעל השליטה את יושב ראש הדירקטוריון והמנהל הכללי, ואם אין נושאי משרה כאלה - נושא המשרה שיש לו שליטה אפקטיבית בתאגיד.

בחוק נקבע כי כניסתו לתוקף תהיה ביום פרסומן של התקנות אשר יותקנו מכוחו, למעט נושא העיצומים הכספיים ותיקון הגדרת "בעל שליטה" בחוק איסור הלבנת הון אשר יכנסו לתוקף 6 חודשים מיום פרסומן התקנות. תקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ז-2016, פורסמו ביום 4 באוגוסט 2016. לצורך יישום החוק, נקבעה בהוראת שעה הגדרה לבעל שליטה, שתחול במהלך תקופה של שישה חודשים מיום התחילה.

## תקן חילופי מידע אוטומטיים לגבי חשבונות פיננסיים-

### Standards for Automatic Exchange of Financial Account Information – OECD

ארגון ה-OECD פרסם תקן ליישום דיווח אחיד להחלפת מידע אוטומטי לגבי חשבונות פיננסיים בין מדינות (להלן: "התקן"). תקן זה נבנה ברוח ה-FATCA האמריקאי ונועד להגביר את השקיפות והפיקוח על דיווחי המס של תושבי מדינות ה-OECD. המודל אושר עקרונית על ידי ועדת ה-G-20 בספטמבר 2013. ב-21 ביולי 2014 פרסם ה-OECD מדריך ליישום התקן.

תקן הדיווח מורכב משני חלקים:

1. מודל ה-CRS (Common Reporting Standard) המטיל חובת זיהוי ודווח על מוסדות פיננסיים לגבי חשבונות פיננסיים ברי דיווח המוחזקים בהם. המודל קובע את המוסדות הפיננסיים הנדרשים לדווח, סוגי החשבונות שיש לדווח בגינם, סוג המידע שיועבר והליכי בדיקת הנאותות שעל המוסדות הפיננסיים ליישם.
2. מודל ה-CAA (Competent Authority Agreement) מודל המהווה את הבסיס להסכמים המשפטיים שייחתמו בין המדינות השונות לצורך החלפת המידע שיתקבל מהמוסדות הפיננסיים.

נכון להיום, מעל 90 מדינות התחייבו לאמץ את התקן, כאשר כ-60 מדינות התחייבו לאימוץ מוקדם של התקן (תחילת יישום עבורם ב-1 בינואר 2016, ודיווח ראשון בספטמבר 2017). ישראל אינה בין המאמצים מוקדם. במהלך חודש אוקטובר 2014 הודיע משרד האוצר כי "ישראל תאמץ את הנוהל של חילופי מידע אוטומטיים אודות חשבונות פיננסיים לצורכי מס עד תום 2018". ב-24 לנובמבר 2015 ישראל הצטרפה לאמנה המולטיטרלית בדבר סיוע מנהלי הדדי בענייני מס. ישראל הינה המדינה ה-91 אשר מצטרפת לאמנה. חתימה על האמנה מהווה צעד נוסף וחשוב לקראת אימוץ תקן ה-CRS בישראל וחיזוק מעמדה של ישראל כמי שפועלת לשיפור שקיפות גלובלית לצורכי מס.

ביום 13 במאי 2016 חתם מנהל רשות המסים, על הצטרפותה של ישראל להסכם רשויות מוסמכות ליישום האמנה המולטיטרלית לחילופי מידע אוטומטי הנוגע למידע פיננסי ("CRS") וליישום האמנה המולטיטרלית לדיווח בין מדינות ("CRS").

ההסכם והתקן קובעים בין היתר הוראות לגבי סוג המידע שהמדינות תעברנה, מועד העברת המידע והגופים הפיננסיים עליהם תחול חובת העברת המידע לרשויות המס. מועד תחילת היישום של ההסכם והתקן הינו 1 בינואר 2017 כאשר הדיווח הראשון על ידי מדינת ישראל צפוי בספטמבר 2018.

לצורך יישום התקן, חוקק ביום 26 בנובמבר 2015 חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 207), אשר הסמיך את משרד האוצר לחתום על ההסכמים עם המדינות האחרות, לחייב את הגופים הפיננסיים להעביר המידע לרשות המיסים, ולהעביר את המידע למדינות הרלוונטיות.

לאומי ממשיך ליישם את דרישות ה-FATCA ולהיערך לעמידה בדרישות התקן לחילופי מידע אוטומטיים (CRS) של ה-OECD.

## דירוג אשראי

להלן דירוג האשראי של המדינה והבנק ליום 10 בנובמבר 2016:

קצר טווח	תחזית	ארוך טווח	דירוג חברת	
P-1	stable	A1	Moody's	מדינת ישראל
A-1	stable	A+	S&P	
F1+	stable	A+	Fitch	
P-1	stable	A2	Moody's	בנק לאומי: מט"ח
A-2	stable	A-	S&P	
F1	stable	A-	Fitch	
-	stable	AAA	S&P מעלות	דירוג מקומי (בישראל)
P-1	stable	Aaa	מידרוג	

ב-5 בפברואר 2016, סוכנות הדירוג S&P אישרה את הדירוג של מדינת ישראל ואת תחזית הדירוג.

ב-15 במרס 2016, סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.

ב-30 במרס 2016, סוכנות הדירוג Moody's אישרה את הדירוג של מדינת ישראל ואת תחזית הדירוג.

ב-1 באפריל 2016, סוכנות הדירוג S&P אישרה את הדירוג הבינלאומי של בנק לאומי ארה"ב, חברת בת של הבנק. הדירוג של בנק לאומי ארה"ב לטווח הארוך אושר ברמה של BBB+ ותחזית הדירוג אושרה כ-stable (יציב).

ב-7 באפריל 2016, סוכנות הדירוג Moody's אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.

ב-21 באפריל 2016, סוכנות הדירוג Fitch אישרה את הדירוג של מדינת ישראל והעלתה את תחזית הדירוג לחיובי מציב.

ב-5 באוגוסט 2016, סוכנות הדירוג S&P אישרה את הדירוג של מדינת ישראל ואת תחזית הדירוג.

ב-1 בספטמבר 2016, סוכנות הדירוג Fitch אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.

ב-26 בספטמבר 2016, סוכנות הדירוג Moody's אישרה את דירוג הבנק ואת תחזית הדירוג.

ב-11 בנובמבר 2016, סוכנות הדירוג Fitch העלה את הדירוג של מדינת ישראל. הדירוג של מדינת ישראל לטווח הארוך הועלה ל A+ ולטווח הקצר ל F1+. תחזית הדירוגים עודכנה ל-stable (יציב).

רקפת רוסק-עמינח  
מנהל כללי ראשי

דוד ברודט  
יו"ר הדירקטוריון

נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות<sup>(א)</sup> וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2015			2016		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת <sup>(ב)</sup>	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת <sup>(ב)</sup>
באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
<b>נכסים נושאי ריבית</b>					
אשראי לציבור <sup>(ג)</sup>					
3.63	2,075	231,949	3.64	2,154	240,039
בישראל					
4.34	236	22,105	4.01	229	23,188
מחוץ לישראל					
3.69	2,311	254,054	3.67	2,383	263,227
סך הכל <sup>(ד)</sup>					
אשראי למשלה					
4.64	5	438	4.49	6	543
בישראל					
-	-	-	-	-	22
מחוץ לישראל					
4.64	5	438	4.32	6	565
סך הכל					
פיקדונות בבנקים					
0.50	12	9,613	1.02	19	7,486
בישראל					
1.08	2	743	2.80	5	723
מחוץ לישראל					
0.54	14	10,356	1.17	24	8,209
סך הכל					
פיקדונות בבנקים מרכזיים					
0.11	7	26,053	0.11	9	32,991
בישראל					
(0.17)	(2)	4,824	0.07	1	6,083
מחוץ לישראל					
0.06	5	30,877	0.10	10	39,074
סך הכל					
ני"ע שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
0.29	1	1,389	0.32	1	1,243
בישראל					
0.29	1	1,389	0.32	1	1,243
סך הכל					
אג"ח זמינות למכירה <sup>(ה)</sup>					
0.74	81	44,080	0.90	146	65,008
בישראל					
2.06	22	4,306	2.13	27	5,122
מחוץ לישראל					
0.85	103	48,386	0.99	173	70,130
סך הכל					
אג"ח למסחר <sup>(ו)</sup>					
0.91	24	10,592	0.26	8	12,103
בישראל					
-	-	330	9.63	2	86
מחוץ לישראל					
0.88	24	10,922	0.33	10	12,189
סך הכל					
2.79	2,463	356,422	2.67	2,607	394,637
<b>סך כל הנכסים נושאי ריבית</b>					
			7,045 <sup>(ז)</sup>		
			6,979		
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
			38,381 <sup>(ז)</sup>		
			33,210		
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית <sup>(ח)</sup>					
2,463			401,848		
			2,607		
			434,826		
<b>סך כל הנכסים</b>					
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילות מחוץ לישראל					
3.23	258	32,308	3.03	264	35,224

הערות ראה עמוד 309.

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2015			2016		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת <sup>(ב)</sup>	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת <sup>(ב)</sup>
באחוזים		במיליוני ש"ח	באחוזים		במיליוני ש"ח
<b>התחייבויות נושאות ריבית</b>					
פיקדונות הציבור					
(0.53)	(293)	221,799	(0.58)	(346)	238,294
בישראל					
(0.02)	(3)	59,660	(0.03)	(6)	70,744
לפי דרישה					
(0.71)	(290)	162,139	(0.81)	(340)	167,550
לזמן קצוב					
(0.83)	(32)	15,432	(0.76)	(34)	17,920
מחוץ לישראל					
(0.33)	(2)	2,452	(0.18)	(2)	4,360
לפי דרישה					
(0.92)	(30)	12,980	(0.95)	(32)	13,560
לזמן קצוב					
(0.55)	(325)	237,231	(0.59)	(380)	256,214
סך הכל					
פיקדונות הממשלה					
(2.51)	(1)	158	(2.75)	(1)	147
בישראל					
-	-	487	-	-	551
מחוץ לישראל					
(0.62)	(1)	645	(0.57)	(1)	698
סך הכל					
פיקדונות מבנקים מרכזיים					
-	-	-	-	-	8
בישראל					
-	-	-	-	-	8
סך הכל					
פיקדונות מבנקים					
(0.29)	(4)	5,514	(0.26)	(3)	4,696
בישראל					
-	-	30	-	-	21
מחוץ לישראל					
(0.29)	(4)	5,544	(0.25)	(3)	4,717
סך הכל					
ני"ע שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
(0.63)	(1)	630	(0.59)	(1)	672
בישראל					
(0.63)	(1)	630	(0.59)	(1)	672
סך הכל					
אגרות חוב					
(4.85)	(257)	<sup>(א)</sup> 21,598	(4.27)	(252)	23,980
בישראל					
(4.85)	(257)	21,598	(4.27)	(252)	23,980
סך הכל					
(0.88)	(588)	265,648	(0.89)	(637)	286,289
<b>סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית</b>					
		<sup>(א)</sup> 72,330			80,462
פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית					
		<sup>(א)</sup> 7,215			6,496
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
		29,010			31,225
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית <sup>(א)</sup>					
(588)		374,203	(637)		404,472
<b>סך כל ההתחייבויות</b>					
		27,644			30,354
<b>סך כל האמצעים ההוניים</b>					
(588)		401,847	(637)		434,826
<b>סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים</b>					
1.91	1,875		1.78	1,970	
<b>פער הריבית</b>					
<b>תשואה נטו<sup>(א)</sup> על נכסים נושאי ריבית</b>					
2.05	1,649	324,114	1.95	1,740	359,413
בישראל					
2.83	226	32,308	2.64	230	35,224
מחוץ לישראל					
2.12	1,875	356,422	2.01	1,970	394,637
סך הכל					
(0.80)	(32)	15,949	(0.74)	(34)	18,492
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילות מחוץ לישראל					

הערות ראה [עמוד 309](#).



חלק א' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - נכסים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2015			2016		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית <sup>(ב)</sup>	יתרה ממוצעת <sup>(ב)</sup>	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית <sup>(ב)</sup>	יתרה ממוצעת <sup>(ב)</sup>
באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים
<b>נכסים נושאי ריבית</b>					
אשראי לציבור <sup>(א)</sup>					
3.32	5,644	227,288	3.29	5,885	239,641
בישראל					
3.94	673	22,864	4.02	693	23,096
מחוץ לישראל					
3.38	6,317	250,152	3.35	6,578	262,737
סך הכל <sup>(א)</sup>					
אשראי לממשלה					
3.64	12	442	3.72	13	468
בישראל					
-	-	17	-	-	7
מחוץ לישראל					
3.50	12	459	3.67	13	475
סך הכל					
פיקדונות בבנקים					
0.65	48	9,891	0.83	50	8,036
בישראל					
1.54	11	953	2.50	13	696
מחוץ לישראל					
0.73	59	10,844	0.96	63	8,732
סך הכל					
פיקדונות בבנקים מרכזיים					
0.14	28	27,013	0.11	26	32,640
בישראל					
0.08	3	4,855	0.07	3	5,520
מחוץ לישראל					
0.13	31	31,868	0.10	29	38,160
סך הכל					
ני"ע שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
0.22	3	1,787	0.18	2	1,488
בישראל					
0.22	3	1,787	0.18	2	1,488
סך הכל					
אג"ח זמינות למכירה <sup>(א)</sup>					
0.77	240	41,365	0.94	422	60,228
בישראל					
1.60	56	4,672	2.00	74	4,935
מחוץ לישראל					
0.86	296	46,037	1.02	496	65,163
סך הכל					
אג"ח למסחר <sup>(א)</sup>					
0.72	61	11,260	0.60	48	10,764
בישראל					
1.74	4	308	19.49	7	49
מחוץ לישראל					
0.75	65	11,568	0.68	55	10,813
סך הכל					
2.58	6,783	352,715	2.50	7,236	387,568
<b>סך כל הנכסים נושאי ריבית</b>					
<sup>(א)</sup> 6,134			6,114		
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
<sup>(א)</sup> 42,936			36,926		
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית <sup>(א)</sup>					
6,783	401,785		7,236	430,608	
<b>סך כל הנכסים</b>					
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילות מחוץ לישראל					
2.97	747	33,669	3.08	790	34,303

הערות ראה [עמוד 309](#).

חלק ב' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - התחייבויות והון

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2015			2016		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת <sup>(ב)</sup>	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת <sup>(ב)</sup>
באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים
<b>התחייבויות נושאות ריבית</b>					
פיקדונות הציבור					
(0.41)	(688)	221,478	(0.47)	(848)	239,952
בישראל					
(0.02)	(10)	59,557	(0.02)	(10)	71,383
לפי דרישה					
(0.56)	(678)	161,921	(0.66)	(838)	168,569
לזמן קצוב					
(0.75)	(93)	16,513	(0.77)	(96)	16,614
מחוץ לישראל					
(0.25)	(5)	2,714	(0.22)	(6)	3,633
לפי דרישה					
(0.85)	(88)	13,799	(0.93)	(90)	12,981
לזמן קצוב					
(0.44)	(781)	237,991	(0.49)	(944)	256,566
סך הכל					
פיקדונות הממשלה					
(2.71)	(3)	147	(2.62)	(3)	153
בישראל					
-	-	401	-	-	602
מחוץ לישראל					
(0.73)	(3)	548	(0.53)	(3)	755
סך הכל					
פיקדונות מבנקים מרכזיים					
-	-	-	-	-	3
בישראל					
-	-	-	-	-	3
סך הכל					
פיקדונות מבנקים					
(0.29)	(11)	5,006	(0.24)	(8)	4,465
בישראל					
-	-	43	-	-	17
מחוץ לישראל					
(0.29)	(11)	5,049	(0.24)	(8)	4,482
סך הכל					
ני"ע שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי מכר חוזר					
(0.40)	(3)	1,009	(0.31)	(2)	854
בישראל					
(0.40)	(3)	1,009	(0.31)	(2)	854
סך הכל					
אגרות חוב					
(3.79)	(594)	<sup>(א)</sup> 21,018	(3.40)	(620)	24,429
בישראל					
-	-	<sup>(א)</sup> -	-	-	-
מחוץ לישראל					
(3.79)	(594)	21,018	(3.40)	(620)	24,429
סך הכל					
(0.70)	(1,392)	265,615	(0.73)	(1,577)	287,089
<b>סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית</b>					
71,020			78,611		
פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית					
<sup>(א)</sup> 6,766			6,152		
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
<sup>(א)</sup> 31,160			29,237		
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית <sup>(א)</sup>					
(1,392)	374,561		(1,577)	401,089	
<b>סך כל ההתחייבויות</b>					
27,225			29,520		
<b>סך כל האמצעים ההוניים</b>					
(1,392)	401,786		(1,577)	430,609	
<b>סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים</b>					
1.88	5,391		1.76	5,659	
<b>פער הריבית</b>					
<b>תשואה נטו<sup>(א)</sup> על נכסים נושאי ריבית</b>					
1.98	4,737	319,046	1.88	4,965	353,265
בישראל					
2.60	654	33,669	2.71	694	34,303
מחוץ לישראל					
2.04	5,391	352,715	1.95	5,659	387,568
סך הכל					
(0.73)	(93)	16,957	(0.74)	(96)	17,233
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילות מחוץ לישראל					

הערות ראה עמוד 309.

חלק ג' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2015			2016		
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת <sup>(2)</sup> ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת <sup>(2)</sup> ריבית
באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
<b>מטבע ישראלי צמוד מדד</b>					
4.49	577	52,285	4.70	600	51,941
					סך נכסים נושאי ריבית
(3.72)	(384)	41,869	(3.56)	(359)	40,828
					סך התחייבויות נושאות ריבית
0.77			1.14		
					פער הריבית
<b>מטבע ישראלי לא צמוד מדד</b>					
2.54	1,426	227,027	2.38	1,503	254,690
					סך נכסים נושאי ריבית
(0.29)	(126)	173,644 <sup>(1)</sup>	(0.35)	(163)	184,940
					סך התחייבויות נושאות ריבית
2.25			2.03		
					פער הריבית
<b>מטבע חוץ</b>					
1.82	202	44,802	1.83	240	52,782
					סך נכסים נושאי ריבית
(0.56)	(46)	34,186 <sup>(1)</sup>	(0.77)	(81)	42,029
					סך התחייבויות נושאות ריבית
1.26			1.06		
					פער הריבית
<b>סך פעילות בישראל</b>					
2.75	2,205	324,114	2.63	2,343	359,413
					סך נכסים נושאי ריבית
(0.90)	(556)	249,699 <sup>(1)</sup>	(0.90)	(603)	267,797
					סך התחייבויות נושאות ריבית
1.85			1.73		
					פער הריבית

הערות ראה [עמוד 309](#).

**חלק ג' - יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל**

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2015			2016		
שיעור הכנסות (הוצאות) הכנסה (הוצאה)	יתרה ממוצעת <sup>(2)</sup> ריבית	יתרה ממוצעת <sup>(2)</sup> ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת <sup>(2)</sup> ריבית
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
<b>מטבע ישראלי צמוד מדד</b>					
3.08	1,220	53,080	3.20	1,227	51,380
(2.46)	(800)	<sup>(1)</sup> 42,656	(2.47)	(780)	42,291
0.62			0.73		
<b>מטבע ישראלי לא צמוד מדד</b>					
2.56	4,189	218,760	2.40	4,504	250,707
(0.29)	(373)	<sup>(1)</sup> 168,824	(0.34)	(467)	185,562
2.27			2.06		
<b>מטבע חוץ</b>					
1.77	627	47,206	1.87	715	51,178
(0.45)	(126)	37,178	(0.74)	(234)	42,003
1.32			1.13		
<b>סך פעילות בישראל</b>					
2.53	6,036	319,046	2.44	6,446	353,265
(0.70)	(1,299)	<sup>(1)</sup> 248,658	(0.73)	(1,481)	269,856
1.83			1.71		

הערות ראה [עמוד 309](#).

## חלק ד' - ניתוח השינויים בהכנסות ריבית והוצאות ריבית (המשך)

2016 לעומת 2015		2016 לעומת 2015	
לתשעה חודשים		לשלושה חודשים	
שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
שינוי נטו	שינוי <sup>(ה)</sup>	שינוי נטו	שינוי <sup>(ה)</sup>
מחיר	כמות	מחיר	כמות
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
<b>נכסים נושאי ריבית</b>			
אשראי לציבור			
241	(62)	79	6
בישראל		73	
20	13	(7)	(18)
מחוץ לישראל		11	
261	(49)	72	(12)
סך הכל		84	
נכסים נושאי ריבית אחרים			
169	61	59	16
בישראל		43	
23	20	13	8
מחוץ לישראל		5	
192	81	72	24
סך הכל		48	
453	32	144	12
סך כל הכנסות הריבית		132	
<b>התחייבויות נושאות ריבית</b>			
פיקדונות הציבור			
160	95	65	53
בישראל		24	
3	2	1	(3)
מחוץ לישראל		5	
163	97	66	55
סך הכל		29	
התחייבויות נושאות ריבית אחרות			
22	(36)	(6)	(20)
בישראל		14	
22	(36)	(6)	(20)
סך הכל		14	
185	61	124	49
סך הכל הוצאות הריבית		43	

הערות:

- (א) הנתונים בלוחות אלה ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (ב) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, חברות בנות בחו"ל על בסיס יתרות לתחילת הרבעונים.
- (ג) לפני ניכוי היתרה הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (ד) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכח/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה הכלולים בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן" בגין אג"ח שהועברו מהתיק הזמין למכירה בסך של 619 מיליון ש"ח (30 בספטמבר 2015 - 485 מיליון ש"ח).
- (ה) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית, נכסים לא כספיים ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (ו) לרבות יתרות מאזניות של מכשירים נגזרים, והתחייבויות לא כספיות.
- (ז) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו, לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
- (ח) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.
- (ט) עמלות לתקופה של שלושה חודשים ותשעה חודשים בסך של 125 מיליון ש"ח (227 מיליון ש"ח בהתאמה, נכללו בהכנסות ריבית מאשראי לציבור 30 בספטמבר 2015 - 117 מיליון ש"ח (366 מיליון ש"ח בהתאמה).
- (י) סוג מחדש.

## מילון מונחים

מונח	הגדרה
א	
אובליגו	מייצג את סך החבות שהועמדה ללקוח ומהווה את החבות הכוללת לבנק.
איגוח	פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח, באמצעות אגרות חוב.
איגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS)	איגרות חוב המגובות במשכנתאות שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.
איגרות חוב מגובי נכסים (ABS)	נייר ערך שתשלומי הריבית והקרן בגינו מגובים על ידי נכסים פיננסיים. הנכסים המגבים עשויים להיות קבוצות של הלוואות, לרבות משכנתאות למגורים, או נכסים פיננסיים אחרים.
אירוע קיברנטי (סייבר)	אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.
אנשים פרטיים	ייחידים שאינם תאגידים (רשומים או לא רשומים) ואינם עוסקים בפעילות עסקית. אנשים פרטיים מוגדרים בהתאם להוראות בנק ישראל כך שבקטגוריה זו נכללות הלוואות ליחידים שאינן למטרות עסקיות ואינן בסכומים גבוהים אשר מסווגים לענף משק אנשים פרטיים בהתאם להגדרות אחידות של הלמ"ס 2011 לרבות משקי בית ואת הבנקאות פרטית.
ארגון מחדש של חוב בעייתי	חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב.
אשראי on call	אשראי שניתן למספר ימים ונפרע על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח.

<p>אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.</p>	<p><b>אשראי בהשגחה מיוחדת</b></p>
<p>אשראי דוקומנטרי מותנה הוא ערבות בנקאית בלבד של אשראי דוקומנטרי מסחרי, אשר מטרתו העיקרית היא להבטיח ביצוע תשלום. אשראי דוקומנטרי מותנה דומה לערבות בכך שהוא מהווה התחייבות של בנק לשלם את הסכום הנקוב בו כנגד מסמך דרישת תשלום מהמוטב, ולאשראי דוקומנטרי מסחרי בו נדרשת הצגת מסמכים שונים על מנת לזכות בתשלום.</p>	<p><b>אשראי דוקומנטרי מותנה - SBLC</b></p>
<p>אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.</p>	<p><b>אשראי נחות</b></p>
<p>אשראי אשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. חוב יסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור.</p>	<p><b>אשראי פגום</b></p>
<b>ב</b>	
<p>הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.</p>	<p><b>באזל 2 / באזל 3</b></p>

	<b>ה</b>
<p>הון על בסיס מתמשך - <b>going concern capital</b>. הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".</p>	<b>הון עצמי רובד 1</b>
<p>הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד). רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי).</p>	<b>הון רגולטורי</b>
<p>הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בקריטריונים שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. במועד הדיווח בקבוצת לאומי לא קיימים מכשירי הון ברובד זה. ככל שיונפקו בעתיד מכשירי הון רובד 1 נוסף, הם יידרשו לעמוד בכל הקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין 202</p>	<b>הון רובד 1 נוסף</b>
<p>היקף חשיפתו של צד נגדי בעת כשל אשראי.</p>	<b>החשיפה בעת הכשל EAD - (Exposure At Default)</b>
<p>הסכמי ריפו ( <b>repurchase or reverse repurchase agreement</b> ) אלה הם הסכמים לרכישה או למכירת נייר ערך תמורת מזומנים או ניירות ערך כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.</p>	<b>הסכמי רכש/מכר חוזר</b>



<p><b>הפרשה פרטנית</b></p> <p>הפרשה שנקבעת לגבי כל חוב שיתרתו עולה על 1 מיליון ש"ח וכל חוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי וכפוף לבחינה פרטנית בהתאם למדיניות הבנק. סכום ההפרשה נאמד בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי המהוון בשיעור הריבית המקורית של החוב או, כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הביטחון בניכוי עלויות מימוש ותוך הפעלת מקדמי ביטחון זהירים. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לזוים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד ולסיווג החוב כפום, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת על ידי הגורמים העסקיים המטפלים בלווה, על ידי יחידות ניהול סיכונים האשראי בחטיבה לניהול סיכונים ובאמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם.</p> <p>ללא הקשר בסיווג בהתאם לקריטריונים האיכותיים שקבע הבנק כאמור לעיל, ההפרשה הפרטנית מבוצעת על כל חוב הכפוף לבחינה פרטנית כאמור לעיל המצוי בפיגור של 90 יום.</p>
<p><b>הפרשה קבוצתית</b></p> <p>הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.</p>
<p><b>ח</b></p> <p><b>חבות</b></p> <p>סך חשיפות האשראי של הבנק כלפי הלווה או קבוצת לוויים כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין. החבות כוללת, בין היתר, אשראי באחריות הבנק, השקעה בניירות ערך של הלווה, התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ועסקאות בנגזרים מבעבר לדלפק (OTC). חבות מחושבת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 של הפיקוח על הבנקים.</p>

<p><b>חוב בפיגור</b></p> <p>פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. החוב נמצא בפיגור אם הוא (כולו או חלקו) לא נפרע תוך 30 יום מהמועד שנקבע לפירעון. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושכ ייחשב כחוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 30 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שנקבעה על ידי הנהלת הבנק.</p>
<p><b>חוזה SWAP</b></p> <p>סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.</p>
<p><b>חוזה אקדמה (FORWARD)</b></p> <p>חוזה בין שני צדדים למכירת כמות מסוימת של נכס כלשהו במחיר מסוים במועד קבוע מראש. החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה זה אינו חוזה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגים אלא נעשה לפי צורכי הלקוח.</p>
<p><b>חוזה עתידי (FUTURE)</b></p> <p>חוזה בין שני צדדים למכירת כמות מסוימת של נכס כלשהו במחיר מסוים במועד קבוע מראש. החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה עתידי זה הוא חוזה סטנדרטי הנסחר בשווקי הון מאורגים.</p>
<p><b>חוזי אופציה</b></p> <p>מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT). חוזה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים. חוזה מכר הוא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים.</p>
<p><b>חישוב אקטוארי</b></p> <p>כל חישוב הנותן ביטוי לתנאי אי וודאות, כלומר, מותאם לסיכון. לדוגמא, משקף את ניסיון העבר והערכת ההנהלה לגבי מועדי הפרישה הצפויים של עובדי הבנק וההטבות הצפויות עם הפרישה, המיוחסות ליניארית על פני תקופת העבודה הצפויה.</p>

<p><b>חשיפות חוץ מאזניות</b></p> <p>חשיפות אלו נובעות ממחויבות שנטל הבנק כלפי הלווים שלו אך לתאריך הדיווח טרם מומשו/נוצלו על ידי הלווים ולאור זאת חשיפות אלו טרם באות לידי ביטוי ברישום נכס או התחייבות מאזנית. דוגמה לחשיפות אלו הן, בין היתר:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• התחייבויות למתן אשראי שטרם נוצלו;</li> <li>• מסגרות אשראי לא מנוצלות;</li> <li>• התחייבויות בהתאם להסכמי ערבות;</li> <li>• התחייבויות בהתאם לאישור עקרוני המחייב את הבנק לשמור על ריבית לתקופה מסוימת.</li> <li>• ועוד.</li> </ul> <p>בדוחות הכספיים גילוי על התחייבויות חוץ מאזניות של הבנק באות לידי ביטוי במסגרת ביאור 31.</p>
<p><b>חשיפת בסיס</b></p> <p>החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב ההפרש בין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה. החשיפה לסיכונים הבסיס נמדדת כאחוז מההון החשוף של הקבוצה. ההון החשוף ברמת הבנק, כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות מוחזקות.</p>
<p>1</p>
<p><b>יחידות מניה חסומות (RSU)</b></p> <p>מניה רגילה שעל פי תנאי ההנפקה שלה לא ניתנת למסחר חופשי במשך פרק זמן מסוים או עד שיקרה או שלא יקרה אירוע מסוים ופרק זמן זה טרם חלף ו/או אירוע זה עוד לא נתמלא.</p>
<p><b>יחידות מניה חסומות תלויות ביצוע (PSU)</b></p> <p>מענק בצורת מניות אשר הינן חסומות ותלויות בביצועים עתידיים של התאגיד הבנקאי</p>
<p><b>יחס הלימות ההון</b></p> <p>יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות.</p>
<p><b>יחס כיסוי נזילות</b></p> <p>יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.</p>
<p><b>יחס מינוף</b></p> <p>מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוטא באחוזים.</p>

	<b>כ</b>
<p>כשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה PD - (Probability of Default)</p> <p>מונח המתאר את הסבירות הפיננסית לכשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה. המונח מזפק הערכה של הסבירות שלו לא יוכל לעמוד בהתחייבויות שלו.</p>	
<b>מ</b>	
<p><b>מבני איגוח</b></p> <p>מבנים שהוקמו במטרה להעביר לבעלי האג"ח תזרימים הנובעים ממכשירים/נכסים אחרים. לצורך כך מוקמת חברת יעודית (Entity SPE – Special Purpose) שקולטת את הנכסים היוצרים תזרים מזומנים שמועבר על ידי יוצרם (Originator) ומסיטה את תקבולי תזרים המזומנים המסוים ממנה אל בעלי האג"ח, זאת בהתאם למבנה שמוסכם עם בעלי האג"ח לפי סדר הקדימויות הגלום בסדרות האג"ח השונות (Tranche). המחאת הזכויות כאמור יוצר מבנה משפטי שבו נושי ה-SPE לא יוכלו לרדת לנכסי הישות המעבירה וגם לא יהיו חשופים לסיכונים הגלומים מפעילויות האחרות של הישות, וכי כל מהותה של ה-SPE הוא קבלת תקבולי תזרים המזומנים המדובר והעברה לבעלי האג"ח.</p>	<p><b>מודל ההון הכלכלי</b></p> <p>הבנק נעזר במודל ההון הכלכלי, המתבסס על דירוגי הלווים, על מנת להעריך את סיכון האשראי ברמת המכלול של תיק האשראי ובחתיכים שונים מתוכו</p>
<p><b>מכשירים נגזרים משובצים (Derivative Embedded)</b></p> <p>נגזרים משובצים הינם מכשירים נגזרים, אשר משובצים (embedded) במסגרת מכשירים פיננסיים אחרים או חוזים מסחריים לרכישה או מכירה של מוצרים ושירותים (חוזים אלו מכונים בספרות החשבונאית כ"חוזים מארחים" – Host Contract).</p> <p>הטיפול החשבונאי מבוצע בהתאם למהות הכלכלית של הפריטים והעסקאות ולא בהתאם לצורתם המשפטית, ולאור זאת, מכשירים נגזרים משובצים שעל פי המאפיינים הכלכליים שלהם אינם קשורים באופן ברור והדוק לחוזה המארח מופרדים ממנו לצורכי המדידה בספרי הבנק.</p>	<p><b>משך חיים ממוצע (מח"מ)</b></p> <p>משך חיים ממוצע (מח"מ) נמדד בשנים ומשקלל את תשלומי הריבית התקופתיים של המכשיר הפיננסי לאורך חייו עד לפידיון הסופי. ככל שמשך החיים הממוצע ארוך יותר שווי הוגן של המכשיר מושפע יותר משינויים בשיעורי הריבית ומגורמים כלכליים אחרים ולפיכך מסוכן יותר.</p>

	נ
חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון וכו'.	נגזר אשראי
הקצאת הון מזערי כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה הקושרת את היקף החשיפות לסיכונים השונים לדרישת ההון הרגולטורית. הוראות נדבך 1 שנקבעו על ידי ועדת באזל אומצו במסגרת הוראות נוהל בנקאי תקין מספר 201 עד 209 והם קובעים שיטה פיקוחית לחישוב נכסים משוקללים בסיכון ואופן החישוב של דרישות ההון בגין נכסי סיכון כאמור.	נדבך 1
ניהול נכסי בנק והתחייבויותיו במגמה ליצור הקבלה מתאימה ביניהם ולהכביר את הונו של הבנק בטווח הארוך, לטובת בעלי מניותיו.	ניהול נכסים והתחייבויות - ALM
נכסי סיכון משקפים חשיפה מאזנית וחופף מאזנית שנוצרת בגין פעילויות הבנק משוקללת בסיכון המיוחס לה בהתאם להוראות נוהל בנקאי תקין 203 עד 209 בכל הקשור לסיכון אשראי, סיכון שוק וסיכות תפעולי. נכסי סיכון כאמור נועדו לשקף את הסיכון המשוקלל בגינו נדרש הבנק להחזיק דרישת ההון הרגולטורי במסגרת הדרישות להלימות ההון.	נכסים משוקללים בסיכון או נכסי סיכון (RWA)
מאית של אחוז אחד המשמש כמודד לגבי שיעורי ריבית.	נקודת בסיס - Bp
	ס
סיכון אשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על פי הסכם האשראי.	סיכון אשראי
סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתידי, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצורכיו	סיכון נזילות
הסיכון השירי, הוא הסיכון שנשאר אחרי שיוך כל הסיכונים הספציפיים. לדוגמה: כאשר בנק רוכש נכס, הוא נחשף למכלול של סיכונים שונים. רבים מהסיכונים הללו אינם ייחודיים לנכס שנרכש, אלא משקפים תרחישים רחבים יותר, כמו למשל עלייה או ירידה של מניות, העלאה או הורדה של שערי ריבית או שינוי קצב הצמיחה בכלכלה או בתעשייה מסוימת. ניתן לצמצם את החשיפה אליו באמצעות גיוון.	סיכון שירי

סיכוני מטבע	רמת החשיפה הנובעת מכך שחלק מהכנסות, הוצאות, נכסים או התחייבויות של הבנק או חברות הבנות שלו נקובים במטבע שונה ממטבע הפעילות שלהם, לעלייה או ירידה בשערי המטבעות להם הם חשופים. אלה עלולים לפגוע באופן ניכר וליצור הפסדים ובמקרים מסוימים אף להביא להפסדים כבדים.
סיכוני ריבית	סיכון להפסד או לירידת ערך כתוצאה משינויים בשערי הריבית במטבעות השונים.
סיכוני שוק	סיכון להפסד או ירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים או קבוצת תיקים, וברמה הכוללת שינוי בשווי הכלכלי של הבנק, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.
ע	
עלות ריבית	מרכיב הריבית שמוקצה לשנה שוטפת ומסווג כחלק מהוצאות שכר.
עלות שירות	כל מרכיבי עלות ההטבה לעובדים המוקצים לתקופה מסוימת.
ערבות חוק מכר	ערבות הניתנת על ידי בנק לרוכש דירת מגורים ממוכר דירה חדשה, המבטיחה לקונה את החזרת הכספים ששילם למוכר תמורת הדירה במקרה שהמוכר לא יוכל להעביר לקונה את הזכויות בנכס, כמוסכם בהסכם המכר. ומחמת העילות שנקבעו בחוק.
ערך בסיכון (Value at Risk) - Var	הינו מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש; השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרת המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסיים חשופים להם, וכן להחזיק הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכוני השוק בפעילויות שונות.
פ	
ה-Cross Border Activity ("פעילות חוצת גבולות")	מונח המתייחס להסדרי מימון שונים שחוצים גבולות לאומיים, כגון מתן הלוואות לאנשים וגופים במדינה אחרת, מכתבי אשראי, קיבולים בנקאיים וכו'.

	ר
<p>שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר (<b>gone concern capital</b>) והוא כולל בעיקר מכשירי כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל 3 וכן מכשירי ההון החדשים הכשירים שמהווים ההון המותנה (<b>contingent convertible- CoCo</b>) שהונפקו על ידי הבנק ושיומרו למניות הבנק בקרות אירוע מכונן (<b>point of non-viability</b>). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.</p>	<p>רובד 2</p>
<p>הרווח הבסיסי למניה יחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה.</p>	<p>רווח בסיסי למניה</p>
<p>חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה האם, ובממוצע המשוקלל של מספר המניות הקיימות במחזור, בהתחשב בהשפעת כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות.</p>	<p>רווח מדולל למניה</p>
<p>בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.</p>	<p>רווח/הפסד אקטוארי</p>
<p>ריבית הנקבעת לפי בסיס אובייקטיבי חיצוני, היינו, שלתאגיד לא תהיה השפעה ישירה בקביעתה, על פי נוסחה קבועה מראש.</p>	<p>ריבית העוגן</p>
	ש
<p>ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק;</li> <li>- רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים;</li> <li>- רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש טכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.</li> </ul>	<p>שווי הוגן</p>

	<p>שיעור ההפסד בהינתן כשל LGD - (Loss Given Default)</p>	<p>אחוז ההפסד מחשיפת האשראי הכללית (EAD) של לקוח שנגרמת לבנק קרות אירוע פשיטת רגל או כשל.</p>
<p>שיעור המימון (LTV)</p>	<p>שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה. יחס LTV גבוה משקף סיכון גבוה יותר לבנק נותן האשראי.</p>	<p>שיעור התשואה הפנימי (שת"פ)</p>
<p>ת</p>	<p>תאגיד עזר</p>	<p>שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים מהמכשיר הפיננסי אל היתרה המאזנית בדוח הכספי. השת"פ הינו מדד לבחינת כדאיות ביצוע השקעות.</p>
<p>תאגיד עזר</p>	<p>תהליך תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי שעיסוקיו הם רק בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים בהתאם לחוק.</p>	<p>תהליך ה-ICAAP Adequacy Assessment (Internal Capital Process)</p>
<p>תהליך הסקירה הפיקוחי SREP - (Supervisory Review Process)</p>	<p>תהליך הערכת הלימות ההון משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם, על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן.</p>	<p>תכנית הטבה מוגדרת</p>
<p>תשואה להון</p>	<p>תהליך נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים.</p> <p>במסגרת התהליך בוחן הפיקוח את פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי וכן התהליך הפנימי שנקט על ידי הבנק להערכת נאותות כוללת של הלימות ההון הרגולטורי המוחזק על ידי הבנק כנגד החשיפות. תהליך זה נועד לתת לרגולטור כלים להערכה עצמאית של פרופיל הסיכון של הבנק וניהול הסיכונים ולקבוע צעדים להתערבות מוקדמות במטרה למנוע פגיעה ביציבות הבנק ואיתנות הפיננסית שלו.</p>	<p>סכומי קצבה או ביטוח קבועים וידועים מראש המשולמים לזכאים, בין שאלה תלויים בתוצאות ההשקעות של קרן הקצבה או המבטח.</p>
<p>רווח נקי מחולק בהון עצמי ממוצע.</p>		



<p>שיטה המשווה תשואות על השקעות שונות הלוקחת בחשבון את הסיכון. התשואה בפועל מתואמת על ידי מדידת חשיפות הנכס לסיכון ומתאמת כלפי מטה את התשואה על נכסים מסוכנים יותר. יעילות השיטה תלויה בדיוק הערכה של הסיכון בנכסים שונים, ועד כמה ה"עונש" המוטל על נכסים מסוכנים יותר אכן משקף את דרגת סלידת הסיכון של כל משקיע נתון. לסוגים חדשים של נכסים, כמו נגזרים פיננסיים הערכת סיכון הוא דבר מאוד לא ודאי, לאור הניסיון בדבר התנהגות מחיריהם בפועל.</p>	<p><b>תשואה להון מתאמת סיכון שגיאה! הסימניה - RORAC אינה מוגדרת.</b></p>
<b>B</b>	
<p>כלי ניהולי למדידת ביצועי הבנק וקווי העסקים שלו במגוון נושאים כמותיים ואיכותיים אותם הגדירה הנהלת הבנק במסגרת התכנית האסטרטגית</p>	<p><b>BSC - Balanced Score Card</b></p>
<p>מימון פרויקטיים ציבוריים בו גוף פרטי מקבל זיכיון מגוף ציבורי כדי לממן, לתכנן, לבנות ולהפעיל מתקן ציבורי לתקופה קצובה בסופה עוברת הבעלות על הפרוייקט לממשלה.</p>	<p><b>B.O.T - Build Operate Transfer</b></p>
<b>C</b>	
<p>אגרות חוב המגובה על ידי תיק אגרות חוב ו/או הלוואות ברמות "בכירות" (seniority) ובדירוגים שונים.</p>	<p><b>CDO - Collateralized Debt Obligation</b></p>
<p>מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה.</p>	<p><b>CDS - Credit Default Swap</b></p>
<p>אגרת חוב המגובה בתיק הלוואות.</p>	<p><b>CLO - Collateralized Loan Obligation</b></p>
<p>מודל מובנה של בקרה פנימית. מטרת מסגרת המודל הינה לסייע לעסקים ולישויות אחרות להעריך, לאמוד ולהעצים את מערכות הבקרה הפנימית הפועלות אצלם.</p>	<p><b>COSO - Committee Of Sponsoring Organizations Treadway Commission of the</b></p>

<b>D</b>	
ה-(DFA) הינו חוק פדראלי אמריקאי אשר נכנס לתוקף ב-28 ביולי 2010 ומחיל רפורמה מקיפה ברגולציה הפיננסית, שלה השלכות שונות על קבוצת לאומי, שהעיקרית בהן מתייחסת לעסקאות בנגזרים מעבר לדלפק (OTC) מתחום החלף (Swap).	<a href="#">DFA – Dodd Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act</a>
<b>E</b>	
רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר לדלפק (OTC) בכל מדינות האיחוד האירופי	<a href="#">EMIR – European Market infrastructure Regulation</a>
<b>F</b>	
חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.	<a href="#">FATCA – Foreign Accounts Tax Compliance Act</a>
התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות ואחת מרשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב.	<a href="#">FDIC – Federal Deposit Insurance Corporation</a>
סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב.	<a href="#">FHLMC – Freddie Mac</a>
חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי. אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב.	<a href="#">FNMA – Fannie Mae</a>
<b>G</b>	
חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות ( Government National Mortgage Association ).	<a href="#">GNMA – Ginnie Mea</a>

	O
<p>ארגון בינלאומי של המדינות המפותחות המקבלות את עקרונות הדמוקרטיה הליברלית והשוק החופשי. הארגון הינו פלטפורמה לדין במדיניות, השוואת ביצועים, איתור פתרונות לקשיים וגיבוש קודים, עקרונות מנחים וסטנדרטים משותפים לביצוע מדיניות כלכלית וחברתית ברמה הלאומית. במסגרת הארגון כל מדינה חברה יכולה לתרום באופן משמעותי לקביעת מדיניות הארגון וניסוח קווי פעולה משותפים.</p>	OECD
	S
<p>הסכם המגובה על ידי תיק CDS (שהינן נגזרות) ברמות בכירות (Seniority) שונות.</p>	SCDO - Synthetic collateralized Debt Obligation

## אינדקס

### א

אומדנים חשבונאיים קריטיים 3  
איגוח 316, 310, 237  
אירועים לאחר תאריך המאזן 130, 129  
אנשים קשורים 289  
אקטוארי 319, 314, 167, 166, 165, 162, 139, 138, 137, 10  
ארגון מחדש של חובות בעייתיים 226, 225

### ב

באזל 319, 317, 311, 179, 173, 99, 87, 43, 39, 38  
בנינים וציוד 6, 7, 24, 29, 104, 113, 115, 120, 121, 238, 239, 240  
בקרות 3, 101, 106, 108, 109, 110, 288, 291, 319

### ג

גידור 27, 28, 49, 96, 114, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 193,  
203, 198, 197, 196, 195, 194

### ד

דוח מאוחד על הרווח הכולל 114  
דוח על השינויים בהון העצמי 5  
דוח על תזרימי מזומנים מאוחד 121, 120  
דוח רווח והפסד מאוחד 6, 113  
דיבידנדים 121, 21

### ה

הון והלימות ההון 38  
הון מניות 116, 118  
הון עצמי רובד 1, 8, 39, 38, 40, 41, 43, 174, 175, 176, 177, 178, 312  
הון רובד 1 נוסף 39, 312  
הון רובד 2 38, 39, 177, 176, 177, 319  
הלבנת הון 63, 102, 275, 280, 279, 282, 291, 299, 300  
הלוואות לדיור 30, 40, 42, 50, 53, 67, 68, 71, 72, 73, 74, 75, 76,  
83, 85, 152, 153, 154, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225,  
226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 261,  
285  
הנכסים המשועבדים 283  
הנפקה 36, 39, 41, 159, 285, 294, 295  
הפחתת סיכון אשראי 178, 199, 200  
הפרשה לירידת ערך 120  
הפרשה למס 8, 17, 18  
הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 225, 226, 227  
הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 39, 313, 319  
הצגה מחדש 129  
התחייבויות בגין הטבות לעובדים 114

### ו

וועדה להגברת התחרותיות 293  
ועדת 41, 43, 66, 99, 173, 179, 189, 190, 262, 263, 264, 271,  
281, 283, 293, 294, 300, 311, 317

### ז

חובות בעייתיים 230, 231, 232, 233, 234, 235  
חובות פגומים 31, 67, 68, 78, 79, 80, 152, 153, 154, 173, 204,  
206, 208, 210, 218, 220, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230,  
231, 232, 233, 234, 235, 241, 309

### ח

יחסים פיננסיים 8  
יעד הון 40  
ירידת ערך 21, 31, 33, 120, 127, 128, 318

### ט

לוויים גדולים 16

### י

מאזן מאוחד 7, 115  
מבנה ארגוני 5, 267, 274  
מגבלות 10, 40, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 88,  
97, 98, 159, 160, 200, 264, 276, 277, 285  
מגזרי פעילות 3, 45, 48, 50, 51, 70, 123, 126, 202, 203, 204,  
206, 208, 210, 212, 213, 214, 215  
מגזרי פעילות פיקוחיים 48, 126, 202, 203, 204, 206, 208, 210  
מדד המחירים לצרכן 13, 15  
מדינות זרות 78, 79, 80, 81  
מדיניות חשבונאית 3, 41, 44, 104, 127, 128, 129  
מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים 177  
מוסדיים 42, 49, 50, 51, 58, 82, 157, 205, 207, 209, 211, 261,  
280, 293, 296  
מזומנים ושווי מזומנים 120, 121  
מינוף 8, 43, 44, 123, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 312,  
315  
מיסוי 299  
מיסים נדחים 104, 177  
מכשירי הון 39, 312  
ממשלה 13, 133, 281, 282, 303, 304, 305, 306, 321  
מסגרות אשראי 237, 315

**ע**

עמלות 6, 20, 22, 45, 113, 183, 186, 212, 287, 309  
 ענפי משק 30, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76  
 ערך כסיכון 318

**פ**

פחת והפחתות 24  
 פיקדונות הציבור 7, 8, 29, 36, 47, 50, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 115, 120, 123, 133, 157, 204, 206, 208, 210, 214, 215, 238, 239, 309, 306, 304, 245, 244, 243, 242, 240, 262, 245, 244, 243, 169, 164, 162, 158, 94, 49, 25, 10, 319, 271

**ר**

רבולציה 5, 103, 179, 267, 275, 291, 299, 322  
 ראוי החשבון המבקרים 5, 106, 111, 189  
 רווח למניה 17, 18, 132

**ש**

שווי הוגן 21, 27, 28, 31, 82, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 114, 123, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 148, 149, 150, 151, 165, 194, 196, 198, 200, 241, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 309, 316, 319

**ת**

תגמול 5, 125, 159, 160, 262, 264, 267, 271, 272, 276, 277, 290  
 תיאבון הסיכון 40  
 תיק בנקאי 89  
 תיק למסחר 31, 32, 33, 34, 89  
 תשואה להון 17, 18, 320, 321  
 תשואה להון מותאמת סיכון 321  
 תשלום מבוסס מניות 116, 118, 120, 130, 131

**נ**

נגזרים 7, 21, 22, 29, 37, 43, 49, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 80, 82, 87, 88, 90, 92, 94, 104, 115, 120, 123, 133, 134, 173, 178, 188, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 203, 237, 238, 239, 240, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 250, 251, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 286, 309, 316, 321  
 נזילות 8, 81, 87, 99, 100, 179, 180, 237, 315, 317  
 ניירות ערך 7, 8, 9, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 43, 48, 49, 62, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 82, 100, 102, 104, 105, 114, 115, 120, 121, 123, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 173, 178, 181, 183, 188, 200, 202, 203, 238, 239, 240, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 283, 293, 312  
 נכסי סיכון 8, 38, 39, 43, 176, 204, 206, 208, 210, 317, 319  
 נכסים אחרים 7, 37, 82, 115, 120, 166, 238, 239, 240, 303, 305, 309, 310, 316

**ס**

סווג מחדש 120, 121, 138, 153, 154, 157, 165, 167, 219, 220, 224, 227, 236, 244, 309  
 סייבר 101, 310  
 סיכון אשראי 3, 30, 31, 34, 38, 41, 49, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 88, 123, 152, 153, 154, 155, 156, 174, 176, 178, 199, 200, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 242, 243, 244, 245, 315, 317  
 סיכון נזילות 3  
 סיכון שוק 3, 87, 315, 317  
 סיכון תפעולי 38, 176